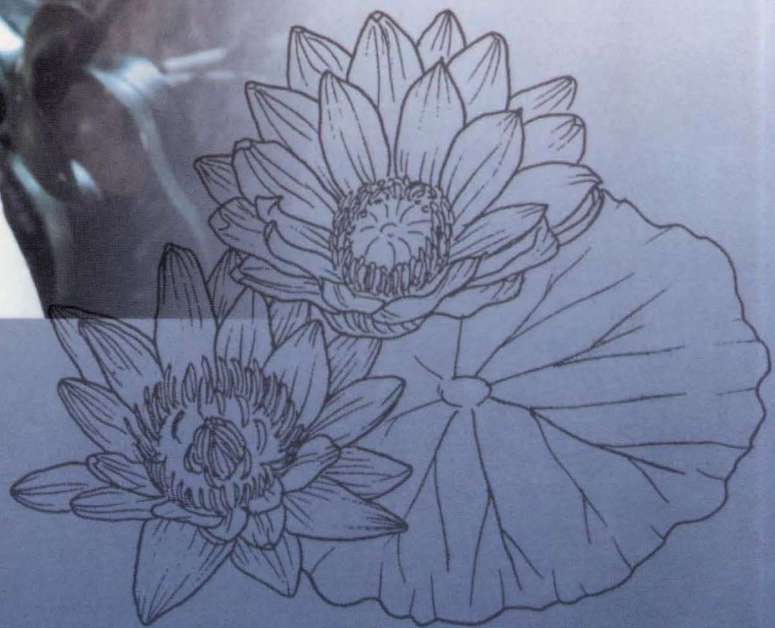
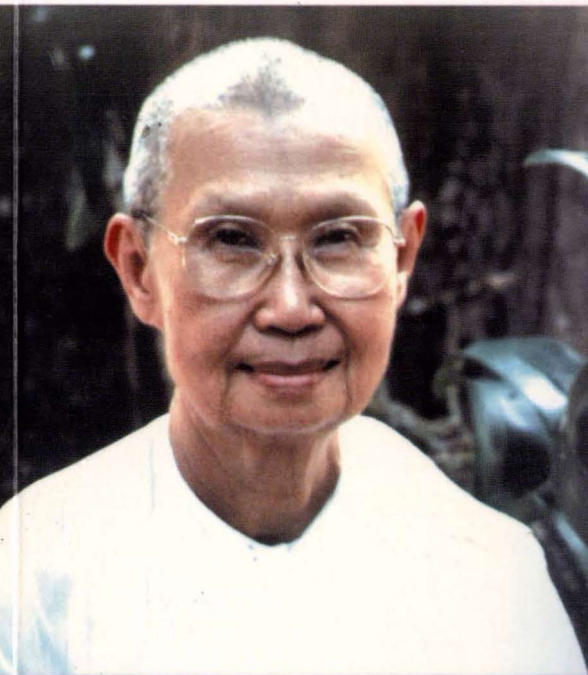

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ISBN 974-92634-2-1

จัดพิมพ์โดย :

กองทุนธรรมสวัสดิ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๗

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

แบบปก รูปเล่ม และภาพประกอบ :

พิบูลย์ หัตถกิจโกศล

พิมพ์ที่ :

บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด

๗๐ ถนนราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

กองทุนธรรมสวัสดิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์

๑๖๕ สุขุมวิท ๔ (นานาใต้) กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

คำนำ

ในโอกาสที่ อุบาสิกา คุณรัญจวน อินทรกำแหง มีอายุย่างเข้ารอบปีที่ ๘๔ คณะกรรมการกองทุนธรรมสวัสดิ์และบรรดาศิษย์มีความเห็นพร้อมกันว่า ควรได้จัดพิมพ์หนังสือเล่มพิเศษเพื่อเป็นอาจริยบูชาแด่ท่าน และเพื่อแจกเป็นธรรมทาน และได้มีความเห็นชอบร่วมกันให้จัดพิมพ์เรื่อง “ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม : ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง” ซึ่งเป็นหนังสือที่รวมบทสัมภาษณ์ชีวิตการปฏิบัติธรรมของท่าน ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง ๑๑ และมีบทความเรื่อง ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม ที่ท่านได้กรุณาสละเวลาเขียนเพิ่มเติมให้ เพื่อให้หนังสือมีความสมบูรณ์ขึ้น

ในการนี้ กองทุนธรรมสวัสดิ์ได้รับความร่วมมือและร่วมใจจากท่านที่ศรัทธาและสนใจในงานธรรมะของอุบาสิกา คุณรัญจวน อินทรกำแหง ทั้งงานเขียนและการบรรยายทางโทรทัศน์ ได้มีเจตจำนงขอร่วมการพิมพ์หนังสือเล่มนี้ด้วย เป็นจำนวนมากเกินกว่าที่คาดคิด ซึ่งคณะกรรมการกองทุนฯ และศิษย์ผู้จัดพิมพ์ต่างรู้สึกปีติยินดี และอนุโมทนาเป็นอย่างสูงต่อทุกท่านที่ได้มีกุศลเจตนาบำเพ็ญธรรมทานร่วมกันในวาระนี้

คณะกรรมการกองทุนธรรมสวัสดิ์และศิษย์ตลอดถึงท่านผู้อ่าน
ที่ได้ร่วมเป็นเจ้าของภาพในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ ขอตั้งความปรารถนาว่า
หากจะมีกุศลธรรมใดอันเกิดจากอานิสงส์แห่งการบำเพ็ญธรรมทานครั้งนี้
จงได้เป็นพรที่อำนวยผลให้อุบาสิกา คุณธัญจวน อินทรกำแหง ได้มีสุขภาพ
ที่ไม่เป็นภาระแก่ชีวิต เพื่อสามารถช่วยประโยชน์สุขในทางธรรมแก่เพื่อน
มนุษย์ได้ยิ่งขึ้นสืบไป

กองทุนธรรมสวัสดิ์
๗ กันยายน ๒๕๔๗

บอกกล่าว

การเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง มีจุดอันตรายอยู่ ๒ อย่าง คือ อาจหลงยกย่องตัวเองจนเพลินไป หรือมีฉะนั้นก็ต่อมตนจนน่าเห็นใจ จึงตั้งใจว่าจะระมัดระวังไม่ให้เข้าอยู่ในห้วงอันตรายทั้งสองอย่างนั้น แต่จะเขียนเล่าอย่างเรียบง่าย พอให้รู้ว่ามีความเป็นมาอย่างไร พอสังเขป และเล่าอย่างตรงไปตรงมา

แรกเริ่มเดิมทีนั้น คณะผู้ที่คิดจัดทำหนังสือเล่มนี้ มีต้นฉบับธรรมสนทนาที่สืบเนื่องมาจากการสัมภาษณ์ของคุณจเลิศ เจษฎาวัลย์ และเพื่อนแห่งสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง เกี่ยวกับชีวิตการปฏิบัติธรรมของผู้เขียนในบางส่วน และต้องการจะนำมาพิมพ์เป็นเล่ม แต่ก็มีผู้ให้ความเห็นว่าควรมีประวัติชีวิตของผู้เขียนด้วย พอให้รู้ความเป็นมาและเป็นไป โดยมีผู้ที่จะช่วยเขียนในส่วนนั้นเพิ่มเติมให้ แต่ด้วยเหตุปัจจัยไม่เอื้ออำนวยให้ผู้นั้นได้มีเวลาเขียนให้เสร็จเรียบร้อยทันแก่กาลได้ งานนี้จึงตกมาเป็นภาระของผู้เขียนไปโดยอัตโนมัติ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทร์กำแหง

ในชั้นแรกก็บอกตัวเองว่า เป็นเรื่องไม่ยากอะไร เพราะรู้ อยู่แล้วว่า ความเป็นมาของชีวิตดำเนินมาอย่างไร แต่พอเริ่มเขียน ก็สำนึกตัวได้ทันทีว่า ได้ประเมินกำลังของตนผิดไปอย่างฉับใจ เพราะ ขณะนี้อายุย่างเข้า ๔๔ ปีแล้ว มิใช่ ๔๔ ปี ที่ยังอยู่ในวัยที่แคล่วคล่องว่องไว ทั้งร่างกายและสมองสติปัญญา ที่อาจจะเขียนเรื่องอย่างนี้ให้เสร็จเรียบร้อย ได้ภายในเจ็ดวัน

แต่บัดนี้เป็นการตรงกันข้ามอย่าคาดไม่ถึง เป็นระยะเวลา ที่ไม่สามารถควบคุมบังคับสมองให้ทำงานได้อย่างรวดเร็วและได้อย่างใจ ฉะนั้น จึงไม่อาจเขียนอย่างให้น่าชวนอ่าน และให้สาระประโยชน์ที่คุ้มค่า แก่ท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอ่าน อย่างที่ใจประสงค์ แต่อย่างไรก็ตาม นี่คือการพยายามที่เต็มความสามารถที่สุดแล้ว เพื่อสนองพระคุณต่อ ท่านผู้อ่าน

อนึ่ง อยากจะขอโอกาสเรียนทุกท่านด้วยว่า นี่คือการประจักษ์ พยานที่แสดงถึงอำนาจและอิทธิพลของธรรมชาติที่มีอยู่เหนือทุกสรรพสิ่ง ที่จะต้องเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ อย่างที่ไม่อาจบิดพลิ้วหรือเปลี่ยนแปลง เป็นอื่นได้ ยิ่งกว่านั้น กฎธรรมชาติยังเป็นสิ่งที่ไม่อาจซื้อได้ ดัดลिनบนไม่ได้ อีกด้วย ไม่ว่าโดยประการใด ๆ ทั้งสิ้น มนุษย์จึงมีหน้าที่อย่างเดียว คือ การพยายามทำความเข้าใจ และเข้าถึงกฎของธรรมชาติให้ได้มากที่สุด เพื่อ ความมีชีวิตที่ราบรื่นและเป็นสุขได้ตามควรแก่กรณี

คำบอกกล่าว คือ การบอกความในใจต่อท่านผู้อ่านเพื่อทราบ ว่า หนังสือเล่มนี้คือเรื่องราวชีวิตของปุถุชนคนธรรมดาคนหนึ่ง ที่มีวิถีชีวิต

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ผกผันไปตามอำนาจของกิเลส ตัณหา อุปาทาน ที่ปราศจากการขัดเกลา และการควบคุม และไม่เคยมิได้สำนึกว่า “ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม” นั้น
เนื่องกัน จึงแยกว่า “โลก” อยู่ที่บ้าน “ธรรม” อยู่ที่วัด แต่ความเป็น
จริงนั้นทั้งโลกและธรรมคงอยู่ใน “ชีวิตเดียว” นั้นเอง เพียงแต่ถ้าสามารถ
ปรับสวิตช์ให้ถูกต้อง ก็จะได้ “ชีวิตธรรม” ที่เย็นและเบาสบาย

จึงขอหวังว่า ท่านผู้อ่านทุกท่านจะสามารถควบคุมสวิตช์ของ
ชีวิตให้อยู่ในความเป็นและเบาสบายได้ตั้งใจประสงค์

ด้วยความปรารถนาดีจากใจ

ญาณ อินทรกำแหง

๗ กันยายน ๒๕๔๗

ชีวิตโลก

เริ่มต้น และ สิ้นสุด

แม่เล่าว่า ตอนที่แม่ท้องนั้น คุณพ่อเป็นผู้บังคับการอยู่ที่กรมทหารที่แปดริ้ว (ฉะเชิงเทรา) แต่เมื่อถึงเวลาจะคลอดแม่ขอลงมาคลอดที่กรุงเทพฯ เพราะแม่รู้สึกตัวว่ามีอายุมาก จึงอยากจะได้อยู่ในการดูแลรักษาของแพทย์ที่มีความรู้และความชำนาญจริง ๆ

การตัดสินใจของแม่นับว่าถูกต้อง เพราะแม่คลอดยากลำบากมาก เจ็บท้องอยู่นานและคงจะเจ็บปวดทรมานมากอยู่ แพทย์ที่รับมาทำการคลอดเป็นแพทย์ที่เพิ่งกลับจากต่างประเทศ ได้ตัดสินใจวางยาสลบแม่และใช้คีมิคิบหัวทารกออกมา ด้วยความชำนาญของแพทย์ ศีรษะของเด็กไม่มีรอยแผลหรือความบอบช้ำใด ๆ เป็นเด็กผู้หญิง สีมตาพบโลกภายนอกเมื่อตอนบ่ายของวันเสาร์ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่บ้านของ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

คุณยายซึ่งเป็นญาติผู้ใหญ่ที่เคารพมากของแม่ ที่ตำบลบางรัก อำเภอบางรัก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คุณพ่อให้ชื่อว่า เด็กหญิง รัญจวน อินทรกำแหง ซึ่งเป็นชื่อที่แม่ไม่ชอบใจเลย ไม่ชอบความหมายของชื่อแต่คุณพ่อก็รวบรัดด้วยการไปจดทะเบียนชื่อเมื่อตอนแจ้งเกิด และจัดทำเสมาทองคำมีชื่อตัวย่อว่า “รจ” พร้อมด้วยสายสร้อยมาให้ลูกสาวคนแรกและเป็นลูกสาวคนเดียว แม่ก็เลยต้องอยู่ในภาวะจำยอม

คุณพ่อ คือ พันเอก พระศรีพิชัยบริบูรณ์ (เหมือน อินทรกำแหง) เป็นลูกโคราชเต็มตัว เป็นลูกสุดท้องของคุณปู่คุณย่าที่มีลูกสาวหลายคนได้เข้าเรียนโรงเรียนนายร้อยในสมัยนั้น และมีอาชีพอยู่ในราชการทหารมาโดยตลอด จากจังหวัดฉะเชิงเทรา ก็ถูกย้ายไปจังหวัดปราจีนบุรีซึ่งอยู่ไม่ไกลกัน จากนั้นก็ถูกย้ายไปจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งคุณพ่อเห็นว่าไกลมากสำหรับสมัยโน้น จึงส่งครอบครัวมาอยู่ที่กรุงเทพฯ แล้วคุณพ่อก็ไปอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานีแต่ผู้เดียว

ที่บ้านมีพี่ชายที่เป็นลูกชายคนโตของคุณพ่อ ชื่อพี่อมร อินทรกำแหง อายุห่างกันถึงหนึ่งรอบ แล้วแม่ก็มีลูกชายเล็กอีกคนหนึ่งคือ สาทิส อินทรกำแหง อายุก็ห่างกันถึง ๕ - ๖ ปี โดยที่เป็นลูกผู้หญิงคนเดียว จึงค่อนข้างจะถูกหวงให้เล่นอยู่แต่ที่บ้าน จะไม่ได้รับอนุญาตให้ไปเที่ยวเล่นที่อื่นแต่ลำพัง ฉะนั้น ชีวิตในวัยเด็กไม่สู้จะมีอะไรที่ครึกครื้น มักจะเล่นอะไรเงียบ ๆ อยู่คนเดียว ถ้าเล่นกับเพื่อนเด็กผู้หญิงใกล้บ้าน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ก็จะเล่นอะไรที่นิยมกันในสมัยนั้น เช่น เล่นฮ็อกกี้ หมากรุก ซึ่งมักจะใช้เม็ดเงินย่นหน้าเป็นอุปกรณ์ที่ไม่ต้องซื้อหา

จำได้ว่าแม่สอนให้สวดมนต์ตั้งแต่ยังเล็กมาก แม่สอนให้สวดตามวัยที่สามารถ เริ่มตั้งแต่ใช้เวลาเพียง ๓ - ๔ นาที ไปจนถึงกว่าครึ่งชั่วโมง และสอนให้ขอพรพระคุ้มครองทุกครั้งที่สวดมนต์จบ ก็ได้สวดตามที่แม่สอนโดยไม่รู้ความหมาย รู้แต่ว่าเป็นสิ่งดีงามที่สมควรทำตาม และได้ทำเป็นกิจวัตรก่อนนอนทุกคืน แม้เมื่อคุณพ่อส่งไปเข้าเรียนที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ที่เรียกว่าเป็นโรงเรียนฝรั่ง ต้องอยู่ประจำ ต้องท่องพระคัมภีร์ ร้องเพลงสวดบทต่าง ๆ ในโบสถ์ ก็ทำตามด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่พอถึงเวลาก่อนนอนก็จะสวดมนต์ตามที่แม่สอนทุกคืนโดยไม่ขาดเลย

มาเริ่มสวดมนต์สั้นลง ๆ เมื่อเติบโตขึ้น เมื่อเกิดความรู้สึกไขว่เขวขึ้นในใจที่ยังไม่ฉลาดขาดปัญญา ด้วยความยึดมั่นว่า ได้ขอพรพระคุ้มครองทุกคืนให้เป็นคนดีและให้ได้อะไรดี ๆ อย่างที่ใจต้องการ แล้วไม่เห็นได้อย่างนั้นเลย บางที่ยังกลับได้สิ่งที่ไม่อยากได้เสียอีก จึงบังเกิดความย่อหย่อนในความตั้งใจที่จะสวดมนต์ ยิ่งเริ่มเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ก็ยิ่งสวดน้อยลงหรือสั้นลง บางทีผสมกับความเกียจคร้าน คงเหลือแต่เพียงกราบที่หมอนสามครั้ง ก็มี

มาพิจารณาดูก็รู้สึกว่าเป็นเพราะไม่รู้ความหมายของคำที่สวด ความซาบซึ้งถึงใจจึงไม่บังเกิด เมื่อกระทบกับสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนชวนใจให้ไขว่เขวเห็นผิดเป็นถูก เห็นถูกเป็นผิด แทนที่จะคิดหา

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เหตุผลที่ถูกต้อง กลับโยนความผิดให้การสวดมนต์ว่า ไม่เห็นช่วยคุ้มครองรักษาเลย นึกแล้วก็น่าเสียดาย

ได้เรียนที่ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ถึงชั้นมัธยมปีที่สอง ก็มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นแก่ครอบครัว คุณพ่อลาออกจากราชการก่อนอายุเกษียณส่งลูกและแม่ไปอยู่โคราชกับคุณป้าที่เป็นพี่สาวของคุณพ่อ เป็นครั้งแรกที่ได้นั่งรถไฟนาน ๆ ที่แล้ว ๆ มาได้นั่งเพียงระยะสั้น ๆ ไม่จุใจ จากกรุงเทพฯ ไปโคราชสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๗๕) ใช้เวลาทั้งวัน ยืนก็แล้ว นั่งก็แล้ว ไม่ถึงโคราชสักที กว่าจะถึงก็เย็นมาก ตั้งแต่นั้นก็เลยอ้อมรถไฟ ไม่นึกอยากนั่งอีกแล้ว

พอไปถึงโคราชแม่ต้องการให้เข้าเรียนต่อที่ โรงเรียนสุรนารีวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีประจำจังหวัด ก็ทำฤทธิ์อาละวาดไม่ยอมเข้าเรียน เห็นไปว่าเป็นโรงเรียนบ้านนอก บิดพลัวไม่ยอมเรียนอยู่ถึงครึ่งปี จนขึ้นปีการศึกษาใหม่ คุณครูใหญ่ของโรงเรียนมีน้ำใจกรุณาบอกกับแม่ว่า ให้ส่งไปเรียนเถอะ ให้เรียนต่อมัธยมปีที่สามเลย เมื่อเห็นว่าไม่มีหนทางเปลี่ยนเป็นอื่นได้แล้ว จึงได้ยอมไปเรียน และได้เรียนอยู่ที่โรงเรียนสุรนารีวิทยา จนจบมัธยมปีที่หก ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนในสมัยนั้น

คุณพ่อมีความเห็นว่าเป็นลูกผู้หญิงเรียนแค่นี้ก็พอแล้ว แต่แม่ไม่เห็นด้วย แม่เห็นว่าควรให้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ แล้วให้เรียนวิชาที่เป็นอาชีพทำงานเลี้ยงตัวเองได้ด้วย เพื่อที่จะได้เป็นหลักฐานแก่ตนเองต่อไปในภายหน้า

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

แม่เป็นเพียงผู้หญิงธรรมดาสามัญ ความรู้ทางหนังสือก็เพียงอ่านออกเขียนได้ แม่เป็นลูกกำพร้าตั้งแต่อายุยังน้อย แล้วโชคชะตาหรือเหตุปัจจัยของชีวิตก็ได้นำแม่ให้ไปอยู่กับเจ้าจอมมารดาท่านหนึ่งในวังหลวง ซึ่งท่านได้มีความเมตตาเลี้ยงแม่ด้วยความเอ็นดู เมื่อท่านพูดกับคนอื่นถึงแม่ ท่านยกย่องแม่เป็นลูก และแม่ก็ได้ดูแลรับใช้ท่านด้วยความกตัญญู ทำงานทุกอย่างด้วยความเต็มใจเพื่อความสุขและความสะดวกสบายแก่ท่าน มรดกที่แม่ได้รับหลังจากที่ท่านสิ้นบุญแล้ว คือ ความรู้ความชำนาญในงานบ้านงานครัว และงานช่างของผู้หญิงอย่างดียิ่ง

ด้วยความสำนึกในพระคุณของท่านเจ้าจอมมารดา แม่แม่จะได้ออกจากในวังหลวงมาอยู่กับคุณพ่อแล้ว แม่ก็ยังได้ปลีกเวลากลับไปรับใช้ท่านเป็นครั้งคราวอย่างสม่ำเสมอ เมื่อลูกสาวของแม่เจริญวัยขึ้น แม่ก็ได้พาไปค้างอยู่ในวังด้วยทุกครั้ง จนกระทั่งเมื่อท่านเจ้าจอมมารดาได้สิ้นบุญ ล่วงลับไป

นี้นับเป็นช่วงเวลาแห่งความตื่นตาตื่นใจและสนุกสนานเพลิดเพลินอย่างยิ่งของเด็กหญิงเล็ก ๆ คนหนึ่ง ที่ได้มีโอกาสสัมผัสกับความโอ่อ่าตระการตาภายในพระราชวัง ได้วิ่งเล่นกับเพื่อนหญิงเด็ก ๆ ด้วยกันอย่างอิสระ ได้รับความเอ็นดูจากคุณป้าคุณน้าที่เป็นเพื่อนของแม่ ได้คุ้นเคยกับธรรมเนียมประเพณีการประพฤติของผู้หญิงชาววัง โดยเฉพาะเมื่อมีโอกาสได้ตามแม่ไปเฝ้าเสด็จพระองค์หญิงที่แม่คุ้นเคย ณ ตำหนักของท่านเป็นครั้งคราว และบางครั้งท่านก็ทรงเมตตาได้รับสั่งเรียกให้ไปเฝ้าตามลำพัง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ด้วยทรงเอ็นดูว่าเป็นเด็กแก่แดดเกินวัย ที่มีความสนใจใฝ่รู้จากการฟังผู้ใหญ่ ท่านสนทนากันด้วยความเพลิดเพลินพอ ๆ กับการวิ่งเล่นสนุกสนานกับเพื่อนเด็ก ๆ

ประสบการณ์ในชีวิตวัยเยาว์ช่วงนี้เป็นที่ตรึงใจของเด็กหญิงอย่างไม่รู้ลืม เป็นประสบการณ์ที่ปูพื้นฐานในจิตให้รู้จักชื่นชมซาบซึ้งในความประณีตงดงามละเอียดอ่อนของสิ่งที่ชีวิตต้องเกี่ยวข้อง แม้ในกาลต่อมา

แม้มีความตั้งใจที่จะให้ลูกสาวเรียนต่ออย่างแน่นอน จึงได้พาเข้ากรุงเทพฯ ฝากเข้าเรียนต่อที่ โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย เข้าศึกษาชั้นมัธยมปีที่เจ็ดและเรียนต่อจนถึงชั้นมัธยมปีที่แปด เป็นอันจบชั้นมัธยมบริบูรณ์ แล้วแม่ก็ตัดสินใจให้เรียนต่อวิชาครูระดับประถม ที่มีการสอนอยู่ที่โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัยนั้นอีกหนึ่งปี เพื่อเป็นวิชาชีพของลูกต่อไป แม่ไม่ได้คิดส่งให้เรียนต่อในมหาวิทยาลัยเพราะเกินกำลังของแม่

เมื่อจบการศึกษาวิชาครูแล้ว ได้สมัครสอบเข้ารับราชการครูของกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นกรมที่ดูแลการศึกษา ระดับมัธยมในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๔๘๓) และถูกส่งไปสอนที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดขอนแก่น ที่ต่อมามีชื่อว่า โรงเรียนสตรีกัลยาณวัตร ในขณะนั้นจังหวัดขอนแก่นยังไม่มีทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา เป็นเมืองที่มีความเป็นชนบทอยู่เป็นอย่างมาก อากาศดี ชาวบ้านชาวเมืองมีชีวิตสบาย ๆ ไม่มียานพาหนะคับคั่งอย่างในปัจจุบัน เพราะยังไม่ได้มีชื่อว่าเป็นจังหวัดพัฒนา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ได้เริ่มต้นชีวิตการเป็นครูเมื่อมีอายุ ๑๙ ปี แม้จะเรียนจบ
วิชาครูแล้ว ก็ยังไม่สู้จะมีความเข้าใจชัดเจนนักว่าการเป็นครูจริง ๆ นั้น
คืออะไร แต่มีข้อคิดอยู่ในใจว่า เมื่อตอนที่เป็นักเรียนนั้นเคยตั้งใจ
ชอบวิธีการสอนของคุณครูท่านใด ที่ชวนใจให้เรียนได้อย่างสนุกเพลิดเพลิน
และมีชีวิตชีวา ก็จะนำการสอนในลักษณะนั้นมาเป็นแบบอย่างในการสอน
ของตน และจะหลีกเลี่ยงวิธีการสอนที่ทำให้ลูกศิษย์เบื่อหน่ายอย่างของคุณ
ครูบางท่าน จนทำให้นักเรียนไม่อยากเข้าชั้นเรียน มีความตั้งใจว่าจะต้อง
พยายามจงใจให้นักเรียนได้มีทั้งความสนใจใคร่เรียนและมีความสนุกเพลิดเพลิน
ในการเรียน จนเกิดความพอใจที่จะมาโรงเรียนด้วยความรักในชีวิตการเรียน
ที่ได้รับทั้งความรู้และความสุข ณ ที่โรงเรียนนั้น

ดังนั้น สิ่งที่คุณครูหน้าใหม่ผู้นี้ถือเป็นหน้าที่สำคัญ คือ การ
ทุ่มเทเวลาเพื่อเตรียมการสอนให้ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้
พยายามบันทึกบทเรียนที่จะต้องสอนไว้ในสมองเพื่อให้หลังไหลลื่นของลูกศิษย์
อย่างเป็นธรรมชาติ ด้วยใจที่ปรารถนาจะเห็นแววตาที่กระตือรือร้นของ
นักเรียนที่พร้อมจะเรียนรู้ด้วยใจที่ยินดีและเป็นสุข

ในครั้งกระโน้นครูประจำชั้นจะต้องสอนทุกวิชายกเว้นวิชา
พลศึกษา ในสัปดาห์หนึ่งจึงมีชั่วโมงว่างเพียงหนึ่งชั่วโมง พอเสร็จการสอน
ในวันหนึ่ง ๆ รู้สึกคอแห้งเป็นผง การบ้านที่ให้นักเรียนทำก็ต้องนำไปตรวจ
ที่บ้านจนเสร็จ แล้วจึงเตรียมการสอนสำหรับวันรุ่งขึ้นต่อไป

จำได้ว่าปีแรกที่ทำการสอน ถูกกำหนดให้เป็นครูประจำชั้น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มัธยมปีที่สี่ มีความหนักใจในวิชาคำนวณ เพราะค่อนข้างอ่อนมากตั้งแต่เรียนชั้นมัธยมที่โรงเรียนสุนารีวิทยาเรื่อยมา ที่สอบผ่านมาได้จนจบชั้นมัธยมปีที่แปด เพราะในสมัยนั้นตัดสินผลการสอบด้วยคะแนนรวมจากทุกวิชา จึงได้อาศัยคะแนนจากวิชาอื่นมาช่วย ที่พอรวมคะแนนทั้งหมดแล้วก็พอสอบผ่านมาได้ตลอด ดังนั้น จึงใช้วิธีขอแลกเปลี่ยนวิชาคำนวณกับเพื่อนครูที่เก่งด้านนี้ แล้วตนเองก็รับสอนวิชาอื่นทดแทนตามแต่จะตกลงกัน

แม้จะไม่ได้ตัดสินใจเลือกเรียนวิชาครูด้วยตนเอง เพราะแม่เป็นผู้เลือกให้ด้วยเห็นว่าเป็นอาชีพที่เหมาะสมแก่ลูก แต่เมื่อได้เริ่มงานในหน้าที่นี้แล้ว ก็รู้สึกสนุกและเพลิดเพลินในการสอนอยู่เป็นอันมาก แต่ด้วยความที่อายุน้อยและค่อนข้างใจร้อนใจเร็วเอาแต่ใจของตน จึงได้ชื่อว่าเป็นครูที่ออกจะดุอยู่มาก เมื่อลูกศิษย์ทำไม่ได้อย่างที่ครูชี้โมโหต้องการวิธีการลงโทษคือให้นักเรียนคนนั้นออกไปยืนอยู่นอกห้องเรียน จำได้ว่ามีอยู่คราวหนึ่งปรากฏว่าในห้องเรียนมีครูที่สอนยืนอยู่หน้าชั้นเรียนแต่ลำพังคนเดียว เพราะนักเรียนถูกขับให้ออกไปอยู่นอกห้องเรียนหมดทั้งชั้น

แต่ที่ยังเป็นครูอยู่ได้ต่อมา ไม่ถูกนักเรียนขับออกจากห้องไม่ให้อสอน ก็คงเนื่องด้วยกรรมดีที่ได้อุทิศทั้งกายและใจทุ่มเทในการสอนและการอบรมลูกศิษย์อย่างไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก นักเรียนจึงพอยอมรับการลงโทษที่มีได้เกิดทุกวัน และมีได้เกิดบ่อยนัก ชดเชยกับความสนุกเพลิดเพลินอย่างมีชีวิตชีวาในชั่วโมงเรียนอื่น ๆ ก็อาจเป็นได้

ได้รับราชการเป็นครูอยู่ที่จังหวัดขอนแก่นเป็นเวลา ๗ ปี จึงได้

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ย้ายไปสอนที่โรงเรียนสุนารีวิทยา ที่จังหวัดนครราชสีมาอีก ๔ ปี เมื่อสิ้นบุญคุณพ่อแล้วจึงได้ขอย้ายเข้ากรุงเทพฯ ได้รับอนุญาตจากกรมตามที่ขอ และให้ไปสอนอยู่ที่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ที่ตั้งอยู่ที่เชิงสะพานพุทธฯ ขณะที่สอนอยู่ที่โรงเรียนสวนกุหลาบฯ ได้ ๑ ปี ก็มีคำสั่งจากกรมวิสามัญศึกษา ให้ไปทำหน้าที่ผู้ประสานงานของกรม (วิสามัญศึกษา) กับองค์การยูเนสโกและยูซอม ซึ่งในขณะนั้นมีสำนักงานอยู่ที่ตึกตั้งอยู่หลังกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อทำงานในหน้าที่นี้ได้หนึ่งปี ก็ได้รับทุนจากองค์การยูซอมให้ไปดูงานด้านบรรณารักษศาสตร์ ณ สหรัฐอเมริกาเป็นเวลา ๑ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗

เมื่อเดินทางไปถึงกรุงวอชิงตัน ได้พบกับผู้อำนวยการใหญ่ของยูซอม ได้มีโอกาสสนทนากันก็บอกกับเขาว่า ขอเปลี่ยนแปลงการดูงานเป็นทุนการศึกษา โดยให้เหตุผลว่า ที่เมืองไทยนั้นนิยมและเชื่อถือผู้มีปริญญา บุคคลใดที่แม้มีความรู้ความสามารถในการทำงานเพียงใด หากไม่มีปริญญารองรับแล้ว ก็มักจะถูกมองข้าม และขาดโอกาสที่จะแสดงความรู้ความสามารถเพื่อรับใช้ราชการหรือชาติบ้านเมืองของตนอย่างเต็มศักยภาพได้ นอกจากนี้หากได้มีโอกาสศึกษาในระดับปริญญาแล้ว เชื่อว่าจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปทำงานให้แก่ประเทศชาติได้อย่างคุ้มค่าของทุนอย่างตรงตามเจตนารมณ์ของเจ้าของทุนอย่างแน่นอน

ผู้อำนวยการท่านนี้ได้รับฟังด้วยความเข้าใจและเห็นใจ หลังจากสัมภาษณ์ซักถามจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ดูงานเป็นทุนการศึกษา และจัดส่งให้ไปเรียนที่ Florida State University ซึ่งตั้งอยู่ที่เมือง Tallahassee อันเป็นเมืองหลวงของรัฐ Florida

เมื่อได้เข้าเรียนแล้ว จึงได้ติดต่อกับอาจารย์ที่สอนและทางมหาวิทยาลัย ขอเทียบวิชาที่จะต้องเรียนกับใบเกรดของวิชาครูระดับมัธยมที่ได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการก่อนเดินทางไปสหรัฐอเมริกา เมื่อทางมหาวิทยาลัยได้ตรวจสอบแล้ว ก็อนุญาตให้เรียนชั้นปีที่สี่ของปริญญาตรีได้ ฉะนั้น ในปีนี้ ๔ นี้ จึงเรียนแต่วิชาบรรณารักษศาสตร์อย่างเดียว

ในระหว่างนี้ ก็ได้ติดต่อกับองค์การยูซอมซึ่งเป็นเจ้าของทุน เพื่อขอทุนการศึกษาต่อปริญญาโท ก็ได้รับอนุญาตให้อยู่ศึกษาต่อได้อีกหนึ่งปี ในการศึกษาในระดับปริญญาโทนี้ ได้เรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอก และเรียนเรื่องการศึกษาเป็นวิชาโท เพราะมีใจรักทั้งสองสาขาวิชา แต่ด้วยความรักในอธยาศัยของอาจารย์ด้านบรรณารักษศาสตร์ จึงได้เลือกเรียนวิชาในสาขามรรณารักษศาสตร์ที่เป็นวิชาเอกให้มากกว่าวิชาทางสาขาการศึกษาหนึ่งวิชา เพื่อที่จะได้รับปริญญาโทในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์

เมื่อจบการศึกษาในระดับปริญญาโทแล้ว ก็ได้รับการติดต่อให้ไปทำงานในท้องสมุดประชาชนที่เมืองนิวยอร์ก ซึ่งเป็นท้องสมุดขนาดใหญ่มาก มีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ในการทำงานท้องสมุดอย่างรอบด้าน และคงจะมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษามากขึ้นด้วย อีกทั้งเงินเดือนก็เป็นที่น่าพอใจ แต่แม่มีจดหมายบอกไปว่าคิดถึงมากแล้ว ขอให้รีบกลับบ้านมาทำงานราชการชดใช้ทุนที่เมืองไทยต่อไปจะเหมาะสมกว่า

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

จึงต้องเดินทางกลับด้วยความเสียดายโอกาสที่หาได้ยากนี้

เมื่อกลับมาถึงบ้านแล้ว ได้ไปรายงานตัวที่กรมวิสามัญศึกษา ที่สังกัดอยู่ตามระเบียบ พอดีทางกรมมีการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ เพื่อทำหน้าที่นิเทศการศึกษาแก่ครูโรงเรียนในสังกัดของกรมทั่วประเทศ และกำลังต้องการบุคลากรมาช่วยงานนี้ จึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ฝ่ายห้องสมุดโรงเรียนของกรมวิสามัญศึกษา

งานนี้เป็นงานใหม่ของกรมและของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นงานที่ผู้เป็นศึกษานิเทศก์จะต้องศึกษาเรียนรู้วิธีดำเนินงานและปฏิบัติการ ให้ถูกต้องชัดเจน ทั้งในฝ่ายตัวผู้เป็นศึกษานิเทศก์และครูโรงเรียนที่จะรับการนิเทศ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกมาทำหน้าที่ศึกษานิเทศก์ แม้จะมีความรู้ความชำนาญในทางวิชาการ แต่ล้วนแล้วยังใหม่ต่องานนิเทศการศึกษาด้วยกันทั้งนั้น แต่นับว่าโชคดีเป็นอันมาก ที่กรมวิสามัญศึกษาสามารถสรรหาหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ผู้มีพร้อมทั้งคุณวุฒิ วิทยุฒิ และประสบการณ์ในด้านนี้ คือ ท่านอาจารย์ ม.ล.บุญเหลือ (บุญชร) เทพยสุวรรณ ด้วยความรอบรู้ ความชำนาญ และเกียรติคุณในส่วนตัวของท่านมีส่วนเป็นปัจจัยสำคัญในการบุกเบิกงานนิเทศการศึกษาให้เป็นที่รู้จักและรับรองในวงการศึกษาได้ โดยไม่หนักหนาสาหัสจนเกินไป

ได้ทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนอยู่ประมาณ ๑๐ ปี ท่านอธิบดีได้เรียกตัวให้ไปทำงานในหน้าที่เลขานุการกรม กรมวิสามัญศึกษา ซึ่งเป็นงานฝ่ายบริหารอันเป็นงานที่มีได้มีประสบการณ์

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มาก่อน เพราะทำงานในสายวิชาการมาตลอด แต่เห็นว่าเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และกำลังเริ่มมีความรู้สึกเบื่อ ๆ กับงานของศึกษานิเทศก์ที่ได้ทำมาเป็นเวลานาน จึงได้ย้ายจากหน่วยศึกษานิเทศก์มาดำรงตำแหน่งเลขานุการกรม กรมวิสามัญศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔

ทำงานในตำแหน่งเลขานุการกรม กรมวิสามัญศึกษาอยู่ ๓ ปี ก็ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แล้วได้ขอลาออกจากการเป็นข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕

จากนั้นได้ไปทำงานเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำสัญญากันเป็นปี ๆ และต่อสัญญาไปตามลำดับจนถึง พ.ศ. ๒๕๒๔ จึงได้ขอลาออกจากการเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ยุติการทำงานในทางโลก ทุกหน้าที่

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ทบทวนชีวิต

เมื่อย้อนกลับมาทบทวนชีวิตที่ผ่านมา แล้วถามตัวเองว่า

- พอใจกับชีวิตหรือไม่
- มีความสุขกับชีวิตหรือไม่
- คุ่มค่าแก่การใช้ชีวิตหรือไม่

เป็นคำถามที่ตอบได้ยากมากทั้งสามคำถาม แล้วจะตอบโดยรวมของทั้งชีวิตที่ผ่านมาได้ จำต้องแบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านชีวิตส่วนตัวและชีวิตการงาน

ชีวิตส่วนตัว

ในด้านชีวิตส่วนตัวกล่าวได้ว่า เป็นคำตอบในทางลบต่อคำถามทั้งสามคำถาม ความพอใจมีน้อยกว่าความไม่พอใจ ความสุขก็เป็นอย่างที่เรียกว่า สุข ๆ ดิบ ๆ เป็นการใช้ชีวิตที่ยังไกลต่อ คำว่า “คุ่มค่า”

เหตุใดจึงเป็นคำตอบในทางลบ?

ลองพิจารณาที่คำว่า “คุ่มค่า” ก่อนแล้วจะโยงไปถึงความพอใจหรือความไม่พอใจ ความสุขหรือความทุกข์โดยอัตโนมัติ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทร์กำแหง

ความรู้สึกว่าคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่า น่าจะอยู่ตรงที่สามารถกระทำหน้าที่ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่เพียงใด

หน้าที่ส่วนตัวประการแรก คือ หน้าที่ในฐานะที่เป็นลูก เมื่อหวนคิดแล้วรู้สึกละเอียดใจที่ได้เป็นลูกที่ให้ความชุ่มชื่นใจแก่พ่อแม่อย่าง ที่ควรเป็น โดยเฉพาะแก่แม่ เพราะแม่มีอายุยืนยาวกว่าคุณพ่อ เมื่อนึกถึงความรักความทะนุถนอมของแม่ที่มีต่อลูกแล้ว เห็นปรากฏอยู่ทุกระยะของชีวิต ความประทับใจที่ติดตาติดใจอยู่ตลอดมา คือภาพของแม่ที่ใช้มือกอบกองอาเจียนของลูกที่โตจนเป็นครูแล้วใส่กระโถนอย่างปราศจากความรังเกียจ แต่ลูกเองมักจะเห็นแค้นตัว เกียจคร้าน เอาแต่ความสบาย การปรนนิบัติรับใช้เพื่อผ่อนแรงแม่เล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ไม่ค่อยจะยอมขยับเขยื้อน จะมีความภูมิใจอยู่เสมอสักนิดก็ตรงที่ได้มีโอกาสเลี้ยงดูแลแม่จนตลอดชีวิต แต่ก็เป็น การเลี้ยงแม่แต่เพียงกาย ส่วนใจที่เป็นสิ่งสำคัญของชีวิตนั้นมิได้ให้ความหล่อเลี้ยงแก่แม่เลย

จวบจนแม่ล่วงลับไปแล้วนั้นแหละ จึงได้มาย้อนระลึกนึกถึงด้วยความเศร้าหมองเสียใจ แต่ก็สายเกินไปเสียแล้วจริง ๆ ไม่มีโอกาสที่จะรับใช้แม่เพื่อแก้ตัว เพื่อทดแทนพระคุณที่แม่ได้คุ้มครองรักษาให้อุ่นเกล้ามาตั้งแต่เกิดจนเติบโตใหญ่

มาบัดนี้ ก็ได้แต่พรั่ำรำพันในใจว่า ลูกเป็นผู้หญิงไม่มีโอกาสได้บวชเรียนอุทิศกุศลให้แม่และคุณพ่อ แต่เดี๋ยวนี้ลูกก็ได้อุทิศชีวิตเพื่อพระศาสนา เป็นผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเต็มตามสติกำลังของลูก ขอน้อมอุทิศ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

กุศลทั้งสิ้นทั้งปวงที่ลูกได้ปฏิบัติบำเพ็ญแล้วทั้งหมด ณ แทบเท่าของแม่และคุณพ่อ

ด้านชีวิตส่วนตัวในฐานะลูก เป็นชีวิตที่ผ่านไปอย่างไม่คุ้มค่าเลย

หน้าที่ในฐานะเพื่อน ดูเหมือนจะทำได้ดีกว่า มีความพร้อมที่จะรักและช่วยเหลือเพื่อนอย่างเต็มกำลังอยู่เสมอ บางครั้งก็ทำอย่างไม่ใช่สติปัญญาเอาเสียเลย จำได้ว่าเมื่อยังเป็นเด็กประถมชั้นเล็ก ๆ มีเพื่อนในชั้นคนหนึ่งเป็นคนสวย ใคร ๆ ก็รักรัก วันหนึ่งเพื่อนคนสวยลืมนำกระเป๋าใส่ดวงค์มาจากบ้าน เขาจะกลับไปเอาที่บ้านก็ไปไม่ได้ เพราะไม่เคยไปไหนคนเดียว และเป็นเวลาที่ต้องเข้าเรียนแล้วด้วย แล้วเขาก็จะไม่มีดวงค์กินขนมที่โรงเรียนในวันนั้น ก็มีอาสาสมัครกล้าตายสามคนที่หลงรักเพื่อนคนสวยยอมหนีโรงเรียนไปบ้านเพื่อนคนสวยเพื่อนำกระเป๋าใส่ดวงค์มาให้ เมื่อกลับมาถึงโรงเรียน คุณครูก็เรียกตัวไปยืนหน้าชั้นเรียนแล้วเขียนด้วยไม้เรียวอันโตสามที เหล่าอาสาสมัครยืนยืมนำบานรับการถูกตีด้วยความภาคภูมิใจ ประหนึ่งว่าได้ประกอบวีรกรรมที่ยิ่งใหญ่อันควรแก่การได้รับเหรียญตรา

เมื่อมาย้อนนึกดูแล้ว มองเห็นชัดว่า ช่างหน้าโง่เสียนี้กระไร !

จึงเป็นคนที่เพื่อน ๆ ค่อนข้างจะรัก ทั้งเพื่อนสมัยเด็ก ๆ และสมัยที่โตแล้ว แต่เพื่อน ๆ ก็มักจะปรารภกันว่า “รัญจวนนี่อะไร ๆ ก็ดีหมด มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน รักเพื่อน แต่ช่างแสนงอนและใจน้อยเสียจริง ๆ”

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ในหน้าที่ของความเป็นเพื่อนก็พอใช้ได้ แต่ก็สุข ๆ ดิบ ๆ เพราะความแสนงอนใจน้อยของตัวเอง สิ่งที่ควรจะคุ้มค่าก็เลยลดราคาลง

ความแสนงอนใจน้อย ก็คือการสอนนัยที่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตัวเอง ประารถนาแต่จะให้ใคร ๆ มาเอาใจตามใจที่ตัวเองจะเรียกร้อง พอถูกขัดใจสักนิดหน่อย ก็แสดงสีหน้า ทั้งวาจาและท่าทาง เมื่อยังเล็ก ๆ อยู่ก็พอดูน่ารัก แต่เมื่อโตขึ้น ความน่ารักก็เป็นความน่าเกลียด แล้วก็ น่าเกลียดต่อมาจนเข้ามัชฌิมวัย

นัยที่คู่กันมากับความแสนงอนใจน้อย คือ ความใจอ่อน ใจดี ขี้สงสาร อย่างขาดเหตุผล พอถูกใจเข้า ก็หลงติดใจเอาง่าย ๆ ยอมเอาใจตามใจหมดทุกอย่าง โดยไม่นึกถึงความควรหรือไม่ควร นี่ก็เป็นนัยที่น่าเกลียด อีกอย่างหนึ่ง นัยที่ตรงข้ามกันทั้งสองอย่างนี้ ทำให้เป็นคนสุดโต่งอยู่ตลอดเวลา จึงไม่มีความราบเรียบและราบรื่นในชีวิต

โดยนัยเป็นเด็กช่างกินมาตั้งแต่เล็ก ๆ กินอะไรก็อร่อยไปเสียทั้งหมด สิ่งที่ชอบมากอย่างหนึ่งเมื่อตอนเด็ก ๆ คือ เนื้อสะเต๊ะ มีสะเต๊ะ อยู่เจ้าหนึ่งหาบขายผ่านหน้าบ้านเป็นประจำ ผู้ชายมีเชื้อสายแขก ปรุงรสสะเต๊ะ ได้หอมหวานมาก ธรรมดาผู้ใหญ่จะเป็นผู้ซื้อให้รับทาน วันหนึ่งเจ้าสะเต๊ะ หาบมาถึงหน้าบ้าน ไม่มีผู้ใหญ่อยู่แถวนั้น ก็เรียกเอง แล้วบอกว่าซื้อ สะเต๊ะเฟื่องหนึ่ง แล้วก็วิ่งไปขอสตางค์แม่สิบสตางค์ พอรับทานเสร็จก็ส่ง สตางค์ให้สิบสตางค์ เจ้าสะเต๊ะก็บอกว่า เฟื่องหนึ่งก็ต้องสิบสองสตางค์ ก็บอกว่ามีสิบสตางค์เท่านั้นแหละ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เจ้าสะเต๊ะคงเห็นว่าเป็นเด็ก แล้วก็ช็อกกินอยู่เป็นประจำ เลย
ซีก็เยยงด้วย ยกหาบสะเต๊ะเดินจากไป

เรื่องนี้เกิดขึ้นตั้งแต่อายุยังไม่ถึงสิบขวบ แต่จำได้แม่นยำ
เพราะความจริงก็มีความรู้สึกผิดอยู่ลึก ๆ แต่อ่านจากความอยากจึงยอมตามใจ
ตัวกิเลสให้เป็นฝ่ายชนะความละอายใจ ใช้กลโกงหลอกกินสะเต๊ะได้เพิ่มขึ้น
อีกสองสตางค์ จะเป็นก็ไม้ก็จำไม่ได้เสียแล้ว แต่จำความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้น
ในใจได้ และยังจำได้อีกว่า ได้ยืนมองหาบเจ้าสะเต๊ะจนลับตา พร้อมกับ
รู้สึกว่า สะเต๊ะวันนั้นไม่ค่อยอรรอยชุ่มชื้นใจเหมือนวันก่อน ๆ

นิสัยเอาแต่ใจตัว ยอมตามใจกิเลสทั้งทางลบและทางบวกนี้
ดูจะฝังอยู่ในเลือดเนื้อจนย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ฉะนั้น ชีวิตส่วนตัวจึงลุ่ม ๆ
ดอน ๆ อยู่เรื่อยมา หากมีครอบครัวก็ยอมจะไม่สามารถรักษาครอบครัวให้
อบอุ่นเป็นสุขอย่างราบรื่นได้ ก็โชคที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับชีวิตในส่วนนี้ จึง
ไม่ต้องมีบาปเพราะก่อทุกข์ให้แก่ผู้อื่น นอกจากก่อทุกข์ให้แก่ตนเอง

สรุปแล้ว ชีวิตส่วนตัวในทางโลกก็มีสุข ๆ ทุกข์ ๆ ปนเป
กันไป ได้เที่ยว ได้กิน ได้เล่น ได้ดูสิ่งสนุกเพลิดเพลิน ได้ร้องไห้บ้าง
ได้หัวเราะบ้างไปตามเรื่อง ชื่อเสียงหน้าตาก็ก่อมิพเป็น แต่ความรู้สึกอย่าง
เย็น ๆ อย่างชุ่มชื้นเบิกบาน อย่างไม่มี “ร้อน” แผงอยู่ข้างในจำไม่ได้ว่า
เคยได้มี เพราะพอใจอยู่กับความสุขที่ร้อน ๆ ที่ยึดเอานี้แหละ “สุข”
เสียแล้ว ก็เลยปล่อยให้ชีวิตจมอยู่กับความสุขร้อนนั้น โดยไม่สนใจจะ
คุยเขียนค้นหาว่า ที่ว่า “สุข” นั้น มีอยู่แค่ไหนหรือ ? หรือว่ายังมีสุขอื่นใด

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ที่เป็นสุขเย็นชุ่มชื้นเบิกบานอย่างไม่มี “ร้อน” แฝงอยู่ และไม่สุขอย่าง
ชื้น ๆ ลง ๆ

อีกทั้งไม่สนใจจะศึกษาค้นหาว่า อะไรเป็นสาเหตุให้ความสุขนั้น
ชื้น ๆ ลง ๆ แล้วยังเหวี่ยงซ้ายเหวี่ยงขวาให้ปั่นป่วนอยู่ตลอดเวลา ไม่นึก
อยากรู้อยากค้นหา เพราะพอใจติดใจอยู่กับความสุขอย่างชื้น ๆ ลง ๆ นั้น
ว่ามันเอร็ดอร่อยทำให้ชีวิตมีรสชาติ ก็เลยมัวเมาอยู่กับความเอร็ดอร่อยนั้น
อย่างถอนใจไม่ขึ้น

ถ้าถามว่า แล้วพอใจไหม ? ก็ต้องตอบว่า พอใจ เพราะ
ไม่รู้จักว่า ยังมีอะไรที่จะทำให้พอใจได้มากกว่านี้

แล้วรู้สึกว่าได้ใช้ชีวิตคุ้มค่าไหม ? ขณะนั้นก็รู้สึกว่าคุ้มค่า
เพราะไม่ได้เบียดเบียนของผู้อื่นมากินมาใช้

หากเมื่อมองย้อนหลังขณะนี้ ก็สำนึกว่ายังไม่คุ้มค่าเลย
เพราะไม่ได้ทำสิ่งที่ควรทำ ทั้งที่ทำได้ คือการสละเวลาของชีวิตกระทำ
สิ่งที่เป็นประโยชน์สุขแก่ผู้อื่นและสังคมให้มากขึ้นกว่านี้ ให้คุ้มค่าแก่การ
ที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์บนผืนแผ่นดินนี้ ให้ยิ่งกว่าการพอใจแต่ในการหา
ความสุขส่วนตัว

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ชีวิตการงาน

เมื่อนึกถึงชีวิตการงานแล้ว มีความรู้สึกพอใจและเป็นสุขได้ตามสมควร เพราะได้ทำงานในทุกหน้าที่อย่างไม่รู้สึกรู้เป็นหนี

ได้ทำหน้าที่เป็นครูสอนหนังสืออยู่ ๑๒ ปี ก็ได้ทำด้วยความรัก ความพอใจ เพื่อความรู้ ความเจริญและเพื่อความดีงามอันจะเกิดแก่ลูกศิษย์ ไม่เคยนึกเหน็ดเหนื่อยในการเตรียมการสอน ตลอดถึงการสอนและการอบรม เพื่อให้ลูกศิษย์ได้เรียนรู้สิ่งดีงาม เพื่อคุณประโยชน์แก่ชีวิตในภายภาคหน้า

ได้ทำหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนคนแรกในยุคบุกเบิกอยู่ ๑๐ ปี เป็นงานที่หนัก สนุก และท้าทายเป็นอันมาก เพราะได้รับตำแหน่งนี้ในสมัยที่วงการศึกษามองไม่เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการที่จะต้องมีห้องสมุดเพื่อการศึกษาประจำโรงเรียน

เท่าที่เป็นอยู่ในสมัยนั้น โรงเรียนที่พอจะมีสถานที่ที่เรียกว่าห้องสมุดได้นั้นมีน้อยมากเหลือเกิน ส่วนใหญ่แล้ว ห้องสมุดคือ ห้องเล็ก ๆ อับ ๆ เป็นที่เก็บหนังสือเก่า ๆ ที่ใช้ได้บ้าง หรือบางที่ใช้ไม่ได้เลย แต่ต้องเก็บไว้ เพราะเป็นสมบัติของโรงเรียน ห้องที่สมมุติว่าเป็นห้องสมุดนี้จะถูกปิดไว้เฉย ๆ เป็นส่วนมาก บางทีอาจมีครูที่มีสุขภาพอ่อนแอ ที่ไม่อาจทำหน้าที่ครูสอนหนังสือได้ ให้มานั่งพักอยู่ที่ห้องสมุด เป็นเสมือนผู้ดูแลห้องสมุด แต่หาได้ดูแลอะไรไม่ เพราะตามตู้หนังสือยังมองเห็นฝุ่นจับอยู่ไม่มากนักน้อย

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

การเรียนการสอนในยุคหนึ่ง นักไปในการฟังคำบรรยายของครู อ่านหนังสือที่กระทรวงกำหนด แล้วนักเรียนก็ท่องจำให้ได้ เพื่อไว้ตอบเวลาสอบ ดังนี้ การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ความรู้กว้างขวางขึ้น ลึกซึ้งขึ้นกว่านี้ เพื่อเป็นการพัฒนานิสัยการเรียนรู้อุตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ฉลาดมีศักยภาพสูงกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน ก็พลอยถูกจำกัดขอบเขตการศึกษาเรียนรู้ให้คับแคบไปด้วยโดยอัตโนมัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทั้งน่าเสียดายอย่างยิ่งโดยส่วนตัวของนักเรียน และเป็นความสูญเสียอย่างหนึ่งของส่วนรวม ที่ควรจะได้มีผลเมืองที่เป็นทรัพยากรอันมีคุณค่าเพื่อรับใช้บ้านเมืองให้เพิ่มจำนวนมากขึ้น

ดังนั้น ศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนจึงต้องเริ่มต้นงานจากความเสมือนไม่มีอะไรรองรับเลย ในขณะที่ศึกษานิเทศก์วิชาอื่น ๆ เป็นที่รู้จัก เป็นที่ต้องการและรับรองกันอยู่แล้ว แต่ศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนต้องเริ่มต้นตั้งแต่จากการแนะนำความรู้ขั้นพื้นฐานที่สุด คือเรื่องความสำคัญและความจำเป็นของการที่โรงเรียนจะต้องมีห้องสมุดสำหรับการศึกษาค้นคว้าทั้งสำหรับแก่ครูและแก่นักเรียน ทั้งนี้ เพื่อย้ำความเข้าใจเรื่องนี้แก่ผู้บริหารการศึกษา และทำความเข้าใจกับครูและนักเรียน และบางทีก็กับเพื่อนศึกษานิเทศก์ด้วยกัน

อันที่จริงนั้น มิใช่ผู้บริหารการศึกษาหรือศึกษานิเทศก์จะไม่เคยรู้จักห้องสมุดหรือไม่เคยใช้ห้องสมุด ต่างก็เคยได้รับประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดมาด้วยกันแล้วทั้งนั้น โดยเฉพาะขณะศึกษาอยู่ใน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ต่างประเทศ แต่เมื่อกลับมาถึงเมืองไทย ด้วยระบบของการศึกษาและด้วยวิถีของชีวิต จึงทำให้ห่างเหินและละเลยต่อการสำนึกในคุณค่าของห้องสมุดที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษา จึงมีน้อยท่านที่จะเต็มใจสนับสนุนให้มีการจัดห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าขึ้นในโรงเรียน ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า ในวงการศึกษาก็ไม่มีนักอ่านและนักศึกษาค้นคว้าเสียเลย ก็ยังมีอยู่ แต่ท่านเหล่านั้น ในบางท่านอาจมีห้องสมุดส่วนตัวประจำบ้านที่สะสมเป็นมรดกตกทอดมา บางท่านก็ใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวซื้อหาหนังสือและบางท่านก็อาศัยศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดใหญ่อื่น ๆ เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตาม ส่วนมากมักจะไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดห้องสมุดสำหรับการศึกษาค้นคว้าขึ้นในโรงเรียน เพราะเห็นว่า เป็นเพียงแค่ระดับโรงเรียนเท่านั้นเอง

หน้าที่ของหน่วยศึกษานิเทศก์คือ การจัดให้ศึกษานิเทศก์ออกไปนิเทศการศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในต่างจังหวัดและในกรุงเทพฯ และพยายามจัดให้ออกไปนิเทศพร้อมกันทุกวิชาถ้าไม่มีอุปสรรคขัดข้อง การนิเทศนั้นจัดให้มีทั้งภาคบรรยายและภาคปฏิบัติ คือสาธิตการสอนด้วยวิธีการใหม่ที่น่าสนใจ ได้มีการจัดตารางการนิเทศให้เหมาะสมแก่โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนแต่ละแห่ง เมื่อออกไปนิเทศที่ต่างจังหวัด ศึกษานิเทศก์จะทำงานกันทั้งกลางวันและกลางคืน

ตารางการบรรยายนั้น มีกำหนดการสำหรับศึกษานิเทศก์วิชาต่าง ๆ ทุกวิชา ยกเว้นศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนไม่มีปรากฏอยู่ใน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ตารางการนิเทศ เพราะไม่ใช่วิชาที่สอนในชั้นเรียน ดังนั้น จึงมีอยู่เสมอ ๆ ที่ศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนต้องเป็นวิทยากรในเรื่องการศึกษา การแนะแนวและจิตวิทยา ซึ่งก็พอเป็นวิทยากรได้ เพราะได้ศึกษาวิชาเหล่านี้ เป็นวิชาการในระดับปริญญาโท แล้วยังได้ค้นคว้าเพิ่มเติมอีกเพื่อให้สามารถ เป็นวิทยากรที่เชื่อถือได้ แต่ไม่มีโอกาสได้พูดถึงเรื่องของบรรณารักษศาสตร์ หรือเรื่องความสำคัญและคุณประโยชน์ของห้องสมุดโรงเรียนต่อการศึกษา ค้นคว้าเพื่อความรอบรู้ให้กว้างขวางขึ้นและเพื่อความประเทืองปัญญาให้สว่าง รุ่งเรืองแก่ชีวิต

จึงในคราวหนึ่ง เมื่อออกไปนิเทศที่ต่างจังหวัด ครูบางคน ที่ทราบว่าเป็นศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนก็มาสนทนาได้ถาม ถึงเรื่องห้องสมุด จึงได้ลองถามที่ประชุมดูว่า คินนี้เพื่อญไม่มีตารางการ นิเทศ เป็นคินว่างพักผ่อนสำหรับทั้งวิทยากรและครู แต่ว่าหากมีผู้ใด จะสนใจเรียนรู้เรื่องห้องสมุดโรงเรียนก็ยินดีและเต็มใจที่จะพูดให้ฟัง ที่ประชุม จะมีความเห็นอย่างไร โดยไม่มีการบังคับว่าทุกคนต้องมา แล้วแต่ความ สม่ครใจ ทั้งนี้ได้เรียนขออนุญาตท่านหัวหน้าหน่วยฯ ไว้ล่วงหน้าแล้ว

ที่ประชุมแสดงความสนใจ ยินดีจะเข้าฟังเรื่องห้องสมุด โรงเรียนว่าจะเกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างไร ไม่มีครูผู้ใดขัดข้องเลย คินนั้น จึงเป็นคินแรกในชีวิตของการเป็นศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนมาลักรั้งปี แล้ว ที่ได้พูดบรรยายในเรื่องที่ตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ท่าน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ก็ได้กรุณามาร่วมนั่งฟังด้วยตลอด ซึ่งใช้เวลา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

บรรยายประมาณสองชั่วโมง และซักถามต่ออีกร่วมหนึ่งชั่วโมง

เมื่อจบการบรรยายและตอบข้อซักถามแล้ว ได้ยินท่านหัวหน้าหน่วยฯ ท่านพูดปรารภกับหลายคนว่า “คุณรัญจวนพูดคล่องดี แต่ไม่มีใครรู้ว่าถูกหรือผิด” ก็ไม่ทราบว่า คำปรารภนั้นมีนัยความหมายอย่างไร แต่นับแต่นั้นมา เมื่อไปนิเทศ ณ ที่ใด เมื่อใด ท่านหัวหน้าหน่วยฯ ได้กรุณาจัดเรื่องห้องสมุดโรงเรียนไว้ในตารางการนิเทศด้วยทุกครั้ง และทางกรมทางโรงเรียนก็ได้ทราบว่า มีศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียนประจำอยู่สำหรับให้เรียกใช้งานได้

นอกจากการทำความเข้าใจกับผู้บริหารการศึกษา เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนถึงครูและนักเรียนแล้ว ยังมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับประชาชนทั่วไปในทุกกลุ่มให้กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุแห่งการไม่สนใจที่จะจัดให้มีห้องสมุดประจำโรงเรียนเพื่อเพิ่มพูนปัญญาให้ยุวชนไทยนั้น ย่อมมีมูลเหตุมาจากความไม่สนใจการอ่านหนังสือ จึงมองไม่เห็นคุณประโยชน์ที่จะได้อะไรเพิ่มเติมจากการอ่านหนังสืออื่นอีก เพียงแค่อ่านหนังสือในชั้นเรียน แล้วก็ตั้งใจท่องจำเพื่อให้สอบไล่ได้ก็น่าจะเป็นการเพียงพอ

เมื่อวิเคราะห์เห็นที่มาของสาเหตุได้ชัดแล้ว จึงเห็นว่าจำเป็นต้องทำการรณรงค์ชักชวนให้สนใจการอ่านหนังสือโดยไม่จำกัดกลุ่มและวัย ถ้าผู้ใหญ่สนใจรักการอ่านย่อมกระตุ้นเร้าใจให้ลูกหลานได้สนใจที่จะอ่านด้วย และถ้าลูกหลานมีใจรักหนังสือ รักที่จะอ่านเพราะได้สัมผัส หรือรู้จัก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ความสนุกเพลิดเพลินในอีกรูปแบบหนึ่ง ก็ย่อมที่จะรบเร้าผู้ใหญ่ให้ซื้อหาหนังสือให้อย่างแน่นอน พลังจากผู้รักการอ่านและรักหนังสือย่อมเป็นกำลังสนับสนุนเรียกร้องได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีน้ำหนักสำคัญได้ทางหนึ่ง นอกจากนั้นยังเป็นพลังส่งเสริมการขายตลาดหนังสือให้เพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะหนังสือสำหรับเด็กซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง ในสมัยเมื่อร่วม ๕๐ ปี มาแล้ว

จึงได้เริ่มจัดรายการ “คุยกันเรื่องหนังสือ” ทางสถานีวิทยุ ท.ท.ท. เป็นเวลาหนึ่งชั่วโมงทุกวันอาทิตย์ ด้วยความกรุณาของคุณสมจิต สิทธิไชย เอื้อเพื่อจัดเวลาให้ โดยนำเรื่องของหนังสือที่น่าสนใจทั้งของเด็กและผู้ใหญ่มาเล่าให้ฟัง มีดนตรีประกอบสลับในระหว่างการเล่า บางครั้งก็เชิญท่านที่อยู่ในวงการหนังสือและวงการศึกษามาสนทนาหรืออภิปรายกัน เกี่ยวกับเรื่องของหนังสือในแง่มุมต่าง ๆ ตลอดถึงเรื่องคุณประโยชน์ของการจัดห้องสมุดเพื่อการศึกษา

แล้วยังได้รับความกรุณาจากสถานีไทยโทรทัศน์ให้เวลาครั้งละครึ่งชั่วโมงในตอนเย็น เพื่อจัดรายการเกี่ยวกับวรรณกรรมสำหรับเด็ก สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง จุดมุ่งหมายของรายการนี้เพื่อส่งเสริมการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก ๆ ตั้งแต่เริ่มอ่านหนังสือได้ และเพื่อจูงใจให้มีการผลิตหนังสือสำหรับเด็กอย่างมีคุณภาพ มีภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่เหมาะสมแก่วัยและประเทืองปัญญาแก่เด็ก ๆ รวมทั้งพยายามจูงใจผู้ใหญ่ให้ลองอ่านหนังสือด้วยกันกับลูกหลานบ้าง นี่จะเป็นการสร้าง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

สายสัมพันธ์อันดีสนิทสนมกลมกลืนระหว่างพ่อแม่ลูกให้มีความสุขร่วมกันอย่างน่าชื่นใจ ในรายการนี้ ได้พยายามนำเด็ก ๆ ที่ชอบอ่านหนังสือให้มาเล่าเรื่องหนังสือที่เขาสนใจและความสุขที่เขาได้รับจากการอ่านหนังสือ รวมไปถึงการสนทนากันเกี่ยวกับคุณลักษณะของหนังสือที่เขาต้องการเพื่อขอความเห็นใจจากผู้ใหญ่ให้ช่วยจัดหาหนังสืออย่างนี้ให้เขาได้อ่านกันมาก ๆ

นอกจากการจัดรายการเกี่ยวกับหนังสือและห้องสมุดทางวิทยุโทรทัศน์แล้ว ก็ยังได้พยายามมองหาช่องทางอื่น ๆ ที่จะนำเรื่องหนังสือและห้องสมุดออกสู่ความสนใจของผู้ที่เกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไปทุกจังหวัดและโอกาสที่สามารถทำได้ โดยมีจุดหมายสำคัญเพื่อเร้าใจให้เห็นความสำคัญของหนังสือต่อชีวิต ต่อการศึกษา และให้รู้สึกว่าการอ่านหนังสือนั้นเป็นเสมือนการได้พบเพื่อนใหม่ที่เฉลียวฉลาดเป็นบัณฑิตอันจะชวนให้ผู้อ่านได้เฉลียวฉลาดเป็นบัณฑิตด้วย และห้องสมุดก็คือมหาวิทยาลัยที่เปิดให้ศึกษาเล่าเรียนได้อย่างไม่รู้จบ เพื่อพัฒนาการของชีวิตที่สว่างสดใสและเรืองรุ่งด้วยความรอบรู้อันไม่สิ้นสุด

เพื่อยุติในช่วงต้น ๆ ของพุทธศักราช ๒๕๐๐ ได้มีการปรับปรุงการศึกษาและการเรียนการสอนที่เรียกกันว่า การศึกษาแผนใหม่ มีจุดหมายสำคัญคือการพัฒนาการเรียนการสอน โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และเน้นในเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งองค์การจากต่างประเทศมาให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการเงิน อุปกรณ์การเรียนการสอน และบุคลากร ผู้อำนวยการในค่านนี้ องค์การที่เป็นหลักในการให้ความช่วยเหลือ มุ่งองค์การ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ยูเนสโกที่ดูแลการศึกษาโดยตรงขององค์การสหประชาชาติ และองค์การ
ยูซอมของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

จึงนับเป็นจังหวะดีที่เรื่องของหนังสือและห้องสมุดจะได้ มี
บทบาทสำคัญขึ้น เพราะการศึกษาแผนใหม่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียน
ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มากกว่าเพียงการเรียนรู้จากครูและ
หนังสือเรียน แล้วท่องจำเพื่อให้สอบได้ การเรียนในรูปแบบของการศึกษา
ค้นคว้านั้น ต้องการห้องสมุดที่เพียงพอพร้อมด้วยหนังสือทุกสาขาวิชาและทุก
ประเภท เป็นหนังสือที่คัดเลือกแล้วว่าเหมาะสมแก่วัย และระดับความรู้
ของนักเรียน เป็นห้องสมุดเปิดที่อำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าได้
ทุกเวลา มีบรรณารักษ์ที่มีคุณวุฒิเป็นเสมือนครูอยู่ประจำห้องสมุด ที่พร้อม
จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการอ่าน การเลือกหนังสือ และวิธีการศึกษาค้นคว้า

ในช่วงระยะนี้จัดว่าเรื่องของหนังสือและห้องสมุดมีบทบาท
ที่ศึกษามีชีวิตชีวาเป็นอันมาก แม้งานจะหนักแต่ก็สนุก เพราะมองเห็น
คุณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่วงการศึกษายาวนานในภายภาคหน้า
ความตื่นตัวในเรื่องของหนังสือมีทั้งในฝ่ายผู้อ่านและฝ่ายผู้ผลิต ตลาดหนังสือ
สำหรับเด็กเริ่มเปิดตัวด้วยเล่มหนังสือที่มีคุณภาพ ทั้งเนื้อเรื่องและภาพ
ประกอบ เป็นช่วงเวลาแห่งความสุขของผู้ที่รักหนังสือ

อุปสรรคของการดำเนินงานห้องสมุดมิให้ก้าวได้เร็วตาม
จุดประสงค์ คือ การขาดแคลนบรรณารักษ์ที่มีคุณวุฒิ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ได้เปิดภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ขึ้นในคณะอักษรศาสตร์

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เพื่อผลิตบรรณารักษ์ระดับอนุปริญญา แต่ก็ไม่เพียงพอแก่ความต้องการที่เร่งด่วน สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยที่เริ่มก่อตั้งได้ไม่นาน แต่ประกอบด้วยคณะกรรมการและอนุกรรมการที่เข้มแข็ง จึงได้เข้าช่วยในการจัดอบรมบรรณารักษ์เพื่อรับงานของห้องสมุดโรงเรียน และรวมไปถึงห้องสมุดประชาชนด้วย

ทางด้านกระทรวงศึกษาธิการนั้น ท่านอาจารย์อภัย จันทวิมล ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้เป็นท่านผู้ใหญ่ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องวิทยฐานะของบรรณารักษ์อย่างเข้มแข็งและจริงจัง ท่านได้ให้ความสนับสนุนทั้งในหน้าที่ราชการและในทางส่วนตัว จนเมื่อเวลาล่วงมาหลายปี สำนักงาน ก.พ. จึงได้ยอมอนุมัติให้มีตำแหน่งบรรณารักษ์ในทำเนียบข้าราชการ

การได้มีตำแหน่ง “บรรณารักษ์” ปรากฏในทำเนียบข้าราชการ เป็นความภาคภูมิใจของบรรณารักษ์ยุคสมัยบุกเบิก

งานบริหาร

ได้มีโอกาสเป็นนักบริหารอยู่สัก ๖ - ๗ ปี ในตำแหน่งเลขานุการกรม กรมวิสามัญศึกษา และผู้อำนวยการกอง กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

ในความรับผิดชอบในหน้าที่ผู้บริหารทั้งสองตำแหน่ง มีความ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทระกำแหง

รู้สึกเหมือนทำงานในฐานะผู้ประสานงาน คือ ประสานงานในหมู่ผู้ร่วมงาน ให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ร่วมกันทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อความสัมฤทธิ์ผลของงานที่อยู่ในความรับผิดชอบนั้น ๆ

นอกจากนี้ก็ประสานงานด้านการเรียนรู้งานร่วมกันให้ถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์และนโยบายของกรมและกระทรวง รวมทั้งให้ช่วยกัน ศึกษางานในหน้าที่ให้ลึกซึ้งรอบด้าน และเพื่อการขยายขอบข่ายของงาน ให้กว้างขวาง เพื่อการพัฒนางานให้ทันต่วงที่ต่อความต้องการของทางการ และประชาชนที่มาติดต่อเกี่ยวข้อง

การให้บริการด้วยความสุภาพ อ่อนโยน รวดเร็ว เรียบร้อย และจริงใจ เป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จทั้งดงามของหน่วยงาน นั้น ๆ นี่เป็นสิ่งที่จะต้องรับรู้ร่วมกัน

งานสาธารณะ

คำ “สาธารณะ” ในที่นี้ หมายถึงงานที่เป็นเรื่องของ ส่วนรวม ของสังคม ดังที่กระทำกันในนามของสมาคม ชมรม กลุ่ม หรือ องค์กร เป็นต้น

เป็นงานที่ทำด้วยความสมัครใจ ด้วยความรู้สึกรักอยากช่วยเหลือ อยากร่วมปันให้กับผู้อื่นบ้าง อาจเป็นงานในด้านช่วยให้ความรู้ ให้คำ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

แนะนำในการแก้ปัญหา การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาชีวิตให้อยู่ในครอง
ที่ถูกต้องงดงาม ให้เครื่องใช้สอย อาหาร หรือเงินทองบ้าง ตามกำลัง
ของฝ่ายให้และตามควรแก่กรณี

ได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นกรรมการของบางสมาคม เช่น
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย
สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นต้น

การทำงานสาธารณะต่างจากการทำงานราชการ ตรงที่มี
ความเป็นอิสระในการคิดและการกระทำ ถ้าหากได้ร่วมทีมงานกับเพื่อน
กรรมการที่มีอุดมคติและทัศนคติในแนวทางเดียวกัน การทำงานนั้นก็
สนุกมาก งานเดินไปได้เร็วตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไม่ค่อยมีการเฉไฉ
ออกนอกทาง และไม่ต้องล่าช้าโดยไม่จำเป็นและไม่เข้าเรื่อง

สิ่งที่เป็นภาระหนักในการทำงานสาธารณะอย่างหนึ่ง คือ
การต้องแสวงหาแหล่งสนับสนุนในด้านกำลังเงิน อุปกรณ์เครื่องใช้ ตลอดจน
ถึงการเปิดทางและเปิดโอกาสให้ได้ทำงานอย่างอิสระและตรงตาม
วัตถุประสงค์ของสมาคม ดังนั้น การประชาสัมพันธ์งานและการมี
มนุษยสัมพันธ์ที่ดีมากของกรรมการจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ได้รับ
ความช่วยเหลือและการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ มิฉะนั้นแล้ว บางครั้งก็
อาจถูกขัดขวางจนหมดกำลังใจไปก็ได้

การทำงานสาธารณะเป็นการทำเพื่อ “ให้” โดยตรง ผลที่

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ได้รับคือความสุขใจและความอึดใจที่ได้กระทำ โดยเฉพาะเมื่องานนั้น
ปรากฏผลเป็นพัฒนาการด้านความรู้ อาชีพ วิถีชีวิตที่ร่มเย็นและอบอุ่น
เป็นสุข อันเป็นนิมิตหมายถึง ความเจริญก้าวหน้าของทั้งส่วนบุคคลและ
ส่วนรวม ตั้งแต่ชุมชนเล็ก ๆ ไปจนถึงสังคมใหญ่และชาติบ้านเมือง ก็ยิ่ง
จะก่อให้เกิดความปิติยินดีที่ได้เห็นความคุ้มค่าแก่การที่ได้เสียสละ

จึงรู้สึกเป็นคุณค่าของชีวิตอย่างหนึ่งที่ได้มีโอกาสร่วมทำงาน
สาธารณะเพื่อประโยชน์สุขแก่เพื่อนมนุษย์และส่วนรวม

จุดเปลี่ยน

ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาตามลำดับจนย่างเข้าสู่มัชฌิมวัย ได้เตือนจิตสะกิดใจอยู่เป็นระยะ ๆ ให้นึกคิดอยู่ในใจว่า ทำไมชีวิตจึงต้องเป็นอย่างนี้ เดี่ยวร้อน เดี่ยวหนาว เดี่ยวเศร้าหมอง เดี่ยวเบิกบาน เดี่ยวได้ เดี่ยวเสีย คุ้มกันขึ้น ๆ ลง ๆ สุข ๆ ดิบ ๆ ชอบกลอยู่

เมื่อดูการประพฤติปฏิบัติของตนก็จัดได้ว่าอยู่ในประเภทของคนดีที่ชาวโลกนิยมกัน คือ ทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น ทำบุญทำทาน ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง รับศีลฟังเทศน์ ตามโอกาสอำนวย แล้วยังจะต้องทำอะไรให้มากกว่านี้อีก เป็นคนที่ไม่ประทุษร้ายผู้อื่น ยังไม่พออีกหรือ ?

ก็ได้แต่รำพึงนึกคิดไปเรื่อย ๆ แต่ไม่เคยได้นั่งนิ่ง ๆ สงบใจ จากความวุ่นวาย แล้วยึดพิจารณาหาเหตุผลให้จริงจัง เพื่อจะได้มองเห็น

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ชีวิตต้องลุ่ม ๆ ดอน ๆ อย่างนี้

คงปล่อยให้เวลาผ่านไปอย่างไรคำตอบอยู่เช่นนี้ตลอดมา จนบางทีเผลอคิดไปว่า อากาศขึ้น ๆ ลง ๆ อย่างนี้มันเป็นปกติธรรมดาของชีวิต ใคร ๆ เขาก็เป็นกัน

ประโยคนี้อาจสำคัญนัก “ใคร ๆ เขาก็เป็นกัน” เป็นประโยคที่ปิดความคิดให้หยุด ให้ตัน ไม่ต้องคิดต่อไป แล้วก็ยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจของความ “ปกติธรรมดา” ที่ “ผิดปกติธรรมดา” นั้นต่อไป เพราะใคร ๆ เขาก็เป็นกัน ! ถ้าหากจะไปคิดปรับเปลี่ยนควบคุม มิให้อากาศขึ้น ๆ ลง ๆ เกิดขึ้น มันจะมีผิดปกติธรรมดาไปจากคนอื่นหรือ ?

ความเขลาหรือความฉลาดกันแน่ที่บอกอย่างนั้น ? มันน่าจะเป็นความเขลา แต่เวลานั้นคิดเห็นว่าเป็นความฉลาด เพราะทำให้สามารถเข้าอยู่ในกลุ่มคน “ปกติธรรมดา” นั้นได้ ทั้ง ๆ ที่ทุกวันเวลามันทำให้ชีวิตจิตใจผกผันขึ้นลงอย่างรวดเร็ว จนเหน็ดเหนื่อยอ่อนล้าไปทั้งกายและใจ

นี่ก็เพราะไม่เคยได้รู้ว่า ชีวิตคืออะไร ? เกิดมาทำไม ? และอยู่เพื่ออะไร ?

จึงอยู่ไปเหมือนอย่างที่ว่า “ใคร ๆ เขาก็เป็นกัน” ทั้งที่จริง ๆ แล้ว ก็ได้้อยากเป็นอย่างนั้น แท้จริงแล้วอยากสบาย อยากเย็น อยากเป็นสุขที่ไม่ต้องเปลี่ยนแปลง ขึ้น ๆ ลง ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ อย่างที่เขาเป็นกันเลย

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

จนวันหนึ่งเป็นวันสุดสัปดาห์ที่ชอบขับรถออกไปเที่ยวต่างจังหวัด วันนั้นตั้งใจจะไปจังหวัดหนองคาย ไปดูน้ำโขง แต่พอเลยจังหวัดอุดร กำลังจะผ่านหนองสองห้องที่มีทางแยกไปอำเภอศรีเชียงใหม่ เพื่อนร่วมทางก็บอกว่า ที่อำเภอศรีเชียงใหม่ มีวัดป่าตั้งอยู่ริมฝั่งโขง ธรรมชาติสวยงาม สงบเงียบและน่าสบายมาก จึงตกลงแวะเข้าไปที่อำเภอศรีเชียงใหม่เพื่อไปชมวัดป่า แต่จะต้องขับรถไปอีกประมาณ ๒๐ กิโลเมตร จึงจะถึงวัดที่ต้องการไป

สำหรับปัจจุบันนี้ จากอำเภอศรีเชียงใหม่ไปที่วัด ก็ใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที เพราะมีถนนราบเรียบ แต่ในสมัยนั้น (พ.ศ. ๒๕๐๔) ถนนเป็นโคลนไปทั้งนั้น เพราะเป็นฤดูฝนและเป็นทางที่รถบรรทุกขู้งขับผ่านไปโรงเลื่อย ถนนก็ขึงและเป็นหลุมเป็นบ่อ จึงต้องใช้เวลาร่วมสามชั่วโมงกว่าจะถึงวัด ซึ่งพอดีเป็นเวลาบ่ายค่ำ จึงจำต้องกราบเรียนขออนุญาตท่านเจ้าอาวาสค้างที่วัดในคืนนั้น

วัดนั้นคือวัดหินหมากเป้ง มีท่านพระอาจารย์เทศก์ เทสรังสี เป็นเจ้าอาวาส มีกลุ่มอุบาสกอุบาสิกาพักอยู่ประมาณสิบกว่าคนในคืนนั้น ท่านพระอาจารย์ได้กรุณาแสดงธรรมให้ฟัง เป็นธรรมะที่แปลกกว่าที่เคยได้ฟังมา ที่โดยมากจะเทศน์ในเรื่องศีล ทาน บุญ บาป นรก สวรรค์ ซึ่งสรุปแล้วก็คือให้ทำในสิ่งที่ดี เพื่อเป็นคนดี

แต่ในคืนนั้น ท่านพระอาจารย์เทศก์ก็ได้แสดงธรรมถึงเรื่อง การเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี คือ ต้องปฏิบัติธรรมและปฏิบัติที่ใจ ซึ่งมาก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

กว่าเพียงการไปวัด รับศีล ฟังเทศน์ ทำบุญ

การปฏิบัติธรรมคือการขัดเกลากิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่มีประจำอยู่ในธรรมชาติของปุถุชน แล้วกิเลสนี้ ก็ผลักดันให้ เป็นคนที่ยากแต่จะเอาตามความโลภ เอาให้มากกว่าคนอื่น ถ้าประสบ กับสิ่งที่ไม่ถูกใจหรือไม่ได้ตั้งใจ ก็โกรธแค้นขัดเคือง แล้วก็หลงวนเวียนอยู่ กับความโลภ ความโกรธ อย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุด

แต่ก่อนที่จะปฏิบัติขัดเกลากิเลสที่เกาะกุมใจอยู่นั้น จำต้อง ฝึกปฏิบัติสมาธิภาวนา เพื่อให้จิต สงบ นิ่ง เย็นเสียก่อน จึงจะสามารถ มองเห็นกิเลสที่เกาะกุมใจได้ชัด แล้วพิจารณาให้เห็นโทษทุกข์ของมันที่กระทำ ให้จิตนั้นร้อนระส่ำระสาย โยนขึ้นโยนลง ไม่เป็นอันสงบเย็นได้ แล้วท่าน ก็สอนให้ฝึกนั่งสมาธิ

ธรรมเทศนาของท่านพระอาจารย์ยังมีรายละเอียดอีกมาก แต่ในใจขณะนั้น จำไว้แต่เพียงว่า เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ต้องปฏิบัติที่ใจ ขัดเกลากิเลสที่เกาะกุมใจให้ลดลง แล้วชีวิตจะมีความสุขสงบเย็นเป็นสุข ไม่ ต้องขึ้น ๆ ลง ๆ อย่างที่เป็นอยู่ และอย่างที่เขารับกัน

ก่อนจะปฏิบัติขัดเกลากิเลส จะต้องฝึกทำสมาธิภาวนาให้ จิตสงบจากความวุ่นวายเสียก่อน จึงจะปฏิบัติขัดเกลากิเลสต่อไปได้

คตินั้น มีความรู้สึกชุ่มเย็นเกิดขึ้นในจิต มีความปลอดโปร่ง เบาสบาย มีความรู้สึกเหมือนเห็นหนทางสว่างของชีวิตที่จะเดินต่อไป เพื่อ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ให้พ้นจากความมีชีวิตลุ่ม ๆ ดอน ๆ คละเคล้าอยู่กับเสียงหัวเราะ และเสียงร้องไห้ที่น่าเบื่อบรรเทา

นับเป็นพระคุณอันใหญ่หลวงของท่านพระอาจารย์เทศก์ เทสรังสี ที่ท่านได้เมตตาเปิดประตูแห่งพระธรรมให้ได้ก้าวเดินสู่ความสว่างของชีวิต เป็นความกรุณาที่ยิ่งใหญ่อย่างหาที่เปรียบมิได้

ได้ตั้งใจว่าจะต้องฝึกทำสมาธิภาวนาและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมให้เข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จึงเป็นอันว่า งดการเดินทางไปจังหวัดหนองคาย แต่อยู่ฟังธรรมท่านพระอาจารย์เทศก์ต่ออีกสองคืน จึงเดินทางกลับกรุงเทพฯ

นับแต่นั้นเป็นต้นมา จิตใจมักจะครุ่นคิดอยู่แต่ในเรื่องของการปฏิบัติที่ใจว่าจะหาวิธีอย่างใดที่จะปฏิบัติให้ได้ผล ให้สามารถเอาชนะกิเลสให้ได้มากกว่าที่จะต้องตกเป็นทาสของมันอย่างที่เคยเป็นมาตลอดชีวิต

ได้พยายามหาเวลาว่างให้แก่ตนเองให้มากขึ้น งานในหน้าที่คือการสอนหนังสือที่มหาวิทยาลัยนั้น จะต้องทำให้เรียบร้อยบริบูรณ์ แต่งานสาธารณะที่เคยทุ่มเทเวลาให้อย่างไม่จำกัดนั้น ก็พยายามลดลงคงทำเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อที่จะได้มีเวลาในการปฏิบัติธรรมให้มากขึ้นพร้อม ๆ กันนั้นก็พยายามฝึกใจให้รู้จักดูความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวให้มากขึ้นด้วย

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทร์กำแหง

ได้กำหนดเวลาการปฏิบัติให้แก่ตนเอง คือตั้งแต่ตีสี่ สวดมนต์ทำวัตรแล้วนั่งสมาธิจนถึงหกโมงเช้า เมื่อกลับจากทำงาน ทำกิจส่วนตัวเสร็จ ก็ใช้เวลาอยู่กับการนั่งสมาธิและเดินจงกรม ขณะที่ควบคุมจิตให้อยู่ในสมาธิไม่ได้ ก็จะสวดมนต์บทที่ชอบทั้งคำบาลีและคำแปลในระหว่างนั่งสมาธิและเดินจงกรม จนจิตสงบอยู่ในสมาธิ

ในระหว่างนี้ ได้ปลีกเวลาไปฝึกปฏิบัติกับ คุณแม่ ก. เขา สอนหลวง ณ สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง จังหวัดราชบุรี ท่านเน้นการสอนที่เรื่องของจิต ท่านสอนว่า “ดูจิต รู้จิต ให้ติดต่อกัน” เพื่อให้ผู้ปฏิบัติ รู้จักควบคุมจิตให้อยู่ภายใน ไม่ให้เพนพ่านเกี่ยวข้องกับเรื่องข้างนอก ถ้าสามารถควบคุมจิตให้ได้ติดต่อกันทุกกะพริบตา ความมีสติรู้ตัวทั่วพร้อมจะเกิดขึ้น

ในพรรษาหนึ่งระหว่างนี้ ได้กำหนดใจให้สมาทานศีลแปด ตลอดพรรษา แม้จะยังทำงานอยู่ เมื่อถึงเวลาเข้าห้องสอนก็ยังคงสอนได้เหมือนอย่างที่เคย นักศึกษายังคงให้ความสนใจในคำบรรยายเหมือนเดิม แต่ในส่วนตัวนั้น มีความรู้สึกว่า พอสอนเสร็จ รู้สึกเหมือนจิตของอาจารย์ผู้สอนถูกเก็บเข้าลิ้นชักคงเหลือแต่จิตสงบของผู้ปฏิบัติธรรม ไม่รู้สึกเกี่ยวข้องกับกิจภายนอก จนกว่าจะมีผู้มาติดต่อไต่ถามเรื่องการเรียนการสอน จิตของอาจารย์ก็ออกมาทำหน้าที่ พอเสร็จก็กลับเข้าลิ้นชักไปตามเดิม

ระหว่างอยู่บ้านในวันหยุดวันหนึ่ง ก็ได้นั่งสมาธิและพิจารณาธรรมเช่นเคย ในระยะนี้จะพิจารณาดูเรื่องของอนิจจังอย่างสม่ำเสมอ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

มากขึ้น กลางวันวันนั้น หลังจากที่นั่งสมาธิแล้วก็พิจารณาธรรมในเรื่องของอนิจจังติดต่อกันมาจนถึงตอนบ่าย รู้สึกเพลียจึงล้มตัวลงนอนและพิจารณาอนิจจังอยู่ตลอดจนกระทั่งหลับไป พอลืมตาตื่นขึ้น รู้สึกได้ถึงภาวะของจิตที่สงบแจ่มใสเหมือนไม่ใช่เพิ่งตื่นนอน และปรากฏว่าจิตยังคงพิจารณาเรื่องของอนิจจังต่อไปอย่างต่อเนื่อง ขณะนั้น มีความรู้สึกเหมือนจิตบอกเองว่า นี่แหละที่เขาว่า “ตื่นในหลับ หลับในตื่น” แล้วก็มีความเข้าใจความหมายของข้อความนี้ชัดเจนในใจ

ประสบการณ์นี้ได้เติมพลังศรัทธาให้มุ่งมั่นในการปฏิบัติธรรมยิ่งขึ้น พร้อม ๆ กับมีความแน่ใจและมั่นใจว่า หนทางนี้เป็นหนทางอันประเสริฐของชีวิตที่มนุษย์ควรดำเนิน เป็นสิ่งที่แต่ละคนต่างต้องกระทำเอง ไม่มีผู้ใดจะกระทำ ให้ หรือ กระทำ แทน กันได้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดที่ไม่สามารถซื้อขายได้ ณ ที่ใด นอกจากผู้นั้นจะต้องปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความพากเพียรบากบั่นอย่างไม่ทอดอย อย่างเด็ดเดี่ยวและอาจหาญ

นี่เป็นจุดเปลี่ยนที่ใหญ่ยิ่งของชีวิต ด้วยคำสอนของท่านพระอาจารย์เทศก์ที่กระตบใจให้ได้สำนึกว่า การเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีและถูกต้องนั้น ต้องปฏิบัติธรรม ปฏิบัติที่ใจ จนวันหนึ่งใจนั้นสามารถอยู่เหนืออำนาจของกิเลส ตัณหา อุปาทาน ที่เคยเกาะกุมใจให้เป็นทุกข์ โดยไม่ต้องกังวลว่า จะลุดถึงวันแห่งความพองแผ้วเปิกบานที่แท้จริงของชีวิตเมื่อใด หน้าที่ขณะนี้คือ กระทำเหตุปัจจัยด้วยการตั้งหน้าปฏิบัติไปอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ แล้วจะประจักษ์ผลแห่งการปฏิบัตินั้นตามเหตุปัจจัยที่ได้กระทำ

ชีวิตธรรม

เมื่อบังเกิดความมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ใจว่า ชีวิตที่ยังเหลืออยู่นี้ ต้องสละอุทิศเพื่อการปฏิบัติธรรมอันเป็นสิ่งที่ยังไม่เคยรู้ แต่ก็มั่นใจว่ามีคุณค่าสูงสุดแก่ชีวิต จากประสบการณ์การปฏิบัติที่ได้ทดลองกระทำในระหว่างหกปีนี้ นับแต่ได้รับฟังธรรมจากท่านพระอาจารย์เทศก์

จึงในระหว่าง ๒ - ๓ ปีหลัง ได้พยายามสดับรับฟังเกี่ยวกับเรื่องวัดและสถานที่ปฏิบัติธรรมต่าง ๆ โดยมีข้อกำหนดอยู่ในใจว่า ครูอาจารย์ผู้สอนธรรมะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ถ้าหากท่านเป็นผู้สอนอบรมธรรมอย่างลัดตรงสู่แก่นคำสอนตามพระอนุสาสนีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลูกศิษย์ผู้ปฏิบัติตามย่อมมีโอกาสก้าวเดินได้เร็ว ตรงทาง ไม่ต้องเสียเวลาเฉไฉออกนอกทางโดยใช้เหตุ

ทั้งนี้ มีหลักเกณฑ์พิจารณาตามความรู้สึกและความเข้าใจของตนเองว่า สิ่งทีพระพุทธรองค์ทรงนำมาสอนแก่มวลมนุษย์ตลอดพระชนม์

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

ชีพของพระองค์ คือเรื่องของความทุกข์และการดับทุกข์ ซึ่งตรงกับความต้องการที่มีอยู่ในใจว่า การจะสละชีวิตทางโลกออกมาเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ก็เพื่อจะฝึกปฏิบัติใจให้รู้จักผ่อนคลายจากความทุกข์ให้ยิ่งขึ้น ๆ ตามลำดับเท่าที่สามารถจะทำได้

พอดีในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้มีโอกาสไปพักปฏิบัติธรรมรับฟังคำสอนและการอบรมของ หลวงพ่อท่านพระอาจารย์ชา สุภัทโท แห่งวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี อยู่หลายครั้ง เพราะในปีนั้น มีเหตุการณ์น้ำท่วม มหาวิทยาลัยต้องปิดอยู่นานวัน จึงบางครั้งก็สามารถไปพักได้เป็นระยะยาว มีความรู้สึกประทับใจในคำสอนและการอบรมของหลวงพ่อเป็นคำสอนที่ฟังง่าย ชัด สั้น และลัดตัดตรงสู่เรื่องของความทุกข์และการดับทุกข์เป็นสำคัญ ทั้งที่อยู่อาศัยก็ดูมีความปลอดภัย ส่วนร่วมปฏิบัติที่จะเป็นกัลยาณมิตรนั้น ถ้าหาได้ ก็นับว่าเป็นกุศล ถ้าไม่มี ก็จะต้องฝึกอบรมตนเองนี้แหละให้ เป็นกัลยาณมิตรแก่ตน

จึงกำหนดไว้ในใจว่า เมื่อเหตุปัจจัยอำนวยให้ได้ออกจากชีวิตคนโลกเข้าสู่ชีวิตผู้ปฏิบัติธรรม ก็จะกราบเรียนหลวงพ่อ ขอความกรุณาท่านได้โปรดรับไว้เป็นศิษย์ด้วย

ในระหว่างนั้นได้จัดเตรียมเรื่องกิจส่วนตัวที่เกี่ยวข้องให้เรียบร้อยลงตัว แล้วตัดสินใจออกจากบ้านก่อนเข้าพรรษา ๒๕๒๔

ได้ตั้งใจไว้แต่แรกว่าจะออกเดินทางไปคนเดียว ไม่บอกให้ใครทราบ เพราะผู้ปฏิบัติธรรมควรต้องมีชีวิตเดี่ยว ชีวิตเดี่ยว แต่เพ็ญ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เป็นเวลาพอดีกับที่สาทิสและครอบครัวกลับมาพักผ่อนที่เมืองไทย จึงได้ขับรถพาไปส่งที่จังหวัดอุบลราชธานี

หลวงพ่от่านมีวัดสาขาหลายแห่ง ในพรรษานั้น (พ.ศ. ๒๕๒๔) ท่านได้ไปพักที่วัดถ้ำแสงเพชร ซึ่งอยู่ที่อำเภออำนาจเจริญ เป็นวัดที่ตั้งอยู่บนเขา เป็นป่า มีธรรมชาติสงบสวยงาม จึงได้กราบเรียนหลวงพ่อ ขออนุญาตพักอยู่ที่วัดถ้ำแสงเพชรด้วย เพื่อจะได้มีโอกาสรับฟังธรรมและรับการอบรมจากหลวงพ่อได้สะดวกขึ้น ซึ่งหลวงพ่อเมตตาอนุญาตและให้สร้างกุฏิเล็ก ๆ ขนาดเวลานอนเหยียดเท้า ศีรษะจดฝาด้านหนึ่งและเท้าก็ยื่นฝาด้านหนึ่งพอดี ๆ

เมื่อไปถึงก็กราบเรียนหลวงพ่อว่า ขอปลงผมและนุ่งผ้าดำสวมเสื้อขาว รับศีลแปด แต่ไม่นุ่งขาวแบบแม่ชี เพราะมีความเคารพศรัทธาในคุณแม่ ก. เขาสวนหลวงมาก เคารพเลื่อมใสในปฏิปทาการปฏิบัติของท่าน ที่เรียบง่ายแต่งดงาม มีความเคร่งครัดในระเบียบของการปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ แต่ไม่เคร่งเครียด ท่านปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเป็นแบบอย่างที่ทำให้ยากยิ่ง และทำหน้าที่ของกัลยาณมิตรต่อเพื่อนผู้ปฏิบัติอย่างถูกต้องสม่าเสมอและด้วยความเมตตากรุณาอันหาประมาณมิได้

จึงอยากจะแต่งกายแบบผู้ปฏิบัติอย่างท่าน แม้จะเจริญรอยตามท่านได้เพียงภายนอก แต่ก็เชื่อว่าจะเป็นกำลังใจให้บังเกิดความพากเพียรบากบั่นปฏิบัติอย่างเข้มงวดกวัดขันแก่ตนเองได้มากขึ้น ซึ่งหลวงพ่อได้กรุณาอนุญาต

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ได้ตั้งใจไว้ก่อนออกจากบ้านแล้วว่า จะทำตัวให้เป็นผู้ยุ่งง่าย เลี้ยงง่าย และว่าง่าย จะไม่ให้เป็นที่หนักใจของครูบาอาจารย์และเพื่อน ผู้ปฏิบัติที่อยู่ร่วมกัน จะไม่ถือเรื่องที่อยู่อาศัยและอาหารการรับทานเป็นเรื่องใหญ่ เพราะเรื่องที่ใหญ่และสำคัญคือ การฝึกหัดขัดเกลากิเลส ตัณหา อุปาทานที่เกาะกุมใจให้บรรเทาเบาบาง จนสะอาดหมดจดขึ้น เพื่อให้การตกจมอยู่กับความขึ้น ๆ ลง ๆ ของชีวิตอย่างที่เคยเป็นมานั้น ได้ลดน้อยลง

การตั้งใจออกมาเป็นผู้ปฏิบัติธรรมอย่างนี้ ก็ควรต้องถือว่า เป็นความตั้งใจกระทำสิ่งที่ดี ควรที่การปฏิบัติจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แต่เพราะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าใหม่ ยังอ่อนหัดนัก จึงหาว่าไม่ว่าความตั้งใจ มุ่งมั่นอย่างเอาจริงเอาจังจนเกินไปนั้น มันมีตัวร้ายแฝงอยู่เบื้องหลังอย่างไม่รู้ตัว เจ้าตัวนั้นคือ “ความอยาก” นั่นเอง จึงทำให้เกิดความดิ้นรน ทुरนทुरาย อยากจะรีบทำให้ได้อย่างที่ตั้งใจ แล้วก็อยากให้ได้เร็ว ๆ ด้วย จึงกลายเป็นการต่อสู้ภายในที่หนักหน่วงอย่างยิ่ง มีความรู้สึกเป็นความทุกข์ ที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

กว่าจะได้สำนึก ก็ถูกเจ้าความอยากขบกัดเอาอย่างเจ็บปวด ทรมาน เมื่อสำนึกได้จึงค่อย ๆ ผ่อนปรนความอยากที่รุนแรงสุดโต่งนั้นให้ ลดลงทีละน้อย พร้อม ๆ กับค่อยเรียนรู้วิถีปฏิบัติไปโดยไม่ต้องอยาก เพราะ ถ้ามีความอยากผลักดันอยู่ภายใน จิตก็ดิ้นรนทุกข์ระทม แต่ถ้าฝึกทำโดยไม่ต้องอยาก เพียงปฏิบัติไปตามวิธีที่ได้เรียนรู้และเข้าใจแล้ว การปฏิบัตินั้นก็ จะดำเนินไปเรื่อย ๆ อย่างสบาย ๆ แล้วจิตใจก็ไม่ต้องเป็นทุกข์

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทรกำแหง

เมื่อจับเคล็ดลับได้ การปฏิบัติเริ่มจะราบรื่น และควรจะราบรื่น แต่ก็หาเป็นเช่นนั้นไม่ เจ้าตัวร้ายคือความอยากไม่ยอมหนีไปไหน คงแฝงตัวอยู่อย่างนั้นและมันหาวิธีผลักดันให้ต้องดิ้นรนต่อสู้กับเรื่องอื่นต่อไป

สิ่งที่รบกวนมากในระยะเริ่มแรกคือ สัญญาต่าง ๆ ในอดีตที่คิดว่าจะลืมได้แล้ว สลัดทิ้งแล้ว ก็หาเป็นเช่นนั้นไม่ มันกลับมาเตือนให้นึกถึง คิดถึง อาลัยถึง เป็นเหตุให้จิตใจเศร้าหมอง ตกไปอยู่ในฝ่ายกิเลส เสียเป็นส่วนมาก ก็ต้องปลอบประโลมใจตัวเองให้มีกำลังเข้มแข็ง ให้ยอมรับว่าอดีตเป็นสิ่งที่ผ่านพ้นไปแล้ว ขณะนี้คือปัจจุบันที่กำลังอยู่ในสถานะของผู้ปฏิบัติธรรม มีหน้าที่จะต้องชำระล้างความเศร้าหมองไม่พองใส นั้น ให้หลุดร่วงจากจิต มิฉะนั้น จะต้องตกจมอยู่กับความทุกข์ ไม่คุ้มแก่การที่ได้สละชีวิตโลกมา

เวลาผ่านไป จิตใจค่อยกระเตื้องขึ้นทีละเล็กละน้อย ด้วยความพยายามดึงให้มาอยู่กับปัจจุบัน พอจิตว่างได้สักหน่อย ความชอบเอาแต่ใจตัวอันเป็นนิสัยเดิมที่นำเกลียดก็กลับมาอีก มองอะไรดูอะไรรอบ ๆ ตัว ก็ให้ความอยากจะจัดให้เข้ามามาตรฐานที่เคยนิยมชมชอบไปเสียทุกอย่าง ความไม่ปกติสุขก็เกิดขึ้นกับจิตอีก โดยลืมไปเสียแล้วว่า เมื่อตั้งใจออกมาเป็นผู้ปฏิบัติธรรม มาเป็นคนวัดนั้น ได้บอกตัวเองไว้ว่า จะเป็นคนว่าง่าย สอนง่าย ไม่เอาเรื่องที่มีใช้การปฏิบัติธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง จะมุ่งหน้าแต่ในเรื่องของการขัดเกลากิเลสที่เกาะกุมใจให้เบาบาง นี้กลับมาสะสมเพิ่มพูน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทรกำแหง

กิเลส ด้วยอำนาจของ “ความอยาก” ที่ลึกลงอยู่ในจิตอย่างเหนียวแน่น เสียจริง ๆ

รู้ทั้งรู้ แต่ก็ดูจะจัดการอะไรกับมันไม่ได้เลย เพราะความย่อหย่อนในการควบคุมจิต มีหน้าซ้ำ บางครั้งยังไปเฟ่งโทษผู้อื่นเข้า เสียอีก ว่ากระทำไม่ถูกต้อง ไม่เข้าเรื่อง ไม่ฉลาด ตกลงดูจะมีตัวเองเป็นคนเก่งคนฉลาดอยู่คนเดียว ช่างน่ารังเกียจเหลือเกิน

ความยึดมั่นถือมั่นในอัตตาตัวตนนี้ช่างร้ายกาจนัก ถ้ามันกำหวัใจของคนไหนได้แล้ว ไม่มีเสียละที่มันจะยอมปลดปล่อยให้เป็นอิสระ มิแต่จะบดขยี้ให้ตายคามือ

รู้และเห็นความร้ายกาจของมัน แต่ก็ยอมเป็นเบี้ยล่างของมันอย่างน่าสังเวช ด้วยอิทธิพลของความอยากตัวร้ายนั่นเอง คืออยากจะได้ชื่อว่า “ตัวตนคนนี้” เป็นคนเก่ง คนฉลาด คนดี ยิ่งกว่าคนอื่นทั้งหลาย จนขาดความละเอียดใส่ใจ การต่อสู้กับเจ้าความอยากนี้ เห็นจะเป็นการต่อสู้ที่ยาวนานจนตลอดชีวิตเป็นแน่

ใครจะคาดคิดว่า การอยู่ในชีวิตธรรม จะต้องเหน็ดเหนื่อยหนักหนาถึงเพียงนี้ การต่อสู้เพื่อเอาชนะกิเลสที่เกาะกุมใจ ช่างเป็นการต่อสู้ที่สาหัสสากรรจ์ยิ่งนัก

ระหว่างนี้ หลวงพ่อท่านก็คงจะเฝ้าดูการดิ้นรนต่อสู้กับกิเลสของลูกศิษย์หน้าใหม่อยู่ห่าง ๆ ท่านคงจะเห็นว่า การปล่อยให้ได้รู้รสชาติ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตกรรมตา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ของการต่อสู้ด้วยตนเองจะประจักษ์ใจและเข็ดหลาบได้ดีกว่าการบอกการ
สอนของผู้อื่น เพราะกลวิธีการต่อสู้มีอย่างใด ท่านก็ได้บอกสอนไว้แล้ว
จึงเป็นหน้าที่ของตนเองที่จะต้องพากเพียรบากบั่นในการปฏิบัติให้เข้มแข็งและ
เด็ดขาด จึงจะพอเห็นหนทางชนะได้บ้าง

ในปลายพรรษานั้น หลวงพ่อซึ่งมีอาการอาพาธอยู่บ้างแล้วได้
มีอาการมากขึ้น ท่านจำเป็นต้องเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลที่กรุงเทพฯ
แล้วที่สุดท่านก็อาพาธหนักจนกระทั่งสอนและอบรมไม่ได้อีกต่อไป

ด้วยความสำนึกว่า ตนเองยังเป็นผู้ปฏิบัติที่อ่อนหัดอยู่มาก
จำเป็นที่จะต้องได้รับการสอนการอบรมจากครูบาอาจารย์ต่อไป คุณพี
ผู้อาวุโสในทางธรรมจึงได้กรุณาพาไปส่งที่ สวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา
สุราษฎร์ธานี เพื่อขอรับการศึกษาศึกษาและฝึกอบรมในการปฏิบัติธรรม จาก
เจ้าประคุณ ท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ ซึ่งได้เขียนรายละเอียดของชีวิต
ช่วงนี้ไว้ในหนังสือ “สวนโมกข์ทำไม? ทำไมสวนโมกข์?” แล้ว จึงจะไม่
ขอเล่าซ้ำ ณ ที่นี้

พัฒนาการสี่ช่วงชีวิต

วัยเริ่มศึกษา

វ័យជេសិត

วัยบริโภคมผลของชีวิต

รางวัลของชีวิต

ส่วนหนึ่งของภาพชีวิตธรรม

ธรรมสนทนา

ข้าพเจ้าได้อะไรจากการปฏิบัติธรรม

ผู้ร่วมสนทนา

อุบาสิกา คุณธัญจวน อินทรกำแหง
จเลิศ เจษฎาวัลย์ และคณะ

รายการธรรมสนทนาได้เริ่มออกอากาศทางสถานีวิทยุ
โทรทัศน์ ช่อง ๑๑ มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐ ด้วยความริเริ่มของ
คุณจเลิศ เจษฎาวลัยย์ คุณจิราภรณ์ กิ่งแข็ง และเพื่อน ๆ แห่งสำนัก
เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เป็นรายการธรรมะที่ได้รับความนิยมสนใจจากผู้ศรัทธาใน
ทางธรรมมาเป็นเวลายาวนาน จนถึงปัจจุบัน

“ข้าพเจ้าได้อะไรจากการปฏิบัติธรรม” เป็นบทสัมภาษณ์
เกี่ยวกับชีวิตการปฏิบัติธรรมในบางส่วนของ อุบาสิกา คุณรัญจวน
อินทรกำแหง

กว่าจะถึงวันนี้

☞ รายการธรรมสนทนาชุดใหม่ที่จะเริ่มในวันนี้ ได้กราบเรียนเชิญ อุบาสิกา คุณรัญจวน อินทรกำแหง กรุณามาแล้วถึงเรื่องราวชีวิต การปฏิบัติธรรมของท่าน ว่าท่านได้มีประสบการณ์ ตลอดจนวิธีการอย่างไร ที่ทำให้ท่านสามารถฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรค จนดำรงชีวิตอยู่ในหนทางธรรม มาได้ตราบถึงทุกวันนี้ ทั้ง ๆ ที่เราก็คทราบกันอยู่แล้ว ท่านเป็นผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ประสบความสำเร็จทางโลก ในหน้าที่การงาน มีตำแหน่งและเกียรติยศชื่อเสียง เป็นที่รู้จักเคารพนับถือกันเป็นอย่างมากในวงสังคม แต่มีเหตุผลอะไรที่ทำให้ท่านเลือกที่จะเดินทางสายนี้

นอกจากนั้น ก็จะได้กราบเรียนขอคำแนะนำสำหรับผู้สนใจ การปฏิบัติธรรม และขอทราบถึงผลของการปฏิบัติที่อาจารย์ได้รับ เพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติต่อไป อยากจะขอให้ท่านอาจารย์ได้กรุณาเล่าให้พวกเราฟัง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

สักนิดก่อนว่า ช่วงหลายปีที่ปฏิบัติมานี้ ท่านมีความสุข ความอึดอึด เบิกบาน
ในธรรมมากน้อยเพียงใด

ก็ตอบไปเสร็จแล้วนี่คะ (หัวเราะ) จเลิศตอบให้เสร็จ
แล้วว่า ปฏิบัติธรรมแล้วมีความสุข ถ้าจะถามว่า มาปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดแล้ว
มีความรู้สึกแตกต่างจากการที่เคยเป็นคนโลก อยู่ที่บ้าน มีครอบครัว มีเพื่อน
วิ่งไปวิ่งมาเหน็ดเหนื่อยอ่อนล้ากับการทำงานอย่างไรบ้าง ก็พูดได้ว่า
เรามีความสุขขึ้น แล้วเราก็ค่อย ๆ เข้าใจว่า ความหมายของ “สุข” นั้น
คืออะไร แต่ก่อนนี้เราก็นึกว่า พอเราทำอะไรแล้ว เราได้เราก็สุข เราอยาก
จะได้เสื้อผ้าใหม่ พอเราได้เราก็สุข เราอยากจะได้เลื่อนตำแหน่ง พอเราได้
เราก็สุข แต่สุขที่เราได้นั้นมันไม่จบสักที มันเป็นความสุขที่เราอยากจะได้เพิ่ม
อยู่เรื่อย ๆ เดียวก็อยากจะได้สุขอย่างนั้น เดียวก็อยากจะได้สุขอย่างนี้ ซึ่งเรา
คิดว่ามันเป็นสุข

แต่พอเรามาอยู่อย่างนี้ เราก็อธิษฐานว่า เรามีความสุขอย่างที่ไม่ต้อง
เหน็ดเหนื่อย ไม่ต้องวิ่งตามตะครุบความสุขใหม่ ๆ ที่เราอยากได้อีกต่อไป
มันเป็นความสุขที่ทำให้เรารู้สึกพอใจ แล้วก็นิ่งอยู่ได้ ไม่ต้องไปแข่งขันกับ
คนนั้นคนนี้ นี่เป็นความสุขอีกแบบหนึ่ง และเมื่อศึกษาความสุขอย่างนี้
ไปเรื่อย ๆ ก็ค่อย ๆ รู้ว่า **ความสุขที่แท้จริง** ของชีวิตนั้นเป็นอย่างไร จนพอ
จะสรุปได้ว่า **ความสุขที่แท้จริง** คือ **ความสุขที่รู้จักหยุด รู้จักอึด รู้จักพอ**

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

 ไม่เข้าใจครับ

 ไม่เข้าใจเพราะเคยชินอยู่กับ “สุขตะครุบ” ไซ้ไหม (หัวเราะกัน) ความสุขที่ต้องตามตะครุบอยู่ตลอดเวลา เลยไม่เข้าใจว่าความสุขอย่างเป็นอย่างไร เมื่อใดที่ได้มาแล้ว เราหยุด เราพอใจ เรา รู้สึกว่าพอแล้ว มันมีความหมายกับชีวิตของเราเต็มที่แล้ว อันนี้แหละ เป็นความสุข แต่ไม่ได้หมายความว่า เราจะนั่งอมมืออเท้า ไม่ทำอะไรเลย อย่าเข้าใจผิดนะคะ คิดว่ามีความสุขแล้วก็เลยนั่งทอดหุ่ยตามสบาย ไม่ใช่ อย่างนั้น เรายังคงทำหน้าที่ของเราที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่เท่าที่สามารถ จะทำได้ โดยในขณะที่ทำนั้นไม่มีความรู้สึกที่เราแข่งขันกับใคร ไม่นึกหวังว่าจะต้องเอาให้ได้ อย่างนั้น อย่างนี้ จะเป็นเงิน เป็นตำแหน่ง เป็นบริวาร สิ่งของอะไรก็แล้วแต่ ไม่ต้องนึกอย่างนั้น เรายินแต่เพียงว่า สิ่งนี้เป็นหน้าที่ซึ่งเราจะต้องรีบทำให้เสร็จ พอรู้สึกอย่างนี้ ความหนัก ความเหน็ดเหนื่อย มันจะลดลง

 ตัว “อยาก” มันหายไปเลยหรือครับ

 สำหรับครูเวลานี้ก็ยังไม่ถึงกับหายไปเลย เพราะยังไม่ บรรลุถึงฝั่งที่ไหน ก็ยังมีความอยาก แต่เราค่อย ๆ รู้จักฤทธิ์ร้ายของความอยาก มากขึ้นทีละน้อย แล้วก็รู้ว่า ยิ่งอยากมากเท่าใด ยิ่งสุขน้อยเท่านั้น หรือ ถ้าพูดทางธรรมก็คือ ยิ่งอยากมากเท่าใด ก็ยิ่งทุกข์มากขึ้นเท่านั้น ตอนนี

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทรกำแหง

สำนึกแล้วความจริงอันนี้ เมื่อก่อนเราจะเถียงคอบเป็นเอ็น “อยาก” นี้ลืบดี เพราะความอยากมันทำให้คนมีความทะเยอทะยาน และมีความรู้สึก สร้างสรรค์ อยากจะช่วยพัฒนาอันโน้นอันนี้ให้มันเจริญก้าวหน้าขึ้น ถ้าไม่ใช่ฉันอยาก ฉันก็หมดไฟซิ แต่ที่จริงแล้วไฟนั่นแหละมันไหม้ ไฟของความอยากมันเผาไหม้ตัวเราอยู่ตลอดเวลา เผาไหม้ที่หัวใจ ช้างนอกยังสาว สะอ้าง ยังหนุ่มหล่อ แต่ข้างในมันไหม้ มันท้อเหี่ยวอยู่ตลอดเวลา

อันนี้เป็นสิ่งที่เรารู้สึกและเข้าใจ แล้วก็เลยศึกษาเรื่องราวของความอยากต่อไป จนเห็นทุกซอกของมัน ก็ขีดหลาบขีดฟัน ยิ่งกว่ากินมะม่วงหรือมะดันที่เปรี้ยวที่สุด เมื่อขีดฟันก็ไม่นึกจะทำอะไรด้วยความอยากให้มาก เหมือนที่เคยเป็น ก็ค่อย ๆ ลดละ พอลดละเข้าเราก็มีความสุขในการทำงานมากขึ้น ความเหนื่อยจากการทุ่มเททำลงไปเพื่อจะเอาให้ได้ก็ลดลงไปเรื่อย ๆ ทีละน้อย ๆ นี่แหละความสุขที่เรียกว่าสุขจริง คือความสุขเย็นจะเกิดขึ้น

เพราะฉะนั้นลองหยุดอยากดูสักทีสิ ก็ารู้สึกเองว่า อ้อ ! นี่เองที่เขาเรียกว่า ความสุขที่ไม่ต้องอยาก เราไม่หยุดทำ ยังทำเต็มที่อยู่เสมอ แต่ทำโดยไม่อยาก

 ก็คงพอจะมองเห็นถึงประโยชน์ที่ท่านอาจารย์ได้รับจากการปฏิบัติธรรมแล้วนะครับ

 ยังไม่หมดนะ ถ้าจะพูดให้ชัด ๆ อีกละก็ เหมือนอย่าง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เช่นตัวครูนี้ ใครที่รู้จักมาแต่เดิม ก็จะทำให้ครูเป็นคนใจร้อน ใจเร็ว แล้วก็
เป็นคนค่อนข้างดุด้วย

 ผมก็เคยเจอครับ

 ทำการทำงานดูแลเอาใจมาก ๆ เป็นธรรมชาติเดิมมาตั้งแต่
เล็ก ๆ และไม่ใช่ร้อนแค่การทำงาน มันร้อนทุกอย่าง เราก็ไม่รู้หรอกว่า
ความร้อนนี้มันร้ายแค่ไหน รู้แต่ว่าร้อนแล้วมันดี

 ปราบคนรอบข้างอยู่หมด

 ความร้อนมันแรงให้เรารีบทำ จะมัวอืดอาดอยู่ไม่ได้
ต้องทำโดยเร็ว เมื่อเข้ามาศึกษาธรรมะ ธรรมะก็สอนเรา พิกอบรมเรา
ให้เย็นลง ถึงแม้จะยังไม่เย็นไม่ได้สนิท ยังมีฤทธิ์อยู่บ้างก็ตามที แต่ก็ทำให้
เรารู้สึกเย็นลง แล้วก็รู้สึกยอมได้ ผ่านไปแล้วก็แล้วไป คิดตั้งต้นทำใหม่
หรือเพิกเฉยเราพบกับอะไรที่ไม่น่าพอใจ เราก็อาจจะหลับตาเสียข้างหนึ่ง
แล้วเราก็ผ่านพ้นสิ่งนั้นไปได้ มันก็ทำให้จิตใจเราสบายขึ้น

 เรียกว่าโลกของการปฏิบัติธรรมแตกต่างจากโลกของ
ชาวโลกอย่างหน้ามือเป็นหลังมือได้ไหมครับ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

จะพูดว่าหน้ามือเป็นหลังมือก็ได้ โดยเฉพาะจะเห็นชัดเจนสำหรับคนที่มินิสัยเอาแต่ใจตัวในทุกอย่างทุกกรณี นั้นจะเห็นชัดเจนคนที่เอาแต่ใจตัวอย่างนั้นจะเป็นคนที่อยู่กับความทุกข์ตลอดเวลา เพราะใครเขาจะมาทำอะไรให้ได้อย่างใจเราได้ทุกครั้งไป เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นคนที่เอาแต่ใจตัวในทุกเรื่องทุกกรณี ไม่ว่าจะเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ พอหันเข้ามาสู่ธรรมะก็จะเห็นผลได้ชัดว่า มันช่วยให้ลดละความเอาแต่ใจตัว หันมารู้จักเห็นใจและรู้จักแบ่งปันให้คนอื่นได้มากขึ้น ก็จะเปลี่ยนไปเหมือนหน้ามือเป็นหลังมือ แต่ถ้าผู้ใดมีธรรมชาติที่ไม่ร้ายกาจมาก มีธรรมชาติเห็นใจคนอื่นอยู่บ้างแล้ว และไม่เอาแต่ใจตัวจนเกินไป ก็จะไม่ถึงกับหน้ามือเป็นหลังมือ แต่เขาก็จะได้พบความสุขสงบเย็นมากขึ้นเรื่อย ๆ และอุปสรรคในการปฏิบัติธรรมก็จะน้อยกว่าคนที่ร้ายกาจมาก ๆ

ของอาจารย์คงใช้เวลานานมากพอสมควร

ก๊านาน ไม่ใช่ไม่นาน ใช้เวลานานทีเดียว ครูเริ่มสนใจธรรมะ รู้จักเรื่องของการปฏิบัติธรรม อบรมธรรมให้กับตัวเองมาเกือบ ๒๐ ปี โดยที่ยังทำงานอยู่สัก ๕ - ๖ ปี แล้วจึงมามีชีวิตอย่างนี้ จนค่อย ๆ ซึมซาบว่า ที่จริงแล้วสิ่งที่ชีวิตต้องการก็คือธรรมะ ธรรมะนี้แหละที่จะช่วยให้ชีวิตเกิดคุณภาพ ไม่ตะแคง ไม่เอียงเพราะกิเลสของความเป็นโลก โกรธหลง ที่จะเอาอย่างนั้นอย่างนี้ ก็ค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนมาได้เรื่อย ๆ

คนดีที่ยังมีทุกข์

☞ ขอย้อนกลับไปสู่วิถีการทำงานของท่านอาจารย์ ก่อนจะมาอยู่ที่รามคำแหง ท่านเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นอย่างไรบ้างครับชีวิตในตอนนั้น

☞ ครูเริ่มวิถีการทำงานด้วยการเป็นครู เป็นข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการมาโดยตลอด แม้แต่เวลานี้ก็ยังเป็นข้าราชการบำนาญกระทรวงศึกษาธิการ และครูก็มีความรู้สึกที่ เราควรจะได้ทำหน้าที่ตอบแทนบุญคุณของหน่วยงานนี้บ้าง จึงพยายามที่จะช่วยในด้านต่าง ๆ เช่น อบรมครูให้ครูมีจริยธรรม เพื่อจะได้ไปช่วยสอนธรรมะให้กับเด็ก ๆ และปลูกฝังรากฐานของการศึกษาที่ถูกต้อง ก็อยากจะทำสิ่งเหล่านี้

ครูอยู่ในกระทรวงนี้มาเรื่อย ๆ แม้ช่วงสุดท้ายจะเปลี่ยนหน้าที่จากงานสอนไปเป็นผู้บริหาร ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ชอบ แต่มันเป็นไปตามครรลอง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ของการทำงาน แล้วถ้าจะถามว่าเป็นอย่างไร ก็บอกได้ว่า ในขณะที่ครูทำงานนั้น ครูก็เป็นคนโลกเต็มที่ แต่เป็นคนโลกที่พยายามตั้งใจทำงาน อย่างน้อยที่สุดก็ให้คุ้มกับเงินเดือนที่ได้รับ แล้วก็ไม้อเอาเปรียบหลวง สิ่งใดที่เราจะทำได้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ทางราชการได้ เราก็กทำ แต่ในการทำนั้น เราจะต้องทำให้ได้อย่างใจเราอย่างเต็มที่เลยทีเดียว

 ได้ยินว่ายุคนั้นดุดที่สุด

 ไซ้ เพราะมันไม่ได้อย่างใจเรา เราคิดว่าใจของเรา เป็นใจที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน

 ติดหัวไซนตำแหน่งผู้อำนวยการกองไหมครับ

 ไม่ติด ไม่ติดเลย ถ้าหากใครไปมองดู จะเห็นว่า ตัวผู้อำนวยการกองนี้วิ่งเหมือนคนงานภารโรง คำว่า “วิ่ง” นี้ก็คือว่า เราไม่เคยปล่อยให้งานมันเดินเอง ถ้างานอันไหนมันเดินช้า ผู้อำนวยการก็จะวิ่ง แล้ววิ่งทุกโต๊ะ ตั้งแต่เสมียนขึ้นไปจนถึงท่านรัฐมนตรี

ถ้าจะถามว่า หัวของผู้อำนวยการนี้โตไหม มีมงกุฎใหญ่ หรือเปล่า มีชฎาครอบหรือเปล่า ไม่เป็นหรอก ไม่เป็นอย่างนั้น เพราะในการทำงานครูเชื่อว่า งานทุกตำแหน่งทุกหน้าที่มีเกียรติเท่ากัน เกียรติของการทำงานมันอยู่ที่ว่า เราทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เราทำงานเต็ม

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตกรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ความรู้ความสามารถของเราหรือเปล่า แล้วเราทำงานอย่างชนิดที่ไม่เป็นไปด้วยความเห็นแก่ได้ เห็นแก่ส่วนตัวเรา เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ไม่มีอะไรที่เป็นหนี้ในการทำงานเลย เราทำงานเต็มที่ เต็มเวลาราชการ ๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. ถ้ามีงานค้างก็เอาไปทำที่บ้าน เราไม่เคยเอามาคิดค่าล่วงเวลา ฉะนั้น ในเรื่องการทำงานทางโลกจึงคิดว่า เราไม่ได้ทำอะไรอย่างเห็นแก่ตัวเลย

แต่ถ้ามองในทางธรรม ซึ่งตอนนั้นยังไม่เห็น แต่พอมาเปรียบเทียบตอนนี้จึงเห็นว่า เราก็กังเห็นแก่ตัวอยู่นั่นเอง ทั้ง ๆ ที่ได้รับการชมเชยพอสมควรว่าเป็นคนดี คนเสียสละ เป็นข้าราชการที่ดี เป็นครูที่ดี แต่พอศึกษาธรรมะแล้วหันย้อนมามองดูก็เห็นว่า เรายังมีความเห็นแก่ตัวมาก เห็นแก่ตัวตรงไหน ก็ตรงที่จะเอาให้มันดีอย่างที่เรากำลังต้องการ เพราะฉันเป็นคนรับผิดชอบ

☞ ตัวฉัน

☞ “ตัวฉัน” งานนี้ฉันเป็นคนรับผิดชอบ ใคร ๆ เขาก็รู้กันทั้งนั้นว่าเป็นงานของอาจารย์รัญจวน อะไรที่ออกไปจากอาจารย์รัญจวนต้องดี นี่คือ ความเห็นแก่ตัว ทำให้ต้องมาเร่งรัด มาเคี่ยวเข็ญเอา กับผู้ร่วมงานหรือจะเป็นลูกน้องก็ตาม

☞ ในวิธีทำงานก็น่าจะถูกในเรื่องความรับผิดชอบงาน

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 ก็น่าจะถูกในแง่ นั้น แต่ทำไมเราจึงไม่เร่งรัด ไม่เคี้ยว
เชิญเขาด้วยความเมตตากรุณาให้มากกว่านั้น

 อ้อ ! เราขาดตรงนั้น

 ทำไมเราถึงบอกว่า ต้องเสร็จ ๆ ต้องทำอย่างนั้น
ต้องให้ได้ ทำไมเราถึงต้องทำอย่างนั้น แล้วคนที่เขาทำงานกับเราละ
แน่นอน เขาต้องเครียด แต่ด้วยความเกรงใจ เพราะในเวลาปกติเราก็ไม่
ได้ร้ายกับเขา เขาจึงยังมีความรัก ความนับถืออะไรอยู่บ้าง เขาก็เลยอุทิศ
ทำให้ แต่ถ้าเราลองย้อนคิดดู คนที่ทำงานกับเราเขาคงเหนื่อยมาก เราเอง
ก็เหนื่อย ไม่ใช่ไม่เหนื่อย เราก็ก่อนเหนื่อยเหมือนกัน เหนื่อยทั้งสองฝ่าย

นี่แหละคือความเห็นแก่ตัว ที่จะเอาให้ได้อย่างที่ใจเราต้องการ
แล้วทำไมถึงต้องการอย่างนั้น ก็เพราะเรา คิดดี เราจะต้องเอาดี ยี่ห้อ
มันต้องดีเสมอ ไม่ดีไม่ได้ โดยเราลืมนึกถึงเหตุปัจจัย

ในการทำงาน อย่างจลศึกก็รู้ บางครั้งเราตั้งใจจะทำอะไร
สักอย่างให้ดี แต่เพี้ยนเหตุปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่มามีส่วนเกี่ยวข้อง
ซึ่งครูมักจะเรียกว่าตัวแปร มันมาทำให้สิ่งนั้นเปลี่ยนแปลงไป มันไม่สามารถ
จะทำได้อย่างใจ เราก็กยอมรับไม่ได้ ทำไมถึงยอมรับไม่ได้ ตอนนั้นครู
ยังไม่รู้เรื่องกฎของธรรมชาติ ไม่รู้เรื่องเหตุปัจจัย นึกอยู่อย่างเดียวว่า
มันต้องทำได้ เพราะเราเตรียมอย่างดีที่สุดแล้ว ทุกอย่างมันต้องเป็นไป

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณจน อินทรกำแหง

อย่างที่เราตั้งใจ

นี่แหละคือต้นเหตุของความเห็นแก่ตัวอย่างละเอียด หรือ ความเห็นแก่ตัวของคนดี แล้วคนดีนั้นแหละเกลือกกลิ้งทุกซิปไป ไม่มีใคร เขามาทุกข์ด้วยหรือ

๘ อาจารย์กรุณาขยายความอีกสักนิด

 ทำงานอย่างเห็นแก่ตัว พุดง่าย ๆ ก็คือ การทำอะไร จะเอาให้ได้อย่างใจของตัวเอง แล้วก็ถือใจตัวเองเป็นใหญ่ เอาตัวเองเป็นที่ตั้ง เวลาทำงานจะมีตัวเราเป็นตัวตั้งเสมอ คนอื่นเป็นตัวรอง ๆ ลงไป เพราะฉะนั้นทุกอย่างจะต้องหันมาที่ตัวตั้งซึ่งเป็นจุดศูนย์กลาง ถ้าเพื้อญไปเป็นหัวหน้าเขา มันก็มีลักษณะเป็นเผด็จการไปในตัว ถึงแม้ว่าจะเป็น การเผด็จการที่ถูกต้อง เช่น ผู้ที่มาร่วมงานกับเรามีความรู้น้อยกว่า มีความ รอบคอบถี่ถ้วนน้อยกว่า ซึ่งจำเป็นที่ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องบอกกล่าว แนะนำ สอน หรือกวัดขั้น หากเรากระทำอย่างไม่เห็นแก่ตัว ก็ต้องมีความเมตตา มีความเข้าใจ ผ่อนปรน ผ่อนสั้น ผ่อนยาว เห็นอกเห็นใจเขาให้มากขึ้น แต่พอถึงเวลาจะเอาให้ได้ เรากลับลืม

๘ เราจะผ่อนสั้นผ่อนยาวอย่างไรให้พอเหมาะ โดยไม่เสีย กฎระเบียบในการทำงาน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ถ้าจะให้ถูกต้องแล้วละก็ มันควรจะต้องเริ่มต้นเตรียมตัวมาก่อนที่จะถึงจุดนี้ นั่นก็คือ หัวหน้างานควรจะได้สำรวจ ทำความรู้จักลูกน้องและเพื่อนร่วมงานของตนเสียก่อนว่า แต่ละคนมีความรู้ความสามารถ มีระดับสติปัญญา ความรอบคอบถี่ถ้วนเพียงใด มีประสบการณ์มากน้อยแค่ไหน และหัวหน้างานก็ต้องรู้ด้วยว่า หน้าที่รับผิดชอบมิได้มีแต่เพียงควบคุมงาน แต่ยังจะต้องบอกกล่าว แนะนำ อบรม หรือสอนให้เพื่อนร่วมงานที่อ่อนอาวุโสกว่าเข้าใจด้วยว่า การทำงานที่ถูกต้องในสถานที่และลักษณะงานเช่นนี้ จะต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์อย่างใดบ้าง เราจะต้องมีความรอบคอบถี่ถ้วน จะต้องลับสติปัญญาของเราให้แหลมคมอย่างไร ต้องเตรียมตั้งแต่เริ่มเข้ามาร่วมงานกัน นี่เป็นเหตุปัจจัยที่ควรกระทำให้ถูกต้องตั้งแต่แรก

ใครได้พบหัวหน้างานอย่างนี้ เรียกได้ว่าเป็นคนโชคดี ถ้าหากว่าเขาเป็นคนไม่ถือตัวถือตน ไม่มีอัตตาหรือ ego มากนัก เขาน่าจะรู้สึกว่า เราโชคดีที่มีผู้บังคับบัญชาซึ่งพร้อมที่จะช่วยแนะนำ ให้คำปรึกษา สอนงานให้ด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน

เมื่อถึงเวลาทำงานเราก็จะไม่มีความรู้สึกว่า คนนี้ก็ไม่เก่ง คนนั้นก็ทำงานซักซ่า คนโน้นก็ไม่รู้จักเสียสละ สิ่งเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้น เพราะผู้บังคับบัญชาและลูกน้องมีความเข้าอกเข้าใจกัน และได้มีการผ่อนปรนผ่อนสั้นผ่อนยาวกันมาโดยตลอดแล้ว

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

☞ ไม่ทราบว่าเป็นชีวิตการทำงานของท่านอาจารย์ ได้พบปัญหาจากการที่ลูกน้องมีวัยอาวุโสกว่าผู้บังคับบัญชาบ้างหรือไม่

☞ การที่ลูกน้องซึ่งมีอายุมากกว่า เขาจะไม่ยอมรับผู้บังคับบัญชาก็เป็นเรื่องธรรมดา โดยเฉพาะในวัฒนธรรมไทย เรามักจะยกย่องว่าอายุมากก็ควรจะต้องรู้มาก แต่ถ้าผู้อาวุโส นั้นเป็นผู้ที่ไม่มีความยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตน ในความเป็น “ฉัน” มากนัก เมื่อมองดูกาลเทศะและหน้าที่รับผิดชอบ ก็จะเห็นว่า แม้เราจะอาวุโสกว่า แต่ขณะนี้หน้าที่ของเราคืออะไร เราเป็นลูกน้องเขา ก็ต้องยอมรับฟังหัวหน้า

ในขณะเดียวกัน หัวหน้างานเมื่อไปพบลูกน้องที่อาวุโสและค่อนข้างหัวแข็ง ถือตัว ไม่ยอมลงให้ จะทำอย่างไร แน่นนอน หัวหน้างานต้องใช้หลักธรรมเข้ามาช่วย ข้อแรกก็คือ **ไม่รู้ไม่ชี้** เจ้าประคุณท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านมีต้นไม่รู้ไม่ช้อยู่เสมอ ท่านบอกว่าให้ทำไม่รู้ไม่ชี้เสียบ้าง

ไม่รู้ไม่ช้อย่างฉลาด ด้วยปฏิภาณไหวพริบและสติปัญญา เพราะในขณะที่ไม่รู้ไม่ชื่อนั้น ตาก็เห็น หูก็ได้ยิน แล้วก็สังเกตอะไรต่ออะไรได้รอบด้านหมด แต่อากัปกิริยาภายนอกทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ คือไม่ยอมรับปฏิกริยาของเขา ไม่ว่าเขาจะแสดงอาการกระด้างกระเดื่อง ไม่น่าดู ไม่น่าฟังอย่างไร ปล่อยเขาไป ในขณะเดียวกันก็ต้องแสดงให้เขาเห็นว่า ตนมีความรู้ความสามารถในการทำงาน การสั่งงาน อย่างถูกต้องเหมาะสม แสดงฝีมือให้เขาเห็น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 ควรจะอ่อนข้อให้เขาบ้างไหม

 ก็ต้องแล้วแต่กรณี เช่น สมมุติว่าเราเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งใหม่ ที่นี้เขามีวัฒนธรรมการทำงานกันอย่างไร ถึงแม้เราจะรู้มาก่อนบ้างแล้ว เราก็แก้งทำไม่รู้เสียบ้าง ยกย่องให้เกียรติผู้อาวุโสคนนั้น เรียกเขามาถามได้ คอยกันดูว่าแต่ก่อนเคยทำกันมาอย่างไร รับฟังเขา ขอความเห็นจากเขา โดยธรรมชาติของคนก็ย่อมจะมีมิตรจิตมิตรใจ เมื่อเราติดต่อเขา เขาก็จะยอมรับเราได้ทีละน้อย ๆ

แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ยอมแล้วจะทำให้งานเสียหรือเสียหายแก่ส่วนรวม อย่างนี้ยอมไม่ได้ ทั้งนี้ก็ยอมแล้วแต่ศิลปะของผู้เป็นหัวหน้างานนั้นว่าจะใช้วิธีการอย่างไร จึงจะขจัดความขัดแย้งนี้ให้หมดไปได้ด้วยความเรียบร้อยนุ่มนวล และไม่มีความบาดหมางน้ำใจกัน ถ้าสามารถทำได้อย่างนี้ก็จะเรียกได้ว่าเป็นหัวหน้างานที่น่ายกย่องมาก

 ปัญหาอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นทั่วไปในสังคมไทย คือ มีการเล่นพรรคเล่นพวกกันมาก ซึ่งทำให้คนที่ทำงานดีหรือดีดดีก็ตาม มีความรู้สึกท้อแท้ไม่อยากทำงาน กรณีนี้เราควรจะนำหลักธรรมใดมาแก้ปัญหาเพื่อทำให้งานขององค์กรนั้นดำเนินไปได้อย่างเป็นปกติสุข

 หมายความว่าเราตกไปอยู่ในดงของการแบ่งพรรค

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

แบ่งพวกใช้ไหมคะ แล้วเราจะทำอะไร ถ้าไม่ยอมไปเข้าเป็นพวกเขา ก็จะทำตัวเดียวกระเทียมลึบ แล้วจะอยู่ได้อย่างไร นี่เพราะเราเกิดความกลัว จุดนี้ควรจะศึกษากันให้มาก นี่เราพูดกันค่อนข้างลึกหน่อยนะ ต้องถามตัวเองดูว่า ทำไมเราจึงต้องกลัว ว่าถ้าไม่เข้ากับคนพวกนั้นพวกนี้แล้วจะอยู่ไม่ได้ มันแสดงว่าเราไม่มีความมั่นใจในตัวเองใช้ไหม ก็คือไม่มั่นใจในความรู้ความสามารถ ในประสิทธิภาพ ประสบการณ์ หรือศักยภาพในการทำงานของตนเองใช้ไหม ถ้าเราสำรวจตัวเองอย่างซื่อสัตย์แล้วปรากฏว่า เรายังอ่อนในจุดนั้นจุดนี้ ความรู้ก็ยังไม่พอ ประสบการณ์ก็ยังไม่พอ เรายังไม่เก่งก็ไม่แปลก ไม่ต้องเสียใจ ไม่ต้องท้อใจ สิ่งเหล่านี้มันเรียนรู้กันได้ เราก็รีบแก้ไข ความรู้น้อยก็หาความรู้เพิ่ม ประสบการณ์น้อยก็คอยไต่ถาม คอยดู คอยสังเกตจากคนอื่น แล้วเราก็นำมาฝึกหัด ค่อย ๆ เพิ่มพูนศักยภาพของตัวเองไปทีละน้อย ก็จะทำให้เรามั่นใจได้ข้อหนึ่งว่า ไม่ว่าใครเขาจะแบ่งพรรคแบ่งพวกกันอย่างไร แต่ถ้าส่งงานมาให้ฉันแล้ว ฉันสามารถทำได้สำเร็จจุลวงตามที่เขาต้องการ

เป็นเรื่องแน่นอนที่สุดว่า ทุกคนย่อมพอใจคนที่ทำงานให้ตัวเองได้ ไม่ว่าจะชอบพอกันหรือไม่ก็ตาม นี่เป็นประการแรกที่เราจะต้องทำเมื่อตกไปอยู่ในสภาพนั้น เราต้องทำตัวของเราให้เหมาะสม ให้มีทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพ แม้เขาจะยังมีพรรคมีพวกกันอยู่ แต่เชื่อว่าคนที่ทำงานได้ดีอย่างนั้น ใคร ๆ ก็ต้องการ อยากรได้เป็นพวก แต่เราไม่จำเป็นต้องไปเข้าเป็นพวกใคร เรามีความประนีประนอม เห็นทุกคนเป็นเพื่อน ช่วยใครได้ก็ช่วยตามกำลังความสามารถ ด้วยแรงงานหรือด้วยความรู้สติปัญญาที่มี

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

☞ ถ้ามีการบังคับว่าต้องเลือกเป็นพวกใดพวกหนึ่ง เขาจึงจะร่วมมือทำงานด้วย

🌸 มีด้วยหรือคะ ถ้าถึงขนาดนั้นก็อันตรายมาก (เสียงเข้ม) ให้เขาไปอ่านหนังสือสามัคคีเภทคำฉันท์ของชิต บุรทัต เสียใหม่ ไปศึกษาดูซิว่ากษัตริย์ลิจฉวีล่มสลายไปเพราะเหตุใด ถ้าหากว่าชุมชนใด สังคมใด หน่วยงานใด ทั้งราชการและเอกชนยังมีลักษณะอย่างนี้อยู่ นั่นคือดัชนีชี้ถึงความหายนะของสถานที่นั้นแล้ว นึกดูเถอะ ถ้าหน่วยงานของเราหายนะแล้วเราซึ่งเป็นคนทำงานอยู่ในนั้นจะไปอยู่ที่ไหน จะไปเอาที่ที่ไหนทำมาหากิน เพราะฉะนั้นอย่าเห็นแก่ตัวจนเกินไป เห็นแก่ประโยชน์ของงานบ้าง รับผิดชอบกันเสีย รับผิดชอบกันเสีย

☞ คนที่เป็นหัวหน้างานจะหาวิธีทำอย่างไรไม่ให้เกิดสามัคคีเภทในองค์กร อย่างที่ท่านอาจารย์ว่า

🌸 ก็แน่นอน หัวหน้าต้องมีคุณธรรมก่อนอื่น และต้องไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ต้องนึกถึงผลของงานเป็นสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่ว่านึกถึงแต่ผลของงานจนลืมนึกถึงคน หมายความว่า ต้องเห็นคนเป็นคนไม่ใช่เป็นเครื่องจักร ใช้เสียจนไม่นึกว่าเขาจะสึกหรือ ได้ยินว่าเดี๋ยวนี้ทุกแห่ง คนน้อยกว่างาน โดยเฉพาะในหน่วยราชการ เมื่อได้แต่ใช้ ๆ ๆ แม้แต่เครื่องจักรวันหนึ่งมันก็ต้องกร่อน เป็นเกวียนมันก็ต้องหัก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มันทนไม่ไหวหรอก ถ้าเป็นอย่างนี้ก็เรียกว่า หัวหน้างานคนนั้นเห็นแก่ตัว
อย่างยิ่ง เขาไม่ควรลืมนึกถึงสิ่งที่ลูกน้องยังขาด ไม่ว่าจะเป็นอย่าง
เครื่องมือเครื่องใช้ หรืองบประมาณ ต้องช่วยสนับสนุนให้พอเพียง

๘ บางครั้งปัจจัยไม่เอื้อให้หัวหน้าทำได้ตามลำพัง เพราะ
ยังมีผู้บังคับบัญชาในลำดับชั้นที่สูงกว่า

๙ ก็ทำตามลำดับนั้นแหละ ที่ทำไม่ได้เพราะหัวหน้ามัว
นึกถึงแต่ตนเอง เอาแต่ความรอดเฉพาะตัว อย่างนี้เป็นไปไม่ได้ที่จะทำให้
เกิดการพัฒนาที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ การพัฒนารักษาสุขภาพจิต
ของคน จเลิศก็คงจะได้ยินใช้ใหม่ว่า ขณะนี้มีสิ่งที่บั่นทอนทรัพยากรของสังคม
หรือทรัพยากรของชาติบ้านเมืองก็คือ อากาศประสาธ สุขภาพจิตที่เสื่อมโทรม
เป็นกันมาก อย่างเวลาครุฑนั่งรถไปตามถนน จะชอบมองผู้คนที่กำลังเดิน
ไปมาเบียดเสียดกันหรือนั่งรออยู่ตามป้ายรถเมล์ มองดูด้วยความสงสารและ
เห็นใจเพราะเห็นแต่หน้าตาที่แห้งกรียม เหน็ดเหนื่อย อ่อนเปลี้ย แสดง
ถึงความเสื่อมของสุขภาพจิตภายในที่เกิดจากการรุมล้อมของปัญหาชีวิต
ทั้งจากครอบครัวและการทำงาน

เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเราไม่ช่วยกันในเรื่องนี้ การทำงานนั้น
ก็จะขาดประสิทธิภาพ จะมีแต่ปริมาณที่ขาดคุณภาพดังที่เราเห็นกันอยู่ใน
สังคมทุกวันนี้ ทุกชุมชน และทุกหน่วยงาน บางแห่งก็สำนึก บางแห่งก็รู้
แต่มองข้ามหรือทำเป็นไม่รู้

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทร์กำแหง

☞ ต้องรีบหันมาศึกษาธรรมะนะครับ

☞ แน่นอนที่สุด ถ้าบุคคลใด ชมรมใด รู้ว่าธรรมะนั้น มีความสำคัญต่อชีวิตเช่นเดียวกับลมหายใจ เรากลัวว่าขาดออกซิเจนแล้ว จะขาดใจตาย แต่ในขณะนั้นเราขาดออกซิเจนข้างในกันตลอดเวลา เราไม่รู้ เรากำลังสูดแก๊สพิษกันอยู่ เราไม่รู้ ธรรมะนี้แหละคือสิ่งสำคัญต่อการ ดำรงชีวิต

☞ ท่านอาจารย์ได้ประจักษ์แล้ว

☞ ค่ะ บอกได้ว่า ได้เชื่อ ได้มองเห็นแล้วว่า สิ่งนี้มีคุณค่าแก่ชีวิตอย่างแท้จริง ชีวิตที่ขาดธรรมะจะมีสภาพเหมือนหญ้าแห้งที่ถูกไฟ ป่าเผาไหม้อยู่ตลอดเวลา

ลักษณะนิสัยของครู ธรรมชาตินิสัยของคน

๒ ในฐานะที่อาจารย์เป็นครูเก่าคงมีเพื่อนครูเยอะแยะ เคยได้ยินว่ากันว่า ครูมักจะชอบชี้ชอบสั่งไม่ฟังใคร ซึ่งอาจจะเป็นนิสัยที่ติดมาจากการสอนนักเรียน ดูเหมือนท่านอาจารย์พุทธทาสเองก็เคยปรารภไว้เหมือนกัน จะพอวิเคราะห์ได้ไหมครับว่าเรื่องนี้มีสาเหตุมาจากอะไร

๓ พูดย่าง ๆ ก็คืออยากจะถามว่า คนเป็นครูนี้ฟังคนอื่น เขายากจริงไหม ไซ้ไหมคะ (หัวเราะ) แหม ! ถามอ้อมค้อมอยู่ตั้งนาน คนเป็นครูชอบพูดมากกว่าชอบฟัง ใครจะบอกจะแนะอะไรก็ไม่ค่อยเชื่อ มักจะอยากสอนเขามากกว่าจะอยากฟังเขาไซ้ไหม เขาว่ากันอย่างนั้น ก็จริงหรือเปล่าละ เคยเป็นลูกศิษย์กันมาทั้งนั้น มีครูมาแล้วทั้งนั้น

ก็อย่างตัวครูเองที่เคยเล่าให้ฟังถึงตอนที่ไปสวนโมกข์ครั้งแรก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ก็มีรายการหนังสือไป คือเตรียมตัวพร้อมเพราะว่าเราเป็นครูมานี้ จะไปปฏิบัติธรรมก็เตรียมหนังสือธรรมะที่ควรจะอ่าน เทปธรรมะที่ควรจะฟัง เตรียมการไว้ว่าวันหนึ่ง ๆ ควรจะทำอะไร พอไปกราบท่านอาจารย์พุทธทาส ครั้งแรกก็จัดแจงเตรียมรายชื่อหนังสือไป บอกว่านี่เจ้าคะ ดิฉันเตรียมรายการหนังสือมาอย่างนี้ ๆ รวมทั้งหนังสือของท่านอาจารย์ด้วย แล้วก็อ่านให้ท่านฟัง ท่านก็ฟังเราอ่านจนจบ เราก็เรียนถามท่านว่า ท่านอาจารย์กรุณาแนะนำด้วยว่าควรอ่านเรื่องอะไรก่อนถึงจะมีความรู้ทางธรรมะไปตามลำดับ นี่ยังอวดดีอีกใช่ไหมคะ แสดงความเก่งอีก แหม ! คนเป็นครูควรจะต้องทำอย่างนี้ ๆ

พอพูดจบ ท่านก็บอกว่า ไม่ต้องอ่าน ไม่ต้องอ่านเลยสักเล่มที่เอามานะ ต่อไปนี่ให้อ่านหนังสือเล่มในเสียที พอท่านบอกอย่างนั้นเราก็หยุด ก็รู้เหมือนกันว่า ที่ท่านบอกให้อ่านหนังสือเล่มในนั้น คือหยุดอ่านข้างนอก หยุดอยู่กับไอโน่นไอ้นี้ เราอ่านหนังสือมามาก เรียนมามาก รู้สารพัด เรื่องการเมือง เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องวัฒนธรรม เรื่องสังคม สิ่งแวดล้อม ใครจะชวนพูดอะไร พูดได้ทั้งนั้น แต่เรื่องของใจตัวเองไม่เคยรู้เรื่องเลย มีแต่อวดว่าฉันใจดี ฉันใจกว้าง ฉันใจเก่ง ฉันอย่างนั้นฉันอย่างนี้ แล้วก็อวดว่าใจไม่เห็นแก่ตัว ทั้ง ๆ ที่ดูลงไปแล้วมันเห็นแก่ตัวตลอดแต่ไม่เคยศึกษา เพราะฉะนั้นท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านจึงบอกว่า อ่านหนังสือเล่มในคือใจของตัวเอง เล่มเดียวเท่านั้นไม่ต้องอ่านเล่มอื่น

แล้วจากนั้นท่านก็พูดต่อไปว่า คนเป็นครูฟังใครเขาไม่ได้

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มีแต่ชอบสอน ชอบบอก ไม่ยอมฟังใคร ทำนองเป็นคนหัวดี อวดดี อะไรอย่างนั้น ท่านก็พรรณนายาวเลยถึงธรรมชาตินิสัยของครู ฟังแล้วใจของตัวเองก็บอกว่าเราไม่ได้เป็นอย่างนั้น เกียงท่านอยู่ในใจว่า ไม่ใช่เราสักหน่อยที่ท่านพรรณนามานี้ (หัวเราะ) ก็มีบ้างเหมือนกันที่เราเป็นอย่างนั้นแต่ไม่ใช่ทั้งหมด พอท่านพูดจบ เราก็พูดเรื่องอื่นต่อไป ถามท่านเรื่องอื่นที่จะให้ท่านสอน พูดกันเรื่องธรรมะ ไม่ตอบเรื่องของครูว่าครูเป็นอย่างนี้หรือเปล่า

แต่ก็ได้สังเกตเห็นว่า เวลาที่มีคนจะไปฟังธรรมที่สวนโมกข์ เมื่อจะแสดงธรรม ท่านมักจะตัดไม้ข่มนามเสียก่อน คือจะพูดถึงลักษณะนิสัยของครูว่า ชอบพูดมากกว่าชอบฟัง เวลาแสดงธรรมบางที่ท่านก็บอกว่าท่านต้องการความเจียบ ให้ใครครวญตามแล้วจะได้ประโยชน์ ฉะนั้น ในระหว่างที่ท่านแสดงธรรม ถ้ามีผู้ฟังโดยเฉพาะคนที่ เป็นครูคุยกันซุบซิบ ๆ อะไรอย่างนี้ บางครั้งถึงขนาดที่ท่านต้องดูเอากลางธรรมาสน์ ดูเอาเลยเท่าที่เคยพบมักจะเป็นอย่างนั้น เพราะครูคุ้นเคยกับการสอน มีลูกศิษย์คอยนั่งฟัง

ฉะนั้น ที่ถามว่าครูชอบพูด ไม่ค่อยชอบฟัง ชอบสอน ชอบอวดดีจริงไหม ก็อยากจะบอกว่าบรรดาครูทั้งหลายคงไม่ได้ตั้งใจ แต่อาจจะ เป็นธรรมชาตินิสัยในการทำงาน การสอน คุ้นเคยกับการที่มีลูกศิษย์คอยนั่งฟัง จนกระทั่งมันเป็นไปโดยอัตโนมัติไม่รู้ตัว

อย่างครูท่านหนึ่งของครูเองที่สอนวิชาครู ก็เล่าถึงนิสัยของครูว่าอวดพูดอวดสอนไม่ได้ คุณครูมีครอบครัวแล้ว วันหนึ่งก็พูดอะไรต่ออะไร

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

กับสามี จนสามีต้องบอกว่า น้อง ๆ นี้พี่น้อง ไม่ใช่ลูกศิษย์ในห้องเรียน ซึ่งจริง ๆ แล้วครูผู้เป็นภรรยาไม่ได้ตั้งใจเลยที่จะไปอบรมสั่งสอนสามี แต่พูดไปตามความเคยชิน อย่างที่ทางธรรมท่านเรียกว่าเป็นอนุสัย คือสิ่งที่เคยทำซ้ำไป ๆ จนกระทั่งมันติดอยู่ในเนื้อในตัวโดยไม่ได้ตั้งใจ เพราะฉะนั้นที่พูดนี้ก็ไม่ได้แก้ตัวให้ครู แต่ว่าเป็นจริงมันเป็นเป็นอย่างนั้น

ส่วนผู้ที่อวดดีจริง ๆ นั้น ไม่ได้มีแต่เฉพาะครูหรือทุกคนทุกอาชีพ ถ้าตราบได้ยังยึดมั่นในตัวตน หลงใหลในอัตตาของตน หรือ ego ที่รู้จักกัน ถ้าเราหลงใหลว่าเราเก่งกว่าเขา เราดีกว่าเขา เราวิเศษกว่าเขาอะไร ๆ มันเหนือเขาไปหมดแล้วละก็ มันต้องมีความอวดดีออกมาไม่มากก็น้อย บางทีไม่ทันรู้ตัวมันออกไปแล้ว อย่างว่าแต่ครูเลย ทุกคนนั่นแหละถ้าไม่ระมัดระวังในความหลงที่เกิดขึ้นกับตัวเอง จะหลงรูป หลงวิชา หลงเงิน หลงอำนาจ หรือหลงว่าลูกของเราเก่งกว่าลูกของเขา มันก็ต้องอวดดีออกไปโดยไม่รู้ตัว แล้วพออวดออกมาเมื่อไหร่มันก็ไม่ดี มันนำคิดตรงนี้ อวดดีออกมาเมื่อไหร่ดีไม่เหลือ คนเขาหมั่นไส้ คนเขาไม่ชอบ คนเขาเกลียด จึงเป็นสิ่งที่เราควรพิจารณาให้มาก ๆ ถ้าทำงานด้วยกันแล้วลดละความอวดดี ความหลงในตัวตนคืออัตตาให้ลดลงได้เท่าใด เราก็จะอยู่ร่วมกันด้วยความสุขได้มากเท่านั้น ในหมู่เพื่อนของเราก็เหมือนกัน เราก็รู้ว่าเพื่อนคนไหนชอบไม้ ชอบอวดว่าพ่อเรารวย แม่เรามีรถเก๋งคันใหญ่กว่าใคร หรืออะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าเราลดละความอ้ออวดเหล่านี้ได้ เราก็จะอยู่กันด้วยความสงบ ด้วยความสุข

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณอนันต์ อินทรกำแหง

๘ แต่สังคมยุคนี้ดูช่างตรงกันข้ามกับที่ท่านอาจารย์แนะนำ นะครับ รู้สึกว่าใครได้อวดว่ามีวัตถุตามค่านิยมของสังคม ไม่ว่าจะเป็นรถ บ้าน หรือตำแหน่งใหญ่โต ก็จะเป็นที่ยกย่องของสังคมมากกว่าคนธรรมดา ที่ไม่มีอะไร ทำให้คนส่วนหนึ่งต้องพยายามดิ้นรนพยายามยกตัวเองให้สูงขึ้น อย่างนั้นบ้าง

 นี่แหละค่ะ เป็นคำถามที่ควรจะถามว่า นี่เป็นสังคม อะไร สังคมของใครที่เป็นอย่างนี้ เหมือนอย่างที่ครูเคยเรียกว่า สังคม มิฉนทฤษฎี แล้วทำไมสังคมปัจจุบันจึงมีการยกย่อง สนับสนุน กระตุ้นกัน ตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ ขึ้นมาจนกระทั่งถึงผู้ใหญ่ ให้หันมานิยมยินดีกับสิ่งภายนอก เช่น วัตถุสิ่งของ ตำแหน่งหน้าที่การงาน อำนาจ ชื่อเสียงต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของความเป็นไปได้ ทำไมมันถึงเป็นอย่างนี้ เคย คิดบ้างไหม

มันก็ต้องย้อนกลับไปที่การศึกษานั้นแหละ การศึกษาในปัจจุบัน ที่มีการส่งเสริมให้เป็นผู้นำ มีการอบรมเด็ก ๆ ให้เป็นคนเก่ง ให้เป็นผู้นำ ซึ่งคนเก่ง คนประสบความสำเร็จนี้เราก็พูดกันมามากแล้ว เก่งกว่าเขา ก็แน่นอนต้องแข่งกับเขา เปรียบเทียบกับเขา แล้วตัวเองก็เป็นทุกข์ ร้ายกว่านั้นก็คือเอาเปรียบเบียดเบียนเขา เพื่อหาโอกาสให้ตัวเอง ได้เก่งกว่าเขา ดีกว่าเขา หรือได้อะไร ๆ มากกว่าเขา ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง ส่วนเกินของคนหนึ่งยอมทำให้คนอื่นขาดใช้ไหมคะ ก็เกิดการแก่งแย่ง เบียดเบียนกันขึ้นแล้ว

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจน อินทรกำแหง

ในเมื่อเราก็พยายามจะสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่อยู่ร่วมกัน ด้วยความเป็นสุข ไม่เบียดเบียนกัน แล้วทำไมเราไม่แก้ในเรื่องของการศึกษา แทนที่จะไปเน้นให้เป็นคนเก่ง ให้เป็นคนมีความสำเร็จ ทำไมเราไม่เน้นว่า เก่งก็ได้ สำเร็จก็ได้ แต่ให้รู้ว่า ความสำเร็จที่งดงามและมีคุณค่าที่สุดของ ชีวิตมนุษย์ คือความสำเร็จของความสามารถในการให้โอกาสแก่ผู้อื่นได้ มีความสำเร็จอย่างคนบ้าง ไม่ใช่เราสำเร็จคนเดียว แต่เปิดโอกาสให้เพื่อนฝูง ให้คนในสังคมมีความสำเร็จเช่นเดียวกัน ทำไมเราไม่ชี้ให้เด็กเห็นว่าคุณค่า ของความเป็นมนุษย์อยู่ตรงนี้

อีกประการหนึ่ง การศึกษาที่เน้นการเป็นผู้นำนี้ เห็นตัวอย่าง ในวงการต่าง ๆ ไหม

 เห็นครับ ทะเลาะกันใหญ่

 ทะเลาะกันเพื่อแย่งกันเป็นผู้นำในกรณีต่าง ๆ นี่คือ จุดอ่อนของการศึกษาที่น่าจะแก้เหมือนกัน ในขณะที่เป็นผู้นำอยู่นั้น เราจะต้องฝึกการเป็นผู้ตามด้วย ถ้าจะว่าไปแล้วการฝึกเป็นผู้ตามนั้นสำคัญ และจำเป็นต่อชีวิตยิ่งกว่าการฝึกเป็นผู้นำเสียอีก เพราะโดยสัญชาตญาณ ของมนุษย์ไม่ค่อยมีใครอยากตามหลังใคร อยากจะเดินนำหน้ากันทั้งนั้น อยากเป็นประธาน อยากเป็นหัวหน้า อยากอยู่ในตำแหน่งสูงสุด สารพัด นี้เป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ มีโอกาสเมื่อไหร่ต้องเบ่งออกไปเพื่อจะเอา ให้ได้

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

การที่จะเป็นผู้ตามได้ไม่ต้องอาศัยความรู้ข้างนอก ไม่ว่าจะ เป็น
ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก ปริญญาช่วยไม่ได้ในเรื่องนี้
แต่เราต้องอาศัยคุณธรรมของความรู้สึกลบปล่อย ความสามารถที่จะ
ยอมรับผู้อื่น ซึ่งความสามารถนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการลดละความหลงตัว
ยึดมั่นถือมั่นในอัตตาให้น้อยลง ทำไมเราไม่นำสิ่งเหล่านี้มาพูดกันเสียตั้งแต่
การศึกษาระดับอนุบาลมาทีเดียว หรืออาจจะเริ่มกันตั้งแต่พอรู้ความ อยู่ที่
บ้านคุณพ่อคุณแม่ควรจะแนะนำเรื่องอย่างนี้ แทนที่จะบอกว่า หนูต้องเก่ง
กว่าเขานะ หนูนี้สวยกว่าเขานะ หนูเด่นอย่างเขานะ แล้วก็ส่งหนูนี้ไป
ประกวดความงามกันตั้งแต่ยังเล็ก ๆ ไปเป็นทูตอย่างนั้นอย่างนี้ จริง ๆ
แล้วเป็นทูตอะไร มาดูกันให้ลึกแล้วจะไม่พบสักเท่าใดเลย

จึงอยากจะให้บรรจุเรื่องนี้เข้าไปในจุดมุ่งหมายของการศึกษา
จงฝึกเด็กของเราให้รู้จักการเป็นผู้ตาม หากเรารู้จักการเป็นผู้ตามได้มากเท่าใด
เราก็จะอยู่ร่วมกันด้วยความสุขสงบได้มากเท่านั้น และการจะเป็นผู้ตามได้
ก็มีอยู่วิธีเดียว คือ ลดละอัตตา พระพุทธเจ้าท่านก็ทรงสอนว่า อัตตานั้น
หาไม่จริงไม่

พอพูดอย่างนี้ แหม ! ตกใจกันใหญ่เชียว ทั้งพ่อแม่และผู้คน
ในสังคม โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในแวดวงการศึกษา มาพูดได้อย่างไรว่า ตัวตน
ไม่ได้มีอยู่จริง อนัตตาพูดไม่ได้ ที่พูดไม่ได้เพราะไม่รู้จักพูด ถ้าเราศึกษา
เรื่องของความเป็นอนัตตาให้ชัดเจน เราก็จะเข้าใจว่าจะนำสิ่งนี้มาพูดให้เด็ก
เข้าใจได้อย่างไร

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทวกำแหง

วิธีที่จะฝึกเด็กได้ง่ายที่สุดก็คือ ฝึกให้เด็กรู้จักทำหน้าที่ของเขา เป็นลูกก็ทำหน้าที่ลูกให้ถูกต้อง พ่อแม่จะได้สบายใจ เป็นเพื่อนก็ทำหน้าที่เพื่อนให้ถูกต้อง สามารถจะร่วมทุกข์ร่วมสุขกันได้ในทุกกรณี หรือหน้าที่ของพลเมือง ก็คือช่วยกันผดุงรักษาสังคมเอาไว้ อย่างนี้เป็นต้น ทุกคนทำหน้าที่ของตนโดยไม่ต้องหวังสิ่งใดตอบแทน เท่านั้นก็เป็น การลดละความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน ต่างช่วยกันทำ ผลัดกันเป็นผู้นำ ผลัดกันเป็นผู้ตาม เช่นนี้ก็จะมีความชื่นบานด้วยกันทุกฝ่าย ทำไมเราไม่ฝึกอย่างนี้

☞ ไม่ทราบว่าจะฝากคำถามนี้ไปให้ท่านผู้ใดหรือหน่วยงานใดดี รู้สึกว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ก็กำลังจะกำหนดเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถ้าเอาเรื่องนี้ไปแทรกไว้บ้างก็คงจะดี

🌸 ไม่ใช่แทรก ต้องเป็นหลักเลยทีเดียว (เสียงหนักแน่น) เพราะมันเป็นเพียงเศษแตรกมานานักหนา ๒๐ - ๓๐ ปีแล้ว อะไร ๆ มันจึงกำลังค่อย ๆ แหกสะเก็ดไป เรื่องการพัฒนาคนเดี๋ยวนี้ก็ได้ยินพูดหรือเขียนกันมากขึ้น แต่พูดหรือเขียนเท่านั้นยังไม่สามารถทำให้การพัฒนาคนสัมฤทธิ์ผลได้ จะสัมฤทธิ์ผลได้ต้องอยู่ที่การกระทำ ลองดูซิว่า หลักการและวิธีการที่จะพัฒนาคน คือพัฒนาทรัพยากรของสังคมให้เกิดคุณประโยชน์ที่แท้จริงอยู่ตรงไหน ได้นำมาใส่ลงไปแล้วหรือไม่ และมีผู้ที่จะไปทำหน้าที่สอนและอบรมเรื่องเหล่านี้แล้วหรือยัง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

ผู้รับผิดชอบในเรื่องของการศึกษา ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง ลงมาจนถึงระดับล่างจะต้องทำงานร่วมกันตามกำลัง เชื่อว่ายังมีพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ ยังมีฆรมมผู้ปกครองอีกจำนวนไม่น้อยที่มีความวิตกกังวลในเรื่องนี้ และอยากจะให้ลูกหลานของตนเติบโตขึ้นมาอย่างเป็นสุข อยากจะให้ลูกศิษย์ของตนเติบโตขึ้นมาเป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคม ของครอบครัว เรายังมีครูที่มีคุณธรรมสำนึกในเรื่องนี้แต่ไม่มีโอกาส เพราะครูจะสอนได้นั้น หลักสูตรจะต้องให้โอกาส และผู้บริหารก็จะต้องสนับสนุนให้ครูทำงานนี้ได้เต็มที่ เพราะฉะนั้นก็ขอฝากผู้รับผิดชอบในเรื่องของการศึกษา ตั้งแต่ระดับสูงที่สุดลงมา และต้องลงมือทำเดี๋ยวนี้ คอยเวลาอีกไม่ได้แล้ว

☞ ฉะนั้น ที่จะเอาธรรมะเข้ามาแทรกเป็นยาดำนี้คงไม่ใช่

ไม่ใช่แทรก (เน้นเสียง) แต่ต้องเปลี่ยนทั้งเป้าหมาย และวิธีการ ต้องนำเอาธรรมะมาเป็นรากฐานของการศึกษา ถ้าเราไม่มีธรรมะเป็นรากฐาน การศึกษาทั้งหมดก็ล้มเหลว เพราะไม่สามารถสร้างคนให้เป็นมนุษย์ได้ สร้างคนให้เป็นได้แต่เพียงคน

ถ้าจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กันจริง ๆ ก็คงต้องหาทางนำแนวคิดนี้ไปเป็นหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ด้วย

ก็หวังไว้เช่นนั้น

การศึกษาที่มีธรรมะเป็นรากฐาน

☞ ท่านอาจารย์มองว่าระบบการศึกษาของไทยที่ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน มันล้มเหลวหมดแล้วหรืออย่างไร

☞ เปล่าค่ะ ไม่ได้ล้มเหลวหมด ถ้าจะพูดว่าการจัดการศึกษาที่ผ่านมาเป็นสิ่งที่ล้มเหลวหมด เราทั้งหลายหรือผู้ที่เติบโตมาก่อนเราก็คงจะเป็นคนที่ล้มเหลวหรือว่าใช้ไม่ได้ไปเสียทั้งหมด ซึ่งความจริงก็ไม่ได้เป็นอย่างนั้น เรายังมีคนที่ช่วยเหลือตัวเอง ช่วยเหลือสังคม และช่วยกันประดับประดาชาติบ้านเมืองให้อยู่มาได้ด้วยความสุขพอสมควร แต่ถ้าหากว่าการศึกษา นั้น เราได้จัดขึ้นโดยมีธรรมะเป็นรากฐาน เราก็จะรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่มันยังขาดอยู่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ นี้จะมีความสมบูรณ์มากขึ้น เพราะอะไรก็เพราะว่า ชีวิตนี้ประกอบด้วยกายและใจ ดังนั้น การศึกษาก็ควรเป็นไปสำหรับกายคือการศึกษาข้างนอก และสำหรับใจคือการศึกษาข้างใน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

การศึกษาข้างนอกทางกายนั้น เป็นการศึกษาเพื่อบำรุงสมอง พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงามด้วยวิชาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรูมา พร้อมกับประสบการณ์ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรม ทดลองลงมือทำ ซึ่งจะ ทำให้เป็นคนมีความสามารถที่จะสร้างเนื้อสร้างตัว ทำมาหากิน มีอาชีพ เป็นหลักฐาน สร้างครอบครัว และเป็นกำลังส่วนหนึ่งของสังคมได้

เมื่อมีการศึกษาข้างนอกไว้บำรุงกายแล้ว ก็ควรจะมีการศึกษา ข้างในอีกอย่างหนึ่ง เพื่อฝึกฝนอบรมควบคุมใจ เราก็ทราบกันแล้วว่า ชีวิตของเราจะทุกข์จะสุขก็อยู่ที่ใจ อย่างที่เรารู้สึกเย็นสบายก็คือใจเย็นสบาย รู้สึกร้อนรนก็ใจร้อนรน เรารู้สึกเจ็บปวดขมขื่นก็ที่ใจ ชุ่มชื้นยินดีก็ที่ใจ ใจคือจุดที่รู้สึก ที่นี่ทำอย่างไรเราถึงจะควบคุมใจให้เป็นใจที่ชุ่มชื้นเบิกบาน และเป็นสุขอยู่ได้ตลอดไป ก็คือต้องควบคุมมันให้มีความรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง แต่การให้ความรู้ทางใจนั้นแตกต่างจากการให้ความรู้ทางกาย ทางกายเรา เล่าเรียนศึกษาจากครูบาอาจารย์ ผู้หลักผู้ใหญ่ คุณพ่อคุณแม่ สังคม สิ่งแวดล้อม จากหนังสือ จากประสบการณ์ นั้นเรียกว่า เราใช้ตา ใช้หู ใช้จมูก ใช้ลิ้น ใช้กาย และใช้ใจรับรู้สิ่งเหล่านี้ แล้วเราก็ซึมซับเอาไว้ รวบรวมนำมากลั่นกรองเป็นเหตุเป็นผล ทำให้คนเราสามารถจะวิเคราะห์ วิจัยสิ่งต่าง ๆ ว่าอะไรถูกอะไรผิดได้มากขึ้น ตามประสบการณ์ที่ได้รับ การศึกษาอบรมมา เรียกว่าอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎี คือความเห็นของตัวฉัน ที่ได้รับการอบรมมา ซึ่งแต่ละคนย่อมแตกต่างกันตามสภาพของครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม แม้จะอยู่ในระบบที่ใกล้เคียงกันมันก็ไม่เหมือนกันทีเดียว ถ้าเราต่างยึดทฤษฎีจากการอบรมภายนอกเพียงอย่างเดียว ก็จะทำให้เกิด

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

การขัดแย้ง แบ่งแยก มีเขา มีเรา มีฉัน มีท่าน มีแก อย่างนี้เป็นต้น
นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการแตกแยก ความสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียว
ช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยความจริงใจก็จะเกิดขึ้นได้โดยยาก เพราะใจซึ่งเป็น
สิ่งนำชีวิตนั้นขาดการควบคุม ต่างก็จะเอาแต่ใจของตน

ฉะนั้น การศึกษาที่จะทำให้ชีวิตสมบูรณ์ได้ จึงควรจะมีการ
ศึกษาทั้งด้านนอกและด้านใน ด้านในก็คือการศึกษาเพื่อให้รู้ว่าใจเป็นสิ่งนำ
ชีวิต เป็นสิ่งควบคุมชีวิต จะสุขจะทุกข์ก็เพราะใจ ทุกข์เพราะอะไรก็เพราะ
ควบคุมใจไม่ได้ ปล่อยไปตามอารมณ์ของความโลภ ความโกรธ ความหลง
อย่างไม่มีเหตุผล

การฝึกอบรมใจที่เรียกว่าเป็นการศึกษาด้านในนี้ เกิดขึ้นได้
ด้วยการสอนให้เด็ก ๆ ของเราได้รู้จักเรื่องราวของชีวิต เด็ก ๆ ไม่รู้หรอกว่า
เขาเกิดมาทำไม ชีวิตนี้ประกอบด้วยอะไร ยิ่งการศึกษาในสถาบันการศึกษา
เน้นหรือกระตุ้นแต่เพียงว่า ต้องสำเร็จนะ ต้องมีความก้าวหน้า ต้องสามารถ
เป็นผู้นำใคร ๆ ได้ ฉะนั้น จึงต่างมุ่งแต่เพียงว่า เราต้องก้าวไปไกลกว่า
คนอื่น ต้องเก่งกว่า ต้องดีกว่า อย่างที่เราพูดกันมาแล้ว ทำให้ขาดความ
เห็นอกเห็นใจ มุ่งแต่ที่เราต้องได้ คนอื่นต้องได้ที่หลังฉัน ได้น้อยกว่าฉัน
เท่าฉันไม่ได้ อย่างนี้เป็นต้น

การศึกษาด้านในก็คือ ศึกษาให้รู้ว่าชีวิตนี้คืออะไร ชีวิต
ทั้งหลายมีความแตกต่างกันไหม

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

☞ ไม่แตกต่าง

🌸 มันก็เป็นชีวิตที่ประกอบด้วยกายและใจ เริ่มต้นตั้งแต่ ศีรษะจรดเท้า อาจจะมีรูปร่างสูงต่ำดำขาว สวายน้อยสวยมากต่างกันบ้าง แต่ในความเป็นคนนั้นไม่มีอะไรแตกต่างกัน

ถ้ามองในความเป็นกาย รูปร่างมีอะไรแตกต่างกันบ้าง มันก็มีเนื้อ มีกระดูก มีหนัง มีเลือด นี้พูดกันตามทางโลก ถ้าพูดทางธรรม ก็มีดิน มีน้ำ มีลม มีไฟ มีอากาศคือที่ว่าง และมีวิญญาณ ดูแล้วแต่ ละคนไม่แตกต่างกันเลย ตั้งแต่รูนุ่อย่าตาหวดจนถึงเด็กที่เพิ่งเกิดมา หรือ ตั้งแต่มนุษย์สมัยหินมาจนถึงปัจจุบัน เพียงแต่มาสมมุติกำหนดเรียกชื่อ เรียกชาติ เผ่าพันธุ์ให้แตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่โดยวัตถุประสงค์หรือรูปธรรมไม่มีความแตกต่างกันเลย

ส่วนชีวิตทางใจหรือด้านนามธรรม ก็ไม่มีอะไรแตกต่างกัน อีกเหมือนกัน ต่างก็มีสัญชาตญาณของความอยาก อยากได้ อยากมี อยากเป็น ในความสุขสบายอะไรต่าง ๆ เหมือนกัน ที่ให้เรียนรู้เรื่องชีวิตว่า โดยแท้จริงแล้วเรามีธรรมชาติเหมือนกันทุกคนนี้ เพื่ออะไร

☞ เพื่อจะได้ไม่ต้องแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน

🌸 ค่ะ จะได้เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน เพราะเราเกิด มาเหมือนกัน เจริญเติบโตตามวัยตามลำดับเหมือนกัน ตั้งแต่ทารกจนมา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เป็นผู้ใหญ่ แล้วมันก็จะค่อย ๆ เสื่อมไปตามวัย ในที่สุดก็ชราและแตกสลาย กลับไปสู่ธรรมชาติ ชีวิตเป็นอย่างนี้ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของธรรมดา

เด็ก ๆ ควรจะได้ศึกษาจากธรรมชาติของชีวิต ของสิ่งแวดล้อมรอบตัว แทนที่จะศึกษาอยู่แต่ในห้องเรียนหรือใช้อุปกรณ์การสอนที่ต้องลงทุนเป็นจำนวนมาก ลองใช้ธรรมชาติเป็นอุปกรณ์ จะทำให้เด็ก ๆ เข้าใจเรื่อง of ชีวิตมากยิ่งขึ้น เป็นการศึกษาในด้านในที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าที่จริงชีวิตนี้ไม่มีอะไรที่จะต้องมาเอาเป็นจริงเป็นจัง เป็นของเรา ทำไมเราไม่อยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกัน เห็นใจกัน เป็นเพื่อนกัน

พอมาถึงจุดนี้ก็จะเกิดความรู้สึกว่า ต่างคนต่างควรทำหน้าที่ของตัวเอง ใครสามารถทำอะไรได้ทำให้เต็มที่ พอทำเต็มที่แล้วชีวิตก็จะเกิดความผ่อนคลายจากการที่จะเอาให้ได้ ความสมดุลของชีวิตก็จะมีความโดยอัตโนมัติ

☞ ทุกวันนี้ผมก็เห็นมีวิชาพุทธศาสนาอยู่ในหลักสูตรอยู่แล้ว

🌸 วิชาพุทธศาสนาที่มีอยู่นั้น ส่วนใหญ่เน้นการศึกษาในเรื่องประวัติ หลักคำสอนก็จะศึกษาในทางทฤษฎีมากกว่าที่จะนำมาประพฤติปฏิบัติ เรื่องของศาสนาต้องมี ๓ ส่วน การศึกษาในโรงเรียนหนักไปในทางปริยัติ ให้รู้ประวัติของเจ้าชายสิทธัตถะ หลักธรรมก็รู้อย่างท่องจำ เช่น มงคล ๓๔ มีอะไรบ้าง แต่ในทางปฏิบัตินั้น เวลาในห้องเรียนไม่พอ ไม่มีโอกาสจะนำไปประพฤติปฏิบัติจริง ครูเองก็ไม่มีเวลา

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ที่จะไปติดตามผล ฉะนั้น **ปฏิเวธคือการล้มรสอันชุ่มชื้นที่เกิดจากการได้ทดลองปฏิบัติธรรมจึงไม่เกิดขึ้น** เพราะไม่ซึมซาบในพระธรรม เหมือนที่บอกว่าไม่เที่ยงก็รู้ว่าไม่เที่ยง แต่รสชาติไม่เคยได้สัมผัส เพราะไม่เคยฝึก

☞ ส่วนใหญ่มาสนใจเมื่อเข้าวัยชราที่ปลอดภัยจากภาระการทำงานแล้วจึงคิดมาศึกษาและปฏิบัติธรรม เช่นนี้จะสายเกินไปไหมครับ

☞ ค่ะ พอชราเข้าร่างกายมันก็หมดแรง สมองก็คิดอะไรไม่ออก การได้ศึกษามาตั้งแต่เล็กจึงเป็นกำไรของชีวิต เมื่อเติบโตขึ้นเขาจะได้นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตควบคู่ไปกับความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสถาบันการศึกษา ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง นำความสุขมาสู่ชีวิตของตน

☞ ในฐานะที่เป็นครูเก่าท่านหนึ่ง ถ้าเราไม่สามารถจะไปแก้โครงสร้างของระบบการจัดการศึกษาได้ เรามาจัดกันเองนอกระบบที่บ้านไม่ได้หรือครับ

☞ ถ้ามีผู้ใดที่สามารถทำได้อย่างนั้น จะดีมากทีเดียว

☞ เช่น พ่อแม่ทำกับลูกหลานที่บ้าน แต่ละครอบครัวจัดทำกันเอง อย่างนี้จะช่วยเสริมการศึกษาในระบบได้ไหมครับ

☞ ได้ค่ะ ได้แน่นอน ประเด็นที่อาจเป็นอุปสรรคก็คือ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทร์กำแหง

คุณพ่อคุณแม่ไม่มีเวลา นอกจากไม่มีเวลาแล้ว คุณพ่อคุณแม่เองก็ไม่ค่อยมีโอกาสดูแลศึกษาในเรื่องของธรรมะจริง ๆ เพราะตั้งแต่เล็กก็ได้รับการสอนหนักไปแต่เรื่องของทฤษฎีอย่างนี้ พอเติบโตขึ้นก็ยุ่งอยู่กับการงาน สังคมเลยไม่มีเวลา แต่ถ้าทำได้อย่างจลเลิศว่าจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง แล้วพอลูกไปโรงเรียนได้รับการสอนต่ออีก ก็จะฝังรากลึกได้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๘ ผมกำลังมองว่า ข้อเสนอแนะของอาจารย์อาจเกินความสามารถของพวกเราที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบการศึกษา หรือเติมการศึกษาด้านในเข้าไปในหลักสูตร จึงคิดว่าหากครอบครัวเข้ามาช่วยเสริม ก็น่าจะมีความเป็นไปได้ แต่คุณพ่อคุณแม่ก็ต้องศึกษาหาความรู้ทางศาสนาให้ถูกต้องอย่างที่อาจารย์ว่า ซึ่งก็คงจะมีปัญหาอยู่เหมือนกัน

๙ ไซ้คะ เห็นด้วยนะคะว่าจะเป็นการช่วยกันคนละไม้คนละมือ ตรงนั้นนิดตรงนี้หน่อย ก็จะเป็นความรู้ที่แน่นหนา และได้กลุ่มคนที่เป็นหลักเพิ่มมากขึ้นทีละน้อย ๆ ทีนี้ทำอย่างไรเราถึงจะทำได้ อย่างนั้นเราควรจะรีบชวนขวายเป็นมาดูความจริงในขณะนี้ ถ้ามีการประชุม อบรม สัมมนา ลองเชิญบุคคลแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่เด็กชั้นประถม มัธยม วิทยาลัย มหาวิทยาลัย แล้วก็บรรดาผู้ใหญ่ในวงการอาชีพต่าง ๆ มาสนทนากันถึงชีวิตประจำวันของเขาที่เขาสัมผัส ลองให้เขาพูดอย่างเปิดใจ ฟังดู อยากรู้ว่า จะพบสักกี่คนที่บอกว่าพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ มันสบาย มันเย็น

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

หันไปทางไหนก็มีแต่คนยิ้มแย้มแจ่มใส มีน้ำใจให้แกกัน ไม่มีความแห้งกรียมด้วยการเบียดเบียนกัน นี่เป็นเครื่องทดสอบโดยไม่ต้องไปหาใครมาพูดให้ฟัง

สิ่งเหล่านี้จะเป็นพยานยืนยันว่า การจัดการศึกษาที่กำลังกระทำอยู่นี้สมควรแล้วหรือว่ายังขาดอะไรอยู่ และสิ่งที่ขาดนั้นคืออะไร เป็นสิ่งที่เราควรจะเห็นว่ามีความสำคัญต่อชีวิตจริงไหม ถ้าสำคัญจริงถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราควรจะได้เริ่มนำเรื่องของธรรมะมาเป็นรากฐานของการจัดการศึกษาอย่างจริงจังกันเสียที มันเป็นการลงทุนที่อาจจะต้องใช้เวลา แต่ถ้าหากว่าเรายอมลงทุนเสียแต่เดี๋ยวนี้ เราก็จะมองเห็นหน้าเห็นหลังภายในเวลาไม่นานนัก ถ้าไม่ลงทุนก็จะต้องตามแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่รู้จบ แล้วเราก็คงสิ้นแรงก่อนที่ปัญหาจะหมด

☞ ถ้าแก้ปัญหาที่ระบบการศึกษาได้ ปัญหาอื่นก็จะเบาบางลงมากทีเดียว จะมองเห็นการแก้ปัญหาตลอดสาย

☞ กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งรับผิดชอบการศึกษาเป็นกระทรวงที่สำคัญที่สุด เพราะสร้างคนให้กระทรวงอื่นทุกกระทรวง

☞ ครับ คงต้องฝากไปถึงรัฐบาลนะครับ อีกข้อหนึ่งที่ผมถูกคิดขึ้นมาก็คือว่า ในยุคโลกาภิวัตน์ที่โลกเป็นหนึ่งเดียวกันนี้ เราต้องไปแข่งขันกับคนอื่นในตลาดโลก ถ้าเราสอนให้คนของเราเป็นคนใจดีมีเมตตา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มีธรรมะ แล้วเราจะไปสู้กับการแข่งขันในระดับโลกอย่างนั้นได้หรือ

 ก็ลองนึกดูว่า ในการแข่งขันไม่ว่าเรื่องอะไรทั้งนั้น อะไรคืออุปกรณ์และองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การแข่งขันนั้นถึงจุดหมายหรือมีผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกีฬา การแข่งขันในการเรียน ตลอดไปจนกระทั่งถึงการแข่งขันในด้านการเมือง เศรษฐกิจการค้า วงการทหารทุกอย่างเลย เราใช้อะไรเป็นองค์ประกอบในการแข่งขัน

 ยังนึกไม่ออกครับ

 เราต้องมีความรู้อย่างหนึ่งละ เราต้องมีประสบการณ์ มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เท่านั้นพอไหม ต้องการอะไรอีก

 ใจด้วย

 เราต้องมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาดแหลมคม ต้องมีใจสู้คือมีพลังใจที่เข้มแข็ง และอื่น ๆ อีก แต่ในบรรดาที่เราพูดกันมานี้ สิ่งสำคัญที่สุด ก็คือพลังใจที่เข้มแข็ง ที่เบียดอยู่ด้วยพลังของความว่าง คือว่างจากความดิ้นรน เตือดร้อน ตะเกียกตะกาย เกลือกกลิ้งจนซูลมุนไปหมด ลองนึกดูสิ ใจที่ซูลมุนมันเป็นอย่างไร

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

☞ มันทำอะไรไม่ได้ดี

 หยิบไธ้ันผสมไธ้ันี่ จับตันชนปลายไม่ถูก จับแพะ
ชนแกะ พอขายผ้าเอาหน้ารอดไปอย่างนั้น ความสำเร็จที่ได้ก็ไม่ใช่ความ
สำเร็จที่สูงสุด เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะทำกิจการใด โดยเฉพาะการแข่งขัน
จึงต้องการสภาพจิตใจที่สงบ ใสหรือเปล่า ใจที่นิ่งมันจึงจะมองอะไรได้
กว้างขวางรอบด้าน ถ้าเป็นใจที่กำลังซุลมุนตันรนอยู่ มันมองอะไรเห็นได้
แต่ที่กระจุกอยู่ตรงหน้า ที่เป็นปัญหา แล้วก็ปวดหัว สมมองที่เคยเฉียบแหลม
ก็ตื้อตัน มินชาไปหมด คิดอะไรไม่ออก

☞ ไซ่ครับ มองปัญหาไม่ทะลุ ไม่รอบด้าน

 ความรู้ที่มีมันก็ตันไปหมด รู้้อย่างเดียวว่า ฉันจะ
ต้องเอาชนะ ๆ จะต้องเอาชนะให้ได้ ส่วนจะชนะด้วยวิธีใดไม่คำนึงถึงแล้ว
ตอนนี้ ขอให้มันได้มากก็แล้วกัน อย่างที่พูดกันว่า “ไม่ได้ด้วยเล่ห์เอาด้วยกล
ไม่ได้ด้วยมนต์เอาด้วยคาถา” เรื่องความยุติธรรม ความเป็นธรรม มีน้ำใจ
เห็นแก่กัน หรือทำอะไรอย่างที่มีมนุษย์ผู้เจริญพึงกระทำ ไม่ต้องคำนึงถึงแล้ว
แล้วผลที่สุดเป็นอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นทุกซีกโลกในทุกวันนี้เป็นยังง

☞ ร้อนระอุไปทั้งโลก

 ร้อนระอุทั่วทั้งโลก ด้วยการแข่งขันกันนั้นแหละเป็น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

เบื้องต้น แล้วก็นำไปสู่การทะเลาะวิวาท แยกแยกออกไปเป็นค่านั่นค่านี่ ผลที่สุดก็ลงเอยด้วยสงคราม นี่เกิดจากการแข่งขันใช้ไหม แล้วเราต้องการให้โลกเป็นโลกาภิวัตน์แบบนี้หรือเปล่า ต้องการไหม

เราต้องการให้โลกาภิวัตน์ไปในแบบใด ก็ต้องนึกถึงความต้องการของชีวิตมนุษย์ อะไรคือองค์ประกอบที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ นั่นคือใจ ใจที่พัฒนาแล้ว พัฒนาจริง ๆ เจริญจริง ๆ เป็นใจที่พร้อมด้วยความสว่างไสวของปัญญาที่แท้จริง ไม่เฉพาะแต่ความรู้ที่เรียนจากข้างนอก ใจที่สว่างไสวด้วยปัญญาที่แท้จริงนี้จะเกิดจากการศึกษาด้านใน คือการศึกษาถึงความ เป็นจริงของธรรมชาติว่า ผลที่เกิดขึ้นทุกอย่างล้วนมาจากอะไร

 เหตุปัจจัย

 เหตุปัจจัยที่ได้ประกอบขึ้น จะประกอบโดยคนคนเดียว หรือโดยกลุ่มคนก็แล้วแต่ แล้วแต่การกระทำที่ได้กระทำมา ฉะนั้น ต้องสืบสาวไปหาเหตุ ผลใดที่ทำให้เราได้รับความพอใจ นำความสุข ความเป็นความชื่นชมมาสู่คนที่เกี่ยวข้อง มองไปทางไหนก็มีแต่ความอึดอัดแฉะมใส เราก็ต้องรักษาเหตุที่ทำให้เกิดผลนี้ไว้ แล้วสร้างเหตุอย่างนี้บ่อย ๆ มาก ๆ เพิ่มพูนให้ยิ่งขึ้น ๆ แต่เมื่อใดที่เราเห็นว่า ผลนี้มันนำแต่ความแค้นเคือง มาสู่ใจ มองไปทางไหนมันเหมือนกับตายทั้งเป็น รวากับซากที่เดินได้ ก็ต้องศึกษาว่าเป็นเพราะเหตุใด อ้อ ! เหตุที่เกิดขึ้นเพราะความเห็นแก่ตัว แข่งขันกันด้วยความเห็นแก่ตัวใช้หรือเปล่า แม้จะนั่งอยู่บนกองเงินกองทอง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

บนเก้าอี้ตัวใหญ่ที่แสดงถึงอำนาจ แต่มันจะมีประโยชน์อะไร ถ้าต้องเจ็บปวด ยิ่งกว่าถูกตะปูตำ ร้อนรนเหมือนมีเพลิงเผาอยู่ข้างใต้

☞ หลายคนก็ยังไม่ยอมลงจากอำนาจทั้ง ๆ ที่รู้

☞ ต้องรอ เวลานี้เขาอาจจะยังไม่รู้ หรือยังไม่เข้าถึง เขายังรู้สึกว่ามันเจ็บ ๆ คัน ๆ หรือว่ามันมีรสชาติดี จนวันหนึ่งมันพรุนไปหมด เขาจะสำนึกแล้วก็จะต้องหันมามองดูว่าอย่างนี้มันผิดหรือถูก เป็นการกระทำที่ถูกต้องสมควรไหม กฎธรรมชาติเป็นเรื่องของความจริง ประกอบเหตุอย่างใด ผลจะต้องเป็นเช่นนั้น และผลที่ถูกต้องซึ่งทุกคนต้องการก็คือ ความชื่นบานแจ่มใส ชุ่มชื่นด้วยความมีน้ำใจต่อกัน ได้รับประโยชน์ร่วมกัน เราต่างก็พูดว่า คนนั้นก็แล้งน้ำใจ คนนี้ก็จิตใจแห้งไม่มีน้ำใจต่อกันเลย มีแต่บ่น มีแต่ว่า วิจารณ์คนอื่น แล้วเคยหันมาดูน้ำใจของตนเองบ้างไหม ว่าเรามีน้ำใจหรือเปล่า

☞ เหมือนกันหมด

☞ ถ้าหากว่าทุกคนหันมาดูตัวเราเองแทนที่จะไปวิเคราะห์ วิจารณ์คนอื่น มันก็มีโอกาสจะแก้ไขได้ ทำไมเราไม่สร้างบ่อน้ำใจให้เกิดขึ้น ในใจของเราก่อน เพราะบ่อน้ำใจนี้ ไม่มีวันเหือดแห้งต้นเขิน มีแต่จะยิ่ง ลึกขึ้น ๆ แจกจ่ายกันไม่มีหมด เมื่อบ่อน้ำใจมันกว้าง มันลึก ใจนี้มันก็

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

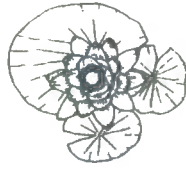
ประวัติชีวิตธรรมคา ของ ญาณ อินทรกำแหง

สว่าง มันก็เย็น เป็นใจที่ว่าง ไม่มีอะไรมารบกวน สมองและสติปัญญา ก็ยิ่งจะแหลมคม เฉลียวฉลาด มองทะลุเหตุการณ์ นำความรู้และประสบการณ์ มาใช้ได้เต็มที่ จะอยู่ที่ไหน ทำอะไร ย่อมชนะที่นั่น และเป็นการชนะที่มี แต่มีตร ไม่มีศัตรู จริงไหม

โลกเราก็จะเป็นโลกที่มีการอภิวัดกันอย่างถูกต้อง เป็นการสร้าง โลกเพื่อเป็นโลกของมนุษย์ ซึ่งเราพอใจและอยากจะทำให้เกิดมีขึ้น ไม่ใช่โลก ที่ตกต่ำลงไปทุกวัน ๆ อย่างนี้ โลกจะเปลี่ยนไปอย่างไรไม่สำคัญ สำคัญที่ว่า เป็นโลกที่เราต้องการ ที่มีสวรรค์ให้เราอยู่ทุกอิริยาบถหรือเปล่านั้น ควรจะได้ มีการอภิปราบกันเสียที่ว่า โลกาภิวัดนั้นนั้นควรจะอภิวัดกันไปในทางใด

มนุษย์คือ ผู้มีใจสูง ใจประเสริฐ (มน = ใจ, อุษย = ประเสริฐ) คือมีใจที่พร้อมจะให้ ไม่ใช่พร้อมแต่จะเอาอย่างเดียว ถ้าเราพัฒนาโลกให้อภิวัดกันได้ ในลักษณะนี้ คนทุกวงการ ทุกอาชีพ ก็จะหันหน้าเข้าหากัน ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมที่จะแบ่งปันกัน เป็นโลกที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ไม้แบก...ไม้หนัก

☞ ในช่วงที่อาจารย์ยังทำงานทางโลกอยู่ ทราบว่าอาจารย์มีโอกาสได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นตติยจุลจอมเกล้า ซึ่งโดยทั่วไปเรียกกันว่าได้เป็นคุณหญิง ขณะนั้นอายุเพียง ๔๐ ปีเศษ อยากทราบว่าในตอนนั้นอาจารย์รู้สึกอย่างไรบ้างครับ

🌸 แน่นอน ก็ต้องมีความรู้สึกดีใจอย่างคนทั่ว ๆ ไป แล้วก็มีความรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และถ้าพูดอย่างคนโลก ๆ ก็มีความรู้สึกที่ เราได้อุตสาหกรรมที่พยายามทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตัวเราและแก่สังคม แก่หน่วยงานที่เราเกี่ยวข้อง ทำตัวเราให้พอใช้ได้จึงมีโอกาสได้รับพระมหากรุณาธิคุณ จะบอกว่าไม่ดีใจ เฉย ไม่ใช่ เรายังเป็นคนธรรมดา ยังมีความรู้สึกนี้ แต่ก็บอกได้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่เคยหวัง ไม่เคยคิด

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

ได้รับหนังสือแจ้งให้ทราบก่อนหน้าวันที่จะเข้ารับพระราชทานเพียง ๒ วันเท่านั้น

☞ ความภูมิใจนี้ฝังแน่นอยู่นานไหมครับ

☸ ก็เห็นว่ามันเป็นไปตามเหตุปัจจัย ที่จริงตอนนั้นก็ยังไม่รู้จักคำว่า “เหตุปัจจัย” (หัวเราะ) ยังพูดไม่เป็น ก็นึกในใจแต่เพียงว่าเราก็สมควรเหมือนกัน เพราะเราไม่ได้ทำตัวเสียหาย ราชการงานเมืองก็ทำเต็มฝีมือ เต็มความสามารถ งานส่วนที่เป็นสาธารณะ เป็นงานของสังคม ก็ทำเต็มกำลังของเรา พูดได้ว่าไม่เคยได้รับอะไรเป็นผลตอบแทน นอกจากการเป็นที่รู้จักของเพื่อนฝูงหรือคนที่เกี่ยวข้องเท่านั้นเอง วัตถุประสงค์เป็นเงินเป็นทองไม่เคยได้รับ

ในเรื่องความภูมิใจที่ได้เป็นคุณหญิงนี้ เมื่อตอนที่ยังอยู่ทางโลกเป็นคนชอบไปจ่ายตลาด ไปเดินดู ช้อโน่นชื่อนี้ ออกไปต่างจังหวัดที่ไหนก็จะไปจ่ายตลาดเสมอ และไปโดยถือตะกร้าไปด้วยตัวเอง นอกจากว่ามันมีของมากของหนักอะไรอย่างนี้ ก็จะมีเด็กไปช่วยถือ วันหนึ่งก็พบญาติผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง เขาเห็นถือตะกร้าก็ถามว่า อะไรกันน้อง ได้รับพระราชทานตราแล้ว ยังถือตะกร้ามาจ่ายตลาดเองอยู่อีกหรือ ก็บอกเขาว่า การที่ได้รับพระราชทานตรานี้ คงไม่ได้เป็นการห้ามไม่ให้ไปจ่ายตลาดด้วยตนเองเป็นแน่ (หัวเราะ) เพราะเหตุว่าการได้รับพระราชทานเกียรติยศอย่างนี้ ก็ย่อมแสดงว่าเรานี้เป็นคนที่พึ่งตนเองและช่วยตัวเองได้

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

และก็เป็นคนที่มีความรู้สึกว่ ภัยรติของคนมันอยู่ทำงาน อยู่ทีการกระทำ ไม่ว่าจะงานทีกระทำนั้นคนโลกเขาจะเห็นว่าเป็นงานสูง หรืองานต่ำ ไม่สำคัญเลย มันสำคัญทีว่า งานทีทำนั้นทำด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและเกิดประโยชน์คุ้มกับงานทีไปเกี่ยวข้องหรือเปล่า

ก็เลยบอกทีไปว่ ไม่เห็นรู้สึกว่จะเสื่อมเสียภัยรติแต่ อย่งใด และก็ไม่เคยมีข้อห้ามในสิ่งเหล่านี้ ถ้าสมมุติว่มีภัยรติแล้วทำอะไร ไม่ได้ ก็คงจะไม่ใช้พระราชประสงค์ของพระองค์ท่านเป็นแน่นอน ฉะนั้น ทีถามว่ ภาควุมใจใหม่แล้วก็แบกภัยรติอันนีไปด้วยใหม่ ก็ตอบได้ว่ไม่ เคยแบก แต่รู้ว่เป็นสิ่งที่เรามีเราได้ แล้วก็น้อมรับไว้ด้วยความสำนึกใน พระมหากรุณาธิคุณ

☞ มีเพื่อนฝูง ผู้ใต้บังคับบัญชา พาไปเลี้ยงฉลองตราตั้ง กันมากไหมครับ

☞ ไม่มีหรอก นอกจากมีผู้มาแสดงความยินดีบ้าง ใน ตอนนั้นจำได้ว่ พอได้รับพระราชทานแล้ว ก็ไปเฝ้าสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ขณะนั้นพระองค์ท่านยังไม่ได้ทรงดำรงสมณศักดิ์นี้ ทีไปเฝ้าเพราะเคยไปฟังธรรมจากท่านอยู่ก่อนแล้ว ท่านก็ประทานพร ให้พระอะไรนิดหน่อยท่านองนั้น

☞ เพราะฉนั้นถ้ามองย้อนกลับไป แสดงว่อาจารย์ไม่ได้

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

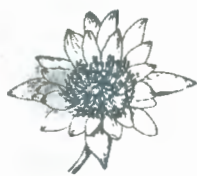
ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

รู้สึกเป็นภาระในเรื่องนี้

 ไม่เป็นภาระที่จะต้องแบกหามอะไร ก็รู้สึกยินดีแบบคนทั่ว ๆ ไป เห็นว่าเป็นรางวัลของชีวิตอย่างหนึ่ง พอเดี๋ยวนี้มาศึกษาธรรมะ ก็บอกว่า เป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา คือตามเหตุตามปัจจัยเท่านั้นเอง ตามกฎแห่งกรรม กฎของการกระทำ ถ้าใครสนใจเรื่องกฎแห่งกรรมก็จงสนใจเรื่องกฎอิทัปปัจจยตา

 เป็นศัพท์ใหม่ ที่หลายท่านอาจจะยังไม่เข้าใจ คงจะต้องขอให้ท่านอาจารย์ได้อธิบายให้ทราบกันในโอกาสต่อไป

งานใหม่ที่รามคำแหง

☞ ท่านอาจารย์คิดอย่างไรจึงลาออกจากราชการที่กระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง ๆ ที่ยังมีเวลาอีกหลายปีกว่าจะเกษียณอายุ

☞ คำตอบที่ตอบได้อย่างตรงไปตรงมาที่สุดก็คือ เพราะไม่มีธรรมชาติ จึงลาออกด้วยความเห็นแก่ตัว คือจะเอาอย่างใจตัว พอมีอะไรที่รู้สึกว่ามันไม่ใช่สิ่งที่เราชอบ เราก็ลาออกเท่านั้นเอง

☞ ขอบพระทานโทษ ไม่ทราบว่ามีเรื่องขัดแย้งกับผู้ใหญ่ในกระทรวงหรือเปล่า

☞ ไม่มีค่ะ ตั้งแต่เริ่มชีวิตการทำงานมา พูดได้ว่าไม่เคยทะเลาะกับใคร ที่ไม่ทะเลาะนี้ไม่ได้หมายความว่ายอมทุกอย่าง แต่เราทำงานอย่างมีเหตุผล เมื่อมีอะไรก็พูดกันด้วยเหตุด้วยผล แต่ที่จะให้ชอบใจ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

พอใจไปเสียทุกอย่างนั้นมันเป็นไปไม่ได้ ก็ต้องมีชอบมากบ้างน้อยบ้างเป็นธรรมดา แต่ตอนนั้นก็บอกได้ว่าไม่มีธรรมะ พอมีอะไรรู้สึกขัดใจ ไม่ถูกใจ บ้างนิด ๆ หน่อย ๆ ประกอบกับความทะนงตัวว่าเราทำงานได้

☞ อาจารย์ก็เป็นผู้หญิงแถวหน้าของเมืองไทยคนหนึ่งในยุค นั้นเหมือนกัน

🌸 ก็ไม่ทราบว่าเป็นแถวหน้าหรือแถวหลัง แต่ว่าเป็น ผู้หญิงที่ทำงานได้คนหนึ่ง ถ้ายังรับราชการต่อไป ใคร ๆ ก็บอกว่ายังมีอนาคต แต่เราก็คิดว่า ไม่จำเป็นต้องทำงานอยู่ที่แห่งเดียว เราจะไปทำงานที่อื่น บ้างก็ไม่เห็นเป็นไร ไปทำที่ไหนก็ได้ ถ้าจะพูดไป นี่คือการหลงในอดีต

☞ ทำไมจึงตัดสินใจมาอยู่มหาวิทยาลัย รู้สึกว่ามันใหญ่โต กว่าเดิมหรืออย่างไรครับ

🌸 พูดกันอย่างซื่อ ๆ ก็คือ มันต้องทำงาน ถ้าไม่ทำก็ไม่ มีจะกิน ก็เห็นว่าเรามีความสามารถพอที่จะทำได้ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ก็เต็มใจรับ

☞ ตอนนั้นรามคำแหงเพิ่งเปิดใหม่ ๆ

🌸 ใช่ค่ะ เปิดได้สัก ๑ - ๒ ปี มาอยู่ประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๕

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจน อินทรกำแหง

เราคิดว่า สามารถจะทำงานให้เขาได้คุ้มกับเงินเดือนที่ได้รับ ตอนนั้นทางมหาวิทยาลัยก็มีตำแหน่งข้าราชการประจำ แต่ไม่เอา ขอให้จ้างกันเป็นรายปดิดกว่า เราพอใจเราก็อยู่ต่อ ไม่พอใจก็ออกไป ก็เลยเป็นลูกจ้างที่จ้างกันเป็นปี ๆ ตลอดมา

☞ ท่านอาจารย์เป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทสูงในยุคที่รามคำแหงเพิ่งก่อร่างสร้างตัว ได้ช่วยงานต่าง ๆ หลายหน้าที่

☞ ก็เป็นอาจารย์คนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ประจำคณะมนุษยศาสตร์ สอนวิชาทางด้านวรรณกรรมและบรรณารักษศาสตร์ และมีโอกาสได้รับเลือกเป็นประธานสภาคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยในยุคแรก

☞ รู้สึกว่ามาอยู่มหาวิทยาลัยใหญ่กว่าอยู่กระทรวงศึกษาไหมครับตอนนั้น

☞ ไม่เคยคิดว่ามหาวิทยาลัยใหญ่กว่ากระทรวง ไม่ว่าจะในลักษณะไหน ลองนึกดู ระดับของการศึกษาชั้นประถม มัธยม มหาวิทยาลัย ระดับไหนสำคัญที่สุด

☞ ที่จริงประถมสำคัญกว่าครับ

☞ ใช่ค่ะ ประถมนี้แหละสำคัญที่สุด เพราะเป็นการวาง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทวาทะ

รากฐานให้แก่เด็ก ต่อไปเด็กจะมีการศึกษาดีอย่างไรก็ต้องเริ่มจากพื้นฐาน
ชั้นประถมก่อน ระดับประถมจึงต้องการครูที่มีจิตวิญญาณครูจริง ๆ มีความ
รู้ความสามารถ มีความรักความเมตตาที่จะเข้าถึงเด็ก กล่อมเกลียดเด็กเล็ก ๆ
ให้พร้อมที่จะเรียนด้วยใจ เป็นทั้งแม่และครูในเวลาเดียวกัน

☞ ผมเคยสัมผัสกับนักเรียนชั้นประถม มัธยมมาก่อน
พอมายู่มหาวิทยาลัยคิดว่าได้สอนเด็กโตกว่าน่าจะดี ที่จริงไม่ใช่

☞ สอนระดับมหาวิทยาลัยนี้ไม่ใช่เรื่องสนุกนัก เพราะ
เขาเป็นเด็กโตรุ่นหนุ่มรุ่นสาวแล้ว เขาก็มีความคิดความเห็นของเขาเอง
ฉะนั้น การแสดงความคิดโต้แย้ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยกับการสอนของอาจารย์
ก็มีมาก การสอนนักศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาอย่างแท้จริง
จึงไม่ใช่เรื่องง่าย

☞ ท่านอาจารย์เคยประสบปัญหาเหมือนจับปูใส่กระดังกับ
เด็กโต ๆ นี่บ้างไหมครับ

☞ ไม่เคยค่ะ สำหรับครูถือว่าโชคดี ที่รามคำแหงเป็น
มหาวิทยาลัยเปิด เขาบอกว่าไม่ต้องให้นักศึกษาเซ็นชื่อเข้าเรียน ไม่ต้อง
นับจำนวน แต่เราเป็นครูหัวเก่า ครูโบราณ ก็มีรายชื่อนักศึกษามาให้
เขาเซ็น แล้วก็เก็บเอาไว้ บอกความลับนะ (หัวเราะ) แต่ก่อนนี้ดูเหมือนว่า

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

อาจารย์คนนี้จะเคร่งและคอยดูว่านักศึกษาคนไหนมาเรียนไม่มาเรียน จับตามองอยู่ แต่ความจริงเปล่าหรอก “ตัดไม้ซ่มนาม” นักศึกษาเขาก็เกรงใจ คิดว่าอาจารย์คนนี้แกเอาจริง

☞ เป็นยุทธวิธี

☞ อาจจะเป็นอย่างนั้นก็ได้ เพราะฉะนั้นนักศึกษาส่วนมากเขาก็มาเรียนกันเต็มที่เท่าที่เขาจะเจียดเวลามาได้ แล้วก็ไม่มีปัญหาอะไร องค์กรู้สึกมีปัญหาไหมในเวลาที่ครูสอน

☞ ก็เป็นบ้าง ช่วงแรกไปนั่งหน้าเลย ตอนหลังแอบไปนั่งข้างหลัง

☞ เพราะอะไร

☞ รู้สึกว่าอาจารย์จะจำหน้าได้

☞ นี่ไม่ใช่ปัญหา ปัญหาที่เกิดในระหว่างการสอนรู้สึกจะไม่มี เห็นจะเป็นเพราะว่า ในความรู้สึกของครูไม่เคยคิดว่า เขาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่โตแล้ว มีความคิดความอ่านของเขาซึ่งเราจะต้องกลัว ไม่มีความรู้สึกอย่างนี้เกิดขึ้นในใจเลย ครูอยากจะพูดอย่างไรก็พูด อยากจะ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

กำราบ จะทำอะไรก็ดู อีกอย่างหนึ่ง นักศึกษาในวิชาที่ครูสอนคงจะเห็นว่า ครูสอนจริง เตรียมการสอนจริง แล้วเด็กก็หลงเราไม่ได้ จึงมีความรู้สึก เข้าใจซึ่งกันและกัน ปัญหาไม่มี เลยสอนด้วยความสนุก เพราะสอนเรื่อง หนังสือที่เราชอบด้วย

☞ มักจะมีคนบ่นว่าเด็กรามไม่ค่อยเรียบร้อย เพราะมี จำนวนนักศึกษามาก สมัยก่อนต้องแย่งที่นั่งเรียน ดูเหมือนยิ่งทำให้คนเห็น แก่ตัวมากขึ้น อาจารย์มีความเห็นอย่างไรครับ

☝ ที่ว่าเด็กรามไม่เรียบร้อย อันนี้คงจะพูดยาก เพราะ รามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยเปิด จัดการเรียนการสอนอีกลักษณะหนึ่งต่าง จากมหาวิทยาลัยทั่วไป ผู้เรียนจึงมีอิสระพอสมควร เราควรจะดูกันว่า ถ้า ไม่เรียบร้อยแล้วเขาได้รับผลของการศึกษาอย่างเต็มที่หรือเปล่า หลังจากที่ ครูออกไปจากรามคำแหงแล้ว ก็ได้พบนักศึกษารามคำแหงในสถานที่ต่าง ๆ ตามต่างจังหวัด หรือในวงการทำงาน ก็มีผู้มาคุยให้ฟัง มีแต่คำชมเชยว่า นักศึกษารามคำแหงเป็นคนที่จะช่วยตัวเองได้มาก และเป็นคนที่ทำตัวเป็นที่พึ่ง แก่ตนเอง ไม่เป็นปัญหาในสถานที่ทำงาน แล้วก็มีการรวมกลุ่มเป็นชุมนุม ชุมมอะไรต่าง ๆ เพื่อทำประโยชน์แก่สังคมที่เขาอยู่ คอยช่วยเหลือเพื่อนฝูง รุ่นพี่รุ่นน้องที่มีปัญหา กล่าวโดยสรุปก็ไม่คิดว่า นักศึกษารามคำแหงที่จบ ไปแล้วนั้นจะเป็นคนมีปัญหา ตรงกันข้ามเขาสามารถจะช่วยตัวเองได้ เพราะ ขณะที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย เขาได้ฝึกการพึ่งตนเองไปด้วย เป็น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ประสบการณ์

☞ คำขวัญของมหาวิทยาลัย ที่ว่า “อัตตาทิ อัตโน นาโถ”
ก็มาจากพุทธภาษิต

🌸 “อัตตาทิ อัตโน นาโถ ตนของตนเป็นที่พึ่งแก่ตน”
ในทางโลกนี้นักศึกษารามคำแหงทำได้เต็มที่ เพราะสามารถเป็นที่พึ่งแก่
ตนเองได้ นี่พูดในส่วนที่เราเห็นประโยชน์ในทางบวกนะคะ

ตนคือร่างกายตัวเรานี่ หากเรารู้จักรักษาให้มีสุขภาพอนามัย
ที่แข็งแรง พร้อมสมบูรณ์ด้วยกำลังสติปัญญา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ
ประกอบอาชีพการงานหรือดำรงชีวิต กระทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง
ครอบครัว เพื่อนฝูง และสังคม ไม่เอาไปใช้อื้อลุ่มฉุยแฉก ส่ำมะเลเทเมา
ก็จะเป็น “อัตตาทิ อัตโน นาโถ” ที่ถูกต้องในทางธรรม

ปัญหาของวัยรุ่น ที่ช่วยกันแก้ไขได้

☞ ในยุคที่ท่านอาจารย์สอนหนังสืออยู่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งก็สอนอยู่หลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร หรือที่รามคำแหงนี้ก็ตาม อาจารย์มีความเห็นอย่างไรต่อลักษณะนิสัยของเด็กวัยรุ่น ซึ่งมักไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ใหญ่ และสร้างปัญหาให้ผู้ใหญ่มาก

☞ ถ้าพูดถึงตัวครูเอง ไม่รู้สึกว่าได้พบปัญหาอย่างนั้น เพราะครูมีนิสัยที่จะต้องย้อนไปดูต้นเหตุเสมอว่า เพราะอะไรจึงทำให้เกิดผลอย่างนั้น ทั้ง ๆ ที่ตอนนั้นก็ยังไม่รู้จักกฎอิทัปปัจจยตา แต่พอพบว่าเขามีปัญหา ก็จะย้อนมาดูตัวเราว่า เราเป็นผู้สร้างปัญหาให้เขาหรือเปล่า ถ้าเราไม่ได้ทำให้เขาเกิดปัญหาในการเรียนการศึกษา ก็ต้องพิจารณาว่าเขามีปัญหาจากที่บ้าน จากเพื่อนฝูง หรือว่าสิ่งแวดล้อม หากพอจะช่วยแนะนำอะไรเขาได้ก็ช่วยบอกเขา

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ครอบครัวมีความสำคัญมาก ถ้าเราจะศึกษาชีวิตของคนในปัจจุบัน ก็จะได้เห็นว่า แม้คนที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ อายุมากแล้ว ก็ยังเป็นคนมีปัญหา ปัญหาของตัวเอง กับลูกน้อง กับเพื่อนร่วมงาน หรือจนกระทั่งทำตัวเป็นปัญหาของสังคม แล้วลองไปสืบดูเถอะ โดยมากมักจะมาจากครอบครัวที่แตกแยก ขาดความอบอุ่น เป็นคนหัวเหว่มาก่อน พอเติบโตเป็นผู้ใหญ่ มีตำแหน่งการงาน มีอำนาจ ก็เลยมาเอาเรื่องกับคนอื่น เป็นการชดเชยสิ่งที่ตนขาด ซึ่งไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้อง

หากเราต้องการช่วยวัยรุ่นแก้ปัญหานี้ เราก็ควรจะมาพิจารณากันว่า ทำอย่างไรจึงจะช่วยให้เขาได้มีครอบครัวที่อบอุ่น มีพ่อแม่ที่เข้าใจลูก ลูกก็เข้าใจพ่อแม่ ที่พ่อแม่ลูกไม่เข้าใจกัน ปัญหาอยู่ตรงไหน ก็เพราะต่างมีทิฐิของตนเอง พ่อแม่ก็มีทิฐิของพ่อแม่ ฉันทันเป็นพ่อแม่ต้องเชื่อฉันสิ ลูกก็มีทิฐิของลูก ฉันทันเป็นลูกทำไมพ่อแม่ไม่เอาใจฉัน จึงกลายเป็นช่องว่างในครอบครัว ที่เป็นอย่างนี้เพราะพ่อแม่เองก็อาจจะขาดความอบอุ่นมาก่อนเลยไม่รู้ว่าจะสร้างครอบครัวให้อบอุ่นได้อย่างไร หรือมาเกิดมีปัญหาชีวิตขึ้นในขณะที่มีลูกมีเต้า ก็เลยขาดเวลาที่จะดูแลเอาใจใส่ ครมมองว่าปัญหาของวัยรุ่นมาจากเหตุ ๒ ประการ

ประการแรก มาจากครอบครัว

ประการที่สอง มาจากสังคมที่ไม่สามารถเป็นหลักหรือเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตแก่เขาได้ ว่าอะไรคือความถูกต้องของชีวิต หนทางใดที่วัยรุ่นควรจะก้าวไป และบุคคลที่จะเป็นตัวอย่างแก่เขาก็หายากยิ่ง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

คุณธรรมที่ควรมี เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต เรื่องของเกียรติยศ ความเจริญ อำนาจ อำนาจอะไรที่เป็นอำนาจสำคัญซึ่งสามารถจะครอบงำ สังคมหรือครองโลกได้ เราไม่เคยรู้ ไปนึกว่าเป็นอำนาจทางการเมือง การทหาร หรือทางเศรษฐกิจ คิดว่าใครมีอำนาจเหล่านี้ก็จะครองโลกได้ ความจริงแล้วมันไม่ใช่ อำนาจของความเป็นจิตเจริญที่เต็มไปด้วยความเมตตา กรุณา มีน้ำใจให้แก่กันต่างหาก จึงจะครอบครองจิตใจคนได้ เราไม่เคย ได้สร้างสิ่งเหล่านี้ให้บรรดาคนหนุ่มสาวได้มองเห็นเลยว่า นี่แหละคือทาง ดำเนินชีวิตที่พวกเขาควรจะไป เพราะเหตุนี้ครูจึงไม่ยากโทษคนหนุ่มสาว ไม่ยากโทษวัยรุ่น เพราะเขาเป็นคนที่เกิดมาทีหลัง เติบโตขึ้นมาในสังคมที่ผู้ใหญ่สร้างให้แก่เขา

ผู้ใหญ่ควรหันมาวิเคราะห์วิจารณ์ตัวเราและสังคมของเราเอง ว่าเราได้สร้างครอบครัวอย่างไร สร้างสังคมอย่างไร เราได้สร้างอย่างเหมาะสมแก่เด็กลูกหลานของเรา แก่วัยรุ่นของเราแล้วหรือยัง ถ้ายังเรา ต้องคิดหาทางแก้ไขเพื่อให้เขามีความสุข มีความอบอุ่นขึ้น มีความมั่นใจขึ้น แล้วผลก็จะสะท้อนกลับมาถึงผู้ใหญ่เอง จะได้อยู่กันอย่างไร้ปัญหา ไม่ต้องมา ทะเลาะกัน ชัดแย้งกันกับลูกหลาน ซึ่งพ่อแม่เองนั่นแหละที่เจ็บปวดหัวใจ

☺ ครับ ทุกวันนี้พ่อแม่ทุกข์มาก เพราะลูกหลานตนเอง เสียผู้เสียคนไป

คะ แต่ก็มักจะไปมองดูกันแต่เฉพาะความเสียหายที่

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เกิดขึ้น แล้วก็เอามาทุกซั กมองอเท่าไม่แก้ปัญหา โทษนั่นโทษนี้ แทนที่ จะร่วมใจช่วยกันแก้ไข ด้วยการดูว่าการที่วัยรุ่นมีปัญหา นั้นเพราะอะไร ก็เพราะใจเขาขาดที่พึ่ง ใจของเขาเลื่อนลอย ไม่มีหลัก มันเป็นใจที่ว่าง โหวงเหวง ไม่ใช่ว่างอย่างมั่นคง แล้วเราจะเอาอะไรใส่เข้าไปในใจของ เขา เขาถึงจะเกิดความอบอุ่นมั่นคง ก็ลองนึกดูสิ เวลาที่ผู้ใหญ่รู้สึกแท้จริงใจ ผู้ใหญ่ต้องการอะไร

ตอบได้ง่ายที่สุดว่า ต้องการน้ำใจ น้ำใจจากลูก ลูกยัง ทำมาหากินได้ ไม่ต้องเอาเงินมาให้พ่อแม่หรอก เพียงแต่ถามสักคำว่า วันนี้คุณแม่เป็นอะไรคะ ดูหน้าไม่สดชื่นเลย คุณพ่อทำงานเหนื่อยไหม เพียงเท่านี้พ่อแม่ก็ชื่นใจ พ่อแม่เองก็บอกว่า แหม ! ลูกนี่ช่างไม่มีน้ำใจ ไม่เคยจะถามเราอย่างนี้สักครั้งเลย มาถึงก็มีแต่จะขอเงิน ขอซื้อเสื้อผ้า จะไปเที่ยว ไปปาร์ตี้ ไปปิกนิก

แล้วพ่อแม่เองละ เคยมีน้ำใจให้ลูกบ้างไหม เวลาที่ลูก เครียดหนัก เหน็ดเหนื่อยมาจากโรงเรียน ไม่ถูกกับเพื่อนฝูง ไม่เข้าใจกัน กับครูบาอาจารย์ พ่อแม่มีเวลาไหมที่จะมานั่งกินข้าวพร้อมลูก แล้วซักถาม วันนี้ลูกเป็นยังไงบ้าง ที่โรงเรียน ที่มหาวิทยาลัย ลูกมีปัญหาอะไรบ้างไหม มีกิจกรรมที่น่าสนุกน่าสนใจอะไรบ้าง พ่อแม่ลองถามตัวเองว่า มีเวลา อย่างนี้บ้างหรือเปล่า ก็อาจจะบอกว่า จะเอาเวลาที่ไหน ฉันทำมาหากิน ก็เพื่อเอามาเลี้ยงลูกนั่นแหละ จะมาเอาอะไรกับฉันอีก ถ้าจะพูดไปมันก็ ยาวนะ มันก็ต้องถามต่อไปว่า แล้วพ่อแม่มีครอบครัวทำไม มีลูกทำไม

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทรกำแหง

๘ ถามอย่างนี้ก็เจ็บลิ้นรับ มีลูกทำไม

ต้องเจ็บลิ้นละ ถ้าหากรักจะมีก็ต้องเจ็บ พ่อแม่ควรจะถามตัวเองว่า ทำไมเราถึงอยากมีลูก เรามีลูกทำไม เรามีลูกก็เพราะอยากได้ความชื่นใจใช่ไหม ถึงได้ต้องเที่ยวไปบนบานศาลกล่าวสารพัด ขอให้มียุกลูกคนเถอะ พอมีเข้าแล้ว ก็ได้รับความชื่นใจ คนที่มีโอกาสได้เป็นพ่อแม่ มันเป็นความชื่นใจเมื่อมีใครมาเรียกเราอย่างนั้น ครูเองก็ไม่เคยได้เป็นพ่อแม่จริง ๆ แต่ก็รู้สึกว่ามี ความชื่นใจเมื่อมีใครมาเรียกเราว่าแม่ด้วยความรักใคร่เชิดชู

สิ่งที่พ่อแม่ได้จากลูกก็คือความชื่นใจ และสิ่งที่จะให้แก่ลูกก็คือความสุขและความหวังที่จะเห็นลูกเป็นสุข ทีนี้ถ้าพ่อแม่บอกว่า ฉันต้องไปทำงานทำการเพื่อหาทรัพย์สินเงินทองมาสร้างความสุขให้เธอ สุขอย่างนี้ ลูกพอไหม มีเงินไปเรียนหนังสือ มีเงินให้ซื้อเสื้อผ้าอาหารการกิน มีตู้เย็นที่เต็มไปหมด เปิดเมื่อไหร่ก็จะกินอะไรได้ทุกอย่าง มีบ้านให้อยู่ มีห้องแอร์ให้นอน มีทุกอย่างให้ แต่พอเปิดบ้านเข้าไป ไม่มีพ่อแม่ ไม่มีใครอยู่เลย บ้านหลังนั้นมันก็เป็นเหมือนบ้านร้าง ไม่มีชีวิต ไม่สามารถจะให้ความอบอุ่น เยือกเย็น และชุ่มชื้นเบิกบานแก่ลูกได้ ลูกก็เลยใช้เวลาที่อยู่คนเดียว นั้นแสวงหาสิ่งอื่นมาชดเชย

๘ ก็คือการที่เขาไปท่องเที่ยวในแหล่งเรกรรมย์จนเสียผู้เสียคนไป เพราะไม่มีใครบอกเขาว่า นั่นเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 เป็นเหตุหนึ่งที่สามารถเป็นไปได้ เพราะที่บ้านไม่มีสิ่งที่เขาต้องการ ไม่มีคุณพ่อคุณแม่คอยเขาอยู่ พ่อแม่ที่ตอนแรกอาจจะเป็นพ่อแม่ที่ทะนุถนอมกลม่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูลูกมาเป็นอย่างดี แต่พอลูกเติบโตขึ้น พ่อแม่ต้องเปลี่ยนฐานะสักหน่อย จากความเป็นพ่อแม่ที่คอยแนะนำสั่งสอนอย่างเดียว ต้องกลายเป็นเพื่อนแล้ว

 ต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง

 ใช่ อย่างที่เคยเสนอว่า ผู้ใหญ่ควรอ่านหนังสือเด็ก โดยเฉพาะพ่อแม่ควรจะได้อ่านหนังสือเล่มเดียวกับลูก ได้ดูหนังเรื่องเดียวกัน ดูโทรทัศน์รายการเดียวกัน จะได้มีการพูดคุย เชื่อมโยงความคิดความเข้าใจกัน ไม่ให้มีช่องว่าง พ่อแม่ก็มักจะบอกว่า โอ๊ย! ไม่ไหว มันจะบังคับให้เราดูอะไรที่เราไม่ชอบดู แต่เรารักลูกของเราใช่ไหม เราอยากจะทำให้ลูกของเรา กลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีความขัดแย้งกัน เราเป็นผู้ใหญ่ เป็นพ่อแม่เขา เราก็ต้องอดทน ต้องยอมทำสิ่งที่เราไม่นึกอยากจะทำ เพื่อประโยชน์ที่เราจะได้รับในภายหลัง เราประกอบเหตุปัจจัยอย่างนี้ ก็เพื่อผลที่เราจะได้รับต่อไป คือลูกมีความมั่นใจเชื่อใจเรา ไว้วางใจว่าพ่อแม่เป็นเพื่อนที่เข้าใจเขา ลูกก็จะไม่อยากจากพ่อแม่ไปไหน คิดถึง อยากกลับมาหาพ่อแม่

 บางครอบครัวก็ยังอบอุ่น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เราจะเห็นว่า เป็นเพราะครอบครัวนั้น ๆ คุณพ่อคุณแม่พยายามเจียดเวลาให้ลูกแม่จะต้องทำมาหากิน การทำมาหากินเพื่อให้ได้เงินมาก็เป็นเรื่องสำคัญ แต่อีกส่วนหนึ่งที่สำคัญพอ ๆ กัน และจะต้องจัดให้ได้สัดส่วนกันก็คือ เวลาที่จะให้แก่ลูก ถ้าพ่อแม่มีเวลาให้ลูกก็จะทำให้เกิดน้ำใจเชื่อมโยงต่อกันสนิทแนบแน่นยิ่งขึ้น ปัญหาระหว่างพ่อแม่ลูกก็จะไม่มี และการที่ลูกจะเป็นปัญหาของสังคมก็จะลดน้อยลงตามลำดับ

นี่คือด้านของพ่อแม่ที่เราอยากจะทำให้เป็นนะครับ ที่นี้ด้านของลูกบ้าง ถ้าลูกฟังแล้วเกิดสำนึกขึ้นมาว่าสิ่งที่เราปฏิบัติมามันไม่ค่อยจะถูกต้องดีงาม อยากจะเปลี่ยนความประพฤติของตัวเองเสียใหม่ อยากจะเป็นลูกที่ดีขึ้นมาบ้าง เขาควรจะทำอย่างไรครับ

ก็ควรจะนึกถึงพุทธภาษิตซึ่งจลลิตตามเมื่อคราวก่อนที่ว่า “อัตตาหิ อัตโน นาโถ ตนของตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ก็นึกถึงร่างกายของเราเนี่ย เออ ! เรามีตัวมีตนเติบโตมาจนถึงปานนี้ มีความรู้ ได้ศึกษาเล่าเรียนมาถึงขนาดนี้ ทำไมเราไม่ใช้ความรู้และสติปัญญาที่เราทำให้เกิดประโยชน์ ให้มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน ทำไมจึงไปทรมานตัวเองด้วยการใช้ชีวิตในทางที่ผิด ไปส่ำมะเลเทเมาหมกมุ่นอยู่ตามผับตามทีเล่นเกมส์ต่าง ๆ มันไม่คุ้ม ไม่สมกัน ชีวิตต้องมีคุณภาพ คือ มีทั้งการเรียน การเล่น การศึกษา การฝึกอบรมใจตนเอง แม้แต่ในทางกาย การกิน การนอน การถ่าย ยังได้สัดส่วนกัน เราจะต้องปรับชีวิตให้กายและใจมีความประสาน

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทร์กำแหง

สอดคล้องกลมกลืนกันด้วย

แล้วอย่างน้อยก็ต้องนึกถึงว่า ที่เราเป็นตัวเป็นตนขึ้นมาได้ ทุกวันนี้เพราะใคร ใครเป็นผู้ให้ชีวิตและการโอบอุ้มดูแล แม้เราจะไม่ชอบไม่เห็นใจพ่อแม่ แต่คุณพ่อคุณแม่ใช้ไหมที่ได้เสียสละให้เรามาแล้วส่วนหนึ่ง แม้จะไม่ได้อย่างใจของเราทุกอย่าง เราถึงได้เติบโตเป็นเนื้อเป็นตัวของเรา เป็นคนที่ทำอะไรได้ เรียนหนังสือได้ จนกระทั่งทำมาหากินมีหลักมีฐาน และต่อไปก็จะสร้างครอบครัวได้ เราจะปฏิเสธหรือว่านี่ไม่ใช่เพราะน้ำใจของคุณพ่อคุณแม่ เราปฏิเสธไม่ได้ เมื่อนึกขึ้นมาได้อย่างนี้ ธรรมชาติของใจคนที่ยังไม่แห้งแล้งจนเกินไป ก็ย่อมจะนึกถึงว่า ทำอย่างไรจึงจะตอบแทนคุณพ่อคุณแม่ได้บ้าง ไม่ต้องอะไรมากเพียงแต่อยู่ติดบ้านให้มากกว่าออกนอกบ้าน

 วัยรุ่นมักจะติดเพื่อนเสียเป็นส่วนใหญ่

 ติดเพื่อนก็ชวนเพื่อนมาบ้านบ้าง

 พ่อแม่ไม่ชอบเพื่อนเสียเป็นส่วนมาก

 ถ้าพ่อแม่ท่านใดไม่ชอบเพื่อนของลูก นั่นก็คือปิดประตูตัวเอง ไม่ให้มีโอกาสได้รู้จักลูก ถ้าคุณพ่อคุณแม่อยากจะประดับประคองลูกอย่างรอบด้านละก็ ต้องพยายามรู้จักเพื่อนที่ลูกคบ ไม่ว่าจะพอใจหรือไม่พอใจก็ตาม

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคำ ของ ญาณ อินทรกำแหง

☞ แล้วส่วนลูกจะแก้ไขอย่างไรเมื่อพ่อแม่ไม่ชอบเพื่อนของเรา

เราก็ต้องพยายาม ทำให้คุณพ่อคุณแม่เข้าใจ ว่าทำไมเราจึงต้องมีเพื่อน และเพื่อนคนนี้เป็นอย่างไร ก่อนอื่นก็ต้องทำตัวให้เป็นที่รักที่ไว้วางใจของคุณพ่อคุณแม่ก่อน แม้จะไม่ถึงกับเชื่อฟัง ๑๐๐% หรือทุกคำพูด แต่อย่างน้อยต้องมีน้ำใจที่จะพูดจะคุยกับท่าน ถามทุกซ่ซุช เวลาคุณพ่อคุณแม่ไม่สบายก็ต้องสละเวลามาดูแลบ้าง เอาใจใส่ช่วยทำการงานเล็ก ๆ น้อย ๆ บ้าง ท่านนี้ท่านก็ชื่นใจแล้ว และเมื่อเราเปิดทางขอไปที่ละน้อย เชื่อว่าท่านก็คงไม่ขัดข้อง

ถ้าคุณพ่อคุณแม่เปิดบ้านรับเพื่อนของลูก นี่คือการทำความรู้จักลูก พร้อมกับจะได้มีโอกาสให้คำแนะนำลูกไปด้วย นอกจากนั้นก็ควรจะได้อ่านหนังสือที่ลูกอ่าน ดูหนังที่ลูกดู และไปเที่ยวตามสถานที่ที่ลูกไป ถ้าไปด้วยกันได้แบบนี้ก็จะเกิดความเข้าใจดีต่อกัน ลูกก็จะซาบซึ้งในความรักและบุญคุณของคุณพ่อแม่

วัยรุ่นหลายคนบ่นว่าว่าเหว แต่แล้วก็ตอบไม่ถูกว่าว่าเหวเพราะอะไร

เขาว่าเหวก็เพราะเขาไม่มีหลัก เมื่อหาคำตอบจากที่บ้านไม่ได้ ก็ต้องไปหาจากเพื่อนฝูง จากสิ่งแวดล้อม จากสังคม ตอนนี้อยู่แหละเป็นจุดหักเหที่สำคัญว่าเขาจะก้าวเดินไปในทางที่ถูกหรือทางที่ผิด หลาย

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

คนได้ไปแสวงหาในสถานที่ซึ่งใคร ๆ คิดว่าครีคระ ล้าสมัย ลองไปดูว่าจะมีคำตอบให้เขาได้ไหม

ครูได้สัมผัสกับนักศึกษามากมายหลายกลุ่ม หลายมหาวิทยาลัย ที่พากันไปที่สวนโมกข์ ตั้งแต่สมัยแรกที่ครูไปอยู่ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ก็ยังมีความมีคนไปกันเองโดยครูบาอาจารย์ไม่ต้องพาไป ทำไมเขาจึงไป เพราะเขาคงจะได้สัมผัสแล้วว่า ชีวิตของเขาที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ มันเป็นอย่างไร มันสุขแล้วหรือยัง และเขาอาจจะถามตัวเองว่า เขาเกิดมาทำไม เมื่อไม่ได้คำตอบ เขาจึงคิดว่า การเล่าเรียนในโรงเรียนจนกระทั่งถึงมหาวิทยาลัยนี้ ยังไม่สามารถให้คำตอบที่สำคัญแก่ชีวิตของเขาได้ ก็เลยลองไปในสถานที่ซึ่งดูครีคระไม่ทันสมัย เหมือนเต่าล้านปี ไปดูชีวิตจะมีอะไรที่นั่นบ้าง แล้วปีต่อมาเขาก็ไปอีก บางทีไปถึงปีละ ๒ ครั้งก็มี

 เขาไปติดใจอะไรกันครับ

 เขาติดใจในสิ่งที่เขาไม่เคยได้ยินได้ฟัง ไม่เคยเรียนรู้มาก่อน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงสอนมากกว่า ๒,๕๐๐ ปี แต่เราละเลย เห็นว่าเป็นของที่มีมาเป็นพัน ๆ ปี คงจะล้าสมัย นี่คือการไม่ฉลาดของคนฉลาด เพราะฉะนั้นผู้ที่ไปพบก็ได้รู้ว่า นี่เองคือสิ่งที่เขาแสวงหา คือสิ่งที่ชีวิตต้องการ เขาก็เลยติดใจในคำตอบที่ค้นหาไม่ได้จากหนังสือหรือครูบาอาจารย์ทางโลก ทำให้ครูรู้สึกว้าสงคมนี้ยังไม่สิ้นหวัง ยังมีคนหนุ่มคนสาวอีกจำนวนไม่น้อย รวมทั้งผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

บางกลุ่ม ข้าราชการ นักธุรกิจ คนในวงการต่าง ๆ ที่สนใจไปแสวงหา
สิ่งเหล่านี้ ในขณะที่สังคมมีความเดือดร้อน ลำเค็ญ น่าเป็นห่วง เราต้อง
ประสบกับสิ่งที่ไม่น่าพอใจมากมาย ก็ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่เริ่มต้นตัวใน
การแสวงหาความจริงของชีวิต เพื่อนำมาพัฒนาตัวเอง และแน่นอนที่สุด
เมื่อเขาพัฒนาตัวเองได้ เขาก็จะมาช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่ร่มเย็น
เป็นสุขต่อไป

☞ ครับ ก็คงจะทำให้หลายคนได้คิดว่า วัดหรือสถานปฏิบัติ
ธรรมเป็นสถานที่ซึ่งจะให้คำตอบแก่เราได้

🌸 อย่าใช้ว่าวัดหรือสถานปฏิบัติธรรม ธรรมะต่างหากที่
มีคำตอบให้เขา แต่วัดหรือสถานปฏิบัติธรรมจะเป็นสถานที่ซึ่งพูดกันเรื่องนี้
มากกว่าเรื่องอื่น

ธรรมะในวรรณกรรม

 ผลงานอย่างหนึ่งของท่านอาจารย์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในแวดวงนักอ่านก็คือ งานเขียนวิจารณ์วรรณกรรม อยากทราบว่าเรื่องนี้มีความเป็นมาอย่างไรครับ

 ครูเป็นคนที่ชอบอ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็ก ๆ พอหนังสือพิมพ์มาก็แย่งพ่อแม่อ่านก่อน ชอบอ่านหนังสือทุกประเภท อย่างหนังสืออ่านเล่นนี้ แต่โบราณผู้ใหญ่เขาบอกว่าเป็นหนังสือที่อ่านแล้วใจแตก คุณพ่อของครูท่านห้ามลูกสาวอ่านเด็ดขาด แต่ลูกสาวขยันดูหนังสือ มีสมุดเล่มใหญ่ ๆ อยู่ตรงหน้า พ่อก็นึกว่ากำลังอ่านหนังสือเรียน แต่ข้างในเป็นหนังสืออ่านเล่น

เวลาที่เราเป็นนักเรียน ถ้าครูท่านใดทางตำราอ่านให้เราฟังหรือให้อ่านไปพร้อม ๆ กัน เราก็รู้สึกที่ไม่สนุกและนึกอยู่ในใจว่าถ้าเราเป็นครูจะไม่สอนอย่างนี้ พอมีโอกาสมาเป็นครู ก็รู้สึกว่าถ้าเราจะสอนลูกศิษย์

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ไปตามตำราที่กระทรวงกำหนดให้มันไม่สนุก เราเองก็เบื่อ จากนิสัยชอบอ่าน ก็เที่ยวศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือต่าง ๆ แม้ว่าสมัยนั้นห้องสมุดโรงเรียนจะยังมีไม่มาก ได้ความรู้มาเพิ่มเติมเข้าไปในบทเรียน ช่วยให้ลูกศิษย์มีความสุขสนุกสนานในการเรียนมากขึ้น ที่กล่าวกันว่า ห้องสมุดคือมหาวิทยาลัยหรือหนังสือเป็นมหาวิทยาลัย เป็นครูที่ดีที่สุดนั้นเป็นความจริง

☞ อาจารย์เริ่มเขียนวิจารณ์วรรณกรรมเมื่อใด และทำไมจึงเขียนครับ

☞ ดูเหมือนจะเขียนก่อนมาทำงานที่รามคำแหง เมื่ออ่านหนังสือไปมาก ๆ เข้า ก็เป็นธรรมดา เหมือนพวกเราทุกคน พออ่านหนังสือสักเล่ม ดูหนังสือสักเรื่อง ก็เกิดความคิดเห็น อคติวิพากษ์วิจารณ์ไม่ได้ อย่างเราดู “เปาบุ้นจิ้น” หรือ “ดาวพระศุกร์” ก็มีความเห็นว่า ตัวนั้นดี ตัวนี้ไม่ดี การแสดงตรงนี้ใช้ได้ อะไอย่างนี้เป็นต้น นี่ก็คือการวิจารณ์ เป็นการวิจารณ์ไปตามความรู้ ตามทฤษฎี หรือตามทัศนะของตน ซึ่งอาจจะถืออัตตาตัวตนมากไปก็ได้ แต่ถ้าเราได้เรียนรู้หลักในการวิจารณ์ ก็จะทำให้การวิจารณ์นั้นมีเหตุมีผล ไม่อยู่บนพื้นฐานของการเอาแต่ใจหรือเอาแต่ความคิดของตนแต่อย่างเดียว สรุปได้ว่า เมื่ออ่านแล้วอยู่เฉยไม่ได้ก็ต้องพูดคุยกับเพื่อนฝูงบ้าง แล้วมันก็จะขยายออกมาเป็นการเขียน

☞ รู้สึกว่าอาจารย์จะเป็นนักวิจารณ์คนแรก ๆ ที่เขียนบท

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

วิจารณ์วรรณกรรมเด็ก

ที่จริงงานเขียนส่วนใหญ่เป็นการวิจารณ์วรรณกรรมผู้ใหญ่ประเภทนวนิยายบ้าง สารคดีบ้าง สมัยเมื่อ ๓๐ ปี มาแล้วนั้น ผู้สนใจหนังสือเด็กมีน้อย หนังสือเด็กเองก็มีน้อยด้วย ไม่เหมือนอย่างในสมัยนี้ เพลิดเพลินมีโอกาสได้อ่านหนังสือเด็กของต่างประเทศ ซึ่งเขาเขียนอย่างมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่เด็ก ทั้งในด้านสาระแก่นสารและในด้านความบันเทิง ให้เด็กได้รับความรู้รอบตัวต่าง ๆ ก็เลยได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเด็ก เป็นการพูดออกกรายการวิทยุบ้าง โทรทัศน์บ้าง จุดมุ่งหมายก็เพื่อจูงใจให้เด็กสนใจการอ่าน และจูงใจผู้ใหญ่ทั้งคุณพ่อคุณแม่ ครูบาอาจารย์ ให้สนับสนุนการอ่านของลูก ๆ เพราะจะเป็นการปลูกฝังวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการให้โอกาสในการศึกษาที่กว้างขวางแก่เด็ก นอกจากนั้น ก็เพื่อที่จะกระตุ้นผู้ผลิตหนังสือให้หันมาสนใจผลิตหนังสือสำหรับเด็กบ้าง สมัยโน้นเขาบอกว่า หนังสือเด็กขายไม่ได้ หรือมีฉะนั้นก็บอกว่า หนังสือเด็กไม่ต้องทำอะไรดิบดีนักหรอก เด็กยังอ่อนวัย ยังไม่ฉลาด ครูก็พยายามจะแก้ความเข้าใจผิดนี้ เพราะที่จริงหนังสือเด็กนี้แหละเขียนยาก แล้วก็มีความสำคัญมากด้วย เพราะจะปลูกฝังอะไรได้หลาย ๆ อย่าง

หลังจากไปปฏิบัติธรรมแล้ว อาจารย์มีแง่มุมในการวิจารณ์วรรณกรรมเด็กแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

เมื่อก่อนเราอ่านหนังสือก็จะมองแต่ในแง่โลกว่าเขียนดีไม่ดีอย่างไร แต่พอมาสนใจศึกษาธรรม ก็มองเห็นข้อธรรมะสอดแทรกอยู่ในหนังสือเด็กนั้นเป็นอันมาก หลายอย่างเขียน

อย่างเช่นเรื่อง “บ้านเล็ก” หรือ Little House ถ้ามอดดูอย่างเด็ก ๆ อ่าน หรือเราอ่านสมัยที่ยังไม่รู้ธรรมะ ก็มองว่าผู้เขียนเขามีจินตนาการดีนะ เพราะเหตุว่าเขาสร้างตัวละครขึ้นมา มีบ้านหลังหนึ่งตั้งอยู่บนเนินเขาในชนบท เป็นบ้านที่สร้างอย่างแข็งแรงด้วยไม้ซุง สวยงามน่าอยู่ แวดล้อมด้วยป่าไม้ มีต้นแอปเปิล พุ่มหญ้าเขียวสดใส อากาศก็บริสุทธิ์ บ้านเล็กหลังนั้นมันมีความรู้สึกอยากรู้อยากเห็นเหมือนกับเด็ก ๆ มันอยากรู้ว่าแสงไฟที่เห็นอยู่ไกล ๆ จากในเมืองนั้นเขาทำอะไรกัน ทำอย่างไรเราถึงจะได้เห็น เขาคงอยู่กันสบายเหลือเกินในเมืองนั้น

ต่อมาแสงไฟก็เขยิบเข้ามาใกล้ มีถนน มีรถราง รถใต้ดิน และตึกสูง ๆ จากชนบทค่อย ๆ กลายเป็นเมือง เมืองเล็กแล้วก็เมืองใหญ่ จนกลายเป็นเมืองที่แออัด บ้านเล็กที่บริสุทธิ์สะอาด เคยมีความสุขก็เริ่มรู้สึกเบื่อ ที่เคยอยากรู้อยากเห็นว่าแสงสว่างของไฟฟ้ามันแตกต่างจากแสงจันทร์อย่างไร ก็ไม่อยากรู้แล้ว เพราะเห็นว่ามันนำแต่ความร้อนและความอึดอัดมาให้ ในที่สุดบ้านเล็กก็เลยขอมช่อ จิตใจก็ห่อเหี่ยว เป็นทุกข์ว่าเมื่อไหร่เราจะพ้นจากสภาพนี้เสียที

เพื่อยุติวันหนึ่งมีลูกหลานหรืออาจจะถึงรุ่นเหลนของเจ้าของบ้าน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

หลังนั้นเดินผ่านมา พอเห็นบ้านเล็กหลังนี้ก็จำได้ว่า ย่าเคยเล่าให้ฟังว่าปู่ทวดสร้างบ้านไว้หลังหนึ่ง รูปร่างลักษณะอย่างนี้ อยู่ตรงนี้แหละ แต่บัดนี้สภาพรอบตัวมันเปลี่ยนไปมากจากชนบทเป็นเมือง เมื่อไต่ถามกันจนแน่ใจแล้วว่า เป็นบ้านของปู่ทวดแน่ เขาก็เกิดจินตนาการว่า บ้านเล็กหลังนี้คงมีทุกข์เหลือเกิน ทั้ง ๆ ที่ผู้สร้างตั้งใจให้แข็งแรงคงทนอยู่ได้เป็นร้อย ๆ ปี เขาก็เลยไปหาช่างมาซ่อมแซม แล้วยกใส่รถไปตั้งไว้นอกเมือง ให้ได้รับความสงบเช่นเดิม บ้านนั้นก็กลับมีความสุขอีกครั้ง อ่านอย่างเด็ก อย่างคนโลก ก็จารู้สึกว่า ผู้เขียนมีจินตนาการดีมาก รู้จิตวิทยาเด็ก แล้วยังสอดแทรกเรื่องของสังคมวิทยา สิ่งแวดล้อม ไว้ในเรื่องได้อย่างมีศิลปะ

แต่ถ้ามองดูในทางธรรมก็จะเห็นว่า นี่แหละอารยธรรมหรือความเจริญ เจริญข้างนอกกับเจริญข้างในอย่างไหนสำคัญกว่ากัน ในตอนแรกบ้านเล็กมีแต่ความสว่าง โปร่ง เบาสบาย ไม่ต้องถูกเบียดเบียน ภายหลังกลับมีแต่ความทุกข์ แน่น อึดอัดในใจ ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ ธรรมะก็จะชี้ให้เห็นว่า เป็นไปตามเหตุปัจจัย ความเจริญทางวัตถุมีมากเพียงใด ความเจริญด้านในที่เรียกว่าจิตเจริญก็ลดลงเพียงนั้น และเกิดความทุกข์ ความเบียดเบียนเข้ามาแทนที่

☞ ถ้าอย่างนั้นพ่อแม่ก็ไม่ควรซื้อหนังสือให้ลูกอ่านหรืออ่านให้ลูกฟังเพียงเพื่อความสนุกสนาน แต่ควรจะต้องพยายามดูว่ามีธรรมะในแง่มุมใดที่ผู้เขียนสอดแทรกไว้ ซึ่งจะสามารถนำมาอธิบายเพิ่มเติมให้เด็ก ๆ ทราบได้

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

อันนี้ขึ้นอยู่กับความเป็นนักอ่านของผู้ใหญ่ท่านนั้น ว่ามีความสามารถ มีประสบการณ์ และทัศนคติในการอ่านอย่างไร ถ้าผู้ใหญ่มีนิสัยเป็นนักอ่านก็ได้กำไรอยู่ในตัว เพราะจะไม่อ่านแค่ตัวหนังสือ แต่จะอ่านสิ่งที่ซ่อนอยู่ในระหว่างบรรทัดด้วย ถ้าผู้ใหญ่อ่านสิ่งที่ซ่อนอยู่นี้ออก ก็จะหยิบเอาความหมายที่ผู้เขียนตั้งใจจะสื่อให้ผู้อ่านทราบออกมาสู่ตัวเองก่อน แล้วจึงสื่อต่อไปสู่เด็กด้วยภาษาที่เด็กเข้าใจได้

ส่วนที่จะหยิบแง่มุมของธรรมะที่เป็นคติออกมาได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับว่าท่านสนใจในธรรมะแค่ไหน ถ้าท่านไม่สนใจ และไม่เคยศึกษาธรรมะเลย อ่านยังงี้ ๆ ก็ไม่ทะลุไปถึงธรรมะได้

เหมือนอย่างที่ครูเคยพูดถึงเรื่องสั้น “ดินหนาหน้าบาง” ของ ګัรสนัย โปรชาติ ซึ่งเคยยกมาเป็นตัวอย่างในการบรรยายธรรมมาแล้วหลายครั้ง ในเรื่องของการทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ ถ้าหากว่าใครสามารถทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ได้โดยไม่หวัง แล้วก็ไม่ได้เอาตัวเองเป็นที่ตั้ง ผลที่เกิดขึ้นก็เป็นความถูกต้อง เป็นประโยชน์ คนทำก็สบายใจ แต่พูดอย่างนี้มันเข้าใจยาก ว่าหมายความว่าอย่างไร ครูก็เลยต้องขออนุญาตเล่าเรื่อง “ดินหนาหน้าบาง” ให้ฟัง

เรื่องก็มีใจความย่อ ๆ ว่า มีชายหนุ่มชาวกรุงคนหนึ่งเข้าไปเที่ยวป่า ไปเดินป่ากับเพื่อน ๆ แล้วอึดท่าไหนไม่รู้ เกิดพลัดหลงกับพรรคพวก เดินวนเวียนอยู่ในป่าหาทางออกไม่ได้ ตั้งแต่เช้าจนกระทั่งโพล้เพล้

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ก็เหนื่อยอ่อนเพราะทั้งอดข้าวอดน้ำ เทำก็คงจะบวม เหน็ดเหนื่อยมากเพราะไม่เคยสมบุกสมบันมาก่อน จนไปพบศาลาเช่าหลังหนึ่งก็เลยไปนั่งพักสักประเดี๋ยวก่เกิดตัวร้อนเป็นไข้ขึ้นมา พอดีมีหญิงชาวป่าหน้าตาไม่สะสวย รูปร่างเทอะทะ รองเท้าก็ไม่ใส่ โดยรูปธรรมก็เรียกว่าตีนหนานั่นแหละ เดินผ่านมา พอหนุ่มชาวกรุงผิวบางนี่ก็ร้องเรียกให้ช่วย บอกว่าไม่สบายจะเป็นไข้ หญิงชาวป่าไม่รู้จะทำยังไง ไม่รู้จะไปเอายาที่ไหนมาให้ แต่คงเคยได้ยินผู้ใหญ่พูดว่า คนเป็นไข้นี้ต้องการความอบอุ่น ประสาชาวบ้านป่าที่บริสุทธิ์ ก็เลยเข้าไปกอดชายหนุ่มคนนั้นไว้ ตรงนี้คนอ่านก็อาจจะวาดภาพเป็นอย่างอื่นต่อไป แต่ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น จนรุ่งเช้าชายหนุ่มก็หายไข้เพราะไออุ่นจากหญิงสาวคนนั้น พอหายก็โอดครวญต่อไป แหม ! หิว หญิงชาวป่าก็ไม่พูดอะไร เดินหายไป สักครู่ก็กลับมาพร้อมกับกล้วยหนึ่ง พอเขาส่งให้แก่ก็รับมากินด้วยความหิวโหยทีเดียว ผู้หญิงคนนั้นก็เดินหายไปอีก ชายหนุ่มก็นึกในใจ เดี่ยวเขาคงเอาน้ำมาให้ แล้วคงมาพาเราออกไปจากป่าก็นั่งหวังไป คอยเฝ้าไร่ก็ไม่มาสักที คอยจนขัดใจ ก็พูดออกมาว่า “พุทโธ ! คนอะไร ช่วยชีวิตเขาไว้ทั้งชีวิต แล้วก็ไม้อยู่รับคำขอบใจสักคำ” แล้วเรื่องก็จบ

นี่แหละคือการทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ แล้วถ้าย้อนถามว่า ใครล่ะคือคนที่ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ในเรื่องนี้ ก็ผู้หญิงชาวป่านั้นแหละ เขาทำโดยไม่ได้หวังอะไรเลย นายชาวกรุงเป็นใครมาจากไหนก็ไม่รู้ ไม่ใช่พี่ไชน้อง ไม่ใช่คนรู้จักสักหน่อย แต่เมตตาธรรมที่มีอยู่ในใจของคนที่เป็นมนุษย์ เห็นไหมคะ ความเป็นมนุษย์ไม่ได้อยู่ที่ชั้นวรรณะ มันอยู่ที่ใจเมตตากรุณาได้โดย

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

ไม่เลือกหน้า เห็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกันตกทุกข์ได้ยาก อยู่ในฐานะที่พอจะช่วย ได้ก็ช่วยตามสติกำลังโดยไม่หวังอะไรเลย เสร็จแล้วก็แล้วกัน นี่แหละ คือ การทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ ทำอย่างไรเราจึงจะเอารากฐานของธรรมะนี้ไปใส่ ในใจของเด็กในโรงเรียน และสามารถสื่อความหมายของธรรมะเข้ามาสู่ใจ ของมนุษย์ให้เป็นรากฐานของชีวิตได้

☞ นอกจากเรื่องการทำหน้าที่เพื่อหน้าที่แล้ว ยังมีข้อคิด ทางธรรมะอะไรอีกบ้างไหมครับ

🌸 ถ้าหากว่าเราจะวิจารณ์เรื่อง “ดินหนาหน้าบาง” อย่าง คนโลก ก็พูดได้ว่า ผู้เขียนตั้งชื่อเรื่องได้ดีสะดุดใจ แล้วยังมีการเปรียบเทียบ คนกรุงกับคนชนบท พูดถึงน้ำใจของชาวป่า ก็จะพูดไปได้หลายอย่างรวมถึง สำนวนโวหาร วิธีเสนอเรื่อง

แต่ถ้าดูในแง่ทางธรรม เราก็จะจับจุดได้ที่เดียว ที่เราเคย เคยกันว่า ธรรมะคืออะไร จำได้ไหมคะ ธรรมะคืออะไร ได้ตั้งหลาย ความหมาย แต่ในที่สุดเราสรุปว่าอย่างไร

☞ ธรรมะคือหน้าที่

🌸 ธรรมะคือหน้าที่ ถ้าเราจะถามว่า ในระหว่างหญิง ชาวป่ากับหนุ่มชาวกรุง ใครเป็นผู้มีธรรมะ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 ทนุึ่งชาวป่า

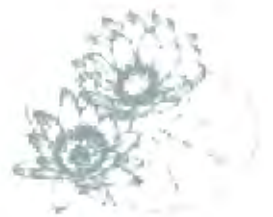
 เพราะอะไร

 เพราะเขาทำโดยไม่หวังอะไรตอบแทน

 นั่นก็คือ เขาสามารถทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ เป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่พึงช่วยเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน พอทำเสร็จแล้วก็ไม่ได้มาอ้อยอิ่งไม่ได้มาวิงวอนขอว่าคุณจะให้อะไรตอบแทน ไม่มีเลย อันนี้ก็แสดงถึงกฎแห่งกรรม คือกฎแห่งการกระทำที่เรียกว่า “กฎอิทัปปัจจยตา” คนอ่านทุกคนชื่นชมทนุึ่งชาวป่าและหมั่นไล่หนุ่มชาวกรุงว่าทำไมไม่รู้จักช่วยตัวเองเสียเลย คอยแต่จะร้องขออย่างเดียว ทำไมทนุึ่งชาวป่าถึงได้รับความชื่นชมเป็นผลมาจากอะไร

 การกระทำหน้าที่

 ผลจากการกระทำที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้องนี่คือกฎอิทัปปัจจยตา แล้วที่หมั่นไล่ตาหนุ่มชาวกรุงนั้นเป็นผลมาจากอะไรก็เนื่องจากการกระทำของเขาที่หวังแต่จะเอา นี่ก็อยู่บนพื้นฐานของอะไรของความรู้สึกเห็นแก่ตัวใช่ไหม ถ้าจะพูดว่าระหว่างสองคนนั้นใครแสดงความเห็นแก่ตัว ก็เห็นได้ชัดว่าชาวกรุงเห็นแก่ตัวมากกว่า

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ที่พูดอย่างนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าหญิงชาวป่าคนนั้นบรรลุธรรมชั้นสูงแล้ว เราไม่ได้พูดอย่างนั้น แต่จากการกระทำของเขาที่เราได้อ่านนี้ แสดงถึงคุณธรรมของเขา ที่สามารถทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ ตรงกับกฎแห่งกรรม หรือที่เรียกชื่อเป็นทางการว่า “กฎอหิปปัจจยตา” คือ เหตุอย่างใดผลอย่างนั้น ผลอย่างใดก็มาจากเหตุอย่างนั้น ธรรมะอยู่ตรงนี้ แทนที่เราจะวิจารณ์เฉพาะแต่ทางโลก ก็จะมีเพิ่มแง่มุมทางธรรมสอดใส่ไปได้อีกเยอะแยะเชียว

☞ เมื่อมาปฏิบัติธรรมแล้ว อาจารย์ได้มีโอกาสสอดแทรกธรรมะเข้าไปในงานวิจารณ์วรรณกรรมเด็กหรือบทวิจารณ์อื่น ๆ บ้างไหมครับ

🌸 วรรณกรรมเด็กไม่ได้เขียนไว้แต่มีอยู่บ้างในการพูด ส่วนวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่มีเขียนเรื่อง “แม่พลอย” ตอนนั้นมาอยู่วัดปฏิบัติธรรมแล้ว แต่มีผู้ขอให้เขียนเพราะได้อ่านคำวิจารณ์จากท่านผู้หนึ่งว่า พลอยนี้ทั้งเซย ทั้งโง่ ทั้งเซ่อ เราก็เคยวิจารณ์เรื่องของพลอยมาแล้วสมัยที่ยังทำงานทางโลกและเขียนวิจารณ์หนังสือต่าง ๆ เราก็มีความรู้สึกว้า เอ๊ะ ! คนอย่างพลอยก็เป็นคนที่นับถือได้คนหนึ่งนี่ เขาก็ได้ทำอะไรเพื่อลูกหลานเพื่อครอบครัว และเพื่อสังคมตามสถานะของเขา แล้วทำไมมีคนมาว่าอย่างนี้ ก็ทำให้นึกอยากจะหยิบประเด็นในแง่ของธรรมะมาดูซิว่า คนอย่างพลอยนี้จะเรียกว่าเป็นคนที่มึนธรรมะ มีคุณธรรมได้ไหม

อย่างเช่นเมื่อพลอยเห็นผมทองออกครั้งแรก พลอยไม่ได้สะดุ้ง สะเทือนเหมือนอย่างผู้หญิงทั่ว ๆ ไปที่พอเห็นรอยยิ้มครั้งแรกหรือว่าเห็น

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ผมหงอกเส้นแรก เห็นหนังเทียว อะไรวางนี้ ก็สะดุ้งกลัวว่าเราจะหมดสวยหมดงาม หมดคุณค่าเสียแล้ว แต่พลอยกลับมาองผมหงอกเส้นนั้นเป็น สิ่งเตือนใจว่ามันต้องเป็นไปตามธรรมชาติ เมื่อเราเข้ามาถึงวัยนี้แล้ว เราควรจะรักษาใจ จะปฏิบัติอย่างไร

☞ ท่านอาจารย์คึกฤทธิ์ท่านจะตั้งใจถึงขั้นนั้นหรือเปล่า หรือเรามองจากพฤติกรรมของตัวละคร

☞ ไม่ทราบค่ะ บางทีท่านอาจจะประชดประชันก็ได้ โดยเอาแม่พลอยเป็นตัวประชดตีไปถึงเรื่องอื่น แต่เมื่อมองในแง่มุมของธรรมะ จะเห็นได้ว่าเรื่อง “สีแผ่นดิน” มีธรรมะอยู่ในนั้นทั้งนั้น คำว่า “ธรรมะอยู่ในนั้น” ไม่ได้หมายความว่าผู้เขียนต้องการเขียนถึงธรรมะโดยตรง อย่างที่เราเคยพูดกันแล้วว่า ธรรมะนั้นอยู่ในชีวิต แทรกซึมอยู่ทั่วไปในทุกส่วน เพราะฉะนั้นทุกเรื่องในชีวิตเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องในหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ละคร ภาพยนตร์ หรือเรื่องที่เราพบในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะอยู่ในตลาด ในโรงหนัง ในโรงเรียน หรือที่ไหนก็ตาม จะมีธรรมะสอดแทรกอยู่ด้วยทั้งนั้น นวนิยายคือเรื่องสะท้อนชีวิต สีแผ่นดินก็เป็น นวนิยายที่สะท้อนชีวิตอย่างรอบด้าน ในช่วงเวลาที่ยาวนาน จึงสามารถจะหยิบแง่มุมของธรรมะขึ้นมาศึกษาได้มากมาย

☞ เคยวิจารณ์เรื่อง “หลายชีวิต” ของท่านอาจารย์คึกฤทธิ์ไว้บ้างไหมครับ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

ก็เคยหยิบบางชีวิตมาพูดไว้เหมือนกันค่ะ

มีไหมครับที่ผู้เขียนเจตนาสอดแทรกธรรมะไว้ แต่ผู้อ่านมองไม่เห็น

ผู้เขียนจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ในนวนิยายจะมีธรรมะอยู่ทั้งนั้น แต่นวนิยายที่พูดได้ว่า ผู้เขียนค่อนข้างตั้งใจทีเดียวที่จะสอดแทรกธรรมะ ก็คือนวนิยายของ “ดอกไม้สด” สังเกตไหมว่า ท่านจะเขียนพุทธภาษิตเอาไว้ บางทีก็ประจำเรื่อง บางทีก็ประจำบทเป็นบท ๆ ไป ให้รู้ว่ามีคติอะไรที่ควรจะศึกษาเรียนรู้และใส่ใจจำเอาไว้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชีวิต

ท่านอาจารย์ได้สอนในเรื่องวรรณกรรมวิจารณ์ด้วยใช่ไหมครับ

ค่ะ และก็ไม่ได้สอนแต่เฉพาะรามคำแหงนะ เคยได้รับเชิญไปสอนที่โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยการทัพอากาศด้วย

ทหารเขาเรียนวิชานี้กันด้วยหรือครับ

เป็นเรื่องที่แปลกและน่าสนใจมาก ครูเองก็ไม่คาดคิด

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรำแหง

ว่านายทหารจะมาสนใจเรื่องเหล่านี้ ทางผู้จัดเขาเห็นว่านายทหาร
เสนาธิการควรจะได้มีความรู้กว้างขวางในทุกด้าน และเห็นว่าหนังสือนี้แหละ
เป็นเครื่องมือที่ดี ก็เลยมาเชิญนายกสมาคมห้องสมุดไปสอนเพราะคิดว่า
เป็นผู้ชาย กล่าวถ้าเอาผู้หญิงไปสอนจะตกใจเพราะผู้เรียนเป็นนายทหาร
ใหญ่ ๆ โต ๆ ทำทางเคร่งขรึมกันทั้งนั้น ครูก็เลยเป็นอาจารย์ผู้หญิงที่เป็น
คนไทยคนแรกของโรงเรียนนี้ สอนอยู่นานหลายปีจนกระทั่งออกมาอยู่วัด
ถึงได้เลิก

ครูสอนที่นั่นด้วยความประทับใจในความมีระเบียบวินัยของเขา
โดยไม่ต้องหนักใจอะไรเลย ทุกท่านเรียนด้วยความตั้งใจ บางท่านเก่งมาก
ทีเดียว ท่านอ่านมาหมดแล้ว สามก๊ก ผู้ชนะสิบทิศ ยุทธวิธีในการรบ
ทำอย่างไร พุทธศุขซักถามกันได้อย่างสนุก เราผู้สอนก็ได้รับความรู้ไปด้วย

☞ การสอนที่รามคำแหง ท่านอาจารย์พอใจผลงานของ
ตัวเองไหมครับ

🌸 ในฐานะที่เราเป็นครู ก่อนจะสอนอะไรเราก็ต้อง
เตรียมการสอนของเรา ส่วนลูกศิษย์จะรับได้มากน้อยแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับ
ความพร้อมของเขา แต่มีอยู่วิชาหนึ่งที่จำได้คือ **วรรณกรรมผู้ใหญ่** ครูก็
บอกนักศึกษาที่เข้ามาเรียนเลยว่า การเลือกหนังสือวรรณกรรมผู้ใหญ่
สำหรับวิชานี้ไม่ได้เอาใจนักศึกษามาเรียน เพราะถือว่าผู้ที่เลือกเรียนวิชานี้
เป็นผู้ใหญ่แล้วทุกคน ก็จะเลือกวรรณกรรมที่ผู้ใหญ่ควรอ่านและศึกษา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

☞ ตอนนั้นแนะนำให้เขาอ่านเรื่องอะไรครับ

จำได้ว่ามีวรรณกรรมของท่านอาจารย์สุชีพ ปุณฺณานุภาพ นี่แหละชุดหนึ่ง แล้วก็ มีของท่านผู้อื่นบ้าง ตอนนั้นครูเริ่มสนใจธรรมะบ้าง แล้ว ก็มองแง่ของธรรมะที่พบ คนที่เป็นผู้ใหญ่ก็ควรจะต้องมีใจเป็นผู้ใหญ่ ด้วยใช่ไหมคะ พระฝรั่งรูปหนึ่งท่านบอกว่า พวกเมืองนอกนะเธอ มีแต่ ผู้ใหญ่ใจเด็กทั้งนั้น นี่ท่านว่าพวกฝรั่งของท่านเองนะ ท่านจบสาขาจิตวิทยา ได้เกียรตินิยม แล้วก็มาบวชเป็นพระภิกษุ เหตุที่บวชนั้นท่านบอกว่าเพราะ ท่านมองเห็นสภาพความยุ่งเหยิงของสังคมที่มีแต่ ผู้ใหญ่ใจเด็ก

ผู้ใหญ่ที่มีใจเป็นผู้ใหญ่ก็คือผู้ใหญ่ที่มีเหตุมีผล มีเหตุผลอยู่บน ความถูกต้อง และแน่นอนผู้ใหญ่อย่างนี้จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม ฉะนั้น วิชาการวรรณกรรมผู้ใหญ่จึงตั้งใจสอดแทรกเข้าไปทีเดียวว่า สิ่งที่จะเป็นรากฐาน ของผู้ใหญ่คืออะไร ก็คือความมีคุณธรรมที่เราจะต้องพยายามปลูกฝังอบรม ให้เกิดขึ้น ถึงได้บอกว่าไม่เอาใจนักศึกษา นักศึกษาจะพอใจ จะเรียนได้ หรือไม่ได้ จะเข้าใจไม่เข้าใจ ไม่สนใจ เพราะเราต้องการจะให้เขาเป็นผู้ใหญ่ ที่มีใจเป็นผู้ใหญ่

☞ แล้วได้รับผลเป็นที่น่าพอใจเพียงใดครับ หลังจากที่เขา ผ่านการเรียนการสอนวิชานี้ไปแล้ว

ครูก็ไม่มีโอกาสติดตามผลอย่างเป็นทางการ นอกจาก

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

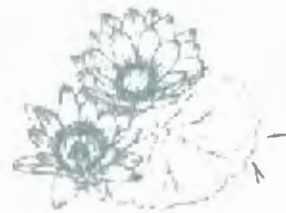
ผู้ที่ยังได้พบกันอยู่ ก็รู้สึกว่าเขาได้อะไรไปบ้างตามสมควร การเรียนวิชานี้ไม่ได้เรียนด้วยการฟังบรรยายอย่างเดียว เราจะเพียงแต่ให้หลักเขา แล้วให้ไปอ่านมา เอามาพูดคุยวิเคราะห์วิจารณ์กัน รวมถึงการเขียนด้วย จะย้อนถามถึงความรู้สึกของเขาว่าในทัศนะของนักศึกษา ผู้ใหญ่ควรจะเป็นอย่างไร ผู้ใหญ่แบบไหนที่เขาพอใจ และผู้ใหญ่ที่เขาไม่พอใจไม่ยอมรับนั้นเป็นอย่างไร ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เขาได้สำนึกว่าผู้ใหญ่ที่มีใจเป็นผู้ใหญ่นั้นมีลักษณะอย่างไร โดยเกิดจากทัศนะของเขาเอง ไม่ใช่เราไปยึดเยียด และเขาจะได้สิ่งที่เป็นตัวอย่างสนับสนุนให้ภาพนั้นชัดเจนขึ้นจากวรรณกรรมที่เขาอ่าน

☞ อยากจะขอให้ท่านอาจารย์ได้ขยายความคำว่า “ผู้ใหญ่ใจเด็ก” ให้ชัดเจนขึ้นสักนิด

🌸 ก็คนที่เราเห็นว่าเขาเป็นเด็กใจล่ะ เราบอกว่า โธ่เอ๊ย ! อย่าไปถือสาแกล่เลย ถึงแก่จะแก่เท่าไหน แกก็เป็นเด็กอยู่นั่นเอง ที่พูดอย่างนี้เพราะอะไร เอาอะไรมาเป็นเกณฑ์ ถึงได้พูดว่า จะอายุเท่าไหน ไม่สำคัญ ๗๐ - ๘๐ ปี ก็เถอะ แกก็ยังเป็นเด็กอยู่นั่นเอง เราดูจากอะไร

☞ ความไร้เดียงสาหรือครับ

🌸 ไร้เดียงสาของเด็กนี่บริสุทธิ์นะ อย่าไปทำให้เด็กมัว

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

หมอง (หัวเราะกัน) ลักษณะของเด็กเป็นยังไง มันคงไหม เตี้ยร็องให้ เตี้ยหัวเราะ เตี้ยทะเลาะกัน เตี้ยตีกัน เตี้ยแย่งกัน เตี้ยก็มาแบ่งปันกัน รักใคร่กอดคอกันอยู่ดี ๆ ประเดี๋ยวเดียวตื่นตูมตามทะเลาะกันอีกแล้ว นี่คือลักษณะของเด็กไซ้ไหม ถึงได้บอกว่าอย่าไปถือเขาเลย เขายังเป็นเด็กอยู่นี้พูดถึงเด็กจริง ๆ นะ แต่ถ้าผู้ใหญ่คนไหนยังมีอาการอย่างนั้น หัวเราะร็องให้ เตี้ยโกรธ เตี้ยตี เตี้ยก็กอดรัดพิดเหวี่ยงกับคนนั้นคนนี่ตลอดเวลาโดยไม่มีเหตุผล เรียกว่าขึ้น ๆ ลง ๆ จนใครจับปรอทไม่ได้ว่าวันนี้เวลานี้ปรอทเท่าไร

ที่เป็นอย่างนี้เพราะอะไร ก็เพราะใจไม่มีรากฐาน มันถึงได้รวนเร กระทบนิคกระทบหน้อยก็รวนเรขีดส่ายเพราะจะเอาแต่ใจตัว นี่แหละผู้ใหญ่ใจเด็ก มีอาการเหมือนเด็กที่ลงนอนดินพรวด ๆ หนูจะเอา ๆ ไม่ได้ไม่ยอม เคยพบผู้ใหญ่อย่างนี้บ้างไหม เตี้ยนี้มีเยอะเลย ผู้ใหญ่อย่างนั้นนอกจากไม่เป็นหลักของตัวเองแล้ว ยังเป็นปัญหาแก่คนอื่นอีกด้วย เพราะเบียดเบียนทำให้คนที่อยู่ใกล้ต้องเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงาน หรือเป็นพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน หรือในสังคมที่ต้องเกี่ยวข้องกัน

☺ ทุกวันนี้ก็ประสบอยู่ จะแก้ไขอย่างไรดีครับ

🌸 ก็ต้องนำธรรมะมาเป็นรากฐานของชีวิต แก่ที่ตัวเราก่อนจนกระทั่งเราเป็นหลักให้เขามองเห็น เรามีต้นไม่รู้ไม่ชี้ ไม่เดือดร้อน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

กับเขา ในที่สุดก็เชื่อว่า จะหมดฤทธิ์เดชไปเอง เขาเดือดร้อนของเขาไปคนเดียว
วันหนึ่งก็จะได้รู้และสำนึก แต่ต้องเป็นต้นไม่รู้ไม่ชี้ด้วยธรรมะนะ ไม่ใช่ไม่รู้
ไม่ชี้ด้วยความเห็นแก่ตัว

ชีวิตเป็นของหนัก

☞ ขอกราบเรียนถามถึงชีวิตช่วงที่อาจารย์ตัดสินใจก้าวเข้าสู่โลกของการปฏิบัติธรรม อาจารย์เขียนไว้ในหนังสือ *สวนโมกข์ทำไม ? ทำไมสวนโมกข์ ?* ว่า “ข้าพเจ้ารู้สึกที่ชีวิตเป็นของหนัก” อยากทราบว่าอะไรเป็นสิ่งที่หนักจนรู้สึกสุดจะทนทาน ทำให้ต้องหันเข้าหาทางธรรม

☞ ก็ไม่ถึงกับสุดจะทนทานนะ ไม่ถึงอย่างนั้น แต่รู้สึกว่าชีวิตเป็นสิ่งที่ต้องทน และชีวิตที่ต้องทนก็คือชีวิตที่หนัก จริงหรือเปล่า ที่มีชีวิตอยู่ทุกวันนี้มีความรู้สึกใหม่ว่ามันต้องทน ง่าย ๆ ก็ทนทำงาน ทนเรียน หรือง่ายกว่านั้นอีก ก็ทนกิน ทนพูด ทนคุย ชีวิตมันต้องทน ถ้าเมื่อใดรู้สึกว่าชีวิตเราต้องทน ความหนักจะเกิดขึ้นทันที และหนักนี้หนักที่ไหน

☞ หนักที่ใจครับ

☞ ที่บอกว่าชีวิตเป็นของหนัก ก็เพราะความที่ต้องทนนั้น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มันเหมือนกับเรากำลังแบกกำลังห้ามของหนักอยู่ ไม่ว่าจะนั่งอยู่ที่ไหน ในรถ หรือบนเครื่องบิน อยู่บนเก้าอี้ในห้องแอร์มันก็หนัก มันหนักที่ข้างในไม่ใช่หนักที่ข้างนอก ใจมันไม่ว่าง ไม่สบาย ไม่โปร่ง มีแต่ความอึดอัด หงุดหงิด อะไรต่ออะไรต่าง ๆ เพราะใจมันต้องทนต่อสภาวะที่รู้สึกว่ามันไม่ถูกใจ ไม่ชอบใจ แล้วไม่เคยคิดว่าใจของใครที่ไม่ถูกใจ ไม่ชอบใจ ก็คือใจของฉันที่จะเอาอย่างใจ เราไม่เคยดูอันนี้ รู้แต่ว่ามันไม่ถูก มันใช้ไม่ได้ นั่นก็ไม่ดี นี่ก็ไม่ เป็นอย่างที่ต้องการ มันถึงไม่มีความสุข

☞ มันรำคาญทุกอย่างเลยหรือครบช่วงนั้น

มันเกิดความรำคาญ แต่ก็ไม่ถึงกับรำคาญไปหมด ทุกอย่างนะคะ (หัวเราะ) ถ้าชินรำคาญทุกอย่าง มันก็ต้องอาละวาด ฟาดหัวฟาดหาง คนอยู่ใกล้ ๆ คงพลอยชอกช้ำกันไปหมด ที่เรารู้สึกว่า ชีวิตเป็นของหนักนี้ก็เพราะว่าเราเริ่มสัมผัสกับความรู้สึกที่เราต้องทน แล้ว เราก็ไม่มีความสุขสบาย อึดอัด หงุดหงิด เริ่มรู้สึกว่าสิ่งที่เราต้องทนต่อชีวิต นี้แหละ มันเป็นของหนักที่เราต้องแบกอยู่โดยไม่รู้ตัว ทั้ง ๆ ที่เราก็มีความรู้ มีสติปัญญา มีประสบการณ์ในชีวิต มีความสำเร็จในการทำงาน หรือว่ามีหน้ามีตาพอสมควร แล้วทำไมสิ่งเหล่านี้ไม่ช่วยให้พ้นจากความที่ต้องทน

☞ ตอนนั้นลาออกจากรामคำแหงหรือยังครับ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 ยังกะ ก็เรียกว่ารู้มาเรื่อย ๆ ทีละน้อย ๆ อย่างที่พูดได้ว่า พอเราสำนึกขึ้นมาแวบหนึ่ง แวบเดียวนี้มันก็จะชวนให้ย้อนไปนึกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตของเราที่เราจำได้ ทุกคนมีประสบการณ์ชีวิตทั้งนั้น ลองทบทวนประสบการณ์ในชีวิต ย้อนไปแต่ละตอน ๆ ของช่วงชีวิต เหมือนเดิมใหม่ คงที่ใหม่ ไม่คงที่เลย มันเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ น้อย่างหนึ่ง และในการเปลี่ยนแปลงนั้น ประเดี๋ยวก็ถูกใจ ประเดี๋ยวก็ไม่ถูกใจ แต่ถ้าเราสำรวจในบัดนี้ ก็จะพบว่า อ้อ ! ที่ถูกใจก็เพราะได้ตั้งใจ ตอนไหนถูกใจก็หน้าบานเป็นกะล่ำ ยิ้มแย้มแจ่มใส สดชื่น ดีไปหมด แต่ถ้าช่วงไหนมันไม่ได้ตั้งใจ ไม่ถูกใจ ก็ท้อเหี่ยว แห้งแล้ง แห้งเกรียม ใสนั่นก็ซัดใจ ใสนี้ก็รำคาญ ไม่อยากเข้าใกล้ ผลักไปเสียให้พ้น

 เจ็บป่วยบ้างไหมครับ

 ไม่เลยคะ นับว่าเป็นคนโชคดี มีสุขภาพดีมาโดยตลอด แม้จะอึดอัดขัดใจก็ไม่เจ็บป่วยอะไร เมื่อย้อนกลับไปดูเราจะรู้ได้ อยากให้ทุกคนลองสำรวจดูว่า ชีวิตเป็นของหนักจริงไหม เป็นสิ่งที่ต้องทนจริงไหม ลองย้อนกลับไปนึกถึงชีวิตเมื่อปีที่แล้ว และปีต่อ ๆ ไปเรื่อย ๆ ไปให้ไกลที่สุดเท่าที่จำได้ เราก็คงรู้ว่าเด็กก็ต้องทนอย่างเด็ก พอโตเป็นหนุ่มสาวก็ต้องทนอย่างคนหนุ่มสาว เป็นผู้ใหญ่ก็ต้องทนอย่างผู้ใหญ่ พอเป็นพ่อเป็นแม่ก็ต้องทนอย่างเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นผู้อำนวยการเป็นอธิบดีก็ต้องทนอย่างที่ต้องเป็นในตำแหน่งนั้น มันต้องทนกันไปเสียทุกอย่าง เพราะอะไร

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ก็เพราะเราจะเอาให้ได้อย่างใจเรานั้นเอง แล้วเราก็ไปโทษว่าเป็นเพราะคนนั้นเพราะคนนี้ เพราะลูกน้อง เพราะนาย เพราะเพื่อน เพราะพ่อ เพราะแม่ เพราะสังคม แต่ไม่เคยมาดูเลยว่าเพราะใจเราเห็นแก่ตัว ใจอย่างนี้แหละที่เรียกว่า ใจมักได้ เพราะมันมักได้ก็เลยต้องทน แล้วก็เลยเป็นทุกข์

☞ ขอบพระทานโทษครับ ตอนนั้นมีความผิดหวังในชีวิต หรือผิดหวังกับคนรอบข้างหรือเปล่า

☞ เปล่าค่ะ ไม่ถึงขนาดนั้น

☞ แล้วทำไมต้องทน

☞ ก็นี่แหละ เพราะเราไม่เคยศึกษาถึง อริยสัจ ข้อที่ ๑ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านรับสั่งว่า อริยสัจ ๔ ก็คือความจริง อันประเสริฐ ๔ ประการ ซึ่งถ้าผู้ใดได้ศึกษาจนรู้จักมันอย่างแท้จริง ผู้นั้นจะมีชีวิตอยู่อย่างปราศจากข้าศึก คือไม่ต้องถูกเสียบแทง ทิ่มแทงด้วยข้าศึก จำได้ไหมว่าข้าศึกของมนุษย์นี่คืออะไร จำได้บ้างไหมคะ

☞ ความทุกข์นี่นะครับ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

 อ้อ ! ก็ใช่สิคะ ไม่ต้องสงสัยค่ะ (หัวเราะ) นี่ตอบอย่าง
ไม่แน่ใจเลย

 (หัวเราะ) รู้สึกมันมั่วอยู่ มันกลมกลืนอยู่

 นั่นนะสิ ก็เพราะมั่วแต่มั่ว มั่วแต่กลมกลืน ก็เลย
มงาย เลยไม่รู้ว่าความทุกข์นี้แหละคือข้าศึกของชีวิตใช่ไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านจึงบอกว่า ทุกข์เป็นสิ่งที่ต้องศึกษา ต้องกำหนดรู้
ว่าสิ่งที่เรียกว่าทุกข์นี้มีลักษณะอาการอย่างไร ถ้าเราไม่รู้จักเรื่องของความ
ทุกข์ เราจะไม่รู้เลยว่า ทุกวันที่ผ่านไปนี่เราจมอยู่ในทะเลของความทุกข์
เราได้แต่ฮึดฮัด ฮึดฮัด กัดฟันกรอด เดียวก็เหวี่ยงใส่คนนั้น เดียวก็ฟาด
ใส่คนนี้ เราไม่รู้ว่าทำไมถึงทำอย่างนี้

 ไม่รู้จริง ๆ

 เพราะไม่เคยศึกษาเรื่องราวของความทุกข์ใช่ไหม
นั่นแหละท่านจึงบอกว่าเป็นสิ่งที่ต้องศึกษา เพราะฉะนั้น ที่ถามว่าครูถึงขนาด
เจ็บปวด ซอกซำ ขมขื่น หรือจะถามว่าอกหักหรือเปล่านี่ เปล่า ไม่ถึง
อย่างนั้น ยังไม่พบอะไรที่ทำให้เกลียดผู้เกลียดคนจนถึงกับเข้ากับคนไม่ได้
เปล่า ยังสนุกสนานอยู่ เรียกว่ายังมีไฟที่จะทำงานอยู่ แต่มันเกิดเวบ
ขึ้นมาในใจ ในขณะใดจำไม่ได้เสียแล้ว เมื่อเราได้สัมผัสกับสิ่งที่เรียกว่า

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ไม่พอใจ เราก็เริ่มสำรวจตัวเอง แล้วก็หันมาศึกษาธรรมะ ไปฟังธรรม ประกอบด้วย ก็รู้สึกว่สิ่งนี้เองคือสิ่งที่เรียกว่าความทุกข์ แล้วความทุกข์ที่เราควรจะศึกษามากที่สุด ตามลักษณะอาการของความทุกข์ ก็คือสิ่งที่เกิดขึ้นทุกวัน ๆ อาการอึดอัด ชัดใจ หงุดหงิด รำคาญ ไม่ชอบโน่น ไม่ชอบนี่ ซึ่งมักจะเห็นเป็นเรื่องธรรมดา กินข้าวไม่อร่อยก็ธรรมดา เพราะเราเคยกินข้าวไม่อร่อยมานับครั้งไม่ถ้วน นอนหลับไม่สนิทก็ธรรมดา เพราะเคยนอนหลับไม่สนิทมาแล้วไม่รู้กี่ครั้ง แต่ในความธรรมดานั้น เราพอใจไหม ไม่พอใจใช่ไหม เราเบื่อ ทำไมต้องทำกับข้าวไม่อร่อยให้เรากิน ทำไมอากาศมันถึงร้อนอย่างนี้ ทำไมที่นอนมันถึงได้แข็งทำให้นอนไม่สบาย อะไรอย่างนี้เป็นต้น เราเบื่อ เราไม่ชอบ ในขณะที่นั้นนะจิตใจของเราเสียพลังไปแล้ว ทราบหรือเปล่า ในขณะที่เราเกิดอาการหงุดหงิด อึดอัดชัดใจ ต้องทนกับไอ้นั่นไอ้นี่ เราเสียพลังข้างในแล้ว เพราะอะไร เพราะมันเกิดความร้อนเปลี่ยเปลี่ยแรง มันหมดพลังใจไปที่ละน้อย ๆ แล้วเราก็เห็นเป็นเรื่องธรรมดา เราเสียพลังไปกับความเป็นธรรมดา ครั้งแรกแค่นี้ ครั้งที่สอง อีกนิด อีกนิด ๆ จนบัดนี้เป็นยังงี้บ้าง ที่เคยบอกว่าฉันทนได้ ไม่เป็นไร ไม่รำคาญ เดี่ยวนี้เป็นไง ยังยิ้มแยมได้ไหม

☞ ไม่ค่อยไหวแล้วครับ

🌸 นั้นนะสิ มันชักไม่ไหว เพราะมันสะสมเอาไว้มากเข้า ๆ นี่แหละเป็นอาการที่น่ากลัว แต่เราไม่เคยศึกษา เราก็เลยไม่รู้

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ความทุกข์ใหญ่ ๆ ต่าง ๆ เหล่านั้น มันนาน ๆ เกิดขึ้นที และก็ได้
เกิดขึ้นกับคนทุกคน แต่อาการที่เราพูดกันนี้มันเกิดขึ้นกับคนทุกคน ทุกวัน
แล้วเราก็สะสมมาเรื่อย ๆ ทีละน้อย ๆ ซึ่งเมื่อครุมารู้ธรรมะแล้ว ก็เรียก
อาการอย่างนี้ว่า นี่คือการของโรคมะเร็งทางใจที่กัดกินใจของเราอยู่
แต่ใจนี้ไม่มีรูปร่าง มองไม่เห็น เป็นจิตใจไม่ใช่หัวใจ ถ้าเป็นที่หัวใจซึ่งทำ
หน้าที่สูบฉีดโลหิตถึงจะกลัวไข้ไหม นี่เป็นที่จิตใจก็เลยไม่กลัว เราก็ประมาท
มาเรื่อย มีชีวิตอยู่ด้วยความประมาท จนวันหนึ่งมันเกิดแวบขึ้นมาแล้วก็เลย
สำรวจไปทั่ว ๆ จึงเห็นว่าเราก็ได้ทำงานทำการมาพอสมควร ได้ใช้ชีวิต
ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นมาพอสมควรแล้ว ทำไมเราไม่ลอง
มาศึกษาถึงสิ่งที่เป็นข้าศึกของชีวิต แล้วหาหนทางที่จะมีชีวิตอยู่อย่าง
ปราศจากข้าศึกบ้างละ ตอนนีเราไม่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบผูกพันกับผู้ใด
หรือสิ่งใดแล้ว

สู่ทางธรรม

☞ ขณะนั้นเพียงแค่ว่ารู้สึกว่ายากศึกษารธรรมะเพื่อจะรบกับ
ข้าศึกศัตรูของชีวิตเท่านั้นหรือครับ

☞ ที่บอกว่าอยากจะศึกษารธรรมะ ก็เพราะมีสิ่งกระตุ้น
คือการที่ได้ไปฟังธรรมเทศนาจากท่านครูบาอาจารย์ที่น่าเคารพนับถือท่านหนึ่ง
ต้องบอกว่าหลงทางไป ไม่ได้ตั้งใจไปหรอก วันสุดสัปดาห์ก็ชอบขับรถออก
ไปเที่ยวตามต่างจังหวัด นอกเมือง ตอนนั้นตั้งใจจะไปหนองคาย พอผ่าน
หนองสองห้องเพื่อนที่ไปด้วยกันเขาบอกว่า ถ้าเลี้ยวรถไปทางนี้ไปที่อำเภอ
ศรีเชียงใหม่ มีวัดป่าวัดหนึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งโขง สวย สงบ น่าชมมาก ครุมนิ
ลัสชอบไปเที่ยววัดอยู่แล้วก็ตกลง บอกว่าเอาสิ เลยแวะเข้าไปที่อำเภอ
ศรีเชียงใหม่ ซึ่งถนนสภาพดี สะดวก แต่จากตัวอำเภอไปถึงวัดซึ่งสมัยนี้
ใช้เวลาเพียง ๒๐ นาทีเท่านั้น สมัยก่อนถนนยังไม่เรียบร้อย แล้วพอดี
ฝนตกก็เลยเป็นโคลน รถคลานไปได้ทีละนิด ๆ กินเวลาไปถึง ๓ ชั่วโมง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

กว่าจะถึงวัดก็ค่ำพอดี เราตั้งใจจะแวะไปดูแล้วก็จะกลับออกมาเพื่อไปค้างที่หนองคาย ก็เลยออกมาไม่ได้จำเป็นต้องค้างที่นั่น และในคืนนั้นเองท่านอาจารย์คือ ท่านพระอาจารย์เทศก์ ได้แสดงธรรมให้ฟัง

การฟังธรรมในวันนั้นเรียกว่ามันตะเข้ามาที่หัวใจเลย ทำให้รู้ว่าชีวิตของเราที่ผ่านมา ที่บอกว่าเป็นคนดีมีศีลธรรม เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีแล้วนั้น หาพอไม่ ไม่พอเลย เพราะอะไรล่ะ เพราะในความเป็นคนดีมีศีลธรรม เราก็มักเกลือกกลิ้งอยู่กับความทุกข์ เดี่ยวทุกข์ เดี่ยวสุข เดี่ยวร้อน เดี่ยวหนาว อยู่ตลอดเวลา อย่างที่เราพูดกันมาแล้ว ถ้าอย่างนั้นนี่มันก็ยังไม่ใช่หนทางดี ไม่ใช่หนทางที่แท้จริง เพราะท่านบอกว่า การจะเป็นพุทธศาสนิกชนหรือลูกศิษย์พระพุทธเจ้าที่แท้จริง ต้องรู้จักปฏิบัติที่ใจ เพราะใจนี่แหละเป็นสิ่งที่นำชีวิต ที่เราพูดกันมาไม่รู้ก็ร้อยพันแล้ว ชีวิตจะชั่วมก็เพราะใจ จะดีก็เพราะใจ ใจที่ได้ฝึกฝนแล้วรู้จักควบคุมแล้ว จึงล่องพ้นจากความทุกข์ได้ ทรายใดที่มันยังอึดอัด ชัดเคือง รำคาญ ฟาดหัว ฟาดหางอยู่ตลอดเวลา มันก็ยังใช้ไม่ได้ เราจะต้องปฏิบัติที่ใจ ใจซึ่งมองไม่เห็นว่ามีรูปร่างอย่างไร

การปฏิบัติที่ใจก็คือการฝึกดูที่ใจ ว่าใจของเรามีอะไรบ้างที่เป็นสนิม ที่มันเกรอะกรังมานาน ดูไปก็เห็นว่ามันก็สนิมโลก สนิมโกรธ สนิมหลง สนิมตัณหา ความอยากจะเอานั่นเอานี่ให้ได้ยังไง ทะเยอทะยาน จะเอาให้ได้มากกว่าเขา แล้วก็สนิมของอุปาทานยึดมั่นถือมั่น โดยเฉพาะก็เป็นคนดีคนเก่งอะไรของเรานี้แหละ อัดตามันก็โตเข้า ๆ แล้วเรา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ก็ทุกข์เพราะอัตตาตัวนี้ แต่เราไม่รู้

ท่านไม่ได้พูดละเอียดขนาดนี้หรอกนะ แต่นี่ย้อนมาสรุปขึ้น
หลังจากมีความเข้าใจแจ่มชัดแล้ว ท่านพูดแต่เพียงว่า การเป็นพุทธศาสนิกชน
ที่แท้จริง หรือการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องนั้นต้องปฏิบัติที่ใจ หมั่นขัดเกลา
สิ่งที่เป็นสนิมในใจ ที่ทำให้เราเกิดความหงุดหงิด อึดอัด รำคาญ คำสอน
นี้แหละทำให้ครูตื่นขึ้นมา

☞ จุดคิดทันทีเลยหรือครับ

☞ จุดคิดทันที ตื่นขึ้นมา เป็นการฟังธรรมอย่างสดชื่น
เบิกบาน มีความแจ่มแจ้ง หลังจากค้างคินที่นั่นคินหนึ่งแล้ว รุ่งขึ้นที่ว่า
จะไปเที่ยวต่อก็เลยไม่ไป อยู่ค้างต่อกัน ทั้งหมดดูเหมือนจะ ๓ คิน ท่าน
ก็แสดงธรรมให้ฟังทุกคินด้วยความเมตตา

☞ ตอนนั้นอาจารย์รู้สึกเปล็ดเพลินที่จะฟังธรรมจากท่าน
พระอาจารย์เทศก์

☞ เต็มใจและอยากฟัง เราฟังธรรมแล้วสงสัยอะไรก็ได้
ถามท่าน นอกจากนั้นท่านก็สอนให้ฝึกสมาธิภาวนาด้วย

☞ เพื่อนที่ไปด้วยกันไม่เบื่อหรือครับ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ไม่เบื่อหรือ เพราะเขาเป็นคนแนะนำเอง เราตามเขาไปแล้วเกิดติดใจ จะเรียกว่าเป็นจุดหักเหของชีวิตก็ได้ ที่เริ่มมีความรู้สึก ว่า บัดนี้เราจะมัวแต่สนุกกับการทำงานทำการหรือแสวงหาชื่อเสียงทางโลกเท่านั้นไม่พอ เราจะต้องแบ่งเวลาในชีวิตมาทำงานในทางธรรม ทำงานที่เกี่ยวข้องกับใจของเราให้มากขึ้น ตอนนั้นครูยังทำงานอยู่ และทำต่อมาอีกหลายปี แต่เริ่มรู้จักคิดแล้วว่า เราควรจะได้หยุดการทำงานที่มันไม่จำเป็น บางอย่างลงเสีย งานราชการที่เราทำงานกินเงินเดือนอยู่ก็ต้องทำเต็มที่ แต่งานราษฎร์ งานสาธารณะ งานสมาคมที่เคยทำมาเกือบตลอดชีวิตการทำงานควรจะลดลง เพราะเราก็ได้ทำมามากพอสมควรแล้ว เราต้องการเวลาเหล่านี้มากระทำเพื่อตนเองบ้าง เป็นเวลาที่เราจะต้องศึกษาธรรมปฏิบัติธรรม โดยเริ่มด้วยการปฏิบัติสมาธิภาวนา

ทำไมจึงเริ่มด้วยการปฏิบัติสมาธิภาวนา ก็เพราะว่าใจที่เต็มไปด้วยสนิมนี้ มันหนัก มันเหนียว แล้วมันก็วุ่นวาย ไม่มีว่างเลย มันสับสนตลอดเวลา การปฏิบัติที่ใจเป็นเรื่องลึกซึ้ง ต้องการจิตที่เจียบทีหนึ่ง จึงต้องเริ่มด้วยการปฏิบัติสมาธิภาวนา

ตอนนั้นใช้วิธี “พุทโธ” หรือครับ

ใช้คะ เป็นอานาปานสติแบบธรรมดา อาศัยคำบริกรรม “พุท” หายใจเข้า “โธ” หายใจออก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

☞ ฟีกด้วยตนเอง

☞ ท่านสอนวิธีแล้วเราก็กฝีกต่อ เมื่อมีปัญหาเราเรียนถาม
ท่านก็เมตตาสั่งสอน

☞ เมื่อกลับมากรุงเทพฯ แล้ว อาจารย์ฝีกก่อนนอน
ตอนเช้า หรืออย่างไร

☞ ก็พยายามฝีกตลอดเวลาเท่าที่สามารถทำได้ แต่มัน
ก็มีอะไรอย่างหนึ่งเกิดขึ้นมา คือความผูกพัน ผูกพันยึดมั่นว่า ถ้าเราจะ
ปฏิบัติธรรมต้องไปวัดหินหมากเป้ง ปฏิบัติที่อื่นไม่ได้ และต้องกับท่าน
พระอาจารย์เทศก์ด้วย นี่ก็เรียกว่าไปสร้างเงื่อนไขให้แก่ตนเองขึ้นมาอีก
อย่างหนึ่ง ละอุปาทานอย่างหนึ่งแต่ไปอุปาทานยึดมั่นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งหา
ใช่เหตุแห่งความสุขที่แท้จริงไม่

ปฏิบัติที่ใจ

๘ ตรงนี้มันเป็นข้อเสียอย่างไรครับ การที่เราติดครูอาจารย์ ติดสถานที่ปฏิบัติที่เจียบสงบ มันก็น่าจะเป็นผลดีแก่การปฏิบัติธรรมของเรา ด้วยซ้ำไป

 ควรจำเอาไว้เถอะค่ะว่า สิ่งที่ยึดมั่นถือมั่นที่สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนว่าเป็นต้นเหตุของความทุกข์ คือ อูปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นนั้น ไม่ว่าจะยึดมั่นถือมั่นในอะไร มันล้วนแต่ทำให้ใจเราไม่มีความสงบ ไม่มีความเยือกเย็นทั้งสิ้น มันมีแต่ความกระวนกระวาย แม้แต่การยึดมั่นในความดีก็ทำให้เราต้องพยายามชวนชวายจะทำอะไร ๆ เพื่อให้เป็นคนดี กังวลอยู่ว่า ทำแล้วมันจะไม่ดี เห็นไหมคะ นี่คือโทษของอูปาทาน

เพราะฉะนั้น ถ้าไปยึดมั่นในครูบาอาจารย์ มันก็รู้สึกว่าจะต้องที่นั่นเท่านั้น แล้วก็ต้องทำอาจารย์องค์นั้นเท่านั้นจึงจะสอนได้ องค์กรอื่น

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

สอนไม่ได้ ใจก็เราร้อนวามื่อไหรจะถึงวันหยุดจะได้ขึ้นไปวัดหินหมากเป้งอีก
ทั้ง ๆ ที่ท่านก็สอนว่า การปฏิบัติธรรมนั้นปฏิบัติที่ใจ ใจของใครก็ของ
คนนั้น ตัวอยู่ที่ไหนใจก็อยู่ที่นั่น เพราะฉะนั้นอยู่ที่บ้านก็ปฏิบัติได้ เพราะ
ใจมันรู้สึกสุข รู้สึกทุกช่อยุดตลอดเวลา เมื่อไปทำงานทำไมไม่ปฏิบัติที่ทำงาน
คือ หยุดโลก หยุดโกรธ หยุดหลงเสียบ้าง ตัดความอยากลงเสียบ้าง
ถ้าทำได้แบบนี้ก็จะสามารถปฏิบัติธรรมได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน

☞ ท่านอาจารย์ขับรดขึ้นไปเองหรือครับ

☞ ก็ขับไปเองบ้าง ไปรดหัวรั้งบ้าง รดไฟบ้าง ตามแต่
โอกาสจะเหมาะ แต่เรียกได้ว่ามีวันหยุดเมื่อไหรจะต้องหายไปอยู่ที่โนนทุกที
ซึ่งมันก็เป็นเรื่องไม่สะดวกนัก เสียเวลามากด้วย

☞ ตอนนั้นท่านพระอาจารย์เทศก์กำลังดังในหมู่นัก
ปฏิบัติธรรม

☞ ท่านก็เป็นอาจารย์ผู้ใหญ่องค์หนึ่ง ที่ครูไปนี้ไม่ใช่เพราะ
ว่าท่านดังหรือไม่ดังหรอกนะ แต่เป็นเพราะท่านเทศน์ตรงใจเรา ทำให้เรา
รู้สึกขึ้นมาว่า การเกิดมาเป็นคนนี้ สิ่งที่เราควรจะทำที่สุดก็คือ การ
ขัดเกลาใจของเราให้เป็นใจที่สะอาดหมดจดจากความโลภ ความโกรธ
ความหลง ความอยาก ความยึดมั่นถือมั่น มันจะได้เป็นใจที่เบาสบาย

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เป็นใจที่นำชีวิตนี้ไปสู่ความสุขที่แท้จริง คือ ความเย็น ความอึด ความพอ ตามลำดับทีละน้อย ๆ

☞ ตอนนี้ท่านพระอาจารย์เทศก์ก็ได้ละสังขารแล้ว อยากจะขอให้อาจารย์ได้เล่าให้พวกเราฟังบ้างว่า ท่านพระอาจารย์เทศก์ท่านมีบุคลิกลักษณะและการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

🌸 ก็กล่าวได้ว่าท่านเป็นพระอาจารย์ที่เต็มไปด้วยความเมตตากรุณาและอ่อนโยนมาก ท่านพูดจาไพเราะน่าฟัง ให้โอกาสในการปฏิบัติทุกอย่างไม่มีอะไรเป็นที่ขัดข้องเลย ลูกศิษย์ของท่านจึงมีมากมายมาจากทั่วทุกสารทิศ ใคร ๆ ก็อยากจะไปเป็นลูกศิษย์ของท่าน ฉะนั้นการที่จะไปยึดมั่นถือมั่นท่านอาจารย์ก็คงจะไม่สนุกแล้ว เพราะลูกศิษย์เหล่านั้นเขาก็จะต้องเต็มไปด้วยความยึดมั่นถือมั่นไม่แพ้เราเหมือนกัน

ด้วยเหตุที่เราเข้ามาหาธรรมะเพราะได้สัมผัสกับสิ่งที่เราเรียกว่า ความทุกข์ดังที่เล่ามาแล้ว ใจมันก็เริ่มสัมผัสว่าการที่เราไปผูกพันอยู่กับครูอาจารย์ในลักษณะอย่างนั้น และเราไม่สามารถที่จะลดละความผูกพันได้ มันก็เกิดความทุกข์ขึ้นอีก จึงเกิดความรู้สึกว่า เรากำลังจะพ้นจากความทุกข์ ด้วยการเลิกละความยึดมั่นผูกพันในเกียรติยศชื่อเสียง การงาน ลูกหลาน บ้านช่อง แต่กลับจะมาเป็นทุกข์ด้วยความยึดมั่นอีกแบบหนึ่งหรือ

เมื่อถามตัวเองและได้คำตอบแล้ว ก็เลยไปกราบเรียนท่านว่า

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

จะลองไปฝึกปฏิบัติธรรมที่อื่นดูบ้าง เพื่อทดสอบดูว่าจะสามารถปฏิบัติได้ไหม ถ้าธรรมะคือของแท้ที่เป็นสากล และมีอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่งในชีวิตแล้วละก็ ปฏิบัติที่ไหนก็น่าจะปฏิบัติได้ ก็เลยไปที่สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวงของท่านอุบาสิกาภิกษุ นานายน ที่จังหวัดราชบุรี กำลังอยู่ที่รามคำแหงนี้แหละ ก็ตัดสินใจลางาน เซ่ารถไปเลย ใคร ๆ เรียกท่านว่า “คุณป้า” แต่ครูเองพอไปถึงก็เรียกท่านว่า “คุณแม่”

☞ ทำไมถึงเลือกไปที่เขาสวนหลวงล่ะครับ

☞ มีเพื่อนผู้อาวุโสที่น่านับถือซึ่งเคยไปที่นั่นบ่อย ๆ เล่าให้ฟัง บอกว่าลองไปดูสิ ท่านเป็นผู้ที่สอนธรรมะน่าฟัง และท่านจะสอนแต่เรื่องจิตอย่างเดียว ท่านจะให้ดูจิตอย่างเดียว ไม่พูดเรื่องอื่นเลย เป็นการสอนที่ลัดตัดตรง

☞ แล้วเหมาะสำหรับเราที่เป็นผู้หญิงด้วย

☞ ใช่ค่ะ พอไปถึงก็เรียนท่านตามตรงว่า เคยยึดมั่นว่าจะต้องไปปฏิบัติธรรมที่วัดหินหมากเป้งเท่านั้นจึงจะปฏิบัติได้ ก็เลยอยากจะมาทดลองดูว่า จะปฏิบัติที่เขาสวนหลวงนี้ได้หรือเปล่า ท่านเป็นครูบาอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการมองคนที่เข้ามาขอเป็นลูกศิษย์ รู้ว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร ทั้ง ๆ ที่เขาเล่ากันว่าท่านเป็นผู้ที่ค่อนข้างดุและเข้มงวด มีระเบียบ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มากทีเดียว ไม่ค่อยพูดเล่นพูดหัวกับใคร แต่ในวันนั้นท่านได้ให้โอกาส ท่านเมตตาทราบอกว่า ก็ลองดูสิ และอนุญาตให้เข้าไปลองนั่งสมาธิในห้องเล็กภายในเรือนของท่าน ครูนั่งรวมจิตอยู่ไม่นาน ประมาณ ๕ - ๑๐ นาทีจิตก็สงบรวมเป็นสมาธิ นั่งไปได้ประมาณ ๔๕ นาทีก็รู้สึกเกรงใจท่านที่นั่งรออยู่ข้างนอก ก็เลยออกมาเรียนท่านว่า สามารถจะปฏิบัติที่เขาสอนหลวงนี้ได้ คุณแม่จะอนุญาตให้มาไหม แต่ขณะนี้ยังทำงานอยู่ มาได้เฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์ ยังไม่สามารถจะมาอยู่นาน ๆ ได้ เราทราบว่าท่านต้องการให้มาอยู่กันอย่างน้อย ๑ - ๒ อาทิตย์ เพราะท่านไม่เชื่อว่าคนที่โฉบไปโฉบมานี้มันจะได้อะไร ธรรมะไม่ใช่เรื่องง่ายที่มาอบมารมกันนิดเดียวแล้วจะตัดอะไรได้

ท่านก็บอกว่าลองมาดูสิ แต่ให้นุ่งผ้าใส่ขาวนะ เพราะมันจะช่วยอบรมใจเราได้หลายอย่าง ก็เลยตัดสินใจลาพักร้อน ๑๐ วัน ในช่วงเริ่มเข้าพรรษาปีนั้น (พ.ศ. ๒๕๑๙) ก่อนจะไปก็ไปรับศีลอุโบสถจากสมเด็จพระสังฆราช วัดบวรนิเวศ ซึ่งขณะนั้นท่านยังไม่ได้ดำรงตำแหน่งนี้ พอรับศีลเสร็จก็ภาคภูมิใจมาก ตามประสาคนปฏิบัติธรรมใหม่ ทำอะไรนิดก็ภูมิใจ นี่เห็นไหม ตัวตนมันออกมาเสมอเลย แต่ตอนนั้นเรายังไม่รู้

พอไปถึงท่านก็จัดที่พักให้อยู่ เป็นเรือนหลังเล็ก ๆ หลังคามุงสังกะสี ที่นั่นอากาศร้อนมาก แต่ก็อยู่ได้อย่างสบายเพราะใจมันหมกมุ่นแต่ในทางธรรม จำได้ว่าวันแรกที่นุ่งผ้าใส่ขาวนั้น จิตมันเกิดความสงบอย่างประหลาด เมื่อก่อนเราเป็นคนแต่งตัวตามสมัยนิยม ผ้านุ่งสีอะไรก็ต้อง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

รองเท้าสีนั้น กระเป๋าสีนั้น ตุ่มหู สร้อยคอต้องเข้าชุดกันหมด เราก็อพอใจในระดับหนึ่งว่าแต่งตัวเข้าท่าเข้าทาง ไปไหน ๆ ได้ไม่อายใคร การแต่งตัวอย่างนั้นต้องเสียเวลา เสียเงินเสียทอง และใจของเราก็ฟูฟ่าไปตามนั้น โดยที่เราไม่รู้สีกตัว พอมานุ่งดำใส่ขาวเข้า จิตมันสงบ มีความเจียมเนื้อเจียมตัว อ่อนน้อมถ่อมตนขึ้นมาเองโดยอัตโนมัติ เกิดความรู้สึกว่ามันเป็นการนุ่งเจียมท่อมเจียม ประหยัด และสมกับเป็นผู้ปฏิบัติด้วยประการทั้งปวง ครูแต่งอย่างนี้แต่งอยู่เดี๋ยวนี๊ เพียงแต่ไม่ได้ปลงผมเท่านั้น แล้วก็เลยเกิดความพอใจที่จะแต่งอย่างนี้ต่อไป เมื่อกลับบ้านก็แต่งอย่างนี้ในวันหยุด ถึงเวลาที่ต้องไปทำผมก็นึกในใจว่า เรานี้มาตกนรกแท้ ๆ เลย (หัวเราะ) ต้องทนร้อนเวลาอบผม แต่ก็จำเป็นต้องทำเพราะยังไปทำงานอยู่ ใครพบเขาก็แปลกใจ แต่เราเองมีความพอใจในการแต่งตัวอย่างนี้ มันตัดภาระความกังวลอะไรไปได้เยอะแยะ รู้สึกสงบ สบาย

ในระหว่างนั้นถ้าหากว่าลูกศิษย์ที่รามคำแหงสังเกต ก็ก็จะเห็นว่าครูดูน้อยลง แต่ก่อนเป็นคนขี้รำคาญมาก ทนใครพูดอะไรที่มันละ ๆ เทะ ๆ ไม่เข้าเรื่องเข้าราว ฟังไม่ได้นาน แต่ในพรรษานั้นหลังจากกลับมาจากเขาสวนหลวง มันยอมฟังได้ และมีความเมตตากรุณา รู้สึกเห็นใจเขาที่พูดอย่างนั้น

นี่เป็นเพราะอะไร เพราะผลที่เราปฏิบัติอย่างค่อนข้างเคร่งครัดเคร่งครัดนะ ไม่ใช่เคร่งเครียด กลับจากทำงานก็จะทำสมาธิ เดินจงกรม แล้วก็ภาวนาบทสวดมนต์ที่พอใจ ทำให้จิตใจเราสงบขึ้น ในพรรษานั้นเริ่ม

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

วางมือจากงานสาธารณะทุกอย่าง แต่ยังคงทำงานราชการที่รับเงินเดือน
ของเขาอย่างเต็มสติกำลัง

 สมารถรวมได้เร็วขึ้นใช่ไหมครับ

 ค่ะ เร็วขึ้น ดีขึ้น ทั้ง ๆ ที่เรายังทำงานอยู่ นี่เป็น
สิ่งพิสูจน์ว่าเราสามารถปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันได้ ถ้าเรามีศรัทธามั่นคง
มั่นใจจริง มักจะมีผู้มาร้องทุกข์ว่า อยู่บ้านปฏิบัติไม่ได้ ขอยืนยันว่า
ปฏิบัติได้ และได้ทำมาแล้วด้วยตัวเอง แต่ถ้าจะย้อนถามว่า แล้วออกจาก
บ้านมาทำไมล่ะ ก็ตอนนี้เรามีอิสระแล้ว เราไม่ได้ผูกพันอะไรกับใคร
ไม่ต้องรับผิดชอบครอบครัวหรือสังคม เรารับผิดชอบเฉพาะตัวเราเอง

 อาจารย์ปฏิบัติอย่างเป็นกิจวัตร มีตารางเวลาดายตัว
เลยหรือเปล่าครับ

 ตอนเช้าเมื่อก่อนจะตื่นอย่างงัวเงีย เหนื่อย ไม่อยากลุก
พอเราทำสมาธิมากเข้าจิตมันสงบ ไม่งัวเงีย ตื่นได้เร็ว อยากจะตื่นเมื่อไหร่
ก็ตื่นได้ ตี ๓ ตี ๓ ครึ่ง ตี ๔ ตื่นด้วยความแจ่มใส เราจะสวดมนต์
ทำวัตรเช้าเป็นพิธีการหรือไม่ ไม่สำคัญ สำคัญที่เราสามารถรักษาใจของ
เราให้แจ่มใสได้ แล้วก็กินข้าว แต่งตัวไปทำงาน เข้าห้องสอนได้ตามปกติ
อยากจะพูดอะไรให้เป็นที่สนุกสนาน น่าสนใจ ก็พูดได้เหมือนเดิม แต่พอ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตกรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

สอนเสร็จรู้สึกว่าจะจิตมันกลับเข้าล้นชักทันที ไม่ออกมาวุ่นวายยุ่งเหยิงเหมือนเมื่อก่อน

พอกลับไปนั่งอยู่อาคารหอสมุดชั้น ๕ มองลงมาข้างล่างเห็นนักศึกษาเดินกันเป็นแพ ชวักไชวไปมาเต็มไปหมด ก็เกิดความสงสารขึ้นในใจ ถามตัวเองว่า คนเหล่านี้เขารู้ไหมว่าเขาเดินไปไหน ถ้าไปตามเขาก็ต้องตอบว่า กำลังย้ายตึกเพื่อจะไปเรียนวิชานั้นวิชานี้ แต่นั่นไม่ใช่คำตอบของชีวิต คนทั้งหลายไม่เคยได้คิดว่า ชีวิตนี่คืออะไร เกิดมาทำไมจะไปไหน ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เป็นไปในทางที่เรียกว่าเป็นกุศลเกิดมากขึ้น ๆ เมื่อกลับถึงบ้านก็ไม่รับประทานข้าว เพราะรับศีล ๘ ตลอดพรรษานั้นก็จะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิบ้าง เดินจงกรมบ้าง พิจารณาธรรมบ้าง เป็นพระยาที่ได้รับความสุขสงบสบาย ทั้ง ๆ ที่ยังทำงานอยู่ จึงบอกว่าการปฏิบัติธรรมนั้น ปฏิบัติที่ไหนก็ได้ถ้าตั้งใจปฏิบัติจริง

☞ พวกเราที่ยังทำงานอยู่นี้ มักจะอ้างว่าไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติ อาจารย์มีคำแนะนำอย่างไรบ้างครับ

☸ ถ้าหากว่าตั้งใจจะละ และมองเห็นแล้วว่าชีวิตที่อยู่กับความหนัก ความทุกข์ มันไม่ใช่ชีวิตที่คุ้มค่า ถ้ามองเห็นอย่างนี้ก็จะมิกำลังใจอยากจะปฏิบัติธรรม แล้วก็ต้องรู้วิธีปฏิบัติว่า การปฏิบัติธรรมก็คือการขัดเกลาจิตใจของเรา จิตใจที่มีความโลภ ความโกรธ ความหลงอยากได้นั้นได้นี้ อยากเป็นนั่นเป็นนี่อยู่ตลอดเวลา ความรู้สึกเช่นนี้มัน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

นำความกระวนกระวาย ความสับสน และความวุ่นวายมาสู่ใจ มันเป็นจิตใจที่ไม่สงบเลย ไม่คุ้มค่าแก่การที่เราจะมีชีวิตเช่นนั้น ถ้ารู้อย่างนี้เมื่อใด มันก็จะไม่อยากเป็น จะต้องหาวิธีแก้ แต่ถ้าไม่รู้อย่างนี้เสียก่อน มันก็คิดว่าไม่เป็นไร คนอื่นเขาก็เป็นกัน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรู้เสียก่อน

ที่นี้วิธีแก้ไขหรือวิธีปฏิบัติธรรมที่บ้านทำอย่างไร

ก็อย่างที่เคยพูดไว้ข้างแล้วว่า มันอยู่ที่การดูใจของเรา เมื่อใจมันอยู่กับเรา ก็หมั่นดูมันให้เสมอ ๆ ดูใจนี้ดูอย่างไร ไม่ใช่เอาตาเนื้อหรือลูกนัยน์ตานี้ดู มันมองไม่เห็นหรอก แต่ต้องเอาใจนั้นแหละดูใจ คือเอาใจของเราสัมผัสลงไปที่ใจ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เอาความรู้สึกสัมผัสเข้าไปที่ความรู้สึก ให้ความรู้สึกร้อนหรือรู้สึกเย็น รู้สึกเป็นทุกข์หรือรู้สึกเป็นสุข รู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ถ้าอะไรที่มันทำให้จิตใจนี้วุ่นวายจิตใจนี้มันไม่นิ่งไม่สงบ มันขึ้น ๆ ลง ๆ ประเดี๋ยวก็ซัดสาย หรือบางทีมันก็ขยับ ๆ อย่างนี้ทางธรรมท่านเรียกว่าเป็นจิตใจที่ไม่ปกติ ผิดไปจากธรรมชาติเดิมของจิต จิตที่ธรรมชาติให้มาแต่แรกนั้นราบเรียบ ไม่มีความรู้สึกโลก โกรธ หลง มันเพิ่งเกิดความรู้สึกเหล่านี้ขึ้นเมื่อได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดความอยาก

เราก็ก่อนดู เมื่อรู้สึกโลก-จะเอา โกรธหรือไม่ชอบ- ผลักออกไป หลง-วนเวียนครุ่นคิด จะรู้สึกว่าใจมันเต้นผิดปกติ เกิดอาการที่เรียกว่า จิตกระเพื่อม จากนั้นมันอาจจะกระเทือนแรงขึ้น แล้วก็อาจจะกระวนกระวายซัดสายโครมคราม ดูจากอาการภายในที่เกิดขึ้น เราจะรู้สึกว่า

ชวิตโลก — ชวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

อ้อ! มันเป็นอย่างนี้เอง พอโลก โกรธ หลงเข้ามาในจิตใจเมื่อไหร่ มันวุ่น มันหนัก มันไม่สบายเลย พอจับจุดนี้ได้แล้ว เราก็ระมัดระวังคอยสังเกต การเดินของหัวใจที่ผิดปกติ อาการร้อนวูบวาบที่เกิดขึ้นภายในใจ มันเป็น สัญญาณเตือนบอกให้รู้ว่า ความผิดปกติที่จะมาทำให้วุ่นวายเกิดขึ้นแล้วนะ

วิธีหยุดอย่างง่าย ๆ ก็ใช้ลมหายใจ ลมหายใจที่เรามีอยู่ นี้แหละ ปิดตัวตรง หายใจเข้า-ยาว ออก-ยาว ไล่มันออกไป ที่กำลังแน่น กำลังร้อนอยู่มันหายไปไหม ครั้งเดียวยังไม่ไป ครั้งที่สอง โลงเพิ่มขึ้น ครั้งที่สามสบายมากขึ้น ลองหายใจตามดูสิคะ แล้วก็พยายามสัมผัสกับ อาการที่ลมหายใจผ่านเข้าผ่านออกกระทบแถวช่องจมูก พร้อมกับใจที่นิ่งไว้ เสมอว่า มันเป็นอย่างนี้เอง ๆ เห็นอาการ เข้า-ออก เกิด-ดับ จนจิตใจ ค่อย ๆ สงบลง การดูจิตอย่างนี้ทำได้ตลอดเวลา ทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะอยู่ที่บ้าน ในห้องเรียน ที่ทำงาน นั่งรถ หรือเดินถนน

☞ ตลอดพรรษานั้น อาจารย์ปฏิบัติอย่างนี้อยู่ตลอดเวลา

☞ ค่ะ ถึงเวลาทำงานก็ไปทำงาน พอสอนเสร็จจิตก็อยู่ในจิตของเรา เมื่อกลับถึงบ้านเราก็ให้จิตอยู่ในจิตให้มากที่สุด

☞ ทำไมอาจารย์ถึงได้ตัดสินใจรับอุปสมถ์ล่ะครับ

☞ เคยรู้สึกว่าการรับประทານนี้เป็นภาระบ้างไหมคะ ตั้งแต่

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

การเที่ยวแสวงหา ไม่ว่าจะเอามาทำเองหรือซื้อของสำเร็จรูป ต้องเดินไป
ขับรถไป เสียเงิน เสียเวลา เสียแรง รับประทานมากไปก็อึดอัด
ไม่สบาย เราก็เลยฝึกการรับประทานน้อย แทนที่จะรับประทาน ๓ มือ
ก็เหลือเพียง ๒ มือ เพราะตอนเย็นเราไม่ได้ใช้พลังงานออกกำลังแรงอะไร
มันก็เบาสบายมากขึ้น การปฏิบัติธรรมมันก็สะดวก ว่าง

☞ ผู้ที่ไม่คุ้นกับการงดอาหารเย็น แรก ๆ จะรู้สึกหิว
สามารถรับประทานอาหารเสริมได้บ้างไหมครับ

☞ ถ้าร่างกายแข็งแรงตามปกติ ไม่ได้มีโรคภัยไข้เจ็บก็ไม่
ควรจะหิว เพราะร่างกายไม่ต้องการอะไรมากเกินไปเลย

☞ แต่มันเคยชิน

☞ อนุสัยโง่งง อนุสัยของการกินข้าวกินซาก ก็เลยทำให้
รู้สึกว่าถึงเวลาต้องกิน ถึงเวลาทำงานไม่เห็นนึกบ้าง ถ้าเวลากินละก็ไม่ลืม
อันนี้มันเป็นความเคยชิน ถ้าร่างกายปกติมันไม่จำเป็นต้องมีอะไรมาเสริม
ยิ่งถ้าเราปฏิบัติได้ คือกำหนดจิตให้อยู่ในจิต ในสมาธิ และมองดูจิตอยู่
อย่างสม่ำเสมอ มันจะไม่ไปนึกถึงเรื่องกิน ไม่นึกอยากกิน มันอึดอยู่ในตัว

☞ ช่วงหนึ่งที่ผมเคยฝึกรู้สึกเป็นภาระต้องคอยหากาแฟ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

หาอะไรมาเสริม

 ก็เพราะเราบอกตัวเองว่า ถ้าไม่กินไม่ดื่มแล้วจะหิว จะไม่สบาย พอบอกตัวเองอย่างนั้นมันก็ต้องกิน มีช้อยกเว้นที่บางแห่ง ท่านฉันมือเดียว รับประทานเช้า ก็จะมีน้ำปานะเป็นน้ำผลไม้ เช่น น้ำมะตูม น้ำขิง หรือเครื่องดื่มเสริมในตอนบ่ายหรือค่ำ

 เคยได้ยินว่าไม่ควรมีส่วนผสมของนมจริงไหมครับ

 ถ้าหากว่าท่านถือเคร่ง ก็จะไม่ฉันนม ไม่รับประทานนม ข้อสำคัญก็คือว่า ในระหว่างที่ดื่มน้ำปานะนั้น เราดื่มเพื่อความอยู่ได้หรือ ความสบายของร่างกายที่จะเอื้อประโยชน์ในการปฏิบัติธรรม ไม่ใช่ดื่มเพราะ ความรู้สึกอยาก โดยที่ไม่ได้เป็นความจำเป็น

 ลูกบิ๊วยได้ไหมครับ

 อาหารนอกเวลา ยกเว้นให้เฉพาะที่ถือว่าเป็นยา เช่น สมอ เรียกว่าเป็น “ยาปนมัด” ที่จะช่วยทำให้ร่างกายเป็นไปอยู่ได้ แต่ในขณะที่รับประทานไม่ได้เคี้ยวเพื่อความเอร็ดอร่อย แหม ! เม็ดที่หนึ่ง มันอร่อยขออีกเม็ด สองก็ยังไม่พอ สามแล้วก็ยังจะเอาอีก อย่างนี้มัน กลายเป็นสนองความตะกละ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

☞ หลังจากพรรษานั้นผ่านไป อาจารย์คิดว่าได้อะไรบ้างครับ

🌸 อันหนึ่งก็ได้ความประจักษ์ใจว่า การปฏิบัติธรรมนั้นปฏิบัติที่ไหนก็ได้ ถ้าเราปฏิบัติด้วยความจริงจังต่อเนื่องสม่ำเสมอไม่ขาดตอน เราจะได้ผล เป็นความประจักษ์ขึ้นที่ใจของเราเอง คือ จะมีความสงบ ความเย็น ความนิ่ง อยู่กับอะไร ๆ ที่แวดล้อมรอบตัวได้โดยไม่รู้สึกรว่าต้องทน นอกจากนั้นก็เป็นผลที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่า นี่คือนหนทางชีวิตที่ควรดำเนินต่อไป เพราะทำให้ชีวิตของเราที่วุ่นวายสับสน ร้อนรนและลูกกลน ได้กลับเป็นชีวิตที่สงบและนำความสุขที่แท้จริงมาให้ นี่คือนจุดหมายปลายทางของชีวิตอันแท้จริงของทุกคน เป็นคุณค่าสูงสุดของชีวิตที่ควรแสวงหา

สละโลก

☞ หลังจากนั้นอีกนานเท่าใดอาจารย์จึงได้ตัดสินใจลาออกจากรามคำแหง

☞ เมื่อฝึกปฏิบัติมาเรื่อย ๆ ก็มีความมั่นคงและมั่นใจมากยิ่งขึ้นว่า **ธรรมะเป็นสิ่งที่มีความค่าสูงสุดต่อชีวิต** เมื่อมองดูการทำงานของเรที่เริ่มมาตั้งแต่อายุ ๑๙ ปี เป็นครูมาตั้งแต่ยังเป็นเด็กสาว จนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ จนเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ก็เห็นว่าได้ทำมาแล้วทั้งงานหลวงงานราษฎร์ มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างทั่วถึงพอใช้ ดังนั้น ชีวิตการทำงานนี้น่าจะเพียงพอแล้ว ทำไมเราจึงไม่ใช้เวลาที่เหลืออยู่เพื่อการศึกษาฝึกฝนอบรมในส่วนที่ชีวิตยังขาดอยู่ ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งที่มีความค่าสูงสุดของชีวิตที่มนุษย์ควรจะแสวงหา เราเองก็มีอิสระ ไม่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบอะไรอีก ก็เลยตัดสินใจว่า ถึงเวลาแล้ว

☞ ให้เหตุผลในการลาออกว่าอย่างไรครับ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

ก็ไม่ต้องมีเหตุผลอะไรมาก เพราะเป็นลูกจ้างทำสัญญา
กันเป็นปี ๆ ตอนนั้นก็ยังไม่หมดสัญญา แต่ก็บอกว่าเราต้องการจะหยุด
ตอนนี้แหละ

แล้วมหาวิทยาลัยหาคนสอนต่อได้หรือครับ

ก็มีสอนต่อกันมาได้จนถึงทุกวันนี้ ตอนนั้นเรารู้สึกว่า
ควรจะใช้เวลาที่เหลืออยู่มาฝึกปฏิบัติ พัฒนาสิ่งที่เราไม่เคยมีให้มันเกิดมีขึ้น
ชีวิตจะได้มีความสมบูรณ์กว่านี้

มีใครทักท้วงไหมครับ

รู้สึกจะไม่มีเพราะไม่ได้บอกใคร เราคิดของเราอยู่
คนเดียว ฝึกอบรมอยู่คนเดียว เพราะรู้ว่าเรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องของใจของ
แต่ละคน ก็ไม่นึกอยากจะไปชักชวนใครให้มาทำอย่างเรา และใครจะมาห้าม
เราก็คงไม่ได้ ก่อนที่จะตัดสินใจนั้น ก็ได้ทดลองและทดสอบแล้ว จนเห็น
ว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และเป็นสิ่งที่ควรต้องทำ จึงทำได้โดยไม่มีปัญหา

อาจารย์เข้าวัดเลยหรือว่าฝึกที่บ้านต่ออีกระยะ

ก่อนที่จะตัดสินใจอย่างนี้ ก็รู้แล้วว่าเราจะต้องหาที่

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรวงศ์

อยู่ใหม่ เป็นสถานที่ที่จะปฏิบัติธรรมได้ ก็แน่นอนว่าต้องนึกถึงวัด แล้วเราจะไปอยู่วัดไหนดี เราเข้ามาสู่ชีวิตการปฏิบัติธรรมอย่างมีจุดหมาย ไม่ใช่เพียงแต่จะไปอาศัยวัดอยู่ จึงต้องเลือกว่าวัดใดจึงจะเหมาะแก่การพักอาศัย อยู่อย่างปลอดภัย และมีโอกาสในการปฏิบัติธรรมได้อย่างเต็มที่ เราไม่ได้คิดว่าจะไปอยู่ประเดี๋ยวประด๋าวแล้วก็กลับ แต่เป็นการไปอย่างที่ตั้งใจแล้วว่า จะต้องเดินไปตามหนทางใหม่ที่เลือกแล้วนี้ให้ตลอดรอดฝั่ง จึงไม่ผลิผลาม แต่ได้คิดอย่างรอบคอบว่า เราเป็นผู้หญิง สถานที่ที่เราจะไปอยู่นั้นต้องมีความปลอดภัยและไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติธรรม

นอกจากนั้นก็ยังคงคิดดูอีกว่า การที่เราเป็นผู้หญิงซึ่งมุ่งมั่นจะไปปฏิบัติธรรมนี้ บางทีอาจทำให้ไม่สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ทางวัดได้ตามที่วัดต้องการ พุดตรง ๆ ก็คือ ถ้าวัดต้องการใช้ให้เราทำโน่นทำนี่อย่างที่เราเห็นในบางแห่ง เราจะสามารถรับใช้อย่างนั้นได้หรือไม่ เพราะการรับใช้เช่นนั้นไม่ใช่วิถีทางชีวิตของการปฏิบัติธรรมโดยตรง

ถ้าเป็นอย่างนั้น เราก็ต้องคิดที่จะช่วยตนเองได้อย่างเต็มที่ การปฏิบัติธรรมของผู้หญิงไม่ใช่เรื่องง่าย วัฒนธรรมไทยเอื้ออำนวยต่อผู้ชาย เมื่อบวชเป็นพระก็มีผู้คนใส่บาตรให้ฉัน แต่ผู้หญิงทำอย่างนั้นไม่ได้ จึงต้องช่วยตัวเอง เราสามารถจะหาเลี้ยงตัวเองได้ไหม ครูโชคดีที่มีบ้านนาญเป็นรายได้ เหมือนอยู่กับน้ำบ่อทราย พอจะตกใช้ไปได้เรื่อย ๆ เมื่อเป็นคนวัดก็ไม่ต้องใช้จ่ายอะไรมาก จึงไม่มีปัญหาในเรื่องนี้

อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญมากก็คือ การไปปฏิบัติธรรมนี้จำเป็น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ที่จะต้องมีผู้แนะนำ ผู้สอน ผู้อบรมธรรม ครุคิดถึงเรื่องนี้มากกว่าเรื่องอื่น
อาจเพราะเคยเป็นครูมาก่อน ก็เลยรู้สึกว่าคุณครูผู้สอนนี้มีความจำเป็นมาก
เพราะถ้าหากเราได้รับคำตอบที่มุ่งตรงสู่แก่นหรือหัวใจของพระพุทธศาสนา
ก็จะช่วยให้การปฏิบัติของเราลัดตัดตรง ไม่มีมัวอ้อมค้อมวนเวียน เราเอง
ก็อายุมากแล้วคงไม่มีเวลาอีกสักเท่าใด

หลวงพ่อบ้านพระอาจารย์ชา

 ครูใช้เวลาอย่างน้อยปีหนึ่งเต็ม ๆ ในการมองหาท่านครูบาอาจารย์ เข้าไปศึกษาเรียนรู้จากวัดหลายแห่ง โดยไปพักอยู่แห่งละ ๓ วันบ้าง ๗ วันบ้าง ๑๐ วันบ้าง ตามแต่จะมีเวลา เพื่อไปสัมผัสชีวิตชาววัดดูว่า แต่ละแห่งมีระเบียบปฏิบัติอย่างไร เหมาะสมกับเราหรือไม่ เราทำได้ไหม ตลอดปีสุดท้ายก่อนที่จะตัดสินใจก็ได้วนเวียนไปฟังธรรมเทศนา และปฏิบัติกับท่านเจ้าประคุณหลวงพ่อบ้าน

 ที่วัดหนองป่าพง

 หลวงพ่อบ้านมีวัดสาขาหลายแห่ง แล้วแต่ที่ท่านจะไปอยู่ที่สาขาไหน เราก็ตามไป แต่ขณะนั้นส่วนใหญ่ท่านอยู่ที่วัดหนองป่าพง พอมีวันหยุดหรือสุดสัปดาห์ก็จะไปที่นั่น หลวงพ่อบ้านก็มักจะถามว่าทำไมมาน้อยนัก ๒ - ๓ วันก็กลับแล้ว ก็กราบเรียนท่านว่าเรายังไม่ว่าง แต่จะ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

หาเวลามาให้นาน ๆ ลักที่ หลวงพ่อท่านก็บอกว่า ถ้ามาอยู่ได้นาน ๆ เมื่อไหร่ ก็จะไปอยู่ที่ดี ๆ เพราะเรามักจะไปร้องเรียนตามประสาคนโลกที่ยังมีกิเลสว่าต้องการที่ดี ๆ ที่สงบ สบาย

ก็พอดีน้ำท่วมใหญ่ในปี ๒๕๒๓ ที่รามคำแหงนี้ท่วมมากเลย มหาวิทยาลัยปิดนาน ก็กราบเรียนท่านว่าจะมาอยู่ให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ แล้วก็ทวงถามที่หลวงพ่อว่าจะพาไปวัดที่สงบ ท่านก็พาไปวัดถ้ำแสงเพชร ซึ่งอยู่บนเขาแล้วก็เป็นป่า อากาศดี เหมาะแก่การปฏิบัติ

โดยสรุปก็คือได้ศึกษาปฏิบัติกับท่านจนเป็นที่แน่ใจว่า ท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเราได้ เพราะท่านเป็นผู้ที่รู้ธรรมะลึกซึ้ง วิธีสอนธรรมะของท่านนั้น ท่านสามารถจะพูดเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย เรื่องลึกให้เป็นเรื่องตื้น และท่านมีอารมณ์ขันในการสอน ผู้ที่ฟังธรรมจากท่านจะได้รับทั้งความเพลิดเพลิน ความเบิกบานในธรรม และกำลังใจ

เมื่อเห็นว่ามีครบพร้อมแล้ว ทั้งครูบาอาจารย์ซึ่งจะเป็นที่พึ่งในทางธรรม สถานที่ดี และทุนทรัพย์ที่จะช่วยเหลือตัวเอง ก็เลยตัดสินใจลาออกจากงานไปอยู่ที่โน่นก่อนเข้าพรรษาของปีถัดมา ด้วยความมั่นใจว่าเราสามารถที่จะเดินไปบนหนทางนี้ได้ เราจะไปคนเดียวโดยไม่มีพี่ไม่มีน้อง ไม่มีเพื่อนฝูง ลูกศิษย์ลูกหา ไม่มีใครทั้งนั้น ไปเงียบ ๆ ไม่บอกใคร มีผู้รู้เพียง ๒ - ๓ คน เฉพาะที่จำเป็น ซึ่งเราจะต้องขอความช่วยเหลือในกิจส่วนตัวบางอย่างเท่านั้น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

☞ ไปอยู่กับท่านนานไหมครับ

🌸 ได้ไปอยู่กับท่านจริง ๆ ไม่นานค่ะ ในพรรษาแรก
นั่นเองท่านก็เริ่มอาพาธ แต่ยังสามารถสอนได้ เดินเหินได้ ครูเองก็เกิดเป็น
ไข้มาลาเรีย ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยเข้าโรงพยาบาล เป็นคนแข็งแรง

☞ ก็ที่นั่นเป็นป่าทั้งนั้น

🌸 ค่ะ เป็นวัดทางภาคอีสานที่ค่อนข้างจะอยู่ในป่า แต่ครู
ก็รอบคอบนะ ก่อนจะไปได้สอบถามทางกระทรวงสาธารณสุข ขอคำ
แนะนำและวิธีป้องกัน แล้วก็เตรียมยาไปรับประทานตามที่เขابอกทุกอย่าง
แต่ก็ยังเป็นและเป็นอย่างแรงด้วย ไม่มีอาการจับสัน แต่ปวดศีรษะอย่าง
บอกไม่ถูก อาเจียน รับประทานอะไรไม่ได้ หลวงพ่อท่านก็ให้คนพาไปส่ง
โรงพยาบาล ให้น้ำเกลืออยู่ตลอดอาทิตย์จึงค่อยดีขึ้น พอออกจากโรงพยาบาล
หลวงพ่อก็เรียกมาพบเพื่อบอกให้ทราบว่าท่านไม่สบาย จะต้องไปรักษาตัว
ที่กรุงเทพฯ ท่านคอยอยู่เพื่อจะบอกให้ครูทราบ เพราะท่านรู้ว่าครูมาอยู่
กับท่าน ก็หวังพึ่งให้ท่านช่วยดูแลอบรมสั่งสอน

☞ ท่านป่วยเป็นอะไรครับ

🌸 ท่านมีน้ำในสมอง ทำให้โคลงเคลงทรงตัวไม่ได้ บางที

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ก็นึกอะไรไม่ออก พุดไม่ได้อย่างที่ใจต้องการ หมอบอกว่าท่านคงจะเป็นมานานแล้ว แต่การแสดงธรรมของท่านก็ยิ่งปกติ คนฟังไม่รู้เลย ท่านไม่อยากทิ้งให้ครูอยู่ที่ถ้ำแสงเพชร เพราะค่อนข้างจะเปลี่ยวและไม่มีผู้หญิงอยู่ประจำ ขอให้ครูเลือกว่าจะไปอยู่ที่วัดหนองป่าพงหรือวัดป่านานาชาติ ซึ่งมีที่พักพร้อม ครูก็กราบเรียนว่า ขอลงมาตั้งหลักที่กรุงเทพฯ ก่อน

☞ ทำไมตอนนั้นไม่ตัดสินใจบวชชี

หมายถึงนุ่งขาวห่มขาวนะเธอ เมื่อไปอยู่กับหลวงพ่อบุชา พอไปถึงตอนแรกก็ปลงผม หมายความว่าบวชแล้วนะ แต่ได้เรียนหลวงพ่อบุชาว่าจะไม่นุ่งขาวเหมือนแม่ชีของหลวงพ่อบุชาที่มีอยู่เยอะแยะ เพราะว่ามีความประทับใจในคุณแม่เขาสวนหลวงซึ่งท่านแต่งตัวอย่างนี้ นุ่งดำใส่ขาวห่มผ้าและปลงผม การปฏิบัติของท่านน่านับถือมาก มีความเป็นระเบียบเคร่งครัด ถึงแม้ว่าท่านจะไม่ใช้พระภิกษุสงฆ์ แต่การปฏิบัติของท่านไม่มีอะไรเป็นที่น่าตำหนิ ก็นึกไว้ในใจว่า ถ้าวันใดเราออกจากบ้านมาเป็นชาววัดก็จะแต่งตัวอย่างท่านนี้แหละ เพราะเราถือว่าการบวชที่ใจสำคัญกว่ารูปแบบเราก็รับศีล ๘ เหมือนอย่างคนอื่น เพียงแต่เปลี่ยนจากผ้านุ่งสีขาวเป็นสีดำ

ธรรมดาหลวงพ่อบุชามักจะชักชวนผู้หญิงที่เข้าไปอยู่ที่วัดให้บวชชี ที่วัดหนองป่าพงมีแม่ชีตั้ง ๕๐ - ๖๐ คน แต่สำหรับครูหลวงพ่อบุชาไม่เคยชวนเลย ท่านอนุญาตให้แต่งตัวอย่างนี้ ก็พอใจอย่างนี้เรื่อยมาใหม่ ๆ ใครมาเรียกว่าแม่ชี ก็จะอธิบายแก้ไข กลัวเขาจะเข้าใจผิด บอกว่า

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรวงศ์

แต่อย่างนี้เขาเรียกอุบาสิกา เต็มนี้ไม่อธิบายแล้วใครจะเรียกอะไรก็สุดแต่เขา

☞ ท่านอาจารย์มีความเคารพศรัทธาท่าน ก. เขาสวนหลวงมาก แล้วทำไมไม่ไปปฏิบัติกับท่านล่ะครับ

☞ ท่านละสังขารไปตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๐ ค่ะ ก่อนที่ครูจะตัดสนใจลาออกจากงานมาปฏิบัติธรรมเต็มตัว

☞ มีที่ทราบว่าท่านอาจารย์ชาอาพาธ รู้สึกเสียดายไหมครับที่ไม่ได้เป็นลูกศิษย์ของท่านต่อไป

☞ มันก็น่าเสียดายนะ เพราะเหตุที่เราสละชีวิตทางโลกตัวคนเดียวไม่มีบ้านเรือน เอาชีวิตทั้งชีวิตไปฝากไว้กับหลวงพ่อก็เพื่อจะปฏิบัติธรรม หลวงพ่อก็มีความรู้สึกอย่างนี้ ท่านจึงเป็นห่วง ขณะที่อยู่ในโรงพยาบาลท่านก็ให้แม่ซีไปช่วยดูแล มีพระไปเยี่ยม พอกลับมาท่านบอกว่า ท่านตั้งใจจะไปเยี่ยมแต่เรือนที่พักในโรงพยาบาลมันอยู่ด้านหลังท่านเดินไกลไม่ได้แล้วจึงคอยอยู่ที่วัด ท่านมีความตั้งใจที่จะอุปถัมภ์ช่วยเหลือในทางธรรม แต่มันถึงเวลาที่จะต้องเป็นอย่างนี้ตามเหตุปัจจัย จะว่าเสียใจไหม มันก็ไม่เชิงนะ แต่ก็มีความเสียดายอยู่บ้างว่า จะไม่มีโอกาสได้รับการแนะนำคำสั่งสอนจากท่านอีก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรวงศ์

เมื่อหลวงพ่อกำลังมากรุงเทพฯ เพื่อรักษาตัว เราก็ตั้งสติใคร่ครวญว่าจะทำอย่างไรต่อไป มองย้อนหลังไปถามตัวเองว่าเสียตายไหมที่ได้สละสิ่งที่เคยมีเคยเป็น มาดำรงชีวิตอย่างนี้ แล้วไม่หันไรรเลย ครูบาอาจารย์ที่เราเอาชีวิตมาฝากไว้ก็ไม่มีเหตุอาพาธ ก็ตอบตัวเองได้อย่างแน่ใจชัดเจนเลยว่าจะไม่เสียตาย ทีนี้เราก็มองไปข้างหน้าว่าจะทำอย่างไรต่อไป เพราะเราไม่คิดจะหวนกลับไปใช้ชีวิตอย่างเดิมอีกแล้ว เราจะไปอยู่ที่ไหนจากนี้คือวัดสุวัต แล้ววัดไหนล่ะที่เราจะไปอยู่ต่อไปได้อย่างมั่นใจเหมือนที่เราเคยอยู่กับหลวงพ่อก่อน ถามตัวเองว่ากลัวไหมที่จะต้องเดินต่อไปตามลำพัง ก็ตอบว่าไม่กลัว อะไรมากกว่าไม่กลัว ก็เพราะความมั่นใจในพระธรรม ว่าธรรมะย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรม เมื่อไม่กลัวก็เหลือแต่ปัจจุบันที่จะต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าจะจัดการชีวิตต่อไปอย่างไร

 รวมเวลาที่อาจารย์อยู่กับท่านอาจารย์ชาลภิกขโกหนึ่งได้ไหมครับ

 ถ้ารวมทั้งหมดตั้งแต่ไปศึกษาหาความรู้จากท่านก็เห็นจะไม่น้อยกว่า ๒ ปี แต่ช่วงที่ออกจากบ้านไปอยู่กับท่านนี้ไม่นาน

 ทราบว่าอาจารย์ได้ช่วยทำหนังสือให้ท่านด้วย

 นั่นตั้งแต่ก่อนจะไปอยู่กับท่าน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 “นอกเหตุเหนือผล” เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรครับ

นอกเหตุเหนือผล เป็นหนังสือรวมธรรมเทศนาของ หลวงพ่อ ลูกศิษย์ฝรั่งของหลวงพ่อถอดเทปแล้วแปลเป็นภาษาอังกฤษออกมา พิมพ์เป็นเล่ม ให้ชื่อว่า A TASTE OF FREEDOM แต่ก่อนหนังสือ ธรรมเทศนาของท่านไม่ค่อยมี พอครูไปอ่านก็รู้สึกชอบมาก ท่านบอกว่า ชอบก็แปลออกมาสิ จะได้มีหนังสือเป็นภาษาไทย ก็นำชั้นนะ ลูกศิษย์ฝรั่ง แปลเป็นภาษาอังกฤษก่อน แล้วลูกศิษย์คนไทยก็ไปแปลจากภาษาอังกฤษ มาเป็นภาษาไทยอีกที “นอกเหตุเหนือผล” เป็นชื่อธรรมเทศนากัณฑ์หนึ่งที่ หลวงพ่อแสดงธรรมแก่ผู้ที่กำลังได้รับความทุกข์จากเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน เห็นว่าเป็นชื่อที่น่าฟังก็เลยเอามาเป็นชื่อหนังสือ

 แล้ว “โพธิญาณ” ละครับ

ก็มีที่มาอย่างเดียวกัน ลูกศิษย์ฝรั่งของหลวงพ่อจะรู้ ภาษาไทยกันทั้งนั้น ท่านก็เลือกธรรมเทศนากัณฑ์ที่ท่านพอใจแปลออกมา เป็นภาษาอังกฤษ ใช้ชื่อว่า BODHINYĀNA ตรงกับภาษาไทย “โพธิญาณ เถร” เป็นชื่อสมณศักดิ์ของหลวงพ่อ หนังสือเล่มนี้เป็นการรวม ธรรมเทศนาต่าง ๆ หลายกัณฑ์ แต่ละกัณฑ์ท่านเทศน์ให้ฟังอย่างง่าย ๆ แม้ ผู้ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติธรรมก็เข้าใจได้ไม่ยาก เป็นการแสดงธรรมแก่โยมมารดา ของพระฝรั่งก็มี

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทร์กำแหง

๘ ทำไมท่านอาจารย์ชามีลูกศิษย์เป็นฝรั่งเยอะ

ฝรั่งเหล่านั้นเป็นผู้ที่แสวงหาคำตอบของชีวิต ในสมัยนั้นเป็นยุคของฮิปปี เขาไม่พอใจสิ่งแวดล้อม สภาวะของครอบครัวและสังคมก็เลยแต่งเนื้อแต่งตัวให้ผิดไปจากคนอื่นเป็นการชดเชย แล้วก็ออกเดินทางไปตามประเทศแถบเอเชียเพื่อแสวงหาคำตอบว่า ชีวิตคืออะไร เกิดมาทำไม มาเมืองไทยกันไม่น้อย และหลายคนได้ไปพบหลวงพ่อก็คงไปขอฟังธรรมจนกระทั่งขอบวช มาทีแรกยังไม่รู้ภาษาไทย ฟังไม่รู้เรื่อง ท่านก็เทศน์เป็นภาษาไทยนั่นแหละให้ฟัง (หัวเราะ)

ฝรั่งเหล่านั้นได้เฝ้าดูจริยาวัตรของท่านแล้ว เห็นว่าท่านน่าเคารพศรัทธา เขาเชื่อแน่ว่าจะได้รับประโยชน์จากท่านจึงขอพักอยู่ด้วยเวลาหลวงพ่อก่อนเทศน์ให้พระภิกษุหรือญาติโยมฟัง ท่านก็เรียกให้มาฟัง ฟังไปนาน ๆ เข้าก็รู้สึกว่ามีไหวแล้ว ขึ้นมานั่งฟังตั้ง ๒ - ๓ ชั่วโมง ไม่รู้เรื่องแล้วยังปวดเมื่อยอีก เลยต้องไปฝึกฝนเล่าเรียนภาษาไทย เพื่อจะได้ฟังออกว่าหลวงพ่อบอกอะไร หลวงพ่อก่อนมีวิธีสอนลูกศิษย์ฝรั่งอย่างนี้ หรือไม่ท่านก็ส่งไปอยู่วัดสาขาที่ไม่มีคนพูดภาษาอังกฤษได้ ไปอยู่คนเดียวพูดกับใครไม่รู้เรื่อง หนักเข้าก็ต้องเรียนภาษาไทย

ก่อนที่จะอนุญาตให้บวช ท่านให้เป็นผ้าขาวเสียก่อน คือเป็นอุบาสก ปลงผม นุ่งขาวห่มขาว รัศมี ๘ เป็นลูกศิษย์พระแต่ประพฤติอย่างเคร่งครัด ท่านก็จะดูไป ๆ ว่ามีอุปนิสัยพอจะบวชได้ไหม บางคน

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทวาทะ

๖ เดือน บางคนบิหนึ่ง บางคนเกินปีแล้วก็ยังไม่ได้รับอนุญาต บรรดา ลูกศิษย์ฝรั่งเหล่านี้เมื่อบวชแล้วจึงเป็นผู้ที่บวชจริง ประพฤติปฏิบัติจริง เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาในต่างประเทศ ตอนนี้มีหลายสาขา เช่น ชิตเฮิร์ส อมราวดี ที่ประเทศอังกฤษ แล้วยังมีที่สวีตเซอร์แลนด์ อิตาลี และอีกหลายประเทศ

 อาจารย์เคยถามพระฝรั่งไหมครับว่า ทำไมจึงตัดสินใจ มาบวช

 ส่วนใหญ่เขาก็เป็นคนมีความรู้ มีการศึกษาดี มี ประสบการณ์ แต่ก็คงจะได้พบแล้วว่า สิ่งที่เขาเป็นอยู่นั้นไม่สามารถ ให้คำตอบแก่เขาได้ว่า ชีวิตคืออะไรและจะต้องดำเนินไปอย่างไร จึงจะ เป็นชีวิตที่มีคุณค่าและความสุขอย่างแท้จริง จึงคิดว่าการบวชเรียนแล้ว ฝึกปฏิบัติธรรมน่าจะเป็นหนทางที่เป็นประโยชน์และให้คำตอบแก่เขาได้

ท่านอาจารย์พุทธทาส

☞ เมื่อท่านอาจารย์ชาอาพาธต้องลงมารักษาตัวที่กรุงเทพฯ อาจารย์ก็ลงมาตั้งหลักที่กรุงเทพฯ ด้วย แล้วเป็นอย่างไรต่อไปครับ

☞ หลังจากได้รับการผ่าตัดแล้ว หลวงพ่อก็ดูว่าจะหายป่วย แข็งแรงขึ้นมากทีเดียว แสดงธรรมได้เดินเหินได้คล่องแคล่ว ท่านพักฟื้นอยู่ราว ๖ เดือนก็กลับอุปถัมภ์ ถึงวันเกิดของท่านก็มีงาน มีญาติโยมเข้ามากราบแสดงความยินดีที่ท่านกลับมา อาจจะเป็นด้วยเหตุที่ท่านต้องรับแขกมากหรือทำงานอย่างอื่นมากก็ได้ ท่านก็เลยกลับอาพาธขึ้นอีก ต้องมาอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ คราวนี้ท่านไม่ฟื้น มีแต่ทรุดลงจนเป็นอัมพาต สอนไม่ได้ ก็เลยเป็นที่แน่ใจว่าอย่างไรเสียครูก็ต้องหาครูบาอาจารย์ที่จะสอนอบรมต่อไป เพราะสำนักตัวว่าเรายังใหม่อยู่มาก แม้เราจะพอรู้ธรรมะบ้าง และมีความมั่นคงในจิตใจว่าจะดำเนินชีวิตในหนทางนี้ต่อไป

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ไม่ถอยหนี แต่เราจะต้องฝึกอบรมอีกมาก

ตอนนั้นเพื่อนทางธรรมผู้อาวุโสท่านหนึ่งก็บอกว่า อ่านหนังสือของท่านอาจารย์พุทธทาสมากก็มาก ทำไมไม่ลองไปดูที่ท่านบ้าง ก็เป็นความจริงนะ หนังสือของท่านอาจารย์พุทธทาสพิมพ์เผยแพร่ออกมามากมาย ในสมัยที่ครูยังทำงาน ยังไม่สนใจธรรมะ แต่ก็ได้ซื้อหามาอ่าน ตอนที่ท่านอาจารย์ไปแสดงธรรมเกี่ยวกับจริยธรรมของครูที่คุรุสภา ก็ไปฟังทุกครั้งด้วยความสนใจในฐานะที่เป็นครูคนหนึ่ง และจำประโยคหนึ่งของท่านได้ขึ้นใจอยู่ประโยคเดียวว่า “สัพเพ ธัมมา นาลัง อภินิเวสายะ สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่พึงยึดมั่นถือมั่น” โดยที่ยังไม่รู้ธรรมะอะไรเลย มันเกิดประโยชน์ตรงไหนก็ไม่รู้ แต่มันเข้ามาอยู่ในใจได้ยังไงไม่ทราบ เกิดความชอบก็เลยท่องจำเอาไว้

ทีนี้พอมีอะไรเกิดขึ้นกับเรา ในทางที่ไม่พอใจหรือสูญเสีย ประโยคนี้นั้นก็ผุดขึ้นมา “สัพเพ ธัมมา นาลัง อภินิเวสายะ สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่พึงยึดมั่นถือมั่น” ท่องด้วยปากแต่มันช่วยที่ใจทีละน้อย ๆ ถึงเวลาที่ต้องไปบรรยาย ขอประทานโทษ ก็จำขึ้นปากท่านอาจารย์นี้แหละไปพูดต่อพูดอยู่เรื่อย จนใคร ๆ เขาคิดว่าครูนี้รู้ธรรมะมาก (หัวเราะ) ความจริงไม่รู้หรอกว่าประโยคนี้มีความหมายลึกซึ้งเพียงใด เป็นธรรมะขั้นสูง ขั้นหัวใจทีเดียว เพราะถ้าหากว่าสิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่พึงยึดมั่นถือมั่น สลัดมันออกไปได้หมด สุนัขตัวนี้จะเกิดขึ้น เป็นจิตที่ว่างอย่างเต็มที่ คุณผู้อาวุโสท่านนี้ก็บอกว่า ไม่ลองไปเองสักทีหนึ่งละ ในขณะที่ยังไม่ตัดสินใจว่าจะทำ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

อย่างไร ก็ลองไปดูสิ ก็เลยตกลงไปในเดือนกันยายนปีนั้นเอง (พ.ศ. ๒๕๒๕)

แล้วคุณที่ก็พาไปโดยกราบเรียนให้ท่านทราบก่อนล่วงหน้า
เดินทางด้วยรถไฟไปถึงตอนเช้ามีด ท่านอาจารย์นั่งอยู่ที่ม้าหินอย่างที่จเลิศ
เคยเห็น ก็กราบเรียนท่านว่า จะมาลองดูว่าธรรมะที่ท่านอาจารย์สอนนี้
สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือเปล่า ก็ไม่ได้เป็นการสบประมาทอะไรท่านนะ
เพราะเราเป็นครูและเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ไม่ใช่ใครบอกว่าดีก็เชื่อ
ต้องขอทดสอบก่อน ทดสอบด้วยการนำมาปฏิบัติที่ใจของเราว่ามันจะเกิดผล
ได้ไหม ตอนนั้นก็ไม่รู้หรอกว่า นี่แหละคือคำสอนขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งท่านไม่เคยทรงบอกใครเลยว่าฟังแล้วต้องเชื่อทันที

 ท่านบอกกาลามสูตร

 ใช้ กาลามสูตร ท่านบอกว่าเมื่อเราได้ฟังแล้วก็จง
เอามาใคร่ครวญ เอามาทดลองฝึกปฏิบัติดู เห็นผลแล้วจึงเชื่อ ตอนนั้น
ครูก็ไม่รู้ว่านี่คือ กาลามสูตร ท่านอาจารย์ท่านเป็นนักปราชญ์ ท่านก็คงรู้
ชนิดของคนอีกเหมือนกัน ท่านก็เลยปล่อย อยากรู้อะไรก็พูดไป จำได้ว่า
พูดอะไรต่ออะไรมากที่สุด อวดความเสียสละของเราที่อุทิศชีวิตเข้ามา
ในหนทางธรรม ทั้งบ้าน ทั้งโลก ทั้งงาน ทั้งอะไรต่าง ๆ มา ท่านอาจารย์
ก็เป็นผู้ฟัง ท่านฟังเฉย ๆ นานนะไม่ใช่บ่อย ๆ เป็นชั่วโมงเห็นจะได้
ผลที่สุดท่านก็บอกให้ไปพักเสียก่อน เย็น ๆ ค่อยมาใหม่ แล้วท่านก็ให้คน
มาส่งที่ที่พัก พอตอนเย็นก็ไปพร้อมกับรายชื่อหนังสือที่เล่าให้ฟังแล้ว ท่าน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

ก็บอกให้หยุดให้อ่านหนังสือเล่มใน

☞ การที่ท่านบอกให้หยุดให้อ่านหนังสือเล่มในนี้ เป็นการเตือนอาจารย์หรือเปล่าครับ

🌸 ไซ้ เป็นการเตือน เพราะท่านได้ฟังเมื่อตอนเช้า ท่านก็รู้แล้วว่ามันฟังแคไหน มันฟังจริง ๆ เพราะมันพูดตั้งแต่ตัวเอง พูดอวดแต่ความดีความวิเศษของตัวเองโดยไม่รู้ว่าเป็นการอวด คนไม่ฟังเขาไม่พูดมากหรอก นี่จึงเป็นเครื่องแสดงใจคะว่า เมื่อพูดมากยิ่งพูดไม่จบ พูดอะไรต่ออะไร ลัทธิเพเทระจนจับความไม่ได้ นั่นแหละคือฟัง ความฟังชานซึ่งมันจะพาใจให้กระเจิดกระเจิง ใจไม่อยู่นิ่ง ไม่อยู่กับที่ ไม่มีสมาธิ จะทำอะไรก็ทำได้หรอก แต่ผลมันไม่สมบูรณ์

☞ ขนาดฝึกกับท่านอาจารย์ซาไป ๒ ปีแล้ว ยังฟังเลยนะครับ

🌸 น้อย่าไปพูดอย่างนี้สิ เสียชื่อหลวงพ่อนะ (หัวเราะกัน) เพราะหลวงพ่อบอกท่านสอนถูกต้อง แต่เราไม่ได้ทำให้ตลอดรอดฝั่ง แล้วพอหลวงพ่อบอกท่านอาพาธ เราก็มาอยู่ของเรา พอไกลครูบาอาจารย์นานเข้า ความที่เรายังไม่มีความหนักแน่น เราก็โอนเอนไปมา

นี่เป็นการแสดงว่า ที่เราฝึกมานั้น ถ้าไม่ทำให้ต่อเนื่อง ก็จะ

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจน อินทรกำแหง

เกิดความเสื่อม ความทรุด ความถอยขึ้นได้ ตอนที่อยู่กับหลวงพ่อนั้น
มีสมาธิมากพอสมควรทีเดียว แต่พอเราละเลยมันก็มีผลอย่างนี้

☞ พอท่านเตือนให้หยุด ให้กลับมาอ่านหนังสือเล่มใน
อาจารย์ก็กลับไปฝึกสมาธิต่อเลยหรือครับ

🌸 เปล่า ก็นั่งนึกว่า เอ๊ะ ! หนังสือเล่มในนี้มันยังงั้น
ก็รู้แล้วว่าท่านหมายความว่าให้ปฏิบัติข้างในแต่ แหม ! มันก็มองไม่ค่อยเห็น
นะว่าหนังสือเล่มในมันเป็นอย่างไร อยู่ที่ไหน ก็เลยพยายามฝึก พยายาม
ดูในเรื่องของใจ ตามดูความรู้สึกภายในของเรา ท่านอาจารย์ท่านก็รู้ว่า
คนที่จะมาฝึกปฏิบัตินั้น จะต้องควบคุมใจให้นิ่งได้เสียก่อน ถ้านิ่งได้มันถึง
จะสามารถมองอะไรที่ลึกได้ การฝึกปฏิบัติทางจิตไม่ใช่ของที่จะมองดูกัน
ได้อย่างผิวเผิน

หนังสือเล่มใน

☞ “หนังสือเล่มใน” ที่ท่านอาจารย์พุทธทาสให้อาจารย์
อ่านนี้ เป็นสิ่งที่พวกเราไม่รู้จักกันเลย อาจารย์กรุณาอธิบายว่ามันคือหนังสือ
เล่มไหน

🌸 ที่จริงทุกคนมี “หนังสือเล่มใน” อยู่ในตัวทราบหรือ
เปล้าคะ ทุกคนมีหนังสือเล่มในของตัวเอง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่เราไม่มี
เวลาอ่านหนังสือเล่มนี้ ซึ่งมีคุณค่าและความหมายที่สุดต่อชีวิตของเรา
เพราะเรามัวแต่เสียเวลาไปวิ่งวุ่นอยู่กับการอ่านหนังสือเล่มนอก รวมทั้ง
ไปอ่านคน อ่านเหตุการณ์ อ่านสังคม อ่านสารพัด ยิ่งอ่านเท่าไรก็ยิ่ง
วิ่งไปไกลตัวเท่านั้น แล้วก็เลยไม่รู้จักรว่า หนังสือเล่มในของตัวเองเป็นอย่างไร
ที่พูดมานี้ก็รวมทั้งตัวครูด้วย

เมื่อได้ยินท่านอาจารย์บอกว่า ไม่ต้องอ่านอะไรอีกแล้ว อ่าน
แต่หนังสือเล่มในเล่มเดียว ก็รู้ว่าท่านหมายถึงให้อ่านใจตัวเราเอง เพื่อจะ

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณจวน อินทรวงศ์

ได้รู้ว่าเรารู้จักใจตัวเองจริงหรือเปล่า เราก็มักจะรู้แต่เราเป็นคนใจดีมีเมตตา
ซื่อสัตย์ ใจอ่อน ใจกว้าง ส่วนอะไรที่ไม่ดี เช่น ใจดำ ใจร้าย ใจเห็น
แก่ตัว เราไม่เป็น เราจะเป็นแต่ที่ดี ๆ เท่านั้น เพราะฉะนั้นบางทีเราก็เลย
หลงความดีของเรา และอาจจะเผลอพลาดไปทำสิ่งที่ไม่ดีโดยไม่ได้ตั้งใจ ทำให้
หงุดหงิด อึดอัดขัดใจ ไม่สบาย จนกระทั่งเป็นทุกข์ แต่ก็ยังไม่รู้อีกว่านี่
เป็นเพราะอะไร สาเหตุมาจากไหน นี่ก็เพราะไม่เคยอ่านหนังสือเล่มใน
เจ้าประคุณท่านอาจารย์สวนโมกข์จึงเน้นให้อ่านหนังสือเล่มนี้ และครูก็
พยายามจะไขว่คว้าหามาอ่าน

☞ ก็มันไม่ได้เป็นตัวอักษรหรือรูปเล่มอะไรนี่ครับ

ใช้ มันไม่มีเล่มให้เราจับต้องได้เหมือนหนังสือทั่วไป
ถ้าอ่านหนังสือเล่มนอก เราก็หยิบเรื่องนั้นเรื่องนี้มาเปิดอ่าน ยิ่งบรรณารักษ์
นี่อ่านมาเสียนักต่อนักแล้ว แต่หนังสือเล่มในนั้นหมายถึง “ใจ” ใจที่เป็น
นามธรรม ไม่ใช่หัวใจที่ทำหน้าที่สูบฉีดโลหิต ใจนี้มันไม่มีรูป ไม่มีสี ไม่มี
กลิ่น แต่เราสัมผัสได้ใช้ไหมคะ

ถ้าจะถามว่าเราจะดูใจหรืออ่านใจได้ที่ไหน ก็ที่ความรู้สึก
ซึ่งเกิดขึ้นภายในใจของเราเอง สังเกตดูว่าความรู้สึกที่เกิดขึ้นในทุกขณะนี้
เป็นอย่างไร เป็นไปในด้านไหน บวกหรือลบ ทางบวกมันก็มีความยินดี
อิมเอิบ ปิติ ลิงโลด แซ่มชื่นเบิกบาน เพราะอะไร ๆ มันได้อย่างใจ สมใจ
แล้วคนเราก็มักจะพอใจกับความรู้สึกด้านบวกนี้ อยากรู้ให้เกิดบ่อย ๆ ส่วน

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ด้านลบไม่ยอมรับ ด้านลบก็คือ ความหงุดหงิด อึดอัด ชัดใจ เจ็บปวด
ทรมาน ซอกซำ ผิดหวัง ชมชื่น ซึ่งไม่มีใครปรารถนา

อ่านหนังสือเล่มในให้ติก็จะรู้ว่าใจของเรานั้น เมื่อมันมีความ
รู้สึกทางด้านบวก มันก็จะค่อย ๆ ขึ้น ๆ ๆ ๆ พูฟ่องลอยไปบนฟ้า
ดิ่งไม่ค้อยกลับ แต่ถ้าเป็นไปในด้านลบ มันก็ตก ๆ ๆ ลงไปถึงตาตุ่ม ดิ่ง
ไม่ค้อยขึ้นอีกเหมือนกัน ถ้าเปรียบเทียบเหมือนลูกบอล โยนมันขึ้น แล้วก็
กดมันลง โยนขึ้นกดลง ไม่ซำมันก็บวบสลายสึกหรือ ถ้ามันเป็นสิ่งที่มี
ความรู้สึก มันก็คงเหน็ดเหนื่อย ใจก็เช่นเดียวกัน มันเหน็ดเหนื่อยอยู่
ตลอดเวลากับการขึ้น ๆ ลง ๆ เดี่ยวได้เดี่ยวเสีย อ่านหนังสือเล่มในแล้ว
เราจะพบว่า ตลอดเล่มหรือตลอดชีวิตที่ผ่านมา มันไม่มีเนื้อหาอะไรมาก
ไปกว่าการขึ้น ๆ ลง ๆ ของใจ ฉะนั้น ตลอดเวลานี้มันว่างหรือวุ่น

 วุ่น

 วุ่นอยู่กับการป้องกันไม่ให้เสีย และการเรียกร้องไขว่คว้า
กระเสือกกระสนจะเอาให้ได้อย่างไร หนังสือเล่มในมันจึงฉีกขาด ซ้ำซอก
อยู่ตลอดเวลา แล้วแม้แต่บรรณารักษ์ก็ยังไม่รู้จักที่จะทะนุถนอม เรามักจะ
บอกผู้ที่มาใช้บริการอ่านหนังสือของเราว่า เปิดหนังสือต้องถนอม ๆ นะ
เพราะหนังสือมันก็มีหัวใจ พูดยเปรียบเทียบให้เขาเห็นใจหนังสือ แต่ใจจริง ๆ
ของเราจะไม่เคยได้ทะนุถนอมเลย ถ้าจะว่าไปแล้ว เราได้ทารุณร้ายกาจ
กับหนังสือเล่มในของเราเป็นอันมาก ทั้ง ๆ ที่มันเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อชีวิต

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ชีวิตจะชั่วมันก็เพราะใจที่ไม่เคยได้รับการควบคุมฝึกหัด จะดีก็เพราะใจที่ได้รับการฝึกฝนอบรมอยู่เสมอ จนกระทั่งสามารถควบคุมให้อยู่ในสภาวะปกติ ไม่ต้องถูกโยนขึ้นไป หรือกระแทกลงมา มันก็จะค่อย ๆ เป็นใจที่มีกำลังวังชา สะอาดสะอาด เพราะได้รับการอบรมรักษา เช็ดถู ขัดเกลา

เพราะฉะนั้นการอ่านหนังสือเล่มในก็คือ การพยายามอ่านความรู้สึกของเราให้รู้ว่า ความรู้สึกนั้นเป็นไปในทางใด ถ้าหากว่ามันขึ้น ๆ ลง ๆ มันก็ไม่ดีทั้งสองอย่าง ตอนที่มันขึ้นแม้จะรู้สึกว่าได้ แต่มันก็เป็นความรู้สึกชั่วคราวประเดี๋ยวประด๋าว อย่างที่เจ้าประคุณท่านอาจารย์สวนโมกข์ ท่านบอกว่ามัน “สุข” เพราะเป็นสุขเผาไหม้ ไม่ใช่ “สุข” ตอนที่มันตกลงก็มีความวิตกกังวล แล้วก็ทะเยอทะยานอยากจะเอาต่อไปอีกไม่ยอมหยุดนิ่ง เราจึงต้องอ่านเพื่อจะได้รู้จักมัน ทั้งจุดอ่อน จุดแข็ง จุดด้อย จุดดี แล้วจะได้แก้ไขปรับปรุงให้อยู่ในจุดที่พอเหมาะ

 ฟังดูง่าย แต่คงทำยาก

 แล้วทำหรือยัง เคยลองทำสักนิดหนึ่งไหม

 ยังครับ ยังค่ะ

 ยังไม่เคยลองทำเลย เอะอะก็บอกว่ายากเสียก่อนแล้วนี่แหละหนังสือเล่มในของมนุษย์เรา มันจึงชอกช้ำยับเยิน แล้วก็ไม่ใช่คนอื่นมาทำให้เป็นอย่างนั้น แต่ตัวเจ้าของตนเองนั่นแหละ ขอโทษ บางทีจับมันมา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

กระต๊อบด้วยซ้ำไป เรากระซอกกระชั้นกระแทกกระทันมัน ไม่เคยทะนุถนอม จะเอาแต่ให้ได้ใจแล้วใจที่โหนมันจะทนทานได้

นึกดูเถอะ วันไหนที่ลืมนวดขึ้นมานอนที่นอนอ่อนนุ่มในห้องแอร์ ทุกอย่างล้วนแต่บริบูรณ์ในส่วนของวัตถุ อากาศยามเช้าก็แจ่มใสเย็นสบาย แต่ทำไมมันไม่มีแรงลุกขึ้น มันเปลี้ยไปหมดทั้งเนื้อทั้งตัว อยากรจะนอน ทอดแข่งทอดขาอยู่อย่างนั้น เพราะอะไร ร่างกายก็แข็งแรงสมบูรณ์ สุขภาพ อนามัยดีแต่ไม่มีแรงจะลุกขึ้น เพราะอะไร หนังสือเล่มนอกหรือเล่มใน ก็เพราะหนังสือเล่มในมันชอกช้ำฉีกขาด จนเราไม่มีแรงที่จะพยุงตัวให้ลุกขึ้น หรือวันไหนพอถึงเวลาจะนอน อาบน้ำอาบทำสบายดี แต่นอนยังงี้ก็ไม่หลับ จะท่องอะไรสักเท่าไรก็ไม่หลับ ตาค้าง มือก่ายหน้าผาก กระสับกระส่าย คิดวนไปเวียนมาอยู่อย่างนั้น เหมือนยายแก่จำได้ไหมในหนังสือ ยายแก่ที่ แก่เกลียดกลางคืนเพราะแกนอนไม่หลับนะ นี่เป็นเพราะเราละเลยการอ่าน หนังสือเล่มใน ซึ่งเป็นการอ่านที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์

การอ่านหนังสือเล่มในไม่ต้องอาศัยความรู้วิชาการ ไม่ต้องเรียนจบปริญญาระดับไหน ขอเพียงเป็นคนที่มีความรู้สึก และมีความสังเกต ละเอียดลออ มีความสังวรว่า สิ่งสำคัญที่สุดของมนุษย์คือสติ ถ้าเรามีสติ รักษาใจ ก็จะอ่านไปได้เรื่อย ๆ ตลอดเวลาจนกระทั่งมันกลมกลืนซาบซึ้ง ก็จะเกิดปัญญาที่มีค่ายิ่ง เป็นปัญญาข้างใน (wisdom) ซึ่งเป็นความสว่าง ที่จะชี้ให้เห็นว่า ชีวิตนี้ควรจะทำอย่างไร ปัญหานี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการศึกษาจากชีวิตด้านในเท่านั้น ต่างจากปัญญาข้างนอก (intellect) ที่ศึกษาจากศาสตร์ต่าง ๆ จนได้ตึกกรึกกันมามากมาย

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจน อินทรกำแหง

☞ การเฝ้าดูใจอย่างนี้ต้องมีครูบาอาจารย์สอนสิครับ ถ้าไม่มีเดี๋ยวบ้า

🌸 มันไม่ถึงกับบ้าหรอก อย่าบ้ง่ายนัก เวลานี้คนบ้าก็มากเกินโรงพยาบาลจะรับได้แล้ว ครูบาอาจารย์ เช่น คุณแม่เขาสวนหลวงหรือท่านอาจารย์ทุกองค์ท่านก็สอนให้ดูจิต แต่คุณแม่เขาสวนหลวงท่านเน้นเรื่องจิตอย่างเดียว ท่านบอกว่า “ดูจิต รู้จิต ให้ติดต่อ” ตอนแรกที่ไปปฏิบัติกับท่าน ท่านบอกให้ดูจิต เราก็ไม่รู้จะดูตรงไหน ท่านก็ไม่ได้อธิบายให้กว้างขวางละเอียดกว่านั้น เพราะท่านรู้ว่าการศึกษาปฏิบัติธรรมด้านในจะต้องศึกษาค้นคว้าจนกระทั่งพบด้วยตัวเองมันจึงจะชัดเจน ท่านก็ปล่อยให้ดูไป พบบ้างไม่พบบ้าง จนผลที่สุดก็จับได้เองว่า การดูจิต รู้จิต ให้ติดต่อคือการดูความรู้สึกให้ทันทุกขณะที่มันเกิดขึ้น ว่าขณะนี้รู้สึกร้อน รู้สึกเย็น รู้สึกกระด้าง รู้สึกอ่อนโยน หรือว่ารู้สึกได้ รู้สึกเสีย รู้สึกสุข รู้สึกทุกข์ โดยสรุปก็คือ รู้สึกทางบวกหรือทางลบ ให้เราตามความรู้สึกให้ทันทุกขณะ ถ้าตามทันเราก็รู้ว่ามันกำลังไปทางไหน ช่างบนหรือช่างล่าง ช้ายหรือชวา มันไม่นิ่งแสดงว่าจิตยังไม่ปกติ

สภาวะของจิตปกติ มันจะนิ่ง แต่อย่าเข้าใจว่าเป็นจิตด้านนะ ไม่ใช่ จิตนิ่งมันจะอยู่กับที่ ไม่ซัดสายไปมา เป็นจิตที่มีพลังอย่างยิ่ง เพราะไม่ต้องเสียพลังไปกับการเหวี่ยงซ้ายเหวี่ยงขวาหรือขึ้น ๆ ลง ๆ มันรวมพลังทั้งหมดไว้ เต็มไปด้วยความมั่นคง สงบ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว และพร้อมที่จะทำงาน พอมีงานอะไรให้ทำ ไม่ว่าจะป็นงานข้างนอกหรืองาน

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ข้างใน จิตที่มีพลังนี้ก็พร้อมจะพุ่งออกไปด้วยวิชาความรู้ที่มี ด้วยประสบการณ์ และกำลังสติปัญญา ด้วยความรอบคอบ ใจก็มุ่งอยู่ที่การงาน ไม่คิดกังวล เรื่องได้เรื่องเสีย เรื่องโน้นเรื่องนี้ที่จะมาถ่วงให้งานไม่ได้รับผลสำเร็จอย่างเต็มที่

จิตที่นิ่งจะพร้อมอยู่ด้วยสติ คือความระลึกรู้อย่างถูกต้อง ในสิ่งที่เป็นอุปสรรคของการทำงานนั้น พร้อมอยู่ด้วยสมาธิ คือความหนักแน่นมั่นคง มีกำลังที่จะทำอย่างเต็มที่ แล้วก็พร้อมอยู่ด้วยปัญญา มีปัญญาข้างใน มองทะลุว่าควรจะไปทางทิศไหน พร้อมกับดึงเอาปัญญาข้างนอกที่เกิดจากความรู้ที่ได้เล่าเรียนมา มาใช้ได้อย่างทันท่วงทีและถูกต้อง ก็จะทำงานด้วยความสดชื่น เบิกบาน สนุกสนาน ไม่ท้อเหี่ยวแห้งแล้ง ไม่ทำไปบ่นไปว่าเมื่อไหร่หนอจะได้ออกจากงานเสียที ทำไมถึงต้องมาทำงานอย่างนี้ แล้วนึกไหมว่าเราต้องเสียพลังใจไปกับการพรั่ำรำพันมากน้อยเพียงใด แม้จะรำพันอยู่ข้างในมันก็เสียพลังไปแล้ว ถ้าเราดูความรู้สึก รู้ความรู้สึกให้ติดต่อกทุกขณะอย่างนี้ จิตจะพร้อมที่จะทำการงานเสมอ

 อยากมีพลังจิตเข้มแข็งอย่างอาจารย์บ้าง

 ก็ทำสิคะ ไม่มีใครห้าม ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะสร้างพลังจิตได้ ที่พูดกันถึงเรื่องพลังจิต ก็มาจากพลังของการทำสมาธินี้เอง ถ้าเราสามารถควบคุมจิตให้เป็นสมาธิมั่นคงได้ ก็จะมีพลังเข้มแข็ง หนักแน่น เหมือนมีกำแพงคุ้มกัน เมื่ออะไรมากระทบก็จะกระดอนกลับไป ไม่เข้ามา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ถึงภายใน จิตก็ยังยืนหยัดมั่นคงอยู่ได้ นึกดูสิว่า การอ่านหนังสือเล่มใน มีคุณค่าต่อชีวิตมากน้อยแค่ไหน แล้วไม่ต้องลงทุนเลย ไม่ต้องเสียค่าหน่วยกิต แพง ๆ ไปรำเรียนกันถึงเมืองนอก พ่อแม่ก็ไม่ต้องเดือดร้อนหาเงินทอง มาส่งเสีย

 อยากได้แต่ไม่ค่อยอยากทำครับ (เสียงอ่อย ๆ)

 ไม่มีใครช่วยได้ นำสงสาร แล้วก็จะเป็นคนที่น่าสงสาร อย่างนี้ตลอดไป จำเอาไว้นะ ว่าอยากเป็นคนน่าสงสาร หรืออยากจะเป็น คนที่ช่วยคนอื่นให้พ้นจากความน่าสงสาร ต้องทำค่ะ “ดูจิต รู้จิต ให้ติดต่อ” แล้วคุณแม่เขาสวนหลวงท่านยังเต็มว่า ทุกกะพระบิดา ซึ่งครูสรุปได้ว่า ขาดตอนไม่ได้ทุกขณะ ถ้าพูดภาษาอังกฤษก็ต้องบอกว่า nonstop watch ต้องเฝ้ามันอยู่ตลอดเวลาอย่างชนิดไม่มีหยุด ถ้าใครทำได้แบบนี้ หนังสือ เล่มในก็จะสะอาดเอี่ยม สว่างไสว งดงามอยู่ตลอดเวลา

เมื่อท่านอาจารย์ท่านบอกให้อ่านหนังสือเล่มใน นั่นก็คือท่าน ต้องการให้เรารู้จักรวบรวมใจที่มันกระเจิดกระเจิงไปด้วยความคิดความอ่าน ความต้องการ อารมณ์อะไรต่าง ๆ ให้มันกลับมาอยู่กับที่ ให้มันเรียบสงบ เสียก่อน เพราะวันแรกท่านฟังดูก็รู้แล้วว่ามันฟังแคไหน

ท่านบอกให้อยู่กับธรรมชาติ ขอบมุมนไหนก็ไปนั่งดู ซึ่งก็คง จะเป็นการสอนให้เรารู้จักเปรียบเทียบธรรมชาติข้างนอกกับธรรมชาติในจิต

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ของเรา ว่ามันเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ท่านปล่อยให้ฉันอ่านหนังสือเล่มในตามสบายอยู่เป็นเวลานาน คือยังไม่บอกให้ทำอะไรอย่างอื่น

 ท่านเรียกมาสอนบ้างไหมครับ

 ท่านไม่ได้เรียกไปสอนแต่ท่านให้โอกาส อนุญาตว่าจะไปเรียนซักถาม ขอความรู้อะไรเมื่อไหร่ก็ได้ ครูก็ไปเสมอ เพราะอยากรู้อยากเห็น มีปัญหาอยากรู้อะไรก็ไปหาท่าน ท่านก็ตอบคำถาม อธิบายให้ฟัง

 ไปอยู่แรก ๆ มีความอึดอัดขัดข้องบ้างไหมครับ

 ไม่อึดอัดขัดข้องอะไร เพราะเราก็มีที่พักที่สบายพอตัว อาหารการรับประทานก็ไม่ลำบาก และจุดประสงค์ของเราที่ออกมาอยู่ที่นี้ก็เพื่อที่จะฝึกใจของเราให้เป็นใจที่มีความนิ่ง มีความ “เอา” น้อยลง เพราะค่อย ๆ รู้แล้วว่า ปัญหาที่เป็นความทุกข์ในชีวิต เกิดเพราะเราจะเอาให้ได้ อย่างใจทุกอย่างไม่ว่าเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ จะเอาแต่ได้ไม่ยอมเสีย เริ่มรู้สึก ว่า นี่แหละคือตัวมอดที่กัดกินเจาะไชหนังสือเล่มในให้ขาดชำรุด

 ขนาดอยู่กับท่านอาจารย์ชามา ๒ ปีแล้ว ยังไม่ค่อยรู้เท่าไรหรือครับ

 ใช้คำว่า “ขนาด” อีกแล้ว (หัวเราะ) เต็มที่ท่านผู้ฟัง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ไม่เข้าใจก็จะนึกว่า แหม ! หลวงพ่อท่านไม่สอนอะไรเลยหรือ ถึงได้ไม่รู้เรื่องอะไร ไม่ใช่อย่างนั้นนะคะ ต้องพูดว่า แหม ! ปฏิบัติมาตั้ง ๒ ปีแล้ว ยังไม่รู้เรื่องอะไรอีกหรือ

นี่ก็เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติธรรมว่า เราจะทำบ้างไม่ทำบ้าง จะมาทำเล่น ๆ หัว ๆ ชยันก็ทำซี้เกียจก็ปล่อยมันไปนั้นไม่ได้ เช่น เราจะอ่านหนังสือเล่มใน ลองนึกดูว่าอ่านได้วันละสักกี่ชั่วโมง ๑ ชั่วโมงถึงไหม ครึ่งชั่วโมงถึงไหม ๕ นาทีถึงไหม ที่เราได้อ่านหนังสือเล่มใน ได้ตามดูความรู้สึกจริง ๆ บางคนไม่เคยอ่านเลย เราจะคิดว่า การไปอยู่วัดคือการปฏิบัติธรรมไม่ได้ ไปนอนที่วัด กินอยู่ที่วัด ไม่ได้หมายความว่าฉันมาปฏิบัติธรรม เพราะการปฏิบัติธรรมคือการปฏิบัติข้างใน ใจของเรา ขัดเกลาสนิมิกเลส โลก โกรธ หลง ตัณหา อุปาทาน ให้มันหลุดลอกออกไป จะต้องศึกษาอยู่อย่างนี้ทุกเวลานาที

การทำกิจวัตร เช่น สวดมนต์ทำวัตร ก็มีสวนช่วยส่งเสริมการปฏิบัติ แต่ถ้าผู้ใดสวดมนต์ทำวัตรแต่ปาก ว่าไปเรื่อยเพราะว่าสวดมนต์มานานจำได้คล่อง ไม่ต้องดูหนังสือก็ได้ จำได้หมดทั้งภาษาบาลีภาษาไทย แต่ขณะที่สวดใจไปไหนไม่รู้ ไม่ได้กลมกลืนซึมซาบ ใครครวญไปกับถ้อยคำเลย นั่นก็เหมือนอย่างนกแก้วนกขุนทองที่เราเอามาเลี้ยงแล้วสอนให้พูด มันพูดได้สารพัด แต่จริง ๆ แล้วมันรู้อะไร มันคิดพูดอะไรเองได้ไหม ก็เปล่า เพราะมันไม่ได้ใช้สติปัญญาในการพูดนั้นเลย ฉะนั้น ถ้าผู้ใดสวดมนต์ทำวัตร ในลักษณะนี้ก็หาประโยชน์อะไรไม่

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทรกำแหง

หรือการรับศีลจะเป็นศีล ๕ หรือศีล ๘ ก็ตามที่ ถ้าเพียงแต่พนมมือแล้วก็ว่าตามคำพระท่าน โดยมีได้คำนิ่งว่าศีลแต่ละข้อนั้นต้องทำอะไร แล้วก็อบรมใจของตนให้ทำตามนั้น ที่เห็นชัดที่สุดคือข้อ ๔ มุสาวาทาเวรมณี เราก็มาพูดกันแต่เพียงว่า เว้นการพูดปด วันนี้ไม่โกหก ก็ศีลบริบูรณ์แล้ว ความจริงไม่ใช่เพียงแค่นั้น ถ้าตลอดวันยังพูดเล่นพูดหัวพูดเพื่อเจ้อ ส่อเสียด กระแนะกระแหน เยาะเหยียดถากถางคนนั้นคนนี้ก็ยังไม่ใช้ได้ นี่เป็นตัวอย่างที่เราเห็นได้ง่าย ๆ

ถ้าจะรับศีลแล้วให้ศีลนั้นช่วยกล่อมเกล่าจิตใจให้สะอาดหมดจด เป็นหนังสือเล่มในที่สวยงามยิ่งขึ้น ต้องสมาทานคือทำความเข้าใจในความหมายของศีลแต่ละข้อให้ชัดเจน แล้วประพฤติปฏิบัติให้ครบถ้วนบริบูรณ์ ศีลเป็นเครื่องช่วยอบรมกายและวาจาให้มีความเป็นปกติ เมื่อข้างนอกปกติก็เสริมให้ข้างในคือใจมีกำลังมั่นคง

การฝึกปฏิบัติธรรมที่สำคัญที่สุดก็คือ การต้องฝึกดูใจอยู่ทุกขณะ ทุกอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน จนกระทั่งหลับไปก็หลับอย่างมีสติ จะไม่ฝันร้าย ไม่ละเมอหรือหลับ ๆ ตื่น ๆ เมื่อตื่นก็ตื่นขึ้นด้วยความแจ่มใส ฉะนั้น การเฝ้าดูจิตหรือการอ่านหนังสือเล่มในจึงเป็นทั้งบันไดขั้นแรก ขั้นกลาง และขั้นสุดท้าย การปฏิบัติธรรมนับแต่เริ่มต้นจนถึงจุดหมายปลายทางจะขาดการดูจิตไม่ได้

ความเป็นธรรมชาติ ของธรรมชาติ

 การอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติช่วยได้มากแค่ไหนครับในการ
เฝ้าดูจิต

 ช่วยได้มาก อย่างน้อยที่สุดเราก็จะเห็นถึงความเป็น
ธรรมชาติของธรรมชาติ นั่นคือ เราจะพบความเย็น ความมั่นคง และ
ความสม่ำเสมอของธรรมชาติ การที่ธรรมชาติยอมรับความเป็นไปตามเหตุ
ปัจจัย ไม่ว่าจะป็นต้นไม้ใหญ่ ต้นหญ้าเล็ก ๆ หรือสัตว์ที่วิ่งกระโดดโลด
เต้นอยู่ จิตของเราก็เหมือนกัน มันมีธรรมชาติที่เย็น นิ่ง และสะอาด
หมดจด แต่เพราะไม่ได้รับการควบคุม ผักกัลดัดเกลา จึงเปลี่ยนแปลง
ไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งง่ายต่อการเอนเอียงไปในทางลบ

พืชและสัตว์ที่ไม่มีปัญหา ไม่มีคามเดือดร้อนในการดำรงชีวิต

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ก็เพราะมันทำเหตุปัจจัยให้ถูกต้อง ไม้ใหญ่และไม้เล็ก พืชล้มลุก อยู่รวมกันได้เพราะพึ่งพาอาศัยกัน ต้นหญ้าไม่เคยลุกขึ้นมาร้องตะโกน ว่าฉันต้องสูงเท่าแก หลบไปหน่อยฉันจะได้เด่นขึ้นมาบ้าง มันพอใจที่จะอยู่ใต้ร่มเงาของไม้ใหญ่ด้วยความประสานสอดคล้องกลมกลืนกัน ต้นไม้ใหญ่ก็ไม่คิดจะรังแกไม้เล็กไม้น้อยที่ให้ความชุ่มชื้นแก่มัน เราจะเห็นว่าธรรมชาติได้สร้างสรรพสิ่งขึ้นมาเพื่อให้อาศัยซึ่งกันและกัน ไม่ได้ให้มาเบียดเบียนกัน แล้วทำไมคนเราจึงชอบเบียดเบียน ช่มเหงรังแกกันมากกว่าจะมีน้ำใจต่อกัน

ร่างกายหรือชีวิตของเราก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ อวัยวะทุกส่วนธรรมชาติให้มาอย่างเหมาะสมเจาะ กลมกลืน ได้สัดส่วนกัน ตั้งแต่ศีรษะที่มีผมปกคลุม กะโหลกศีรษะที่แข็งแรงหุ้มท่อมันสมองที่อ่อนนุ่มไว้ภายใน ตา หู จมูก ปาก จัดวางไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม ตลอดจนกระดูกทั้งลำตัว แขน ขา ขนาดเล็กใหญ่ตามควรแก่หน้าที่ ถ้าเปิดเข้าไปดูข้างใน ก็จะพบว่า ดับ ไต ไส้พุง หัวใจ ล้วนแล้วแต่จัดวางไว้อย่างพอเหมาะ ทำงานประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี เจ้าประคุณท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านมักจะพูดว่ามันทำงานกันอย่างเป็นสหกรณ์ มีความร่วมมือกันไม่เบียดเบียนกัน ถ้ามันเบียดเบียนกันเมื่อไหร่ ผลที่เกิดขึ้นคืออะไร

 เจ็บไข้ได้ป่วย

 ถ้าเรารักษาดูแลมันตามที่ธรรมชาติให้มา มันก็จะไม่เกิดความเบียดเบียนกันได้ง่าย ๆ ยกเว้นแต่เราใช้มันผิด เช่น กินเผ็ด

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ริญจวน อินทรกำแหง

จนเกินไป กินมันมาก หวานมาก จนมันไม่สามารถทำงานได้อย่างที่ควรจะเป็น ก็เกิดการเจ็บป่วยขึ้น

ธรรมชาติได้สร้างสรรค์ทุกสิ่งให้มีความสอดประสาน กลมกลืน อยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข แต่มนุษย์เรากลับเบียดเบียนกัน เพราะปล่อยใจให้ตกเป็นทาสของกิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอยาก ที่เราคุ่นเคยมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย บางทีก็ด้วยการกระตุ้นจากผู้ใหญ่ “หนูต้องกินมาก ๆ หนูต้องเอามาก ๆ ทำอะไรต้องรู้จักเอาให้มากกว่าคนอื่นไม่อย่างนั้นจะแพ้เขา” ที่จริงก็สอนด้วยความหวังดี โดยไม่รู้ว่านั่นคือการเพาะความโลภให้เกิดขึ้นในใจเด็ก ปลุกฝังให้เด็กกลายเป็นคนตะกละตะกราม ทิวกระหาย อยากรได้แต่สิ่งดี ๆ ไม่รู้จักพอ เมื่อเติบโตขึ้นอาการของความโลภก็แก่กล้าตามตริกขันธ์ของประสบการณ์ชีวิต

รวมถึงการส่งเสริมให้มีการประกวด การแข่งขันกันต่าง ๆ นานาตามเวทีต่าง ๆ ให้เด็กทำท่าทางที่เกินวัย ดูแล้วมันน่าสงสาร น่าเวทนา เด็กซึ่งตกเป็นเหยื่อของผู้ใหญ่ที่เอาเด็กเป็นสินค้าด้วยความเห็นแก่ตัวหรือมักได้ แม้กระทั่งสิ่งประดิษฐ์ที่สร้างขึ้นมาจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ หรือคอมพิวเตอร์ ก็เอาสิ่งสกปรกเข้าไปปลอมปนอมมเมทาผลาญเด็ก ทำให้จิตเดิมที่มีความสะอาดหมดจด ความนิ่ง ความมั่นคง ต้องกลายเป็นจิตที่สกปรก อ่อนแอ และรวนเร จนในที่สุดก็หมดหวัง กลายเป็นจิตโง่ทั้ง ๆ ที่ได้ปริญญาเอกกันมาไม่รู้กี่ใบ ตำแหน่งก็ใหญ่โต จะขึ้นทำอะไรก็ได้

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรวงศ์

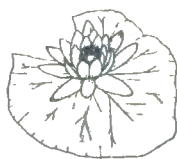
☞ ท่านอาจารย์ขาบอกว่า บางทีดอกเตอร์ก็เขลาไป

🌸 นั้นเพราะอะไร ก็เพราะความโลภ โกรธ หลง ที่ทำให้จิตของคนเหล่านั้นกลายเป็นจิตโง่งอย่างน่าสงสาร คนที่โง่แล้วคิดว่าตัวเองฉลาดนี้แหละเป็นคนที่น่าสงสารที่สุด

☞ ผมก็รู้สึกว่าคุณเองโง่เหมือนกัน

🌸 ถ้ารู้ว่าโง่ยังมีโอกาสที่จะฉลาด แต่ถ้าคิดว่าตัวเองฉลาดอยู่ตลอดเวลา นั้นแหละคือโง่ และไม่มีวันจะฉลาดได้

ตัวตนที่มีใช้ตัวตน

☞ ท่านอาจารย์พุทธทาสมักจะสอนเรื่องความไม่ยึดมั่นถือมั่น โดยเฉพาะในเรื่องตัวกู - ของกู อาจารย์ได้รับการสอนเรื่องนี้บ้างไหมครับ

☞ ท่านสอนเสมอแหละค่ะ ใครไปท่านก็ต้องพูดเรื่องนี้ให้ฟัง เพราะว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ พุดง่าย ๆ ก็คือเป็นรากเหง้าของปัญหาชีวิตหรือความทุกข์ในชีวิต ตราบใดที่คนเรายังยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตนว่าเป็นฉัน - ของฉันอยู่ตลอดเวลา มันก็ยอมไม่ได้ มีแต่จะเอาอย่างเดียว ต้องยื้อแย่งแข่งกันเป็นผู้ชนะ เพราะฉะนั้นท่านอาจารย์จึงอยากจะให้ศึกษาเรื่องตัวกู - ของกู คือความเป็นตัวฉัน - ของฉันกันให้ชัดเจนถึงรากเหง้ากันทีเดียว ว่ามันเป็นตัวตนจริงหรือเปล่า

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทกำแหง

☞ ตัวเนื้อนี้หรือครับ

 ตัวที่มีรูปร่างหน้าตาอย่างนี้ มีชื่อเสียง ตำแหน่ง การงานอย่างนี้แน่ละ เป็นตัวตนจริงหรือเปล่า แท้ที่จริงมันประกอบด้วย อะไร เกิดขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าจะศึกษาให้ง่าย ๆ ท่านก็บอกให้หยิบเอา อริยสัจ ๔ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาลองศึกษาดู เราจะพบ เรื่องอริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค พร้อมเสร็จอยู่ในชีวิต ร่างกายของเรานี้เอง จึงต้องศึกษาดูว่า ความทุกข์คืออะไร มีลักษณะอาการ อย่างไร เกิดขึ้นได้เพราะเหตุใด

☞ ยิ่งฟังยิ่งงงเข้าไปใหญ่ ดูตัวเนื้อ ดูอริยสัจ ๔ ดูทุกข์ ที่เกิดขึ้น

 เราก็ต้องศึกษาต่อไปถึงกฎธรรมชาติที่เรียกว่า กฎไตรลักษณ์ ซึ่งแสดงถึงลักษณะความเป็นธรรมดา ๓ ประการ คือ อนิจจัง - ความไม่เที่ยง ความเปลี่ยนแปลง ทุกขัง - ความทนอยู่ไม่ได้ อนัตตา - ความไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน เริ่มต้นด้วยการดูว่า ชีวิตนี้เป็นนิจจัง หรือเปล่า มันเที่ยงหรือเปล่า

☞ ไม่เที่ยง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 พุดด้วยปากหรือมองเห็นด้วยใจแล้วว่ามันไม่เที่ยง

 เห็นอาจารย์สังขารร่วงโรยแล้วครับ (หัวเราะ)

 แล้วเคยส่องกระจกดูตัวเองบ้างหรือเปล่า ดูจากกระจกมันไม่ค่อยเห็นการเปรียบเทียบ ก็ลองเอารูปถ่ายตั้งแต่ ๕ ปีก่อน ๓ ปีก่อน และปีที่แล้วมาเรียงกันดู เราก็จะเห็นความเปลี่ยนแปลง แล้วปฏิเสธได้ไหมว่ารูปไหนไม่ใช่ตัวฉัน นี่คือความเป็นอนิจจังทางด้านวัตถุ ผิวพรรณผมเผ้า แหวตามันเปลี่ยนแปลงไป อย่างนี้เห็นได้ง่าย

จากความไม่เที่ยง เราก็จะเห็นทุกขังคือความทนอยู่ไม่ได้ ทำไมร่างกายนี้มันถึงไม่คงทนอยู่อย่างเดิมตลอดไปนะ แหม ! ตอนเป็นเด็กนี่มันสนุกจริง ไม่ต้องรับผิดชอบอะไร มีแต่คนให้อภัย มีแต่คนให้ส탕ค์หรือซื้อขนมให้ มีแต่คนพาไปเที่ยว อยากเป็นเด็กไปตลอดกาล พอเป็นผู้ใหญ่แล้วคิดอย่างนี้เพราะว่ามันสบายแต่ตอนเป็นเด็กนะอยากเป็นผู้ใหญ่อยากโตเร็ว ๆ แต่ก็ไม่มีใครคงความเป็นเด็กหรือความเป็นผู้ใหญ่ไว้ได้ตลอดไป มันต้องเปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ ตามกฎธรรมชาติ จากเด็กทารกมาเป็นเด็กโต เป็นวัยรุ่น หนุ่มสาว จนกระทั่งเป็นคนแก่ตามลำดับ และในที่สุดก็ร่วงโรยตายไป นี่แสดงถึงลักษณะของความเป็นทุกขัง

 คนละความหมายกับทุกขังในอริยสัจ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 ใช้คะ ทุกข์ในอริยสังขมาหมายถึง อาการของความทุกข์ที่เกิดจากเวทนา แสดงออกมาให้เราอยู่ในลักษณะต่าง ๆ

 ส่วนทุกขังนี้คือความไม่ทน

 สภาวะของความทนอยู่ไม่ได้ ไม่ใช่ไม่ทน ที่ทนอยู่ไม่ได้ก็เพราะธรรมชาติเป็นอย่างนั้น เหมือนอย่างต้นหญ้านี้ ในหน้าฝนมันเขียวชอุ่มเพราะมีเหตุปัจจัยจากฝนตก ฝนทำให้ต้นหญ้าชุ่มชื้นเขียวชอุ่มพอถึงหน้าแล้งมองไปทางไหนก็เห็นแต่ความแห้งเกรียม เหลืองกรอบ แสดงถึงความทนอยู่ไม่ได้ตามเหตุปัจจัย เนื่องจากแดดแผดเผาและขาดน้ำ แล้วผิวพรรณที่เคยเกลี้ยงเกลา หน้าตาไม่เคยมีรอยย่น จเลศเคยนับบ้างไหม ที่क्रमองอยู่นี้ เห็นไม่น้อยกว่า ๕ รอยแล้วนะ มันเกิดมาได้ยังไง

 สมัยก่อนไม่เคยมีเลยครับ

 นั่นนะสิ มันมีเหตุปัจจัยอะไรที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ตอบได้ไหม ถ้าอ่านหนังสือเล่มในแล้วจะตอบได้ทันที ความเครียดใช้ไหม ความเครียดที่เกิดจากการที่เราอยากจะทำอย่างนั้น จะเอาอย่างนี้ แต่มันมีอุปสรรคสารพัด ไม่ได้ตั้งใจ

 สารภาพว่าใช่ครับ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทรกำแหง

เราค่อย ๆ ศึกษาอนิจจังอยู่เสมอให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ๆ จนกระทั่งจิตนี้มันซึมซาบอยู่กับความเป็นอนิจจัง พอมีอะไรเกิดขึ้น มีอะไรมากระทบ มันก็จะร้อง อ้อ ! ขึ้นในใจว่ามันไม่เที่ยง มันเป็นอย่างนี้เอง เราก็จะมีสติ หลุดมันได้ และจะเห็นความไม่คงดงาม ความทนอยู่ไม่ได้ ของฉันที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามเหตุปัจจัย ในที่สุดก็จะค่อย ๆ เห็นความเป็นอนัตตาว่า ทุกสิ่งนี้มันไม่มีอะไรที่จะยึดมั่นเป็นจริงเป็นจังได้เลยสักอย่าง

ค่อย ๆ เปิดหนังสือเล่มในไปที่ละหน้า อ่านให้ชัดเจนลึกซึ้ง ก็จะมองเห็นความว่างเปล่าที่เกิดขึ้น ความว่างเปล่าของอะไร ก็คือความว่างเปล่าจากอัตตาตัวตนที่เคยยึดมั่นว่าเป็นฉัน - ของฉัน มันจะค่อย ๆ จางคลาย เกิดความเบา ความโปร่ง จนในที่สุดก็จะมองเห็นอนัตตา ความไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ทั้ง ๆ ที่ตัวตนก็ยังมีอยู่แต่จะปราศจากการยึดมั่นถือมั่น ยิ่งศึกษาก็จะยิ่งเห็นชัดเจนมากขึ้นทีละน้อย ๆ ถึงตอนนี้ก็จะได้คำตอบเองว่าตัวกู - ของกู อยู่ที่ไหน

แท้ที่จริงแล้ว ตัวกู - ของกูมันเกิดขึ้นตามการสมมุติของเราเอง เช่น รูปร่างหน้าตาอย่างนี้เรียกว่า คน แล้วก็ตั้งชื่อเรียกขึ้นมาเพื่อความสะดวกในการเรียกขาน จะได้ติดต่อกันได้ ต่อมาเราก็เกิดความยึดมั่นขึ้นมาทีละน้อย ๆ ฉันชื่อจเลิศ ถ้าใครพูดถึงจเลิศละก็ยิ้มไว้ก่อน พูดดียิ้มมาก แต่ถ้านินทาก็ค่อย ๆ หุบไปเรื่อย ๆ พร้อมกับมีปฏิกริยาโต้ตอบนี้เพราะความยึดมั่นถือมั่นในตัวฉัน ไม่รู้เท่าทันตามที่เป็นจริง หลงสมมุติ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

ที่ตั้งขึ้นเอง

☞ ต้องยึดสิริรับอาจารย์ ชื่อนี้พอทำเนา แต่ตำแหน่งหน้าที่ เป็นท่านรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ท่านอธิบดี ท่านโน้นท่านนี่เต็มไปหมด เพราะหน้าที่มันทำให้ต้องยึด

🌸 แล้วทำหน้าที่โดยไม่ยึดไม่ได้หรือ ทำไมถึงต้องยึด ยึดแล้วมันหนักไหม มันก็เหมือนเด็กเพิ่งหัดเดิน แม้แต่จะยืนด้วยตัวเอง ก็ยังไม่ได้ ต้องยึดเอาไว้เพราะมันจะล้ม นำอายุไหมอย่างนั้น

☞ “ยึด” ในทางโลกหมายความว่า ต้องยึดในตำแหน่ง ในความรับผิดชอบของเรา

🌸 รับผิดชอบก็รับไปสิ ไม่มีใครห้าม และเป็นสิ่งที่ควรกระทำด้วย เราก็ทำหน้าที่ไปตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่และถูกต้อง เพื่อความสุขความเจริญของการงานที่เรารับผิดชอบ เพื่อความสุขความสบายของผู้ที่อยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะผู้ได้บังคับบัญชาหรือคนที่เราต้องรับผิดชอบต่อชีวิตของเขา นำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่สถานที่นั้น ไม่ว่าในวงแคบหรือวงกว้าง ทำให้เต็มที่เลย

☞ ก็เพราะความรับผิดชอบเลยต้องยึดไงครับ บังคับบัญชา

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ให้ลูกน้องทำอย่างนั้นอย่างนี้

 ยึดแล้วหนักไหม พอไปไหน เข้าห้องก็ต้องมองเขียวว่า แก้อีตัวไหนถึงจะเหมาะกับฉัน แก้อีกก็ตั้งอยู่หลายตัวนะ เพื่อดูตาอะไรคนหนึ่งที่ไม่ค่อยจะรู้ประสีประสา มาเชิญให้ไปนั่งตัวที่อยู่ข้างหลัง เป็นใจ นั่งไม่ลง

 ไม่สมศักดิ์ศรี

 แล้วเหนื่อยไหม ยึดจนกระทั่งปล่อยไม่ได้ มันก็เลยหนักและเหน็ดเหนื่อยไปหมด หน้าก็เลยเขียว มีรอยย่นมากขึ้น หนังสือเล่มในก็ดูไม่ได้เลย ถูกกัดเป็นรูพรุน ยับเยินไปหมด

 ผมเห็นบางท่านก็ไม่ยึดนะครับ ท่านอาจจะไม่อยากนั่งตัวหน้า แต่ต้องไปนั่งโดยศักดิ์ศรี โดยหน้าที่รับผิดชอบ

 ก็นั่งไปสิ ถ้าไม่ยึดอยู่ที่ไหนก็สบายทั้งนั้น แต่ถ้ายึดละก็ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ทำอะไร มันก็หนักทั้งนั้น เพราะมันยึดเป็นตัวตนของฉัน ผู้ใหญ่คนไหนนั่งที่ไหนก็ได้ กินที่ไหนก็ได้ ทำอะไรก็ได้ ไม่พะวงกับเกียรติยศ อยู่ที่ไหนลูกน้องก็เคารพนับถือและอยากมีหัวหน้างานอย่างนี้ แต่ถ้าหากว่าหัวหน้าคนไหนไปไหนจะต้องเอาคานหามไปด้วย ลูกน้องก็

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เหน็ดเหนื่อย

เพราะฉะนั้นการศึกษาเรื่องอนิจจัง ทุกขัง จะทำให้เรา ค่อย ๆ เห็นอนัตตา แล้วก็มองเห็นชัดว่า ตัวตนที่ว่าเป็นตัวฉันนี้ แท้จริง มันหาใช่ตัวตนไม่ แต่เมื่อมันมีอยู่เราก็ใช้มันเป็นเครื่องมือในการทำหน้าที่ ต่าง ๆ ที่เราต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับที่บ้าน เช่น เป็นพ่อแม่ เป็นพี่น้อง ลูก หลาน หรือหน้าที่ในที่ทำงาน จะอยู่ในตำแหน่งใดก็ทำหน้าที่นั้นให้เต็มที่ ในสังคมก็เหมือนกัน ถ้าเราใช้ตัวตนเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้นก็จะไม่มีปัญหา ไม่มีการแก่งแย่งเบียดเบียน จนกระทั่งทำร้ายซึ่งกันและกันอย่างที่เป็นอยู่ ทุกวันนี้

เพียงแต่เราดูไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ให้ชัดเจน เข้าไปเข้ามา ลึกเข้า ๆ จนสามารถบอกตัวเองได้ว่า โอ้เอ๊ย ! มันก็เป็น ตัวตนตามสมมุติเท่านั้นเอง ผลที่สุดมันก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกฎธรรมชาติ และแตกสลายไปในที่สุด

ตอนเด็ก ๆ เราก็ไปงานปาร์ตี้กินเลี้ยงของเด็ก ๆ พอโตเป็น หม่อมสาวก็ไปงานแต่งงาน เดียวนี้ไปงานอะไรเป็นส่วนมาก

 งานศพครับ

 ไปงานศพมากขึ้น นั่นแสดงอนัตตาใช้ไหม อัดตามัน อยู่ที่ไหน เดียวมันก็แตกสลายกลายเป็นดินเป็นทราย เป็นปุ๋ยแก่พืช

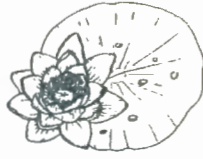

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

หมุนเวียนเป็นวัฏจักรอยู่อย่างนี้ เราจะรู้ว่าอัตตาตัวตนมันเป็นโทษทุกข์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด แล้วก็รู้จักเรื่องของอนัตตาที่จะมาลบล้างความยึดมั่นถือมั่นในอัตตาให้ลดลง และจะรู้ว่าชีวิตนั้นต้องอยู่กับสิ่งที่เป็นสังขารหรือปรมาัตถธรรม ไม่ใช่อยู่กับสิ่งที่เป็นสมมุติสังขจะ ว่าเป็นคน เป็นหญิง เป็นชาย สมมุติชื่อ สมมุติตำแหน่งการงาน เรื่องโน้นเรื่องนี้ทุกอย่าง ถ้าไปยึดอยู่อย่างนี้ ชีวิตก็จะมีแต่ความทุกข์เท่านั้นเอง

การเกิดและการดับ ความรู้สึกเป็นตัวตน

 สงสัยบ้างไหมว่า ทำไมครุฑุดถึงแต่เรื่องความแก่ ความตาย ไม่พูดถึงเรื่องการเกิด

 เพราะอาจารย์อายุมากแล้ว เกิดนานแล้ว

 นั่นเป็นความเกิดของอะไรที่เกิดนานแล้ว คนทั้งหลาย มักจะนึกถึงแต่ความเกิดทางร่างกาย ชีวิตหนึ่งเราเกิดทางกายได้กี่ครั้ง

 ครั้งเดียว

 แล้วยังจำความรู้สึกตอนที่เกิดได้ไหม มันเจ็บปวดหรือ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ยากลำบากแค่ไหน ถูกคีบหัวออกมา ไม่รู้ทั้งนั้นลืมไปหมดแล้ว เพราะฉะนั้นเราจะไปกังวลทำไมกับการเกิดทางกายที่เกิดขึ้นมาแล้วและเกิดได้เพียงครั้งเดียว แต่ความเกิดที่เราควรคำนึงถึงเพราะมันเกิดอยู่ทุกวี่ทุกวัน ทุกขณะเกือบจะทุกเวลานาที นั่นคือการเกิดของความรู้สึกเป็นตัวตน เป็นอัตตา เป็นตัวฉัน ประเดี๋ยวฉันจะเอานั่น ฉันจะกินนี้ ฉันจะไป ฉันไม่ไป ฉันเห็นด้วย ฉันไม่เห็นด้วย ล้วนแล้วแต่มีฉันเป็นจุดศูนย์กลาง

เมื่อก่อนพอเกิดความเป็นตัวตนก็ไม่ค่อยจะรู้สึก หรือบางทีก็กลับรู้สึกว่าตีเสียอีก เพราะฉันเด่น ฉันดัง แล้วใคร ๆ ก็เอาใจฉัน แต่พอมาศึกษาปฏิบัติธรรมก็รู้ว่า การปล่อยให้เกิดความรู้สึกเป็นตัวตน เป็นตัวฉันขึ้นมาบ่อย ๆ อย่างนี้มันไม่ดีหรอก เกิดขึ้นมาเมื่อไรจิตมันก็กระเพื่อมทุกที ชัดสายทุกที มันไม่นิ่งไม่สงบ มันขึ้น ๆ ลง ๆ เหวี่ยงซ้ายเหวี่ยงขวาไปตามอำนาจของกิเลส ของเวทนาที่มาปรุงแต่งจิต ก็ไม่ชอบใจ ไม่อยากจะเป็นอย่างนั้น แต่ว่าบังคับมันไม่ค่อยได้ ก็เลยหงุดหงิดกับตัวเอง

เมื่อฝึกปฏิบัติไปนาน ๆ เข้า จึงค่อย ๆ เห็นว่า การเกิดความรู้สึกเป็นตัวตนนี้ มันก็เป็นธรรมดาเหมือนกัน ในเมื่อการปฏิบัติธรรมยังไม่ถึงที่สุด มันก็ต้องเป็นอย่างนี้ ควบคุมได้บ้างไม่ได้บ้าง ถ้าเรารู้สึกแล้วว่าการปล่อยให้เกิดความรู้สึกเป็นตัวตน มันทำให้จิตนั้นผิดไปจากความเป็นปกติ เพราะมันตกไปเป็นทาสของกิเลส ตัณหา อุปาทาน เราก็ระมัดระวังตัวให้มากขึ้นสิ ทำเหตุปัจจัยให้ถูกต้องด้วยการอ่านหนังสือเล่มในให้มากขึ้น และรักษาจิตให้เป็นสมาธิอยู่เสมอ ความรู้สึกเป็นตัวตนมันก็จะเกิดขึ้นน้อยลง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

ก็ได้ความรู้ขึ้นมาว่า เมื่อความรู้สึกเป็นตัวตนเกิดขึ้น ไม่ต้องไปหงุดหงิด
ขัดใจกับมัน แต่มีหน้าที่ที่จะต้องแก้ไขขัดเกลามันไป

นอกจากนี้ก็ได้พยายามศึกษาใคร่ครวญดูลงไปว่าตัวตนนี้มา
จากไหน เกิดขึ้นได้อย่างไร สังเกตไหมคะ ฉันทว่าอย่างนี้ ฉันทเห็นอย่างนี้
มันต้องเป็นอย่างนี้แน่ ๆ ของฉันทถูก ของเธอผิด มาจากอะไร

☉ ความยึดมั่นถือมั่น

🌸 ถูกแล้ว ความยึดมั่นถือมั่น แต่มันยึดมั่นถือมั่นที่
อะไรละ อุปาทานที่ไหน “ฉันทว่าอย่างนี้” มันเกิดมาจากอะไร ก็เพราะฉันท
มีความเห็นอย่างนี้ใช่ไหม นั่นก็คือมันมาจากทฤษฎีนี้เอง ความรู้สึกเป็น
ตัวตนนั้นนอกจากในทางรูปธรรม ซึ่งศึกษาจนเห็นว่ามันไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง
เป็นแต่เพียงธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ อะไรเหล่านั้นแล้ว ในทางนามธรรม
จะเห็นได้ว่า มันเกิดจากทฤษฎีคือความเห็น ซึ่งแต่ละคนก็จะมีทฤษฎีต่าง ๆ กัน
แล้วทฤษฎีเหล่านี้มันเกิดขึ้นได้อย่างไร

มันเกิดมาจากการศึกษาอบรมใช่ไหม เราได้รับการอบรม
สั่งสอนมาจากครอบครัว พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย จากสิ่งแวดล้อม การศึกษา
เล่าเรียน ตลอดจนประสบการณ์ในชีวิต เราเก็บเล็กผสมน้อยสิ่งเหล่านี้
มาเรื่อย ๆ มันก่อรูปหล่อหลอมขึ้นเป็นความรู้สึก เมื่อผสมกับความยึดมั่น
ถือมั่นในรูปธรรมก็ฝังแน่นกลายเป็นทฤษฎี จนเกิดการสรุปรวมว่า ทำอย่างนี้

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทวัก้าแหง

ถูกต้อง ทำอย่างนั้นไม่ถูกต้อง อย่างนี้จึงจะเรียกว่าสะอาด มีระเบียบ
ผิดไปจากนี้ไม่ถูกต้อง รับไม่ได้ เมื่อทฤษฎีของเรากับทฤษฎีของเขาต่างกัน
ก็เกิดความขัดแย้ง

ความยึดมั่นในทฤษฎีหรือทฤษฎีพาทานเป็นบ่อเกิดทำให้ความ
ยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตนหรืออัตตาพาทานเหนียวแน่นยิ่งขึ้น ๆ
ซึ่งถ้ายิ่งดูลงไปก็ยิ่งเห็นว่า อัตตาหรือตัวตนนี้มันมิใช่ตัวตนที่แท้จริงเลย
แต่ความคุ้นเคยและความหลงที่ยังขัดเกลามาไม่หมด ทำให้เรายึดมั่นว่ามัน
เป็นจริง นี่เป็นสิ่งที่เราจะต้องต่อสู้ฝ่าฟันกันต่อไป

 ท่านอาจารย์พุทธทาสได้สอนวิธีลัดตัดตรงกับอาจารย์
บ้างไหมครับ

 การขุดรากเหง้าของความยึดมั่นถือมั่นในความเป็น
อัตตาตัวตนนี้ ครูบาอาจารย์ซึ่งครูได้ไปศึกษาเล่าเรียนจากท่านทั้ง ๓ องค์
และอีก ๑ ท่านนั้น ท่านก็สอนด้วยแนวทางเดียวกัน เพียงแต่ใช้คำพูดไป
คนละอย่าง ท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านชี้ให้เห็นว่า อะไร ๆ มันก็เป็น
เช่นนั้นเอง ส่วนหลวงพ่อบุญมาจารย์ชาท่านบอกว่า มันอย่างนั้นแหละ
หลวงพ่อบุญมาจารย์ใช้คำว่า “ไม่แน่” พอพูดถึงอนิจจัง ท่านก็จะบอกว่า อะไร ๆ
มันก็ไม่แน่

ครูเคยเรียนถามท่านตั้งแต่ไปฝึกปฏิบัติกับท่านใหม่ ๆ ว่า

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อินทรวงศ์

ถ้าฝึกไปแล้วเกิดความสงสัย มีอุปสรรคติดขัดในการปฏิบัติ แล้วไม่มีครูบาอาจารย์ให้เรียนถามจะตัดสินใจอย่างไร หลวงพ่อท่านบอกว่า ให้ดู “ไม่แน่” ก็ดูอนิจจังนี่แหละ แล้วเราจะมองเห็นเองว่า แม้แต่ความสงสัยของเรา ในขณะนั้นก็ไม่น่าใช้ไหมล่ะ มันไม่สงสัยอยู่ตลอดไปหรอก มันสามารถจะคลี่คลายไปได้ หรืออาจจะเกิดปัญหาอะไรขึ้นใหม่อีกก็ได้

เพราะฉะนั้นถ้าหมั่นศึกษาในเรื่องของกฎธรรมชาติ กฎไตรลักษณ์ กฎอิทัปปัจจยตาไว้เสมอ ๆ จะไม่ผิดพลาดแน่นอน เพราะเราจะยิ่งเข้าใจความเป็นจริงของธรรมชาติ ที่สำคัญก็คือจะช่วยให้เราลดละความยึดมั่นในความเป็นตัวตนลงได้ เมื่อเราตกเป็นทาสของกิเลสน้อยลงวันหนึ่งเราก็จะเป็นอิสระได้อย่างแท้จริง

ทุกข์คลายเพราะไม่ยึดมั่น

☞ ไม่ว่าผมหรือคนอื่น ๆ โดยทั่วไปแม้จะได้ฟังคำสอน คำอธิบายเรื่องความไม่ยึดมั่นถือมั่นในตัวตนกันมาแล้ว แต่ก็ยังอดที่จะหลงยึดถือมั่นไม่ได้

☞ อันนี้เป็นธรรมดาค่ะ เพราะเรารู้สึกว่าเรามีตัวตนมา ตั้งแต่รู้ความจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ มั่นนานหนักหนาแล้ว จะแกะให้หลุดออกไปในทันทีทันใดยอมเป็นไปไม่ได้ มันจึงเป็นเรื่องยากมาก ท่านอาจารย์ สอนโมกซ์ท่านถึงได้พูดซ้ำแล้วซ้ำอีก เพราะท่านเห็นแล้วว่า トラบใดที่เรา ยังยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตน トラบนั้นเราจะไม่สามารถหลุดจากสิ่งที่ เรียกว่า “ความทุกข์” ได้เลย เพราะเมื่อมีตัวมีตน ตัวตนก็จะเข้าไป เกี่ยวข้องด้วยทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเรื่องดีหรือเรื่องร้าย เรื่องดี “ของตัวเรา” ก็ลิงโลดไป ถ้าเป็นเรื่องร้าย “ของตัวเรา” ก็ท้อเหี่ยว เดียวได้เดียวเสีย

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณ อันทวก้าแห่ง

จิตมีอาการขึ้น ๆ ลง ๆ เดียวก็ตื่นเต้นดีใจที่ได้สมปรารถนา เดียวก็หวาด
ผวาเสียใจที่ผิดหวัง

จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาศึกษาเรื่องตัวกูและ
ของกู ก็คือเรื่องตัวตนนั่นเอง ที่ท่านใช้คำว่า “ตัวกู” ก็เพื่อจะให้เห็น
ความแรงของทุกซ์โทษชัดเจนขึ้น เหมือนเวลาที่เราพูดกัน ปกติก็เรียก
ตัวเองอย่างอ่อนหวานน่ารัก หนูอย่างนั้น ดิฉันอย่างนี้ เรียกคนอื่นก็ว่า
คุณหรือเธอ แต่พอไม่พอใจก็เปลี่ยนเป็นฉัน เป็นเรา แรงขึ้น หนักขึ้น

 เป็น “กู” เป็น “มึง”

 นั่นแหละเป็นอารมณ์ที่แสดงตัวตนออกมาอย่างชัดเจน
ท่านจึงใช้คำว่า ตัวกู - ของกู เพื่อแสดงความรุนแรงของการยึดมั่นถือมั่น
ถ้าใครเห็นทุกซ์โทษของความยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตนก็จะค่อย ๆ เลิก
ละมันได้ที่ละน้อย ๆ ครั้งเดียวนะไม่หมดหรอกนะคะ เพราะมันสะสม
ไว้มากและนานเต็มที แต่มันก็จะค่อย ๆ เบาลงลง พอมีอะไรเกิดขึ้นก็เห็น
ว่า อ้อ! มันเป็นเช่นนั้นเอง เป็นอย่างนั้นเอง ก็คือตถตา หรือตถาตา

“ตถตา” เป็นธรรมะคำแรกที่เจ้าประคุณท่านอาจารย์สวนโมกข์
ท่านบอกหรือสอนครูตั้งแต่วันแรกๆ ไปถึง หลังจากที่ครูพูดอะไรต่ออะไร
มากมายแล้ว ท่านก็บอกว่าสิ่งที่ต้องดูก็คือ ดูให้เห็นความเป็นเช่นนั้นเอง
ตถตา หรือ ตถาตา เป็นคำคำเดียวกัน

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ครูเรียนท่านว่าไม่เข้าใจหรอกเพราะไม่เคยได้ยิน ท่านก็บอก
ว่า ตถตา คือการดูทุกสิ่งทั้งข้างนอกข้างใน ให้เห็นว่ามันเป็นเช่นนั้นเอง
หมายความว่า มันเป็นอนิจจัง ไม่เที่ยงเช่นนั้นเอง มันเป็นทุกขัง ทนอยู่
ไม่ได้เช่นนั้นเอง มันเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตนเช่นนั้นเอง

ฉะนั้น ตถตา หรือ เช่นนั้นเอง ก็คือการสรุปรวมไตรลักษณ์
ลักษณะอันเป็นธรรมดาธรรมชาติ ๓ ประการ รวบยอดให้มองเห็นได้ง่าย
และชัดเจนขึ้น หลังจากที่เรารู้จักศึกษาอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มาจนชัดใจ
แล้ว เมื่อใดที่ใจมองเห็นความเป็นเช่นนั้นเองของทุกสิ่งที่เกิดขึ้น ใจก็จะนิ่ง
เย็น สงบ ไม่สะดุ้ง หวาดหวั่น ยอมรับความเป็นเช่นนั้นเอง ซึ่งก็แสดง
ว่าความยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตนมันเริ่มลดลง ว่างได้จากความรู้สึก
เย็น นิ่ง สงบ เฉยนั้นเอง แต่โปรดเข้าใจให้ถูกต้องว่า “นิ่งเฉย” นี้
ไม่ใช่ข้อมืออ้อมเท้า ไม่ทำอะไร แต่เป็นความนิ่งที่เต็มไปด้วยพลัง พร้อม
ที่จะทำหน้าที่ ทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นประโยชน์อย่างเต็มกำลังความสามารถ

 เมื่อเราไม่ยึดมั่นถือมั่นได้ ความทุกข์ก็จะคลายลง

 แน่นอนค่ะ เพราะที่เราทุกข์ข้อยู่ที่นี่ ทุกข์เพราะเรา
ยึดมั่น จริงไหม

 จริงครับ

 วิธีที่จะแกะตัวกู - ของกูออกไป ซึ่งครูได้ศึกษาและ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

ลองใช้กับตัวเอง เราลองนั่งนึกสิว่าเรายึดอะไรบ้าง นับไป ๑, ๒, ๓, ๔ ชักจะมากจำไม่ได้ ต้องเอากระดาษมาจด เราคิดว่าคงจะยึดสัก ๑๐ อย่าง พอมาดูจริง ๆ มันมีเป็น ๑๐๐ อย่าง ลองเขียนไปเถอะ จะได้มากมายทีเดียว และจะเห็นว่ามันล้วนแล้วแต่เป็นของคู่ ดี - ชั่ว ได้ - เสีย สุข - ทุกข์ เราก็หยิบเอามาดูว่า อันไหนมันดูจะลบออกไปจากใจได้ง่ายหน่อย คือยังไม่ยึดเหนี่ยวแน่นนัก ก็ลองฝึกลบอันนั้นก่อน โดยพยายามมองให้เห็นความเป็นเช่นนั้นเองของสิ่งนั้น แล้วก็ฝึกลบอันอื่น ๆ ที่ยากขึ้นไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดวันหนึ่งเราสามารถลบออกได้ทั้งดีและชั่ว และมองเห็นว่าสิ่งคู่ทั้งหลายนี้ แท้จริงมันเป็นสิ่งเดียวกัน ไม่ว่าจะบวกหรือลบ เห็นบ้างหรือยังคะ

☞ เห็นตามคำพูดครับ

☞ ลองนึกดูด้วยใจสิ ทำไมถึงว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสิ่งเดียวกัน เป็นต้นว่า ความว่างกับความแจ่มใส ขณะนี้ แหม! กำลังว่างจนลืมตาไม่ขึ้น จะหลับให้ได้เลย เพราะว่าอดนอน ทำงานหนัก หรือว่ากินอิ่มเกินไป นี่เป็นเหตุปัจจัยทำให้ว่างนอน พอมีเหตุปัจจัยใหม่ ลุกขึ้นขยับแข้งขยับขา ยึดเส้นยึดสายให้กระฉับกระเฉง ก็กลับแจ่มใส หรือได้จับเสียนิดหนึ่ง ความว่างก็หายไป มีความแจ่มใสเข้ามาแทนที่ ก็คนเดียวกัน ที่เดียวกัน สิ่งเดียวกันนี้แหละ ทุกอย่างมันขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย จะดีจะชั่ว จะได้จะเสีย จะสะอาดหรือสกปรก มันก็สิ่งเดียวกัน หาใช้สิ่งอื่นแปลกปลอมมาไม่ พอเปลี่ยนเหตุปัจจัยเสียเท่านั้นผลก็เปลี่ยน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ปวงวัชชีวิตรรรมา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ถ้าเราหมั่นดูก็จะเห็นว่า คนเรายึดถือสิ่งคู่สองข้างอยู่เสมอ
จึงอยู่ตรงกลางไม่ได้ การฝึกใจให้เห็นทุกสิ่งเป็นกลาง ไม่เอียงซ้ายเอียงขวา
จิตก็นิ่งเหมือนเรือที่แล่นไปบนผิวน้ำราบเรียบ ปราศจากคลื่นลม

☞ การแก้ปัญหาอย่างชาวโลก เวลาเมื่อไรเดือดร้อนใจ
มีความทุกข์ ก็มักจะจุดธูปบนบานศาลกล่าวหรือสะเดาะเคราะห์ อย่างนี้
ใช้ไม่ได้ใช้ไหมครับ

 บนบานใคร

☞ สิ่งศักดิ์สิทธิ์

 ท่านอยู่ที่ไหนล่ะคะ

☞ บนฟ้ากระมัง ไม่ทราบเหมือนกัน

 การบนบานศาลกล่าวนี้ ครูไม่ได้พูดว่าดีหรือไม่ดีนะ
แต่ในเมื่อเราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว เราก็มีสติปัญญา มีความรู้ มีอะไร
ต่ออะไรตั้งหลายอย่าง ฉะนั้น จะทำอะไรก็น่าจะแน่ใจหรือรู้เสียก่อนว่า
อะไรคืออะไร เรากำลังทำอะไร เป็นอะไร เพื่ออะไร อย่างไร ไม่ใช่
หลับหูหลับตาเดาส่งไปโดยไม่รู้ว่ามันคืออะไร และจะเกิดผลอย่างไร อย่างนี้
มันก็ไม่ค่อยจะสมกับการที่เราเป็นคนมีความรู้มีสติปัญญาเอาเสียเลย

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

☞ เริ่มต้นง่ายสุดก็มักจะไปให้หมดดวง ถ้าเชื่อว่าดวงไม่ดี ก็อาจจะไปไสบาตร ทำบุญ กรวดน้ำ ถ้าเคราะห์ร้ายก็ไปสะเดาะเคราะห์

 ทำแล้วเป็นอย่างไร

☞ สบายใจขึ้น

 เคยคิดไหมว่า ทำไมถึงสบายใจ

☞ รู้สึกว่าได้สะเดาะเคราะห์ไปแล้ว

 ตัวเคราะห์มันเป็นอย่างไรคะ มันอยู่ที่ไหน สะเดาะเคราะห์แล้วมันออกไปไหน หวนกลับมาอีกหรือเปล่า สบายใจนี้ที่จริงเป็นเพราะอะไร เพราะเกิดความรู้สึกว่า มีใครสักคนมาช่วยเราแล้วใช่ไหม ไม่ว่าเขาคอนั้นจะเป็นใครก็ตาม นี่เป็นความเชื่อซึ่งเป็นความอ่อนแอ โดยธรรมชาติของมนุษย์ หรือเป็นสัญชาตญาณอันหนึ่งของมนุษย์ที่มีความกลัวภัย แล้วก็วิ่งหาที่พึ่ง หวังแต่จะให้คนอื่นช่วยโดยไม่คิดหาหนทางที่จะช่วยตนเอง

ฉะนั้น การสะเดาะเคราะห์จึงเป็นแต่เพียงเพื่อให้จิตใจสบาย ผ่อนคลายไป สักประเดี๋ยวหวนกลับมาคิดอีกว่า เขาจะช่วยเราจริงหรือเปล่า

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรวงศ์

ก็เกิดวิตกกังวลขึ้นมาอีก พอกลับไปถึงบ้านหรือที่ทำงาน ก็พบเจ้าตัวเคราะห์ มั่นยังนั่งอยู่ เอ๊ะ ! สะเดาะเคราะห์ไปแล้วทำไมมันกลับมาเร็วนัก ต้องสู้กันใหม่อีก นี่เพราะอะไร ก็เพราะเราไม่ได้แก้ที่ต้นเหตุ

ต้นเหตุก็คือความรู้สึกไขว่คว้า ที่เรารู้สึกว่าเรามีเคราะห์ เรา รู้สึกที่ข้างใน เรารู้สึกว่าเรามีโชคก็รู้สึกที่ข้างใน พอรู้สึกว่ามีโชคก็ดีใจ รู้สึกว่ามีเคราะห์ก็ใจเสีย เพราะฉะนั้นท่านจึงบอกให้ฝึกใจ ถ้าเราฝึกควบคุมใจได้อย่างที่ว่าแล้ว ใจก็มั่นคง พร้อมทั้งจะสู้ด้วยสติปัญญา ด้วยเหตุด้วยผล

การดูหม้อหรือวุ้นนมมันต์ ครูก็เคยมาแล้วทั้งนั้น ไม่ใช่ไม่เคย สมัยที่ยังอยู่ทางโลกก็ทำ เวลามีปัญหา หาใครตอบไม่ได้ก็ไปดูหม้อ ให้หม้อช่วยดูให้หน่อย หม้อที่เขาดูเรา เขาก็อาศัยการศึกษาหาความรู้ในเรื่องของการพยากรณ์นั้นอย่างหนึ่งละ อีกส่วนหนึ่งก็จากประสบการณ์ เหมือนกับครูแนะแนว นักเรียนเดินเข้ามาก็รู้แล้ว เด็กคนนี้มีปัญหาอะไร พูดมาสัก ๒ - ๓ ประโยคก็ชัดเจนเชียว ปัญหาการเรียน ปัญหาเพื่อน ปัญหาพบความผิดหวังไม่ได้ตั้งใจ รู้ได้ทันที หม้อดูก็เหมือนกัน

ท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านเคยพูดถึงเรื่องการดูดวงไว้ว่า

เราดี ดีกว่าดวงดี เพราะดีนั้นมี-
ที่เรา, ดีกว่าที่ดวง
ทำดีนั้นแหละเราหน่วง เอาดีทั้งปวง
มาทำให้ดวง มันดี

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

จริงหรือเปล่า “เราตินั้นแหละเราหน่วง เอาดีทั้งปวง มาทำให้ดวงมันติ” ดวงมันก็อยู่บนกระดาดไข่มุขคะ มันจะซั้วก็ไม่ได้ ดึก็ไม่ได้ มันอยู่ที่ว่า เจ้าของดวงนั้นกระทำให้เหตุปัจจัยถูกต้องหรือเปล่า ถ้าเหตุปัจจัยถูกต้องผลมันก็ถูกต้องคือใจสบาย แต่ถ้าทำไม่ถูกต้อง ต่อให้เอา ดวงไปปิดทองใส่พานวางไว้บนหิ้งบูชา ใจของเจ้าของดวงนั้นก็ยังคงร้อน เหมือนไฟ จึงควรหันมาศึกษากันอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผล อย่างใช้สติปัญญา จะดีกว่า เพื่อจะได้แก้ไขได้อย่างถูกต้อง

ฝึกอย่างไร

☞ ในการนำคำสอนของท่านอาจารย์พุทธทาสไปฝึกปฏิบัติ อาจารย์มีปัญหอะไรในการฝึกบ้างไหมครับ

☞ ปัญหามันก็มีแต่เพียงว่า เราชี้เกี้ยวไม่ได้ เราต้องหมั่นฝึก หมั่นควบคุม หมั่นข่มขี้บังคับใจของตนเอง ถ้าเราทำอย่างสบาย ๆ เมื่อไหร่ก็ได้เอาไว้ก่อน เราก็จะไม่มีวันก้าวหน้า เพราะฉะนั้นอุปสรรคก็อยู่ที่ความเกียจคร้าน ความไม่เอาจริง ความทำบ้างไม่ทำบ้างของเราเอง

☞ หมายถึงบาย ๆ ขอบงิบอะไรอย่างนั้นหรือครับ

☞ ก็ไม่ถึงอย่างนั้นหรอกค่ะ แต่บางครั้งบางคราว เรานั่งดูเหมือนสงบ แต่ใจอาจจะไม่ได้อยู่กับธรรมะ ไม่ได้อยู่กับการปฏิบัติ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

เพราะมันคุ้นกับการพุ่งไปในเรื่องต่าง ๆ มันก็ต้องควบคุมบังคับกัน ถ้าจิตมันพุ่งกระจาย เราก็ต้องพยายามดึงกลับมา บางทีเมื่อโดนกิเลสครอบงำก็นึกสนุกที่จะพุ่งคิดโน่นคิดนี่บ้าง มันดูจะแตกแขนงไปถึงอะไรต่ออะไรให้เป็นที่เพลิดเพลिन ท่านจึงบอกว่ากิเลสมันมีเสน่ห์มาก มันช่วยวน มันทำให้หลงไหล โลกไว้ก่อนดี โกรธไว้ก่อนดี แสดงว่ามีอำนาจ หลงไว้ก่อนก็ดีเหมือนกัน มันทำให้ชื่นบาน ก็เลยปล่อยไม่ได้

☞ แล้วจะดึงกลับมาได้อย่างไรครับ

 ก็ต้องรีบกลับมาอยู่กับลมหายใจก่อน เอาลมหายใจเป็นด่านแรก พอใจสงบก็ดูให้เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ฉะนั้น จึงควรเริ่มต้นด้วยการฝึกสมาธิให้จิตมีกำลังและตั้งมั่น

☞ ฝึกไป ๆ รู้สึกเหนื่อยหน่ายบ้างไหมครับ ว่าเมื่อไหร่จะได้สักที

 ไม่เลยค่ะ เพราะรู้ที่อยู่ไม่ใช่ของง่าย จึงไม่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายว่าฉันจะต้องบรรลุหรือสำเร็จภายในเท่านั้นเท่านั้น ไม่เคยคิดอย่างนั้น รู้แล้วว่าการศึกษปฏิบัติธรรมมันยากกว่าการศึกษาเอาปริญญาหรือการทำงานในทางโลก ยากอย่างยิ่ง เพราะมันเป็นการทำงานข้างใน

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 ในการฝึกฝนด้วยตนเองนี้ อาจารย์มีวิธีการอย่างไรครับ

 ท่านครูบาอาจารย์ผู้รู้ทั้งหลายที่ท่านสอนทางตรงทางลัดแก่ลูกศิษย์ ท่านจะพูดถึงแก่นของพระพุทธศาสนาเสมอ นั่นก็คือว่า “จงสลัด ละทิ้ง ความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวง” เท่าที่ครูได้มีโอกาสศึกษามาทุกท่านทุกองค์จะสอนในหนทางเดียวกัน ต่างกันก็แต่เพียงรายละเอียดของวิธีการหรือศิลปะในการพูด การสอน อย่างท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านก็แนะนำให้ลดละความยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตนของตน ที่ท่านใช้คำว่า ตัวกู - ของกู อันเป็นรากเหง้าของความทุกข์

เพราะฉะนั้นเราก็มุ่งกำจัดสิ่งนี้ วิธีการก็คือเฝ้าอ่านหนังสือเล่มในของตัวเองอยู่ทุกขณะ มองให้เห็นว่าจิตในแต่ละขณะ ๆ นั้นเป็นอย่างไร เมื่อใดที่หนังสือเล่มในชักจะลุกเป็นไฟขึ้นมาเพราะความยึดมั่นถือมั่นในตัวกู - ของกู จิตมั่นก็ดับอยู่ด้วยความร่อนรน เมื่อใดที่ตัวกูพุบแพบลงก็รู้ เมื่อเราสัมผัสและเข้าใจได้ด้วยตัวเองเช่นนี้ ก็เกิดประสบการณ์ที่จะใช้ระงับยับยั้งความใหญ่โตของตัวกูที่เกิดขึ้น อย่างครูเองก็ใช้วิธีบอกตัวเองว่า หยุดยอยาก หยุดยเอา หยุดยคิด เสียบ้าง

 หยุดยอยาก หยุดยเอา หยุดยคิด

 ค่ะ เริ่มต้นด้วยการหยุดคิด พอหยุดคิดเท่านั้นแหละ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

มันไม่ยาก มันไม่เอา หยุดคิดนี้แหละมันเป็นตัวตน

☞ หยุดคิดคือหยุดนิ่งเฉย ๆ ไม่คิดอะไรเลยหรือครับ

🌸 มิได้ค่ะ ไม่คิดนี่คือไม่คิดอะไรที่มันกระตุ้นให้เกิดความอยาก ความจะเอา ที่มันกระตุ้นให้เราดิ้นรนจะเอาให้ได้มาก ก็หยุดความคิดอย่างนั้นเสีย แต่ถ้าคิดที่จะทำอะไรให้เกิดประโยชน์แก่งาน แก่ส่วนรวม คิดต่อไป คิดเสร็จแล้วหยุด ไม่ต้องแบกเอาไว้

ถ้าเราเริ่มต้นด้วยการหยุดคิดได้จะดีมาก มันจะหยุดอยากหยุดเอาไปในตัว พอมีความคิดเกิดขึ้นมา ตัวตนผู้คิดก็ซ่อนอยู่ข้างหลัง แต่เราไม่ค่อยรู้สึกเพราะไม่ค่อยได้ดู แล้วเราก็หลงไปว่าคิดอย่างนี้ดี มีหน้าซำยังชมว่า นี่มันฉลาด มันเก่ง รู้จักคิดอย่างโน้นอย่างนี้ หารู้ไม่ว่านี่คือการส่งเสริม

☞ “ตัวฉัน” ตามมาทันที

🌸 ใช่ค่ะ ส่งเสริมตัวฉัน ครูก็จะสอนตัวเองอย่างนี้ แต่ไม่ใช่ทำได้ทุกครั้งนะ (หัวเราะ) ก็พยายามหาวิธีสอนตัวเอง ถ้าเราหยุดคิดได้สมองมันก็ว่าง นอนหลับ ปัญหาต่าง ๆ ไม่มารบกวน ความอยากหรือความเอาก็ลดลงหรือแทบจะไม่มีเลยในขณะนั้น

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

☞ อาจารย์กรุณายกตัวอย่างความคิดที่ทำให้ฟุ้งซ่าน เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนสักนิดเถอะครับ

☞ ก็เช่นการคิดว่าต้องทำอะไรถึงจะถูก ไม่ว่าจะป็นงานอะไรที่เข้าไปเกี่ยวข้อง แล้วก็คิดวิธีว่าต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ พยายามปลุกกระดมให้คนอื่นเขาเห็นด้วย ใครไม่เห็นพ้องก็ขู่มบังคับ หรือบางทีก็ดูว่าการคิดอย่างนี้ปลุกเร้าความเป็นตัวตนให้เติบโตขึ้น มันจะโตขึ้นอย่างมาก และรุนแรงน่ากลัวเหมือนยักษ์มาร

☞ พอรู้สึกตัวตนเกิดขึ้น อาจารย์ดับมันอย่างไรครับ

☞ บอกตัวเองสิว่า “ไม่เอา” ต้องพยายามบอก พยายามตั้งใจว่าไม่เอา

☞ ความรู้สึกมันก็ขัดแย้งกันสิครับ

☞ ใช่ มันต้องสู้กันระหว่างธรรมะกับกิเลส ถ้าเรายอมแพ้กิเลสก็ชนะทุกครั้ง โลกเมื่อไหร่ก็ทำตามความโลภ โกรธเมื่อไหร่ก็ทำตามความโกรธ หลงเมื่อไหร่ก็ทำตามความหลง อยากอะไรเมื่อไหร่ก็ทำตามนั้น

☞ ปัญหาอยู่ตรงที่เราไม่รู้เท่าทันกิเลสนี้สิครับ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ก็เพราะว่าเราไม่อ่านหนังสือเล่มใน ถ้าหากว่าเราอ่านหนังสือเล่มในอยู่ตลอดเวลา เราก็จะรู้เท่าทันเพราะจดจ่ออยู่ ก็คงเคยได้ยินคำพูดที่ว่า จิตของคนนี้มันเร็ว มันหลุกหลิกและมีเล่ห์เหลี่ยมมาก เหมือนลิง จะมีสัตว์อะไรล่ะที่ลุกลี้ลุกลนและไม่เคยอยู่นิ่งเฉยเท่าลิง หนังสือเล่มในหรือจิตมีอากัปภิกิริยาไม่ผิดอะไรกับลิงป่า เต็มไปด้วยฤทธิ์เดช พยศร้าย อาละวาด อะไรเข้ามาใกล้ก็กระโจนเข้าไปเสียทุกเรื่อง

คนที่ไปเอาลิงมาจากป่าต้องนำมาฝึกฝนกันเป็นอันมาก อย่างเช่นโรงเรียนฝึกลิงที่กาญจนดิษฐ์ คุณสมพรกับไข่มุกคงจะเคยเห็นแล้ว ไข่มุกคะ ไข่มุกคือลิงที่ได้รับการฝึกและพัฒนาแล้ว เขามีสติ สมาธิ และปัญญาในระดับหนึ่ง เวลาที่คุณพ่อของเขา คุณสมพรผู้เป็นเจ้าของไปจูงเขาออกมา เห็นได้เลยว่า ไข่มุกมีอากัปภิกิริยาแตกต่างจากลิงอื่น ๆ ที่ลุกลี้ลุกลน ดื้อ และไม่คอยยอมเชื่อฟัง แต่ไข่มุกเดินมาอย่างสง่า ไม่ประหมา ไม่มีความเกรงกลัว มีความสำรวมและมันคง ถึงเวลาที่ให้เขาทำอะไร เขาก็ทำตามคำบอกของคุณพ่อของเขาด้วยความมั่นใจว่าสิ่งนั้นถูกต้อง คุณสมพรก็ยกย่องว่าไข่มุกนี้ระดับดอกเตอร์ ลิงตัวอื่นมันแค่ชั้นอนุบาล ชั้นประถม มัธยม

นี่คือสภาวะของจิตที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว จิตที่มีการควบคุมดูแลตามความรู้สึกอยู่เสมอจะมีความนิ่ง และในความนิ่งมันมีความว่าง จึงมีโอกาสที่จะมองเห็นอะไรได้ชัดเจนและรอบด้าน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 ระหว่างที่อาจารย์ฝึกก็ต้องต่อสู้กับกิเลส

 แน่นอน ต่อสู้ตลอดเวลา จนเดี๋ยวนี้ก็ยังต่อสู้อยู่ ยังไม่สิ้นสุด ถ้าจะเปรียบก็เหมือนการเข้าสงคราม เป็นการต่อสู้ที่ยาวนาน คนทางโลกอาจมองว่าผู้เข้าวัดปฏิบัติธรรมเป็นคนซี้ซลาด หนีโลก ไม้กล้าสู้ความจริง การมีชีวิตอยู่อย่างผู้ปฏิบัติธรรมนี้ เป็นชีวิตที่ต้องการความกล้าหาญเป็นอย่างยิ่ง ผู้ตั้งใจจะอุทิศชีวิตเพื่อการปฏิบัติธรรมจริง ๆ ต้องกล้าหาญ เพราะเมื่อเราสละชีวิตออกไปอย่างนี้ เท่ากับเป็นผู้โดดเดี่ยว เดี่ยวดาย เดี่ยวดายจริง ๆ นะไม่ใช่เพียงพูดด้วยปาก เราไม่มีบ้าน ไม่มีทรัพย์สินสมบัติ ไม่มีพี่น้องบริวาร ไม่มีใครเลย มีก็แต่เราคนเดียวนี้แหละ เรียกว่า อัตตาหิ อัตโน นาโถ โดยแท้ และการที่เราจะเดินต่อไปก็คือ การเดินคนเดียว

 มิน่า หลายคนจึงไม่ค่อยกล้าเข้ามาเดินกัน หรือมาแล้ว ก็หลบหายไป

 อาจเป็นอย่างนั้นก็ได้ เพราะมันต้องใช้กำลังของความกล้าหาญ พากเพียร นอกจากนั้นสิ่งหนึ่งที่เป็นอันตรายต่อการปฏิบัติธรรม ก็คือ ความเหงา คนเรามักจะมีความเหงากันอยู่เรื่อย ทั้ง ๆ ที่อยู่บ้านก็มีพี่น้องลูกหลาน เพื่อนฝูงในที่ทำงานก็เยอะแยะ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณอนันต์ อินทรกำแหง

☞ อาจารย์เกิดความรู้สึกนี้บ้างไหมครับขณะที่สวนโมกข์

ไม่มีค่ะ สำหรับครูไม่รู้สึกอย่างนั้น เพราะเมื่อตอนที่ตัดสินใจออกจากบ้านมันแนใจแล้ว ความเหงาเกิดเพราะใจไม่มีหลัก ไม่มีที่มันจิงว่าแห้ว ครูออกไปโดยไม่ได้วิ่งหนีอะไรแม้แต่ความทุกข์ จุดมุ่งหมายที่เข้ามาปฏิบัติธรรมก็เพื่อขัดเกลาใจให้หลุดจากความยึดมั่นถือมั่น เพื่อให้ความทุกข์และปัญหาลดลง เบบางลง

ผู้สนใจจะฝึกปฏิบัติธรรมต้องกล้าหันหน้าเข้าหาความทุกข์ ศึกษาความทุกข์จนรู้จักคิดว่าทุกข์คืออะไร ทหารจะออกศึกก็ต้องรู้จักก่อนว่าใครคือข้าศึก การที่เราจะต่อสู้กับอะไรสักอย่าง ก็ต้องรู้จักสิ่งนั้นดีพอ รู้ถึงสมรรถภาพ จุดอ่อน จุดแข็งของข้าศึก จึงจะสามารถเอาชนะได้ และตัวเราเองก็ต้องฝึกปรือให้พร้อมด้วยฝีมือ ความสามารถ กำลังใจ ความพากเพียร ความฉับไวทันท่วงที

ครูจึงตอบได้ว่าไม่เหงา เคยปรารภกับเจ้าประคุณท่านอาจารย์ว่า ตั้งแต่ออกจากบ้านมาอยู่ที่นี้ไม่เคยเหงาสักวัน ท่านก็บอกว่า จะเหงาอะไรล่ะ ก็มันทำงานอยู่ตลอดเวลา การทำงานตลอดเวลาทั้งข้างนอกข้างใน ทำให้จิตใจเราไม่มีเวลาที่จะเหงา คนที่ทำงานโดยใจไม่อยู่กับงาน ไปวนอยู่กับความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอยาก วนเวียนอยู่อย่างนั้น แล้ววันหนึ่งมันก็รู้สึกเหงาขึ้นมาเฉย ๆ เพราะอะไร ๆ มันก็ไม่ได้อย่างใจ แม้จะมีเงินมากมายไม่รู้กี่ล้าน บ้านช่องก็ใหญ่โต

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 อยากให้อาจารย์ได้กรุณาชี้แนะวิธีการต่อสู้กับกิเลส ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นอีก

 กิเลสมันมาเยี่ยมเราอยู่ทุกโอกาส มันเป็นแขกที่เสนอตัวเข้ามาหาเราเสมอทั้ง ๆ ที่ไม่ได้รับเชิญ และมันก็มีเล่ห์เหลี่ยมที่จะสอดแทรกเข้ามาในใจของเราด้วย มันมีเสน่ห์ ทำให้เราสนุกและมีรสชาติกับชีวิต จึงมีบางคนบอกว่า ทุกข์มากก็ไม่ใช่ไรหรอก ทำให้ชีวิตสนุกและมีรสชาติดี เพราะเขาคิดว่า กินก็สนุก นอนก็สนุก เล่นก็สนุก เมาก็สนุก อะไร ๆ ก็สนุกไปหมด เพราะโดนกิเลสครอบงำจึงทำให้เห็นไปอย่างนั้น ถ้าพูดให้ถึงที่สุดก็บอกว่า เพราะถูกอวิชชาครอบงำ

อวิชชาก็คือความเขลา ไม่รู้ความเป็นจริงของชีวิต คือ ไม่รู้กฎธรรมชาติ ไม่รู้กฎไตรลักษณ์ ไม่รู้กฎอิทัปปัจจยตา ไม่รู้ว่าชีวิตของเราขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย ถ้าประกอบเหตุปัจจัยถูกต้อง ชีวิตก็เป็นสุขสงบเย็น ถ้าไม่ถูกต้องชีวิตก็ร้อนรนเป็นทุกข์ รุ้อย่างนี้แล้วยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ชีวิตก็จะปลอดภัย ไม่ต้องพจญกับความร้อนรน ลุ่ม ๆ ดอน ๆ

เมื่อเราไม่รู้ กิเลสก็มาเยี่ยมเยียนอยู่ตลอดเวลา แล้วพลังใจก็ไม่ค่อยยอมไปด้วย มันหน้าไม่อาย อยากจะเข้ามาอยู่เสมอ เราเองก็ตกเป็นทาสความเขี้ยววนของมัน เคยชินอยู่กับมันมาตลอดชีวิต แล้วแต่ว่าใครอายุมากน้อยเท่าใด บางคนอายุ ๗๐ - ๘๐ ปีแล้วก็ยังเอาชนะกิเลสไม่ได้

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

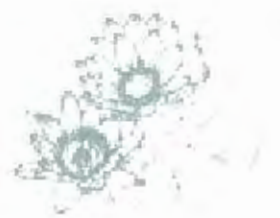
ในเมื่อกิเลสมีกำลังเข้มแข็ง เราก็ต้องอาศัยความตั้งใจเด็ดเดี่ยว
อาจหาญ เราต้องแข็งแรงกว่าจึงจะเอาชนะได้ พลังใจเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้
ก็ต่อเมื่อมีความเช็ดหลาบต่อความทุกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
จึงทรงสอนให้ศึกษาเรื่องของความทุกข์จนเห็นโทษของมัน ว่ามันสามารถ
ขบกัดชีวิตของเราให้เจ็บปวด ซอกซำ ทรมานได้เพียงใด ถ้าไม่สำนึกใน
ความจริงข้อนี้ ก็จะไม่มีการตั้งใจที่จะต่อสู้ฟาดฟันเอาชนะกิเลสได้

ฉะนั้น ประสบการณ์ชีวิตจึงเป็นแบบฝึกหัดเพื่อการศึกษา
เรื่องของความทุกข์ เรื่องของสังขารในชีวิตคือ ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง
อนัตตา ตลอดจนความเป็นไปตามเหตุปัจจัยทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าเรา
ศึกษาอย่างนี้อยู่ทุกวัน ก็เท่ากับว่าเราได้ทะลอมใจของเราให้อยู่นบนหนทาง
ที่ถูกต้อง เป็นหนทางของความสว่าง ดึงจิตออกมาเสียจากความมืดที่ถูก
ครอบงำด้วยอวิชชาความเขลา

เราต้องรู้ว่าคุณค่าของชีวิตมนุษย์อยู่ที่ใด จุดประสงค์ของ
การเกิดมาเป็นมนุษย์คืออะไร เจ้าประคุณท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านய்யู
ให้ทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ถามตัวเองว่า *เกิดมาทำไม* เคยถามกันบ้างไหม

☞ ไม่เคยครับ

☞ เพราะไม่เคยถาม เราจึงละเลยเป้าหมายสำคัญของ
ชีวิตที่ควรศึกษาให้รู้ คนส่วนมากมักจะนึกว่าเกิดมากิน เกิดมานอน เกิด

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวน อินทรกำแหง

มาทำโน่นทำนี่ เพื่อจะหาความสุขไปวัน ๆ ไซ้ ! เราเกิดมาเพื่อจะแสวงหาความสุข แต่สุขที่ต้องการจริง ๆ นั้น ต้องเป็นสุขที่เย็น อิ่ม และพอ ไม่ใช่สุขที่มากกระตุ้นให้ดิ้นรนทะเยอทะยานไปหาสุขอื่นอีก

เพราะฉะนั้น ถ้าถามว่า ชีวิตนี้เกิดมาทำไม ก็ตอบได้ว่า เกิดมาเพื่อมีความสุขที่แท้จริง ตามต่อไปอีกว่า แล้วสุขเย็น สุขที่แท้จริงนี้จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ก็จากการทำหน้าที่โดยไม่หวัง ไม่เอา ไซ้ไหมคะ ถ้าเราหวัง ถ้าเราเอา มันร้อน ยิ่งไม่ได้ตั้งใจ หรือได้มาแล้วไม่พอ มันน่าจะได้มากกว่านั้น ก็มีความโลภแทรกเข้ามาอีก คำตอบที่สั้นที่สุดก็คือ *เกิดมาเพื่อทำหน้าที่ของมนุษย์*

☞ มีหน้าที่อะไรก็ทำไป

☞ ค่ะ หน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แต่ต้องทำให้ถูกต้อง ไม่ใช่เพียงแต่ทำไปวันหนึ่ง ๆ ต้องให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เราเองก็จะมีสุขุมชื่น เบิกบานใจ การทำงานนั้นก็เป็นการปฏิบัติธรรมไปด้วยในตัว เพราะเป็นการขัดเกลากิเลสในใจให้ลดลง

การทำงานคือการปฏิบัติธรรม

 เจ้าประคุณท่านอาจารย์ท่านฝึกให้เห็นว่า การทำงานคือการปฏิบัติธรรม โดยบอกให้มาช่วยงานข้างนอก ซึ่งก็เป็นกิจกรรมธรรมะของทางวัด เป็นการอบรม พุทธธรรมะ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้จิตใจของเราคิดอยู่แต่เรื่องธรรมะ ไม่วิ้าวุ่น

 ทราบว่าในตอนแรกที่ท่านให้ไปช่วยบรรยายธรรม ก็อี๊ดอัดใจอยู่เหมือนกันใช่ไหมครับ

 ก็ไม่อยากทำ เพราะมีความรู้สึกที่เรายังรู้ไม่มากพอ รู้ไม่จริง ท่านบอกด้วยวาจาจาก่อนว่า ช่วยพุทธธรรมะบ้าง เพราะมีกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ครูบาอาจารย์ไปที่สวนโมกข์กันมาก ครูเรียนท่านว่ายังไม่อยากพูดเพราะยังไม่รู้จริง พูดไปก็เป็นบัณฑิตสกปรก คือคนที่ดีแต่พูดพูดแล้วก็ทำไม่ได้อย่างที่พูด ยังเป็นตัวอย่างแก่ใครไม่ได้ นอกจากตัวเอง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

จะไม่ได้อะไรแล้ว ยังจะทำให้คนที่เขามีความสนใจเกิดเสื่อมศรัทธา แล้ว คนที่ไม่ฉลาดหรือไม่รอบคอบก็จะพาลมาโทษว่าธรรมะนี้ไม่จริง เพราะเข้าใจว่าธรรมะคือคน ความจริงธรรมะคือสัจธรรม ไม่ใช่คน

ท่านก็ถามว่าแล้วเมื่อไหร่จะรู้จริง ก็เรียนว่าต้องฝึกไปเรื่อย ๆ ก่อน ท่านถามว่าเมื่อไหร่จะ ก็ตอบไม่ได้ เพราะเราเองก็ไม่ว่า เมื่อไหร่จะรู้จริง อาจจะตลอดชีวิตของเราก็ได้ การขัดเกลาตัวเองเป็นเรื่องยาก เพราะคนเราอ่อนแอ รักตัวเอง ถ้าขัดคนอื่นละก็ได้ คอยว่าคอยติคนอื่น แต่กับตัวเองไม่กล้าจะไปขัดอะไรที่มันไม่ดี มันสกปรก กลัวเจ็บ จะต้องอาศัยความกล้าหาญ ความพากเพียร การกระทำอย่างต่อเนื่อง ท่านอาจารย์ ก็บอกว่า รู้เท่าไรก็บอกเขาเท่านั้น เราขึ้นบันไดไปได้ ๒ ชั้น ก็พาเขาขึ้นไป ๒ ชั้น ขึ้นได้ ๓ ชั้น ก็พาเขาไป ๓ ชั้น อะไรที่ไม่รู้ก็อย่าพูด พูดแต่สิ่งที่เรารู้ ท่านคงจะเห็นว่าเราเคยเป็นครูมาก่อนน่าจะรู้วิธีพูด ผลที่สุด ท่านก็เขียนใส่กระดาษให้พระท่านถือมาให้ว่าให้พูดธรรมะกับนักศึกษากลุ่มนี้ พูดเท่าที่รู้ จากนั้นก็กลายเป็นกิจกรรมที่ทำต่อมาเรื่อย ๆ

ท่านก็คงไม่ได้ไว้วางใจอะไรนักในเรื่องธรรมะ แต่อย่างน้อย ท่านก็ได้เตือนสติไว้แล้วว่า รู้เท่าไรพูดเท่านั้น เราก็ระมัดระวังมาโดยตลอด เป็นครูมาก็ไม่เคยหลอกลูกศิษย์ เราจะบอกเสมอว่า นี่มันคืออย่างนี้ ๆ แต่สิ่งที่จะแน่ใจได้จริง ๆ จะต้องฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจนได้สัมผัสกับสิ่งนั้น ฉะนั้น ครูก็ไม่เคยบอกเลยว่าครูนี้เป็นผู้บรรลุแล้ว แม้จนเดี๋ยวนี้ก็เป็นผู้เดินทาง แต่รู้ว่าหนทางที่กำลังเดินอยู่นี้เป็นหนทางที่ถูกต้อง แล้วพูดได้

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

เต็มปากว่า รู้วิถีเดินทาง และรู้เป้าหมายด้วยว่ากำลังเดินทางไปไหน

☞ ทราบว่าอาจารย์ได้รับมอบหมายให้บรรยายธรรมแก่ชาวต่างประเทศด้วย อยากทราบว่าชาวไทยกับชาวต่างประเทศมีความสนใจและตั้งใจปฏิบัติต่างกันอย่างไร

🌸 ปกติท่านอาจารย์ท่านจะไม่ใช้ให้ใครทำอะไร แต่ท่านมีวิธีให้เราทำไปโดยไม่รู้ว่าเป็นสิ่งที่เราต้องทำ เนื่องจากสวนโมกข์เป็นวัดเปิด จึงมีกลุ่มผู้คนเข้ามาเพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ ๆ เมื่อมากันมากเข้าก็มีคนอยากจะศึกษาปฏิบัติธรรมให้เป็นเรื่องเป็นราว ก็เลยจัดการอบรมขึ้น

การจัดอบรมเป็นคอร์สนี้เริ่มกับฝรั่งก่อน ท่านอาจารย์โพธิ์เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันท่านเป็นชาวสมุย ท่านมองเห็นว่าฝรั่งที่มาเที่ยวเมืองไทย ไปชายทะเลอย่างเกาะสมุย ก็ไปสนุกสนานแล้วก็เลพลาดพาดแบบเขานั้นแหละนะ ไปตากลมตากแดดอะไรอยู่แถวชายหาด บางทีดูแล้วมันไม่เข้าเรื่องเข้าราว ท่านมีความรู้สึกที่เราทำอะไรดี ๆ ตั้งเยอะ ทำไมเราไม่ให้สิ่งดี ๆ งาม ๆ แก่เขาบ้าง ก็เลยไปเริ่มเปิดคอร์สที่เกาะสมุย บอกว่าใครสนใจจะฟังธรรมะ ปฏิบัติสมาธิภาวนา ก็มาฝึกปฏิบัติได้โดยไม่ได้เรียกเก็บเงินเก็บทองอะไร เขาสนใจสมาธิภาวนา (meditation) ก็มากัน ฟังไป ๆ เกิดพอใจ ก็เลยจัดเป็นประจำ เวลานี้จัดที่สวนโมกข์ ทุกวันที่ ๑ - ๑๐ ของเดือน ระยะเวลาหลังผู้มาอบรมเป็นฝรั่งที่อยู่ในวงการต่าง ๆ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มีอาชีพเป็นหลักเป็นฐาน และเป็นคนมีการศึกษาดี ระดับปริญญาเอกก็มาก เป็นศาสตราจารย์ ชิสเตอร์ บาทหลวงก็มี

ส่วนที่ถามว่าคนไทยกับฝรั่งต่างกันอย่างไรนั้น อาจจะถูกได้ว่า คนไทยที่ส่วนมากเรียกตัวเองว่าเป็นชาวพุทธ เป็นพุทธศาสนิกชน มาตั้งแต่เกิด ก็มักจะถือตัวว่าฉันรู้แล้ว รับศีลบ้าง ฟังเทศน์ ทำบุญ ทำทานบ้างตามกำลัง แล้วก็คิดว่านี่คือการปฏิบัติธรรมหรือเป็นชาวพุทธแล้ว ความทุ่มเท สนใจ เอาใจใส่ เพื่อศึกษาและปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจัง ก็จะมีน้อยกว่าฝรั่ง เพราะฝรั่งคงสำนึกว่าเขามาไกล แล้วก็ไม่ว่าในชีวิตนี้ จะได้มาสักกี่ครั้ง เหมือนอย่างคนไทย พอไปเมืองนอกก็เอาจริงเอาจัง เพราะไม่รู้ว่าจะเมื่อไหร่จะได้ไปอีก ส่วนในเมืองไทยไม่สนใจ นึกว่าจะไปเมื่อไหร่ก็ได้

ความสนใจและความตั้งใจของฝรั่งที่เราเห็นได้ชัดก็คือว่า ในการจัดอบรมนี้เราขอให้ **อยู่เจียม** คำว่า “เจียม” ก็คือ ขออย่าพูด อย่าคุยกัน เพราะการพูดคุยเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่ง เมื่อพูดคุยสนุกสนาน จิตใจมันก็เพร็ดไป ถ้าคุยถูกใจก็ตื่นเต้น ล่องลอย หัวเราะกันเอ๊กอ้าก เหน็ดเหนื่อยโดยไม่รู้ว่าได้อะไร เสียอะไร แต่ถ้าคุย เรื่องที่น่าเศร้าหมองเสียใจ จิตมันก็ตก เราจึงต้องขอให้อยู่เจียม

ฝรั่งเขาก็อึดอัดนะคะที่ต้องอยู่เจียม เพราะเขาชอบคุยชอบ สมาคมยิ่งกว่าเราเสียอีก นอนก็ดิ๊ก ตื่นก็สาย จะต้องกินคืออยู่ดี แต่เขาก็ยอมรับเงื่อนไขขากติกานั้น นี่เป็นเครื่องแสดงได้ไหมว่า เขามองเห็นว่า

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เรื่องของธรรมะ เรื่องของการปฏิบัติสมาธิภาวนาที่เขาจะมาศึกษานี้สำคัญกว่า เขาจึงยอมอดส่ำห้ำเสียสละความสะดวกสบาย ความเคยชินต่าง ๆ ที่เคยปฏิบัติมา วันแรก ๆ ที่ต้องอยู่เจียบ หน้าตาเขาเคร่งเครียดนะเพราะพยายามข่มซึ่งบังคับใจ เขาก็รู้สึกว้า แหม ! มันหนักเอาการ

เรามีชั่วโมง interview ให้เขาได้มีโอกาสระบายความในใจ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ มีปัญหา มีความทุกข์อะไร ก็จัดเวลาให้มาพูดคุยได้ตาม ส่วนใหญ่ในวันแรก ๆ เขาจะระบายความหนักอกหนักใจที่ห้ามพูดกัน เขาบอกว่าทำไมการฝึกปฏิบัติธรรมถึงทำให้ต้องกลายเป็นคนหน้าดำคร่ำเครียด เหมือนคนใจดำ พูดคุยกันไม่ได้ มองหน้าก็ไม่ได้ เราบอกว่าไม่ได้ห้ามมองหน้ากัน มองได้ และควรจะมียิ้มแย้มแจ่มใสให้แก่กันด้วย เพื่อเป็นกำลังใจต่อกัน เพียงเท่านั้นก็น่าจะพอ อย่าให้ถึงกับพูดคุยกัน เพราะมันจะทำให้เราต้องเสียเวลาไปกับสิ่งเหล่านั้น ขาดเวลาที่จะทุ่มเทให้กับการปฏิบัติ

บางคนถึงกับน้ำตาไหลด้วยความอึดอัดใจ แต่เมื่อเราพูดคุยอธิบายให้เขาเข้าใจว่า การอยู่เจียบ (keep silence) นี้มีประโยชน์ต่อชีวิตส่วนตัวและความก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมอย่างไร เขาก็ค่อย ๆ เข้าใจและยอมรับได้ สักประมาณวันที่ ๕ ที่ ๖ เราจะสังเกตเห็นการก้าวเดินของเขาค่อย ๆ ช้าลง ผิดจากตอนแรกที่เดินเร็ว หัวซุกหัวซุนราวกับมีใครไล่หลังมา หน้าหน้าคิ้วขมวดก็ค่อย ๆ ผ่อนคลาย มีความยิ้มแย้มแจ่มใสเบาสบายเกิดขึ้น เมื่อเราให้การสอนการฝึกกับเขาอย่างเต็มที่ เขาก็ยอมรับ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติดชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ที่จะปฏิบัติตามกติกาย่างเต็มที่เหมือนกัน รวมถึงการจำกัดให้อยู่เฉพาะ
ในสถานที่จัดอบรมตลอด ๑๐ วันด้วย

ฝ่ายคนไทยของเรานี้ บางส่วนก็ยอมรับเงื่อนไขขงกติกา แต่บาง
ส่วนก็ยังเห็นว่าไม่เป็นไรหรอก เราคนไทยกันเอง ผ่อนผันกันได้ไม่เป็นไร
นะ ก็ทำความลำบากแก่ผู้จัดเหมือนกัน ต้องคอยพูดคอยเตือนกันอยู่บ่อย ๆ

ฝรั่งนั้นเราจะถามเขาก่อนว่าเขามาอบรมทำไม คำตอบก็คือ
เขาต้องการจะมาศึกษาเพื่อให้รู้จักเรื่องของชีวิต เขาเที่ยวหาคำตอบว่า
เกิดมาทำไม ชีวิตของเขามีปัญหา ไม่มีความสุข ทั้ง ๆ ที่มีการศึกษาสูง
บ้านเมืองเจริญ เทคโนโลยีก้าวหน้า แต่เขาบอกว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้นำสันติสุข
(peacefulness) มาให้แก่จิตใจของเขาเลย บางคนพูดว่าศาสนาของเขา
ไม่สามารถให้คำตอบแก่เขาได้ เขาจึงอยากจะมาลองดูว่า พุทธศาสนาหรือ
การฝึกสมาธิภาวนาในแบบของพุทธศาสนานี้จะช่วยเขาได้หรือไม่ จึงพูด
ได้ว่า ฝรั่งส่วนใหญ่มาอบรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย ไม่ได้ตาม ๆ กันมา

การพูดการสอนของเราก็จะเน้นให้เขาเข้าใจธรรมะก่อน เช่น
เรื่องของชีวิต ชีวิตคืออะไร หลักธรรมในพุทธศาสนาที่เป็นแก่น เป็นหัวใจ
เช่น ไตรลักษณ์ อริยสัจ ๔ อริยมรรคมีองค์ ๘ ปฏิจจสมุปบาท นิพพาน
ซึ่งคนไทยฟังแล้วถอยหนีว่าไกลเกินเอื้อม เราก็พูดให้เขาฟัง ฝรั่งที่มีการ
ศึกษาดี หรือคนไทยที่เป็นปัญญาชน นักศึกษาวัยหนุ่มสาว จะพอใจ
คำสอนที่มีเหตุผลเหล่านี้ นอกจากนั้นเราก็สอนอานาปานสติภาวนาอย่าง
สมบูรณ์ทั้ง ๑๖ ชั้น เพื่อรักษาและควบคุมใจให้สงบ แม้จะปฏิบัติไม่ได้

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

ครบถ้วน แต่ก็ให้รู้ว่า อานาปานสติคืออะไร ผิกทำไม เพื่ออะไร จะได้รับประโยชน์อย่างไร และมีวิธีปฏิบัติอย่างไร

ท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านบอกเราเสมอว่า จะต้องสอนให้เขาเข้าใจในเรื่องของธรรมะให้ชัดเจน โดยเราไม่หวังหรอกว่าภายใน ๑๐ วันนี่เขาจะบรรลุ มันเป็นไปได้ไม่ได้ เพียงให้มีสมาธิจริง ๆ ก็ยาก แต่อย่างน้อยก็เป็นแนวทางสำหรับเขา การเรียนการสอนด้วยปัญญาอย่างมีเหตุมีผลจะทำให้เขาเกิดศรัทธาและมีกำลังใจที่จะฝึกต่อไป

เขามักจะบอกว่า อยู่สวนโมกข์ทำได้ กลับไปถึงบ้าน ไปอยู่ในสังคมเมืองทำไม่ได้หรอก ครูก็มักจะย้อนถามไปว่า ไม่เหมือนยังงี้ฝรั่งนี่วิเศษนักหรือ ถึงจะมาคิดว่าสังคมของเขากับของเราไม่เหมือนกัน โดยพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์ ไม่ว่าจะจีน แขก ฝรั่ง ผิวดำ ผิวนขาว ผิวเหลือง เหมือนกันหมด เราอยู่ในเรือลำเดียวกัน คือ เรือกิเลส เรือค้นหา เรามีความโลภ ความโกรธ ความหลงเหมือนกันหมด ความอยาก ความยึดมั่นถือมั่น ใครไม่มีบ้าง มีเหมือนกันทั้งนั้น จิตใจก็ผูกพันอยู่กับความอยากได้ใคร่ดี อยากมีอยากเป็น ไม่เห็นแตกต่างกันเลย และนี่คือต้นเหตุของความทุกข์

เพราะฉะนั้นมันจึงขึ้นอยู่กับ การฝึกอบรมใจต่างหาก ให้ใจเห็นว่าความทุกข์เป็นอย่างไร วิธีแก้ไขหรือดับทุกข์ทำอย่างไร จึงบอกได้เลยว่าพุทธศาสนาสามารถพิสูจน์คำสอนได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เรามีสมมุติฐานว่าความทุกข์คืออย่างนี้ วิธีการดับทุกข์เป็นอย่างนี้ ท่านต้อง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

พิสูจน์ด้วยตัวของท่านเองจึงจะรู้ผล วิทยาศาสตร์ทางโลกมีวัตถุประสงค์เป็นรูปธรรม แต่พุทธศาสนาเป็นวิทยาศาสตร์ทางนามธรรมที่สัมผัสได้ด้วยใจ ก็ให้เขาคิดเอาเองว่า นี่เป็นศาสนาของปัญญาชนหรือไม่ และผู้ที่เรียกตัวเองว่า เป็นคนฉลาด (intelligent people) นั้นสมควรหรือไม่ที่จะศึกษา เพื่อจะได้ใช้ความฉลาดนั้นให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

 เขาน่ากลับไปปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่

 ส่วนมากเขาก็พอใจ หลายคนบอกว่า เขามาพบ turning point ที่นี้ ผู้หญิงคนหนึ่งกลับไปแล้วเขียนมา อ่านแล้วจับใจมาก เขาบอกว่าชีวิตของเขาได้พบสิ่งที่ชั่วร้ายเลวทรามมาหมดแล้วทุกอย่าง ได้ผ่านอะไร ๆ ที่หนักหนาสาหัสสาครรจ์มาแล้ว เขาเพิ่งได้มาพบสวรรค์ที่นี้เอง ฟังแล้วน่าสงสาร น่าเห็นใจ และน่าอนุโมทนาในความตั้งใจปฏิบัติของเขา

 นำอิจจาที่คนพูดมากอย่างเราทำไม่ได้ด้วยนะครับ เรียนถามเพิ่มเติมอีกนิดว่า ผู้ต้องการไปฝึกอบรมจะต้องทำอะไรบ้าง

 ทางโน้นเขามีกำหนดการไว้ล่วงหน้า ทั้งของคนไทยและฝรั่ง สำหรับฝรั่งเขามักจะบอกต่อ ๆ กัน หรือทราบจากประกาศในหนังสือพิมพ์หรือตามสถานที่ท่องเที่ยว พอวันที่ ๓๐ - ๓๑ เขาก็มาสมัครเดือนหนึ่ง ๆ ก็ร่วมร้อยคน ส่วนคนไทยควรขอระเบียบการและสมัครไปก่อน

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

ล่วงหน้า

 ส่วนท่านที่ต้องการไปฝึกฝนตนเองเป็นรายบุคคล หรือ ๒ - ๓ คนล่ะครับ

 ก็ไปได้ค่ะ ไปพักที่สวนโมกข์ฝั่งเดิม มีบ้านพักแบบ คนวัด ซึ่งจะไปหวังให้มีความสะดวกสบายอะไรนักไม่ได้ ถ้ากินง่ายอยู่ง่าย จะไปเมื่อไหร่ก็ได้ ไปฝึกตัวเอง ส่วนการอบรมเป็นคอร์สนั้นจัดที่ธรรมมาศรมนานาชาติฝั่งตรงข้าม

 ค่าใช้จ่ายเท่าไร

 ไปพักที่วัดไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ส่วนการอบรมอาจขอให้ช่วยค่าอาหารบ้าง แต่ก็ถูกมากเมื่อเทียบกับการอบรมทั่ว ๆ ไปซึ่งแพง แต่คนชอบไป แล้วก็กลับมาอดกัน ตรงนี้ก็คืออดตาตัวตนใช้ใหม่ ยังอุตสาหามาเอาธรรมะไปประดับอวดตาให้มันมีศักดิ์ศรีมากขึ้น แล้วได้อะไรกลับไป ได้กิเลสตามไปด้วย

เดี๋ยวนี้การโฆษณาไม่ว่าจะขายสินค้าหรือเปิดอบรม เขาจะต้องบอกราคาไว้เลย และรับจำนวนจำกัด คนก็รีบวิ่งซุลมุนกันไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดมนุษย์ทั้งหลาย ๒,๕๐๐

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

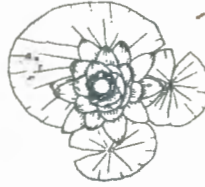
ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

กว่าปีมาแล้ว ไม่เคยทรงรับอะไรจากใครเลย นอกจากอาหารบิณฑบาต ในเรื่องของธรรมะ เรามีแต่การให้ ธรรมทานเป็นทานสูงสุด เพราะฉะนั้น จึงไม่มีการเรียกร้องตอบแทน โปรดอย่าเข้าใจผิดว่าธรรมะต้องมีการซื้อขาย

☞ ถ้าเป็นหนังสือธรรมะก็ช่วยค่าพิมพ์กันบ้างนิด ๆ หน่อย ๆ

🌸 นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะการพิมพ์หนังสือต้องใช้ เงินลงทุน อย่างที่สวนโมกข์ไม่มีผู้รับบริจาค วัดหลวงพ่อท่านพระอาจารย์ชา ก็ไม่มีเหมือนกัน แต่ถ้าใครต้องการทำบุญก็เป็นไปตามกำลังศรัทธาของท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านจะมีหนังสือไว้แจกสมนาคุณแก่ผู้ทำบุญเท่าที่ ทางวัดสามารถจะจัดให้ได้ หรือตามความสนใจของแต่ละบุคคล เป็นการ ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน

การฝึกสมาธิ เกื้อกูลต่อการปฏิบัติธรรมอย่างไร

☞ อาจารย์บอกว่าการอ่านหนังสือเล่มในหรือการเฝ้าดูจิตให้ได้ผล จิตจะต้องมีความสงบและมั่นคงพอสมควรทีเดียว แล้วเราจะเริ่มต้นอย่างไรให้จิตนิ่งได้อย่างต่อเนื่อง

☞ ก็ต้องเริ่มด้วยการฝึกสมาธิ เพื่อรวบรวมจิตที่กระจัดกระจาย สับสน กระเจิดกระเจิง ให้นิ่งสงบเสียก่อน จิตที่ยังว้าวุ่นอยู่กับอารมณ์ สัญญาที่ค้างอยู่ในใจ และการปรุงคิดไปต่าง ๆ นานาสารพัด เป็นจิตที่ไม่สะอาด สกปรกอยู่ด้วยกิเลส ด้วยความรบกวนต่าง ๆ เราจะต้องทำจิตนั้นให้สะอาดขึ้น นิ่งสงบ มั่นคงเข้มแข็ง และในขณะที่เดียวกันก็มีความว่องไว พร้อมทั้งจะทำการงานทางจิต ศึกษาใคร่ครวญวิปัสสนา เพื่อทำความเข้าใจในสังขารที่ละเอียด ประณีตลึกซึ้ง สมาธิภาวนาจึงเป็นศิลปะที่ผู้ปฏิบัติธรรมจะต้องฝึกฝน

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

วิธีฝึกสมาธิภาวนามีหลายวิธีแตกต่างกันไป เครื่องมือที่จะใช้ควบคุมบังคับจิตก็มีหลายอย่าง เช่น ใช้คำบริกรรม “พุทโธ” บ้าง “ยุบหนอ พองหนอ” บ้าง หรือบางทีก็ใช้การนับ การเคลื่อนมือ ฯลฯ วิธีหนึ่งที่ใช้กันมากคือ การใช้ลมหายใจเป็นเครื่องกำหนด กำหนดให้รู้ลมหายใจเข้า - ออกอยู่ทุกขณะ จิตก็จะไม่วิ่งวุ่นไปไหน

 เรียกว่า การฝึกแบบอานาปานสติ

 ค่ะ อานาปานสติก็คือ การพัฒนาสติให้เกิดขึ้นโดยการใช้ลมหายใจเป็นเครื่องกำหนด ติดตามลมหายใจให้ทันทั้งเข้าและออก

 อาจารย์ใช้เวลาฝึกอยู่นานไหมครับ

 ก็เคยฝึกมาก่อนอย่างที่เล่าให้ฟังแล้วนะคะ เป็นการฝึกตามลมหายใจพร้อมกับบริกรรม “พุทโธ” แต่การฝึกที่สวนโมกขนิรัจะละเอียดลงไปอีก แบ่งเป็น ๔ หมวด คือ กาย เวทนา จิต ธรรม ในแต่ละหมวดก็แบ่งออกเป็น ๔ ชั้น รวมทั้งหมดเป็น ๑๖ ชั้น

หมวดที่ ๑ คือหมวดกายนี้ มุ่งทำความรู้จักเรื่องลมหายใจให้ทั่วถึง ต้องรู้ว่าลมหายใจนี้มีลักษณะอาการอย่างไร มีธรรมชาติอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร แล้วเราจะใช้ลมหายใจอย่างไร เมื่อไหร่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติ จนกระทั่งสามารถควบคุมลมหายใจให้สงบนิ่ง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

มีความละเอียด บางเบา ยิ่งละเอียดมากเพียงใด จิตก็ยิ่งมีความสงบมากเพียงนั้น จนจิตรวมเป็นหนึ่งที่ท่านเรียกว่า เอกัคคตา

หมวดที่ ๒ เวทนา ก็ศึกษาเรื่องเวทนา (เว-ทะ-นา) คือ ความรู้สึกสุข ทุกข์ ชอบ ไม่ชอบ เจ็บปวด ไม่ใช่เวทนา (เวด-ทะ-นา) ในภาษาไทยที่แปลว่า สงสาร จะต้องศึกษาจนรู้ว่า เวทนานี้เป็นเพียงมายา มันไม่ใช่ของจริง คนเราไปยึดมั่นว่า ทุกข์ของฉัน ทุกข์จริง ๆ เมื่อไหร่มันจะหมด มันจะหายไปเสียที รู้สึกว่ามันจะอยู่กับฉันไปชั่วฟ้าดินสลาย ก็เลยตายไปเสียก่อนหมดทุกข์ พอถึงเวลาสุข ก็ว่าสุขจริง สุขของฉัน มันต้องเป็นของฉันตลอดไป วันไหนสุขหายก็ล้มพับ ผิดหวัง เสียใจ เวทนาใดเกิดขึ้นก็ยึดเป็นจริงเป็นจังไปหมด โกรธจริง เกลียดจริง รักจริง

 เป็นคนจริงจังครับ

 พุดให้แก่ ๆ เป็นสำนวนไปอย่างนั้นเอง แล้วก็คิดว่า เป็นเรื่องดี ใครเห็นเวทนาเป็นจริงไปหมด ก็จะต้องดิ้นรนเป็นทุกข์เพราะ เวทนานั้น รายละเอียดของวิธีปฏิบัติ เราไม่มีเวลาพูดกันในตอนนี้ สรุปได้ว่าในที่สุดเราจะสัมผัสได้ด้วยใจเราเองว่า เวทนานี้ไม่มีอะไรเป็นของจริงเลย เพราะมันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หาได้คงอยู่ตลอดไปไม่ มันเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันเป็นตกตาคือเช่นนั้นเอง ประเดี๋ยวมันก็มา ประเดี๋ยวมันก็ไป จนในที่สุดก็ควบคุมเวทนาให้สงบราบังได้

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

พอถึงหมวดที่ ๓ ที่เราตั้งใจมาศึกษาโดยตรง คือเรื่องของจิต เป็นหมวดจิต ใครอยากรู้ว่าพลังจิตมันสร้างกันได้ไหม ก็จะทดสอบได้ด้วยการปฏิบัติหมวดนี้ แล้วจะรู้ได้เองว่า จิตซึ่งไม่มีตัวตนนี้ สามารถควบคุม บังคับ และใช้ประโยชน์ได้อย่างมหาศาล

เริ่มต้นด้วยการศึกษา ค้นคว้า ให้รู้จักธรรมชาติของจิตของตนเองอย่างทั่วถึง รอบด้าน ให้สุขุมรอบคอบที่สุด รู้ทุกลมหายใจเข้าออกว่าขณะนั้นเป็นจิตเถื่อนหรือจิตเมือง เป็นจิตที่ฝึกแล้วหรือยังไม่ได้ฝึก มีกิเลสเล็กน้อยแค่ไหน หากเป็นจิตที่สงบแล้วก็ดูลงไปว่า ยังสงบมากกว่านี้ อีกได้ไหม สงบถึงที่สุดแล้วหรือยัง จะต้องฝึกอีกหรือเปล่า

จากนั้นก็ทดสอบด้วยการบังคับจิตให้ปราโมทย์ มีความบันเทิงยินดี จากจิตที่กำลังระส่ำระสายหรือเศร้าหมองก็ตาม ให้ฟูขึ้น ทำได้ไหม พอทำได้นานเท่าที่ต้องการแล้ว ก็บังคับให้จิตนิ่ง สงบ ตั้งมั่น แต่ยังมีพลังความแคล่วคล่องว่องไวอยู่ในนั้น นิ่งนานเท่าไรก็ได้

ขั้นสุดท้ายก็คือฝึกให้จิตปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นทั้งปวง เป็นจิตอิสระ อยู่เหนือกิเลส โลก โกรธ หลง เหนือความเป็นสิ่งคู่ ถ้าฝึกได้ถึงขนาดนี้ก็แสดงว่าได้ผลพอสมควรทีเดียว จิตเชื่องและพร้อมที่จะทำการงานอันละเอียด ประณีต ลึกซึ้งได้แล้ว

☞ ชาวพุทธส่วนใหญ่จะสนใจตรงนี้มาก คิดว่ามีอำนาจจิต มีพลังจิตที่จะส่งกระแสจิตไปหาใคร ๆ ได้ และจะเป็นที่ชื่นชม เคารพ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ศรัทธาของลูกศิษย์

ก็เป็นไปเพื่อ “ตัวกู” ไซ้ใหม่ ส่งเสริมศักดิ์ศรีของตัวกูขึ้นไปอีกว่าเราทำสมาธิเก่ง แล้วหลุดพ้นไหม วันไหนสมาธิแตกตัวกูก็ตกลงมาสลบไสลขบเขา การฝึกสมาธิเพื่อจุดประสงค์อย่างนี้ไม่เป็นสัมมาทิฐิ อย่าไปใฝ่ฝันเลย เพราะไม่เกิดประโยชน์แท้จริง

เมื่อฝึกหมวดที่ ๓ ได้คล่องแคล่วชำนาญแล้ว ก็นำไปใช้ในการปฏิบัติหมวดที่ ๔ คือหมวดธรรม ในหมวดนี้จะศึกษาใคร่ครวญในเรื่องของไตรลักษณ์ อิทปิัจจยตาให้ชัด ให้ลึก จนจิตนี้มีความกลมกลืนซาบซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ละเอียดประณีต จึงต้องฝึกตามลำดับขั้นมาก่อนจนจิตมีความบริสุทธิ์ มั่นคง และว่องไวเพียงพอ จึงจะพิจารณาใคร่ครวญธรรมได้ต่อเนื่อง ทุกลมหายใจเข้าออก ไม่วอกแวกไปเรื่องอื่นเลย เห็นความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตั้งแต่อนิจจังของลมหายใจ ของร่างกาย ของเวทนา สุข ทุกข์ ความไม่เที่ยงของความรู้สึกของตัวเอง จนกระทั่งเห็นว่า แท้จริงแล้วมันไม่มีสิ่งใดให้ยึดมั่นได้จริง ๆ ลึกอย่างเดียว มันต้องเป็นไปตามกฎธรรมชาติ ต้องยอมปล่อยให้มันไป จิตก็จะเกิดความสลดสังเวชในความโง่เขลาของเราที่หลงไปกอดรัดยึดมั่นในสิ่งที่หาสาระแก่นสารไม่ได้ เป็นทุกข์เกลือกกลิ้งกับมันมานานเท่านั้น พอเห็นความจริงอย่างนี้จิตก็จะเกิดความจางคลาย เห็นความไม่ใช่ตัวใช้ตนชัดเจนขึ้น จิตเป็นอิสระยิ่งขึ้น แล้วก็สำนึกได้ว่า ทุกอย่างมันเป็นไปตามเหตุปัจจัยเท่านั้นเอง หากประกอบหน้าที่ให้ถูกต้องตามเหตุ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

ปัจจัย ผลมันก็ถูกต้อง ชีวิตมันก็แค่นี้เอง

☞ บางคนได้คำตอบตรงนี้เองว่า เกิดมาทำไม

☞ และรู้ด้วยว่าเราควรทำอะไร

☞ ฉะนั้น สิ่งที่ทำมันก็เป็นเพียงกระแสต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ
ไม่ใช่ตัวเรา

☞ พุดให้ลึกลงไปอีกก็คือ **ชีวิตนี้เป็นเพียงกระแสของ
การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป** เราทำหน้าที่ให้ถูกต้องตามกฎธรรมชาติ
ชีวิตก็จะเป็นอิสระอย่างแท้จริง

ธรรมโมฆณ์อรรณานิกรม ห้องสมุดที่สวนโมกข์

นอกจากการบรรยายธรรมและการฝึกอบรมสมาธิภาวนาแล้ว ทราบว่าอาจารย์ได้มีส่วนช่วยทำหนังสือตามแนวคิดของท่าน อาจารย์พุทธทาสด้วย

ก็มีอยู่บ้างค่ะ อยากรู้จะพูดสักนิดหนึ่งว่า การทำงานแล้วคิดว่าเราเป็น “ผู้ทำงานให้” นี้ อันที่จริงไม่ใช่เนะ การที่เราช่วยพูดธรรมะกับบุคคลบ้าง เป็นกลุ่มบ้าง หรือในการอบรมก็ตาม เราคือ “ผู้ได้ประโยชน์” ไปด้วยพร้อม ๆ กัน เพราะก่อนจะไปพูดไปสอน เราจะต้องคิดใคร่ครวญตระเตรียม การสอนธรรมะมันต้องออกจากข้างใน เราจึงต้องฝึกฝน ทดลอง ทดสอบการปฏิบัติของเราอยู่ตลอดเวลา เราไม่ได้พูดแค่ตามตำราหรือคำสอนของครูบาอาจารย์ แต่จะต้องเป็นสิ่งที่เรารู้จริง รู้เองด้วย ท่านอาจารย์สวนโมกข์ท่านมีวิธีอย่างนี้ ซึ่งท่านก็ไม่เคยพูด ไม่เคยบอก แต่เราเชื่อว่าเป็นวิธีหนึ่งในการให้การศึกษาอบรมแก่ผู้สนใจในการปฏิบัติธรรม

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ในเรื่องการทำหนังสือนั้น ท่านอาจารย์ดำริให้ทำหนังสือชุด **ธรรมโฆษณ** ขึ้น เป็นหนังสือปกแข็ง เล่มใหญ่ ซึ่งคุณพ่อบุลาภที่สวนอุศม์ได้ช่วยกันถอดเทปคำบรรยายของท่านอาจารย์ รวบรวมจัดพิมพ์เป็นเล่มมาตั้งแต่แรก นับได้หลายสิบเล่ม บางเล่มท่านอาจารย์ก็เรียบเรียงด้วยตัวท่านเอง เช่น ชุดจากพระโอบุชู้ มีอริยสังจากพระโอบุชู้ เป็นต้น

และมีอีกเล่มหนึ่งที่ท่านอาจารย์บอกว่า นึกไว้นานแล้วว่า จะทำ แต่ก็มึนงานอื่นเข้ามาแทรก ทำให้ไม่มีเวลาได้ทำสักที หนังสือเล่มนี้ท่านตั้งใจจะหยิบเอาศัพท์ธรรมะแต่ละคำมาอธิบายให้ความกระจ่างแจ้งเพื่อประโยชน์ทั้งในการศึกษาปริยัติ และนำมาทดสอบปฏิบัติ หรือผู้สอนก็สามารถจะนำความรู้จากหนังสือนี้ไปใช้ในการแนะนำ อบรม บรรยายธรรมแก่ผู้อื่นได้ ท่านเห็นควรให้เรียกว่า **ธรรมโฆษณ** อนุกรม เก็บรวบรวมศัพท์ธรรมะที่คนสนใจ เช่นคำว่า กรรม กิเลส นิพพาน นิเวศน์ เรียงตามลำดับอักษร ก ถึง ฮ ในลักษณะของสารานุกรม

พวกเรากลุ่มลูกศิษย์สตรีหลายสิบคนได้ทราบความดำริของท่าน ก็คิดอยากจะช่วยท่านทำหนังสือเล่มนี้ให้สำเร็จ แต่หลังจากปรึกษาหารือและรวบรวมหนังสือธรรมโฆษณที่มีอยู่หลายสิบเล่มมาดูแล้ว ก็เห็นว่าถ้าทำทีละอักษรอย่างนั้นคงจะสำเร็จได้ยาก แค่อักษร ก กว่าจะจบก็เกรงว่าเราจะหมดลมหายใจไปเสียก่อน เมื่อท่านอาจารย์ทราบก็ให้ความเห็นว่าถ้าอย่างนั้นเราก็รวบรวมคำที่จำเป็น ที่ควรรู้ หรือพูดถึงก่อน ให้ได้สัก ๖๐ คำ จัดพิมพ์ก่อนสักเล่มหนึ่ง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคำ ของ ญาณ อินทร์กำแหง

งานนี้ทำอยู่หลายปีด้วยความลำบาก เพราะความรู้ของเราเอง ยังไม่เพียงพอที่จะศึกษาธรรมะให้เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง เมื่อคัดเลือกคำศัพท์ ได้แล้ว ก็แบ่งกันไปคนละคำสองคำ เพื่อไปหาคำอธิบายตามอรรถลักษณะ หมายถึง แง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำนั้น เริ่มแรกนับได้ ๒๐ แง่มุม หรือ ๒๐ ลักษณะ และต่อมาเพิ่มเป็น ๒๔ ลักษณะ มันไม่ใช่ของง่ายเลย พอทำเสร็จเป็นร่างต้นฉบับ ก็นำไปอ่านถวายท่านอาจารย์ ท่านก็ให้คำแนะนำ แก้ไข เพิ่มเติม บางทีวันหนึ่งยังไม่จบคำเลย แล้วต้องเอากลับไปแก้ไขปรับปรุงอีก

ในระหว่างนั้นเรียกได้ว่า แม้เราจะไม่ได้ไปเคี้ยวข้าว แต่ก็ไปบิปรัดให้ท่านต้องใช้กำลังสมองเป็นอย่างมาก เพราะท่านต้องคิดแล้วคิดอีก ท่านอาจารย์เหนื่อยมาก เราก็เหนื่อย ถูกดู ถูกว่าไปเรื่อย ท่านคงรู้สึกว้าบ่านี่แล้วยังไม่เห็นรูอะไรมากขึ้นเลย มันก็ยังรู้น้อย ๆ อยู่เนี่ย เอาอะไรไปให้ท่านแก้ตั้งมากมาย แทนที่จะรู้จักแก้ รู้จักทำเองบ้าง ที่สำเร็จลงได้นี้ ก็อยากจะบอกว่าท่านอาจารย์เป็นผู้ที่เหน็ดเหนื่อยที่สุด และเป็นที่น่าเสียดายที่ยังไม่สามารถจะทำเล่ม ๒ ตามออกมาได้อีก เพราะบัดนี้เราไม่แน่ใจว่าจะทำให้มีคุณค่าได้เท่ากับเล่ม ๑ หรือไม่ ก็เลยชलोไว้ก่อน

๐ พุดถึงหนังสือก็เลยนึกไปถึงห้องสมุด ผมเห็นมีห้องสมุดที่สวนโมกข์ด้วย

๐ ค่ะ อันนี้ก็ต้องขอบคุณมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ให้การสนับสนุน ท่านอาจารย์มีหนังสือเยอะแยะ และมีผู้ให้มาอีกเรื่อย ๆ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ท่านจึงคิดว่าน่าจะจัดทำห้องสมุดเพื่อเก็บรวบรวมให้เป็นหมวดหมู่ และเป็นประโยชน์แก่พระภิกษุ อุบาสก อุบาสิกาที่อยู่ในสวนโมกข์ ได้มาศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อบุคคลุเคยเรียนและทำงานด้านห้องสมุดมาบ้าง แต่จะลงมือจัดเองคนเดียวคงไม่ไหว ก็เลยขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งมีนโยบายสนับสนุนการจัดห้องสมุดชุมชน ทางมหาวิทยาลัยก็ได้กรุณาอนุญาตให้บรรณารักษ์ของสำนักหอสมุดกลางไปช่วยจัดห้องสมุดหลายครั้ง พวกกันไปเป็นคณะราว ๑๐ คน พักอยู่ครั้งละประมาณสัปดาห์ ช่วยกันคัดเลือกหนังสือ ลงทะเบียน จัดหมวดหมู่ตามระบบของห้องสมุด แต่ไม่ได้ใช้ระบบดิวอี้หรือแอลซี เราคิดระบบขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะกับห้องสมุดที่มีลักษณะพิเศษ เป็นห้องสมุดเกี่ยวกับหนังสือทางพุทธศาสนา และหนังสือที่ส่งเสริมการศึกษาพุทธศาสนา

☺ ที่นั่นคงจะรวบรวมผลงานของท่านพุทธทาสไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ผู้สนใจสามารถไปศึกษาค้นคว้าได้ใช้ไหมครับ

🙏 ได้ค่ะ แต่การยืมคงจะลำบากหน่อย เพราะจำนวนหนังสือแต่ละเล่มมีจำกัด และติดตามทวงถามยาก จึงเหมาะกับพระภิกษุหรืออุบาสก อุบาสิกาที่พักอยู่ที่นั่นมากกว่า

สืบทอดอาจารย์

☞ ท่านอาจารย์ได้ไปศึกษาและปฏิบัติธรรมกับท่านอาจารย์พุทธทาสอยู่หลายปี อยากทราบว่าก่อนจะมรณภาพ ท่านได้ปรารภแสดงความห่วงใยสวนโมกข์ไว้กับท่านผู้ใดบ้างหรือไม่

☞ รู้สึกจะไม่มีค่ะ ไม่เคยได้ยิน เมื่อมีใครกราบเรียนถามท่านว่า หากท่านอาจารย์ไม่อยู่สวนโมกข์จะเป็นอย่างไร ท่านก็มักจะตอบว่า พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานไปตั้ง ๒,๕๐๐ กว่าปี พุทธศาสนาก็ยังคงอยู่แล้วจะมาห่วงอะไรกันล่ะ อีกอย่างหนึ่งในระหว่างที่ท่านมีชีวิตอยู่ ท่านก็ได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังสติปัญญา สร้างสวนโมกข์ไว้เพื่อประโยชน์แก่ผู้แสวงธรรม ผู้ต้องการแสวงหาความร่มเย็นเป็นสุขให้แก่ชีวิต อย่างที่เราทุกคนได้เห็น ท่านทำหน้าที่ของท่านเต็มที่แล้ว จึงไม่มีอะไรที่ท่านจะต้องพะวงอีก หากแต่เป็นหน้าที่ของคนที่ยังอยู่ต่อไปที่จะต้องสืบสาน เสริมสร้างสวนโมกข์ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและเพื่อนมนุษย์

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

☞ ครับ แต่ก็อดห่วงกันไม่ได้ว่า เมื่อท่านไม่อยู่แล้ว สวนโมกข์จะต้องเป็นไปตามกฎอนิจจังหรือเปล่า

☞ อันนั้นเป็นธรรมดา มันต้องเป็นไปตามเหตุปัจจัย เพราะฉะนั้นถ้าผู้อยู่ ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่เรียกตัวเองว่าเป็นลูกศิษย์ จะได้พยายามดำเนินชีวิตและประพฤติตนตามคำสอนของท่านให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ก็เท่ากับว่าได้ประกอบปัจจัยเพื่อการดำรงอยู่ของสวนโมกข์ ในฐานะที่เป็นสถานปฏิบัติธรรม และเป็นการส่งเสริมการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนา เป็นการรักษาพระศาสนาอย่างถูกต้องโดยไม่ผูกพันอยู่กับบุคคลท่านใดท่านหนึ่ง เพราะพระธรรมเป็นสากล เป็นของกลาง ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง ใครสนใจและเข้าใจ ผู้นั้นย่อมได้รับประโยชน์

☞ ท่านได้ปรารถนาเรื่องที่จะให้ผู้หญิงได้เข้ามาช่วยงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยใช่ไหมครับ

☞ ธรรมมาตานะหรือ อันนั้นท่านได้ดำริเอาไว้ว่า อยากจะให้ผู้หญิงมีโอกาสได้ปฏิบัติธรรมอย่างถึงที่สุด และมีโอกาสทำหน้าที่เป็นธรรมทูตหญิงเผยแผ่พระศาสนา ช่วยศาสนาได้อย่างเต็มที่อีกแรงหนึ่ง เพราะท่านอาจารย์ท่านเห็นว่า ผู้หญิงก็เป็นบัณฑิตได้เท่า ๆ กับผู้ชาย ขึ้นอยู่กับการศึกษาและปฏิบัติ ถ้าจะว่าไปแล้วท่านอาจารย์ท่านใจกว้างมาก ให้โอกาสผู้หญิงอย่างเท่าเทียมกัน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทวาทะ

แต่การที่เราจะฝึกฝนอบรมผู้หญิงให้สามารถปฏิบัติได้ถึงที่สุด จนกระทั่งทำหน้าที่เป็นธรรมทูตหญิงได้นั้น ไม่ใช่ของง่าย การดำเนินงานโครงการนี้จึงต้องกระทำด้วยความรอบคอบ ขณะนี้ก็ได้เตรียมโครงการไว้แล้ว แต่ยังต้องการความพร้อมในเรื่องอื่น ๆ อีกหลายอย่าง การคัดเลือกผู้ที่สนใจจะเข้ามาร่วมในโครงการนี้ก็ต้องทำอย่างถี่ถ้วน ต้องมุ่งที่คุณภาพของบุคคลผู้นั้น และความจริงใจที่จะอุทิศชีวิตเพื่อสิ่งนี้ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้และปฏิบัติต่อไป ส่วนท่านผู้ใดที่ต้องการเพียงศึกษาและปฏิบัติธรรม สอนโมกซ์ก็มีสถานที่ให้อยู่แล้ว

☞ เมื่อท่านอาจารย์พุทธทาสสิ้นไป โดยส่วนตัวอาจารย์ เสียตายไหมครับ

☸ ถ้าถามถึงความเสียตาย เสียใจ ก็บอกตามตรงว่า ไม่รู้สึกอะไร เพราะรู้อยู่แล้วว่าสิ่งนี้จะต้องเกิดขึ้น เช่นเดียวกับเมื่อเกิดขึ้น กับหลวงพ่อก็ ซึ่งตอนนั้นควรจะรู้สึกมากกว่าเพราะยังใหม่ แต่ก็ไม่รู้สึก รู้แต่เพียงว่า มันเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นตามกฎของธรรมชาติ แต่ก็ได้สำนึก ว่า เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเราเองจะจัดการตัวของเราอย่างไร จึงจะอยู่ใน หนทางที่ถูกต้องต่อไป

พระธรรม ปัจจัยที่ ๕ ของชีวิต

☞ อาจารย์ได้กรุณาเล่าถึงชีวิตการปฏิบัติธรรมที่ผ่านมา ตั้งแต่เริ่มมีความสนใจในธรรม จนกระทั่งออกมาเป็นผู้ปฏิบัติที่ไม่มีบ้าน มีเรือนอย่างนี้ รวมเวลาก็คงประมาณ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๐) เห็นจะได้ สำหรับผมก็เห็นว่า เป็นเวลายาวนานพอสมควรทีเดียว อาจารย์ได้อะไรจากการปฏิบัติธรรมบ้างครับ

☞ แม้ว่าการปฏิบัติจะยังไม่ถึงที่สุด แต่ถ้าจะกล่าวถึง สิ่งที่ได้รับตั้งแต่เริ่มปฏิบัติมาจนถึงขณะนี้ ก็สรุปได้ว่า มีความมั่นใจและ แน่ใจในพระธรรมยิ่งขึ้น ว่าพระธรรมคือสิ่งนำชีวิต เป็นสิ่งที่สนองความต้องการของชีวิตได้อย่างสูงสุดและถูกต้องแท้จริง

ธรรมะเป็นสิ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณภาพของชีวิต หาก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ชีวิตใดขาดการศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติธรรม ชีวิตนั้นจะไม่มีความสุขหรือเป็นชีวิตที่กะพรวงกะแพรง กระทบกระแทก เอียงกะเท่เร่ เป็นชีวิตที่เลื่อนลอย ขาดเป้าหมาย เหมือนเรือที่ปราศจากหางเสือ เมื่อประสบคลื่นลมรุนแรง หรือกระทบเข้ากับเกาะแก่ง หินโสโครก ก็อาจจะถูกทำลาย อับปางลงสู่ก้นทะเลเมื่อใดก็ได้

ยิ่งศึกษาปฏิบัติไปก็ยิ่งมีความรู้สึก ว่า ธรรมะนี้มีความสำคัญต่อชีวิตเทียบเท่ากับอากาศที่เราหายใจทีเดียว ถ้าขาดอากาศเราก็กลัวจะขาดใจตาย แต่ที่ตายกันอยู่ทั้งเป็นด้วยอำนาจของความโลภ โกรธ หลง ตัณหา อุปาทาน นี้เราไม่รู้สึก

☞ เรียกว่า “พระธรรมคือปัจจัยที่ ๕ ของชีวิต” ก็คงจะได้ นะครับ

🌸 ได้ค่ะ เป็นปัจจัยที่ ๕ ที่สำคัญมาก เป็นสิ่งปลอบประโลมให้ชีวิตมีความชุ่มชื้น เบิกบาน พร้อมทั้งจะงอกงามต่อไป ที่เราเดินเหิน วิ่งวนกันอยู่ทุกวี่ทุกวันนี่ มีชีวิตหรือเปล่า เคยย้อนถามตัวเองบ้างไหม บางชีวิตนั้นแสนจะแห้งแล้ง เทียวแห้ง ไหม้เกรียมอยู่ข้างใน มันไม่ใช่ชีวิต เป็นเพียงซากที่ยังอยู่ได้ตามเหตุปัจจัย จนกว่าจะสิ้นลมล้มตึงลงไป

เราต้องกินอาหาร ดื่มน้ำ หายใจเอาอากาศบริสุทธิ์เข้าไปบำรุง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

เลี้ยงร่างกาย ในขณะที่เดียวกันจิตใจก็ต้องการธรรมะเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง บำรุงให้มีความเจริญงอกงาม ให้มีความเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง มีความเฉลียวฉลาดพร้อมด้วยสติ สมาธิ ปัญญาที่แท้จริง เมื่อฝึกฝนอบรมผสมผสานไปที่ละเล็กละน้อย ชีวิตก็จะมีน้ำหนักแน่นมากขึ้นเรื่อย ๆ จนมั่นคงเหมือนแผ่นดิน

แม้ครูจะยังไม่ได้เป็นแผ่นดินที่กว้างใหญ่ไพศาล ยังไม่ถึงที่สุด แต่ครูก็สัมผัสได้ถึงความรู้สึกนี้ มันประจักษ์ชัดแน่แก่ใจว่าเรากำลังเดินไปในหนทางที่ถูกต้อง เป็นหนทางที่ทุกชีวิตควรจะก้าวเดินไป คำว่า “ควรจะเดิน” ไม่ได้หมายความว่า จะต้องทิ้งบ้านเรือน ครอบครัว หน้าที่การงาน มาบวช มาอยู่วัด เปล่าเลย อยู่ที่บ้านนั้นแหละ ทำงานที่ทำอยู่ นั้นแหละ แต่ขอให้ศึกษาอบรมจนเกิดธรรมะขึ้นในใจ จะได้อยู่บ้านกันอย่างแจ่มใส ร่าเริง เบิกบาน มีน้ำใจต่อกัน ทำงานให้สนุก เป็นสุขใน เวลาทำงาน ไม่ต้องเซ็ดเคี้ยวเคี้ยวฟัน กัดกรามกรอด ๆ อย่างที่เป็นอยู่

เพราะฉะนั้นธรรมะจึงมีความสำคัญต่อคนทำงาน คนอยู่บ้าน ยิ่งกว่าคนอยู่วัดเสียอีกใช้ไหมคะ เพราะคนไม่มีบ้าน ไม่มีเรือนนั้น ได้ตัดสิ่งที่เป็นภาระเป็นปัญหาออกไปส่วนหนึ่งแล้ว ทุกท่านโปรดลองคิดดู ว่า สิ่งที่เราต้องการในชีวิตนี้ คือการได้อยู่ร่วมกับพ่อแม่ พี่น้อง ลูกหลาน เพื่อนฝูง ในที่ทำงาน ในสังคม อย่างมีความสุข สงบเย็น ไข้หรือไม่ และธรรมะนี้แหละจะบันดาลให้เกิดสภาวะเช่นนั้น ลืมธรรมะเมื่อไหร่ก็ถูกกิเลส คาบไปกิน ตกเป็นเหยื่อของความโลภ ความโกรธ ความหลง ความอยาก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทร์กำแหง

และความยึดมั่นซึ่งคอยที่อยู่แล้ว เผลอเมื่อไหร่ก็เมื่อนั้น จริงไหม

นอกจากนั้นครูก็เกิดความรู้สึกอาจหาญ มีความกล้าหาญที่จะเดินไปด้วยตัวเองอย่างโดดเดี่ยวแต่ไม่เดียวดาย นี่แหละเป็นจุดสำคัญ “โดดเดี่ยว” คือไปตามลำพัง “ไม่เดียวดาย” คือไม่มีความรู้สึกหงอยเหงาเปล่าเปลี่ยวหรือว่าเหว่เกิดขึ้นในจิตเลย เพราะมีความรู้สึกที่เรามีพระธรรมเป็นเพื่อน พระธรรมอยู่กับเราตลอดทุกเวลานาที และพระธรรมไม่เคยทรยศใคร เพื่อนที่เป็นคนนั้นทรยศหักหลังให้ต้องเจ็บปวดกันมามากต่อมาก แต่เพื่อนอย่างพระธรรมมีแต่ความมั่นคง สุจริต เป็นมิตรที่มีแต่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงาม ความสดชื่นแก่ชีวิต

เมื่อมีพระธรรมเป็นเพื่อนอยู่ในใจ ก็เสมือนมีประตูปสองสว่างนำทางให้เราก้าวเดินไปได้ไม่หลงทาง จิตใจมีความหนักแน่นมั่นคง เดินไปในหนทางที่ถูกต้องด้วยความชุ่มชื่นเบิกบานอยู่เป็นนิจ จเลิศคงเคยไปที่สระนาฬิกาเกียร์ นั้นแหละแบบเดียวกัน “พร้าวนาฬิกาเกียร์ ดันเดียวโนเน กลางทะเลซีฝั่ง” เราทั้งหลายทั้งที่อยู่บ้านและที่อยู่วัดต่างยังอยู่ในโลกของทะเลซีฝั่ง ประเดี้ยวเย็น ประเดี้ยวร้อน ประเดี้ยวอ่อนโยน ประเดี้ยวแข็งกระด้าง ประเดี้ยวสุข ประเดี้ยวทุกข์ เราจะมองเห็นความเป็นธรรมดาของโลก ความเป็นเช่นนั้นเอง ได้มากขึ้นทีละน้อย ๆ

อีกสิ่งหนึ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติธรรมก็คือ สามารถอยู่กับปัจจุบันได้มากขึ้น ถ้าแบ่งเวลาของชีวิตออกเป็น ๓ ช่วง คือ อดีต ปัจจุบัน และอนาคต นึกดูสิว่า เราใช้เวลาอยู่กับช่วงไหนของชีวิตมากกว่ากัน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ปัจจุบัน

 เราอยู่กับปัจจุบัน แต่จริง ๆ แล้วใจของเรา ความคิดของเราอยู่กับอะไร

อดีต

 อดีตบ้าง อนาคตบ้าง ทวนคิดไปถึงอดีตที่เป็นสุขก็ลึกลงใจ เอามาเล่าซ้ำซากจนคนฟังเขาเบื่อก็ยังเล่าอยู่นั้นแหละ ที่หม่นหมองทุกข์ตรม ทั้ง ๆ ที่ผ่านไปแล้วก็ยังเอามารำพึงรำพัน ร้องไห้สะอึกสะอื้น นี่คือการหมกมุ่นกับอดีตที่ผ่านมาซึ่งรักษาไว้ไม่ได้แล้ว แก้ไขอะไรก็ไม่ได้ หรือไม่ก็ไปกังวลกับอนาคตที่ยังมาไม่ถึง เราจะเป็นอย่างนั้นไหม เราจะได้แบบนี้ไหม ขณะนี้เรากำลังอยู่กับปัจจุบัน เจ็บก็เจ็บในปัจจุบัน เย็นก็เย็นในปัจจุบัน ร้องไห้หรือหัวเราะก็ปัจจุบัน แต่เราไม่อยู่กับมัน

เมื่อมาปฏิบัติธรรม จะรู้สึกว่าเราสามารถอยู่กับปัจจุบันได้มากขึ้น จิตจะประหวัดไปถึงอดีตและอนาคตน้อยลง เพราะเห็นแล้วว่าสิ่งที่เราพึงกระทำให้ดีที่สุดถูกต้องที่สุดก็คือปัจจุบันนี้ ถ้าเราทำปัจจุบันถูกต้องแล้วจะต้องไปกังวลอะไรกับอนาคต เพราะทุกสิ่งจะต้องเป็นไปตาม

เหตุปัจจัย

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณจน อินทรกำแหง

ตามเหตุปัจจัยของกฎอะไร

อิทัปปัจจยตา

เดี๋ยวนี้เก่งนะ (หัวเราะกัน) กฎอิทัปปัจจยตา เป็นกฎแห่งเหตุและผล เหตุอย่างใดผลอย่างนั้น ผลอย่างใดก็ต้องมาจากเหตุอย่างนั้น เมื่อเราตัดความกังวลกับอดีตและอนาคตเสียได้ เวลาจะมีเหลือมากเชียว ที่เคยทำอะไรไม่ทันก็ทำเสร็จเรียบร้อย เพราะไม่ต้องไปเสียเวลาครุ่นคิดถึงอดีตและอนาคต มีแต่ปัจจุบัน เราก็จะสามารถใช้เวลาทุกนาทีให้เกิดประโยชน์แก่หน้าที่การงานของตนเองและผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้ก็ยังมีความรู้สึกอีกอย่างหนึ่งว่า เราค่อย ๆ ยอมรับสภาวะความเป็นธรรมดาของธรรมชาติได้มากขึ้น ๆ อะไรคือสภาวะความเป็นธรรมดาของธรรมชาติ ความเป็นธรรมดาที่ทุกคนต้องประสบโดยไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

กฎไตรลักษณ์หรือครับ

นั่นก็ใช่ และอีกสภาวะที่ต้องพบทั้งที่ไม่อยากพบ ก็คือ ความแก่ ความเจ็บ ความตาย อันนี้ต่างหากที่ทุกคนจะต้องพบ ไม่มีใครจะผ่านพ้นไปได้ พอพูดถึงแก่

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

๘ คุณท่านอาจารย์ไม่ค่อยแก่เท่าไร

 อย่าชมเลย (หัวเราะ) ยังไง ๆ มันก็ต้องแก่ พอพูดถึงความแก่ใคร ๆ ก็กลัว คนแก่กลัวจะงุ่มง่ามเงอะงะ กลัวจะทำอะไรไม่ทันคนอื่นเขา กลัวลูกหลานจะทิ้ง ประเดี๋ยวจะเกิดความเดี๋ยวตาย พอเจ็บไข้ก็เกิดความประหวั่นพรันใจ ไม่อยากเจ็บ ไม่อยากเป็นโรคนั้นโรคนี้ออนิกถึงความตายก็ยิ่งกลัวจนตัวสั่น นี่เป็นเพราะใจเราไม่ยอมรับความเป็นธรรมดาของธรรมชาติ เราเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่น่ากลัว ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้เลย แต่เมื่อเรามาศึกษาปฏิบัติธรรมมากขึ้น ใจของเราจะสามารถยอมรับสภาวะของความเป็นธรรมดา คือ ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ได้ทีละน้อย ๆ จนรู้สึกว่าเป็นกิจอย่างหนึ่งในชีวิตที่เราจะต้องเกี่ยวข้อง เราก็เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง

เราจะแก่ออย่างไร ลูกหลานถึงจะไม่เบื่อหน่าย ไม่ทอดทิ้ง เพื่อนฝูงพี่น้องก็พร้อมจะพูดคุยด้วย อย่างที่ครูมักจะเรียกว่า “แก่ออย่างสง่า” ทำอย่างไรจึงจะแก่ออย่างมีสง่าราศี

๘ คนแก่ออยากทราบกันเยอะเลยครับ

 ก็ฝึกปฏิบัติอย่างที่เรารู้ตัวกันมาแล้วนั่นแหละ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

๘ พระธรรมช่วยได้

อ้อ! แน่นอนที่สุด แม้เราจะไปผ่าตัดเสริมความงาม
ชลอความแก่ ก็ต้องทำแล้วทำอีกอยู่นั้นแหละ เพราะมันผิดธรรมชาติ
ไม่สามารถจะรักษาสิ่งที่เราเคยมีเคยเป็นให้คงทนอยู่ได้ แต่ถ้าเราใช้พระธรรม
มาชลอความแก่ เราก็จะเห็นเป็นเรื่องธรรมดาที่ใคร ๆ ก็จะต้องแก้ด้วยกัน
ทุกคน หรือเมื่อถึงเวลาเจ็บเราก็รักษาพยาบาลอย่างเต็มที่ แต่ไม่ต้องตื่นเต้น
ตกใจ กังวลไปว่าเดี๋ยวมันจะเดินไม่ได้ มันจะตาย ความตายจะมาถึง
เมื่อไหร่ก็เมื่อนั้น เราจะไม่เห็นความตายเป็นสิ่งที่น่ากลัว ไม่เห็นความตาย
เป็นความจากหรือความพลัดพรากจากผู้เป็นที่รัก แต่เห็นเป็นสิ่งธรรมดา
ที่ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

คนกลัวตายเพราะไม่รู้ว่หลังจากตายแล้วจะเป็นอย่างไร
อย่างที่เราพูดกันว่า จะไปสุคติหรือทุคติ เราอย่าลืม “อิทัปปัจจยตา”
กฎแห่งเหตุและผล ถ้าประกอบเหตุปัจจัยอย่างถูกต้อง หายใจอยู่ด้วยความ
ราบรื่น สดชื่น แจ่มใส จะไปห่วงอะไรว่าจะไปสุคติหรือทุคติ เหตุปัจจัย
ถูกต้องผลมันก็ต้องถูกต้อง แต่ถ้าหายใจอยู่ด้วยความร้อนรน เต็มไปด้วย
ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความยึดมั่นถือมั่น จะเอา จะมี จะเป็น
ให้ได้อย่างที่ต้องการ แม้จะอยู่ในห้องแอร์มันก็ตื่นตระหนกกระสอกระสันอยู่
ตลอดเวลา เมื่อหยุดหายใจก็ไม่ต้องสงสัยอีกเหมือนกันว่าจะเป็นอย่างไร
ถ้าเราหมั่นประกอบเหตุปัจจัยให้ถูกต้องเช่นนี้อยู่เสมอ ความตายมันก็คือ
ความตาย เป็นสิ่งหนึ่งในชีวิตที่เราจะต้องพบเท่านั้นเอง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

☾ ฟังแล้วอยากไปสุดติเวลาตายครับ

☸ ก็รีบปฏิบัติเสียเดี๋ยวนี้ อย่าไปคอยจนถึงเวลานั้น

พุทธศาสนา

ศาสนาแห่งปัญญาและเหตุผล

นอกจากนี้ก็ได้คำตอบที่เราแสวงหาอยู่โดยไม่รู้ว่าเป็น
แสวงหา คือคำตอบของปัญหาที่ว่า เกิดมาทำไม แต่ก่อนเรารู้เพียงว่า
เกิดมาเรียน เกิดมาทำงาน มีครอบครัว เกิดมาแล้วต้องหาความสุขใส่ตัว
โดยไม่รู้ว่าคุณค่าที่แท้จริงคืออะไร แต่เมื่อฝึกปฏิบัติไปก็รู้ว่า เกิดมาเพื่อทำ
หน้าที่ให้สมกับความเป็นมนุษย์ ในเมื่อมนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจิตใจประเสริฐ
ก็จึงพยายามฝึกทำหน้าที่ของมนุษย์ ด้วยการไม่เบียดเบียนทั้งต่อตนเอง
และผู้อื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้อง

ถ้าจะถามว่ายังมีความสงสัยอะไรในชีวิตนี้ไหม ก็ตอบได้ว่า
ไม่สงสัย เรารู้ว่าชีวิตเป็นอย่างนี้ ชีวิตคือกระแสที่มีการเกิดดับเปลี่ยนแปลง
ตามเหตุปัจจัย แล้วเราจะไปยึดมั่นอะไรกับมันนักหนา อย่างที่เราพูดกัน
บ่อย ๆ เราจะไปยึดมั่นเอาทำไม ยึดแล้วก็ไม่เคยรักษาไว้ได้ ผลที่สุด

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ก็ต้องปล่อยไปทุกที ดูแล้วก็เห็นว่า แท้จริงแล้วชีวิตนี้มันดำเนินไปตามเหตุปัจจัยที่ได้กระทำ นี่แหละมันก็จะมาถึงคำว่า “กรรม” ที่เราพูดกันนักที่ว่าชีวิตนี้มันเป็นไปตามกรรม โดยมักจะไปนึกว่าเป็นกรรมที่ใครเขาลิขิตมา ความจริงทุกคนลิขิตชีวิตของตนเอง ได้รับผลของการกระทำตามเหตุปัจจัยมาเรื่อย ๆ

สรุปได้ว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนาของปัญญา จึงอยากจะเชื่อเชิญให้ผู้ที่เรียกตนเองว่าเป็นปัญญาชนได้เข้ามาทดลองศึกษา และฝึกปฏิบัติ แล้วจะตอบตัวเองได้ว่า เรานี้สมเป็นปัญญาชนแล้วหรือยัง ถ้าเป็นปัญญาชนจริงย่อมจะไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ตามที่เขาบอก พอใครเขาบอกอะไร เขาจงอะไรก็เชื่อเขาไปเสียหมด โดยไม่ได้คิดใคร่ครวญ ไม่ได้ทดลองพิสูจน์ แสดงว่าเชื่ออย่างค่อนข้างจะงมงาย ไม่ใช่ลักษณะของปัญญาชน

พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญาและเหตุผล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยรับสั่งให้เชื่อทุกสิ่งทีพระองค์ตรัส แต่จะต้องนำมาพิสูจน์ด้วยตนเอง ดังที่ทรงสอนกาลามสูตรแก่ชาวกาลามะ ดังนั้นพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาที่ท้าทายและทนทานต่อการพิสูจน์

☞ ชาวพุทธส่วนใหญ่มีความสับสนระหว่างไสยศาสตร์กับพุทธศาสตร์

พุทธศาสนาเป็นพุทธศาสตร์คือศาสตร์ของพุทธะ

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ซึ่งมาจากคำว่า “โพธิ” หมายถึงปัญญา เจ้าชายสิทธัตถะประทับนั่งใต้ต้นอัสสัตถะ ซึ่งภายหลังได้ชื่อว่า ต้นโพธิ์ ทรงพิจารณาใคร่ครวญธรรมตลอดคืน จนก่อนรุ่งแจ้งได้ตรัสรู้ว่า ทุกข์คืออะไร ทุกข์เกิดจากอะไร ความดับทุกข์เป็นอย่างไร และจะดับได้ด้วยการปฏิบัติอย่างไร พระองค์ตรัสรู้ด้วยการฝึกฝนใคร่ครวญ สอบทานในพระทัยจนแจ่มแจ้งด้วยปัญญาของพระองค์เอง และทรงยืนยันให้ทุกคนมาพิสูจน์

ส่วนไสยศาสตร์เป็นศาสตร์ของผู้หลับ เป็นการเชื่อถือตามเขามอกอย่างง่าย ๆ เป็นความเขลาและงมงายโดยไม่ใช้ปัญญาใคร่ครวญ การหลงทางก็เกิดขึ้นได้

☞ อาจารย์พอจะให้เหตุผลได้ไหมครับว่า ทำไมผู้คนจำนวนมากจึงยังหลงอยู่กับเรื่องไสยศาสตร์

🌸 ก็อาจจะเป็นเพราะสัญชาตญาณของคนเราไม่ค่อยอยากจะช่วยตัวเอง คิดแต่จะให้คนอื่นเขาช่วย เช่น ช่วยสะเดาะเคราะห์ เป่าหัวรดน้ำมนต์ อะไรต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น ด้วยความหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เราหาย ให้เราสบาย หรือพ้นจากเคราะห์หามยามร้ายต่าง ๆ นานา ซึ่งสิ่งเหล่านั้นมันหาช่วยได้จริงไม่ มันก็เพียงการปลอบใจ ให้กำลังใจ ชั่วครั้งชั่วคราว หายไปพักหนึ่งแล้วก็กลุ่มอีก วิตกกังวลอีก ก็ไปหาใหม่อีก เสียทั้งเงินทั้งเวลา และอาจจะต้องเสียอะไรอื่น ๆ ที่ไม่ควรเสียตามมาอีก การประพฤติดุปฏิบัติอย่างนี้ไม่ได้ใช้ปัญญา จึงเรียกว่าไสยศาสตร์ คือศาสตร์

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ของผู้หลับ หลับหูหลับตาเชื่อดายไป

 แต่การหันมาสู่เส้นทางของพุทธศาสตร์ที่แท้จริงอย่าง
ที่อาจารย์กำลังเดินอยู่ หลายคนยังรู้สึกไม่กล้าพอที่จะเดินเข้ามา

 ถ้าผู้ใดมีความสำนึกขึ้นมาว่า ชีวิตของเรานั้นคลุกเคล้า
อยู่กับสิ่งที่เรียกว่าความทุกข์อยู่ตลอดเวลา เห็นลักษณะอาการของความทุกข์
ที่เสียดแทงเอาให้เจ็บปวดอยู่ทุกวัน ก็ย่อมคิดหาทางออกให้พ้นไปจาก
ความทุกข์นั้น ให้ถึงซึ่งความสามารถที่จะดับทุกข์ได้ และเมื่อมีสิ่งนี้เป็น
เป้าหมาย ก็จะมีประสงค์ที่จะเรียนรู้เรื่องของความทุกข์และการดับทุกข์
คำสอนใดที่นำมาศึกษาใคร่ครวญปฏิบัติ แล้วทำให้ความทุกข์ที่มีอยู่ในใจ
เบาบางลง มีความว่าง โปร่ง เบาสบาย นั่นคือคำสอนที่ถูกต้อง เราก็
ลงมือพากเพียรปฏิบัติ ชัดเกล้าแก้ไขให้เต็มที่ ในที่สุดก็จะถึงจุดที่ปรารถนา
ไม่วันใดก็วันหนึ่ง

 ส่วนใหญ่ผู้มาสนทนารวมกับอาจารย์ เขามีปัญหาอะไร
กันบ้างครับ

 ปัญหาความรัก ปัญหาความโกรธ ชมความโกรธ
ไม่ได้ โกรธอยู่เรื่อย ปัญหาความสูญเสียในครอบครัว การงาน ทรัพย์สิน
กล่าวโดยสรุปก็คือ ปัญหาเนื่องด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง ตัณหา

ชีวิตใจ — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

ความอยาก อุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่น สภาพของปัญหาอยู่ในลักษณะเดียวกัน ต่างกันแต่เพียงรายละเอียดของบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ และวันเวลา

☞ อาจารย์มีแนวทางในการวินิจฉัยปัญหา และนำธรรมะมาช่วยแก้ปัญหามาของแต่ละคนอย่างไรครับ

☞ ก็โดยหลักการเดียวกันนั่นแหละค่ะ ข้อแรกก็ต้องพิจารณาว่า ทำไมเราจึงต้องทุกข์ ทำไมเราจึงมีความทุกข์ ก็จะต้องพบที่เราทุกข์เพราะความยึดมั่นถือมั่นที่จะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ตามใจของเรา ทำไมเราถึงยึดมั่น ก็เพราะเราคิดว่ามันจะต้องเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ดีก็ดีจริง ชั่วก็ชั่วจริง รักก็รักจริงเกลียดก็เกลียดจริง โดยเราไม่เคยสังเกตหรือไม่เคยมองเห็นว่า บางทีความรักมันก็เปลี่ยนเป็นความเกลียดได้ตั้งหลายครั้งในคนคนเดียวก็เลยเกลียดก็กลับมารัก โกรธแล้วก็หายโกรธ เกิดพอกพอกใจกันใหม่

เราไม่ได้สังเกตเพราะเราไม่ได้ศึกษา ใคร่ครวญ หรือฝึกปฏิบัติในเรื่องอนิจจัง อันเป็นกฎธรรมชาติ เราจึงถือว่าทุกอย่างเป็นนิจจังคือเที่ยง ชีวิตเราอยู่กับความไม่เที่ยงตลอดเวลา แต่เนื่องจากอาการของความไม่เที่ยงนั้นเกิดขึ้นรวดเร็วมาก และเกิดติดต่อกันไม่มีขาดตอน ที่ท่านเรียกว่าสันตติ เราก็เลยนึกว่ามันเป็นอันเดียวกัน คิดว่ามันเที่ยง ท่านเปรียบกับพัดลม เวลาที่เราเปิด มันหมุนติดต่อกันจนมองผาด ๆ เหมือนกับ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มีใบพัดอันเดียว พอเราปิดจึงจะเห็นว่าความจริงมันมีใบพัด ๓ ใบบ้าง ๔ ใบบ้าง เช่นเดียวกันจิตของเราก็หมุนไปตามแรงผลักดันของกิเลส ตัณหา อุปาทาน แต่เราไม่รู้ตัวเพราะมันวุ่นอยู่กับความรู้สึกอย่างนั้น

ถ้าเราหยุดคิดสักนิด เราจะเห็นว่าทุกสิ่งมันสามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามเหตุปัจจัย มันไม่มีอะไรเที่ยงแท้คงทนเลยสักอย่าง ถ้าเราศึกษากฎของธรรมชาติ คือ กฎไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) และกฎอิทัปปัจจยตา จนเข้าใจซึมซาบชัดเจน เราก็จะค่อย ๆ คลายความทุกข์ ความยึดมั่นถือมั่น จิตก็จะผ่อนคลาย เป็นวิธีเดียวเท่านั้น ขอให้ทำจริง ๆ เอะ

คำแนะนำ สำหรับผู้สนใจการปฏิบัติธรรม

☞ ผมคิดว่าหลายท่านมีความสนใจและปรารถนาจะเข้ามาสู่เส้นทางของการปฏิบัติธรรมบ้าง รวมทั้งพวกเราด้วย แต่ไม่ทราบว่าควรจะเริ่มต้นอย่างไรดี ขอความกรุณาอาจารย์ช่วยแนะแนวทางด้วยครับ

☞ ที่จริงเราก็ได้พูดกันมาบ้างแล้วนะคะ ก็จะขอสรุปให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า การเป็นผู้ปฏิบัติธรรมนั้น ปฏิบัติอยู่ที่บ้านก็ได้ แต่ถ้าใครมีอิสระพอที่จะปลีกตัวมาอยู่ในสถานที่อันสงบ คิดจะหันหลังให้กับชีวิตทางโลกเข้ามาสู่ทางธรรมอย่างเต็มตัว เราก็ควรจะมีหลักเกณฑ์อะไรบางอย่างเพื่อประกอบการพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจ

ประการแรกเราต้องมีจุดหมาย ว่าเราจะเข้ามาหาธรรมะเพื่ออะไร คนส่วนใหญ่มักจะหันมาหาธรรมะเมื่อมีปัญหาหรือมีความทุกข์เกิดขึ้นในใจ และเห็นว่าชื่อเสียง เกียรติยศ อำนาจ ทรัพย์สินเงินทอง ลูกหลาน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

บริวาร ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้ความทุกข์หมดไปได้ ก็เลยนึกว่าบางที ธรรมะอาจจะแก้ปัญหาให้ได้บ้างกระมัง ธรรมะน่าจะทำให้เราเห็นแนวทางการดำรงชีวิตและการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง จิตใจจะได้มีความเยือกเย็น ผ่องใส สงบสุข พ้นจากความทุกข์ที่รบกวนให้ระวนระวายอยู่ตลอดเวลา

ถ้าเรามีจุดหมายที่แน่นอนอย่างนี้แล้ว ก็ต้องนึกดูว่า ใครล่ะจะเป็นผู้มาบอกให้เราารู้วิถีทางที่จะเดินต่อไปอย่างถูกต้อง นี่ก็คือจะต้องนึกถึงครูบาอาจารย์ผู้สั่งสอนอบรมธรรม ครูอาจารย์นี้มีความสำคัญมากทีเดียว อย่างครูนี้เข้ามาที่แรกก็มาอย่างไม่ค่อยจะรู้ประสีประสาอะไรสักเท่าไร เที่ยงมีความมึตอยู่มาก แต่ก็มีจุดหมายที่แน่นอน จึงตั้งเป้าหมายต่อไปว่า คำแนะนำสั่งสอนของท่านครูบาอาจารย์นั้นจะต้องเป็นแนวทางที่ช่วยทำให้เราผ่อนคลายจากปัญหาที่ผจญอยู่ เพราะรู้จักและเข้าใจวิธีแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง ไม่ทำให้เกิดปัญหาซับซ้อนตามขึ้นมาอีก

เราก็จะต้องมาดูกันให้ชัดว่า ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเรานั้นมันเกิดที่ไหน ตอบได้ใช่ไหมคะ ความทุกข์เกิดที่ใจ เราารู้สึกสุข รู้สึกทุกข์ รู้สึกร้อน รู้สึกเย็น ก็อยู่ที่ใจ ปัญหาข้างนอกก็แก้ไขกันไปทางด้านวัตถุ แต่ปัญหาข้างในต้องแก้ไขด้วยสติ สมาธิ และปัญญา เพื่อให้หลุดออกไปจากความยึดมั่นถือมั่นในเรื่องนั้น ๆ ครูบาอาจารย์ที่สอนลัดดัดตรง ท่านจะสอนแต่เรื่องนี้เรื่องเดียว ให้รู้จักกิเลส ตัณหา อุปาทาน ต้นเหตุของความทุกข์ ปฏิบัติเรื่องนี้ได้แล้ว เรื่องอื่น ๆ ก็จะแก้ไขได้ไม่ยาก แต่ผู้ปฏิบัติจะต้องนำมาฝึกฝนอบรมจนประจักษ์ชัดด้วยตนเอง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

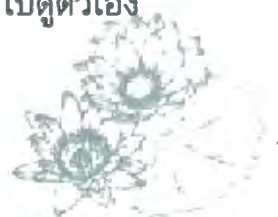
☞ ระหว่างครูบาอาจารย์กับคำสอนที่ถูกต้อง ควรจะเริ่มที่เรื่องใดก่อนครับ

☞ คำสอนที่เป็นหนังสือ ตำรับตำรา ก็เป็นครูบาอาจารย์อย่างหนึ่ง สำหรับผู้มีจิตใจเข้มแข็งก็สามารถศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากตำราที่ถูกต้องได้ ถ้านำความรู้นั้นมาฝึกฝนปฏิบัติแล้วปัญหาน้อยลง ความทุกข์ลดลง มีความเบาสบาย ปล่อยวางได้มากขึ้น ก็แสดงว่าคำสอนนั้นถูกต้อง ก็เช่นเดียวกับผู้ไปฟังธรรมคำสอนจากครูบาอาจารย์โดยตรง ฟังแล้วนำมาปฏิบัติขัดเกลาสนิมในจิตใจ จนจิตนั้นผ่องใสเยือกเย็น ปลอดโปร่งได้ก็นับว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่เราตั้งไว้

☞ ท่านครูบาอาจารย์ที่สอนอย่างนี้ ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์สายวิปัสสนากรรมฐานใช่ไหมครับ

☞ จะพูดอย่างนั้นก็ไม่ตรงนัก เพราะการสอนให้เข้าถึงแก่นธรรมนั้นจะต้องครบทั้ง ๓ ส่วน คือ ปรียัติ คำสอนซึ่งเป็นความรู้ที่ถูกต้อง ครูมักจะพูดว่าเป็นคำสอนที่เข้าลัดตัดตรง เพราะรู้สึกที่เราไม่มีเวลามาก ชีวิตและสังคมมีปัญหาเข้มข้นจนเข้าขั้นวิกฤตขึ้นทุกขณะ เราจะต้องผ่าทางตันออกไปโดยเร็ว ไม่มีเวลาเดินอ้อมเลี้ยววกเวียนแล้ว

นอกจากนั้นครูอาจารย์ท่านจะต้องแนะนำวิธีการปฏิบัติ ว่าจะต้องอบรมอย่างไรจึงจะได้ผล เป็นการปฏิบัติข้างใน ย้อนเข้าไปดูตัวเอง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ไม่ต้องมองออกไปข้างนอก ไม่ต้องฟังโทษคนอื่น ถ้าฝึกอย่างนี้ได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ส่วนที่ ๓ ซึ่งเป็นผลคือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเองโดยไม่ต้องไปถามใคร มันจะเกิดขึ้นที่ใจของผู้นั่นเอง

ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ท่านจะอยู่วัดในบ้านเมืองหรือวัดป่าที่เรียกว่าสายวิปัสสนากรรมฐานก็ได้ สำคัญอยู่ที่วิธีการสอนและหัวใจของคำสอนที่ท่านนำมาบอกอธิบายแก่เรา และเราเองก็ต้องมีจุดหมายที่แน่นอนชัดเจน ถ้าผู้ใดมีจุดหมายในการเข้ามาหาธรรมะเพื่อให้เรามีอะไรพิเศษกว่าคนอื่น เช่น อยากรจะมีหุทธิพิทย์ ตาทิพย์ อ่านใจคนได้ หรือมีอะไรพิเศษกว่าคนอื่นทำนองนี้ ก็จะไม่สนใจในเรื่องของการพันทุกข์ จนลืมนึกไปว่า การที่เข้ามาหาธรรมะเพราะหวังอยากรจะมีอะไรพิเศษ ๆ นั้น นั่นก็คือตัณหา เรากำลังอยาก เมื่อปฏิบัติด้วยความอยาก จิตก็ร่อนอยู่ด้วยความดิ้นรน

เมื่อถือสิ่งนี้เป็นจุดหมาย ก็มุ่งแต่จะเอา ต้องการแต่จะได้นั่งทำสมาธิไป เมื่อไหร่จะเห็น ๆ เมื่อไหร่จะได้ยิน เมื่อไหร่จะรู้อะไร ทำอะไรได้พิเศษกว่าคนอื่น มันเต็มไปด้วยความโลภ โกรธ หลง ความอยาก ความยึดมั่น จุดหมายอย่างนี้เป็น การมาเพิ่มพูนกิเลส ไม่ใช่มาลดละกิเลสตัณหา

☞ สุดท้ายก็เลยยึดติดอยู่ตรงนั้น

☞ ติดอยู่ตรงนั้นไม่ไปไหน แต่ถ้าเรามาด้วยจุดหมายที่จะ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มารู้จักความทุกข์ และฝึกวิธีดับทุกข์ให้สิ้นไป เมื่อฝึกปฏิบัติตามคำแนะนำของท่าน ซึ่งส่วนหนึ่งคือการทำสมาธิภาวนา แล้วเกิดมีนิมิตอะไรเป็นพิเศษขึ้นมา เราก็ถือเป็นผลพลอยได้ เป็นประสบการณ์ โดยเราจะต้องมีสติรู้เท่าทัน ครูอาจารย์ท่านสอนว่า อย่าไปยึดติดมันนะ ถ้ามีอะไรพิเศษขึ้นมาในระหว่างการปฏิบัติ แล้วไปหลงว่าเรานี้วิเศษ มีอะไรเหนือกว่าคนอื่น ก็จะต้องหักงออยู่ตรงนั้นไม่ไปไหน

☞ เคยได้ยินท่านบอกว่า อย่าไปสนใจ ลักครุ่มันจะหายไปเอง จริงไหมครับ

🌸 ก็ถูกค่ะ ถ้าเราสนใจมันก็จะมีอิทธิฤทธิ์มากขึ้น เป็นสัญญาที่ติดอยู่ในใจ เพราะใจเราเองไปให้ความสำคัญกับมัน มันก็เลยสำคัญมากขึ้น ๆ แล้วพอวันไหนไม่เห็น ก็ไม่สบายใจ ครูบาอาจารย์ท่านจึงสอนว่า ถ้ามันเกิดขึ้นก็จงรู้ว่ามันเป็นเพียงสิ่ง “ลักว่า” ที่เกิดขึ้นตามหนทางของการปฏิบัติเท่านั้น เมื่อก่อนมันไม่มี ตอนนี้มีมันเกิดมีขึ้น ประเดี๋ยวมันก็ดับไป ไม่มีอะไรจริงจัง

ปัจจัยที่เราจะต้องพิจารณาต่อไปก็คือ สถานที ก็แน่นอนละ เมื่อสละชีวิตออกมาอย่างนี้ เราก็อยากพบสถานที่ที่มีความสงบ มีสิ่งแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติให้มีบรรยากาศของธรรมะอยู่รอบตัว ซึ่งจะช่วยให้เรามีกำลังใจในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น สถานที่วิเวกสงบสงบจึงเป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่ง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

อีกประการหนึ่งก็คือ กัลยาณมิตร ถ้าเรามีเพื่อนซึ่งเป็น สหธรรมิกที่มุ่งในการปฏิบัติธรรมด้วยกัน ก็จะเป็นกำลังใจแก่กันและกัน มีปัญหาอะไรก็พอจะได้ปรึกษาหารือช่วยกันแก้ไข แต่ข้อนี้เป็นเรื่องยากมาก เพราะต่างคนต่างใจ ครูบาอาจารย์ท่านเล่าให้ฟังว่า แต่แรกบวชใหม่ ๆ ก็อยากมีเพื่อนให้เป็นที่อุ่นใจ ก็พยายามแสวงหาเพื่อนร่วมทาง แต่ในที่สุด ก็พบว่าตัวเราเองนี่แหละคือกัลยาณมิตรที่ดีที่สุด ถ้าผู้ใดสามารถสร้างสรรค์ ตัวเองให้เป็นกัลยาณมิตรของตนเองได้ ผู้นั้นจะมีกัลยาณมิตรติดตัวอยู่ตลอด ชีวิต กัลยาณมิตรทางนามธรรมนี้ก็คือ สติ สมาธิ และปัญญาที่เราสร้าง ให้เกิดขึ้นภายใน ยิ่งสติ สมาธิ และปัญญาเพิ่มพูนมากขึ้นเท่าใด กัลยาณมิตรก็จะยิ่งซื่อสัตย์ เจียบแหลม ให้คำปรึกษา แนะนำได้ถูกต้อง มากขึ้นเท่านั้น เมื่อใดที่เราอ่อนแอหรือหลงทางก็จะคอยเหนี่ยวรั้ง ดึงเรา กลับมาสู่หนทางที่ถูกต้องได้

สรุปได้ว่า สัปปายะ ๔ คือเครื่องเกื้อกูลต่อการปฏิบัติธรรม นั้น ครูเห็นว่า ครูอาจารย์เป็นเรื่องสำคัญที่สุด เรื่องที่อยู่อาศัย อาหาร การกินก็แค่พอเป็นพอไป ส่วนกัลยาณมิตรถ้ามีก็ดี ไม่มีก็ต้องอาศัยตัว เราเอง ตอนนี่แหละ “อัตตาหิ อัตโน นาโถ” ที่ถูกต้อง จะต้องมั่นใจว่า เราพร้อมที่จะอุทิศชีวิตเพื่อการปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่ ด้วยความพากเพียร มานะบากบั่น มั่นคง ซื่อตรงต่อพระธรรม เราจะไม่หลกถ่อหรือคดโกง ต่อพระธรรม ด้วยการปฏิบัติบ้าง ไม่ปฏิบัติบ้าง แล้วบอกตัวเองว่าปฏิบัติ อยู่ตลอดเวลา

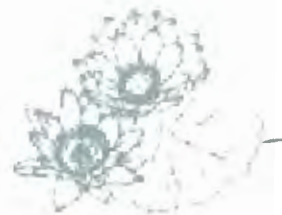
ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ความมั่นคงและซื่อตรงต่อพระธรรมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ และจำเป็นมาก เพราะจะทำให้เราหมั่นฝึกปรือ อบรม ค้นหา ค่อยๆ เชีย กิเลสในใจของเราอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่หลงว่าเราดีแล้ว สะอาดบริสุทธิ์ แล้ว ไปจนถึงว่าเราบรรลุแล้ว โดยที่ความเป็นจริงเรายังหาไปถึงไหนไม่ นี่เป็นแนวทางสำคัญที่เราจะต้องตั้งไว้ในใจ

☞ แม้จะมีแนวทางอย่างนี้แล้ว แต่ในการปฏิบัติจริง ๆ ก็ยังมีปัญหาอีกหลายประการใช้ใหม่ครับ

🌸 แน่นอнокะ มองดูเฟิน ๆ จะดูเหมือนว่า วันหนึ่ง ๆ ผู้ปฏิบัติธรรมไม่เห็นทำอะไร ได้แต่กิน นอน นั่งหลับตา ความรู้สึกของ บางคนที่อยู่ข้างนอกเป็นอย่างนั้น แต่ผู้ที่ปฏิบัติธรรมจริง ๆ มีงานทำตลอด ๒๔ ชั่วโมง แม้แต่ในขณะหลับ ต้องอบรมจิตให้อยู่ในธรรมตลอดเวลา เมื่อหลับก็หลับอยู่ในธรรม ประกอบเหตุอย่างใดได้ผลอย่างนั้น ปฏิบัติมา ๒๐ ปีทำไมไม่เห็นผลสักที ก็เพราะไม่ซื่อตรงต่อพระธรรมนั่นเอง

ปัญหาและอุปสรรค ของผู้เริ่มปฏิบัติธรรม

☞ จากประสบการณ์ที่ผ่านมา อาจารย์ได้พบปัญหาอะไร
บ้างในการปฏิบัติ และคิดว่าเป็นอุปสรรคที่ผู้เริ่มปฏิบัติธรรมควรระมัดระวัง

☞ ปัญหาและอุปสรรคประการแรกที่จะเกิดขึ้นเหมือน ๆ
กันก็คือ **ต้องฝึกหัดที่จะอยู่คนเดียวให้ได้** เรียกว่า **เลิกละการคลุกคลี**
ต้องฝึกทำอะไร ๆ ด้วยตนเอง ที่เคยพูดคุยเล่นหัวสนุกสนานกับพี่น้องเพื่อนฝูง
กินด้วยกัน เดินด้วยกัน ทำอะไรก็ต้องทำด้วยกัน ทำคนเดียวไม่ได้นั้น
เป็นความคลุกคลีที่เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติธรรม เพราะมันทำ
ให้เกิดความยึดมั่นผูกพันในกันและกัน พอมีอะไรเกิดขึ้นต่อผู้ที่เราผูกพัน
มันก็จะส่งผลสะท้อนมาถึงเราด้วย ถ้าเป็นไปในทางที่ดีก็ปลื้มใจดีใจ
ลิ้มตัว ถ้าเป็นไปในทางลบ เกิดการสูญเสีย ก็ใจหาย ออกสั่นขวัญแขวน
ซึ่งมันไม่น่าดูทั้งสองอย่าง เป็นผลร้ายต่อการควบคุมใจให้อยู่ในความปกติ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

อันเป็นสิ่งที่เราต้องการจะฝึกหัดอบรม

โดยเฉพาะการใคร่ครวญธรรมที่ละเอียด ประณีต ลึกซึ้ง จำเป็นต้องมีความเจียบสงบทั้งภายนอก ภายใน การเลิกละการคลุกคลี จึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก คุณแม่เขาสวนหลวงท่านพูดเป็นประจำ เป็นถ้อยคำที่ใคร ๆ ฟังแล้วสะดุ้ง ท่านว่า “เดรัจฉานกตมานะ อย่าพูดกันนักเลย” หมายความว่า ถ้อยคำที่เหลวไหลเลื่อนเปื้อน เพื่อเจ้า ไม่มีแก่นสารสาระ นั้น อย่าเอามาพูดกันนักเลย การคลุกคลีเป็นโอกาสให้เกิดการพูดประเภทนี้ได้ง่าย และทำให้เกิดการฟุ้งซ่าน ปรุ้งแต่งไปต่าง ๆ

การปรุ้งแต่งก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่ง แม้จะอยู่คนเดียว เลิกพูดคุย เราก็ยังมักจะคิดฟุ้งซ่านไปโดยปราศจากเหตุและผล ไม่มีที่มาที่ไป คิดเลื่อนลอยไปโดยไม่รู้ตัว เป็นความคิดที่เกินความจำเป็น และหยุดความคิดไม่ได้ มองดูข้างนอกเหมือนสงบ แต่ข้างในวุ่นวายไม่เคยหยุดนิ่ง เราจะหยุดการปรุ้งแต่งได้ก็ด้วยการทำสมาธิภาวนา

นอกจากนี้ก็ยังมึเรื่องของลาภสักการะ เสียงสรรเสริญเยินยอ ที่จะทำให้เราหลงไปโดยไม่รู้ตัว ผู้ที่เข้ามาปฏิบัติธรรมอยู่ในวัดมักจะได้รับ ความเห็นอกเห็นใจ คนข้างนอกก็อยากจะช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยการทำบุญ ทำทาน ให้ทรัพย์สินเงินทองบ้าง ข้าวของบ้าง แรก ๆ ก็ไม่อยากจะ เพราะคิดว่ามาอยู่วัดแล้วต้องมึกน้อยสันโดษ แต่พอคะยั้นคะยอมมาก ๆ เข้า ก็ผลิตเพลินในการรับทั้งทรัพย์สิ่งของและคำชื่นชมสรรเสริญ ตัวตนก็เกิดขึ้น โดยไม่รู้ตัว เลยลืมนไปว่าตั้งใจมาปฏิบัติเพื่อขัดเกลาดัวตน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

อย่างครูนี้ต้องระวังมากเรื่องคำสรรเสริญ เพราะพูดคุยธรรมะ พบปะผู้คนมาก ต้องดูใจของตนเองอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะหลงตัวว่าวิเศษแล้ว บรรลุแล้ว

 ผมก็ชมอาจารย์อยู่เสมอว่าอาจารย์อิมเอิบ

 นั่นอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของผลที่ได้จากการพัฒนา ให้เกิดความสงบขึ้นในใจ แต่เรายังไม่ได้บรรลุอะไร ถ้าไปคิดว่าฉันนี่มัน ใช้ได้แล้ว เมื่อนั้นคือใช้ไม่ได้ ที่ผ่านมากครูบาอาจารย์ท่านไม่เคยชมเลย สักคำว่าดีแล้ว ใช้ได้แล้ว ท่านรู้ว่าชื่นชมแล้วมันจะเหลิง ท่านจึงปล่อย ให้ฝึกหัดขัดเกลาดัวเองไป จนกระทั่งเบาบางถึงที่สุดเมื่อไหร่เราก็รู้อเอง อยู่ในระดับไหน ชั้นไหน ก็ดูที่ใจของเราเอง อย่าไปเชื่อตามคำที่ใครเขายกย่อง

 นอกจากเรื่องของการคลุกคลี การปรุ้งแต่ง และ ลากสักการะแล้ว ยังมีปัญหาอื่นอีกไหมครับ

 ปัญหาอื่น ๆ เท่าที่ได้พบก็คือ ความขึ้นลงของการ ปฏิบัติ ซึ่งก็เป็นเพราะขาดความต่อเนื่องนั่นเอง ไม่ใช่อะไรรึอื่นเลย นึกดู ว่าอะไรเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในการปฏิบัติธรรม ก็เห็นว่าอยู่ที่ตัวเราเอง นั้นแหละ ถ้าเราสามารถเข้มงวดกับตัวเองได้ตลอด ปัญหาทั้งหลาย ก็ดูเหมือนไม่ใช่ปัญหา แม้จะมีปัญหาข้างนอกมากกระทบ แต่ถ้าข้างใน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ของเรามีความมั่นคง เราก็จะรู้สึกว่ามันเป็นปัญหาเลย เราจะเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสักว่าปัญหา มันจะไม่มากกระทบให้เกิดความเดือดร้อนหรือหวาดกลัวจนคิดว่าจะแก้ไขไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราจะต้องนึกอยู่เสมอว่าเรามาปฏิบัติทำไม

☞ ท่านอาจารย์ทำได้ แต่พวกผมยังทำไม่ได้

☞ ที่ว่า “ยังไม่ได้” ก็เพราะยังไม่ทุ่มเทต่อการปฏิบัติให้เพียงพอ จึงทำให้ขาดความมั่นคงในใจที่จะทำให้ไม่รู้สึกล้ว ลองย้อนกลับมาถามตัวเองดูซิว่า ในชีวิตนี้เรากลัวอะไร

☞ กลัวหลายอย่าง เยอะแยะไปหมด

☞ กลัวอะไรมากที่สุด

☞ กลัวตายกระมังครับ

☞ ทำไมถึงกลัวตาย

☞ มั่นคงเป็นภาวะกระวนกระวายน่าดู

☞ ทำไมต้องกระวนกระวาย ในเมื่อไม่มีใครที่จะพัน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ความตายไปได้เลยสักคน

 อยากอยู่ต่อไป

 อยู่ทำไม นี่เป็นวิธีปฏิบัติเมื่อมีปัญหา ให้ตั้งคำถาม
ซักตัวเองต่อไปเรื่อย ๆ จะอยู่ไปทำไม

 อยากมีความสุขในโลกต่อไปครับ

 แล้วทุกวันนี้สุขนักหรือ

 ทุกข์มากกว่าสุขครับ

 แล้วจะยังอยากอยู่ไปทำไม

 คิดว่าถ้าปฏิบัติธรรมได้ก็จะสุขมากกว่าทุกข์

 ถ้าเช่นนั้นก็จงเริ่มต้นปฏิบัติ แล้วจะไม่รู้สึกกลัว
จนกระทั่งสามารถมองเห็นว่า ความตายนั้นเป็นเพียงสิ่งสักงาที่เกิดขึ้นตาม
ธรรมชาติเท่านั้นเอง ครูบาอาจารย์ท่านก็สอนมาหมดแล้ว อะไรที่ถูกต้อง
ท่านก็บอกหมดแล้ว วิธีฝึกอบรมท่านก็แนะให้แล้ว เหลือแต่ที่เราจะต้อง

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ทำเอง พอเกิดปัญหาขึ้น ครูก็จะชกตัวเองไปเรื่อย ๆ จนวันหนึ่งเราจนคือหมดคำถามที่จะชกต่อไป อย่างเรื่องของความกลัว อันนี้มันเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ กลัวว่าจะมีภัยมาถึงตัว จะรักษาความปลอดภัยให้แก่ชีวิตต่อไปไม่ได้ ต้นเหตุก็คือความรักตัว เป็นห่วงตัวเอง ยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตนของเรา

เมื่อมาปฏิบัติเราก็จะรู้ว่า เราเกิดตาย ๆ กันอยู่ทุกวัน เดี่ยวก็เกิดสุข เดี่ยวก็ตายจากสุข เกิดทุกข์ ตายจากทุกข์ ตายจากทุกข์เรื่องนี้แล้วก็ไปเกิดทุกข์เรื่องอื่นอีก ทำไมเราไม่สำนึกถึงความเกิดตายที่ผจญอยู่ตลอดเวลาบ้าง ถ้านึกได้อย่างนี้ ความตายที่จะเกิดขึ้นเมื่อเราหยุดหายใจก็ดูไม่น่ากลัวเลย

๘ บางครั้งก็คิดว่า ตายเสียได้ก็ดีเหมือนกันจะได้หมดทุกข์หมดห่วงภาระที่อยู่ข้างหลัง

 รู้ได้อย่างไรว่าจะหมดห่วง อะไรมันบอกว่าตายเสียได้ก็ดี นึกออกไหม อวิชชามันบอก อวิชชา ก็คือความปราศจากความรู้ ในสิ่งที่ควรรู้ ไม่รู้สภาวะความเป็นธรรมดาของธรรมชาติ ไม่รู้เรื่องของสังขารม ก็เลยมองไม่เห็นว่าการมีชีวิตอยู่ในโลกนี้เป็นความธรรมดาอย่างหนึ่งหน้าที่ของเราก็คือ ทำอย่างไรจึงจะสามารถจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ด้วย ความถูกต้อง จิตของเราจะได้ไม่เป็นทุกข์ แล้วเราก็จะได้ไม่ต้องบอกว่าตายเสียก็ดี เพราะเราไม่มีโอกาสรู้เลยว่า ตายแล้วจะเป็นอย่างไร ขณะที่

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

ยังลืมตาอยู่ที่นี่ เราสามารถจะรู้ได้ แก้ไขได้ พิสูจน์ได้ด้วยตัวเอง อย่าตาย
ไปด้วยความไม่รู้

☞ เรามักจะไม่รู้มากกว่ารู้สิครับ

☞ อวิชชามันเกิดได้ตลอดเวลา ตราบใดที่เรายังไม่ยอม
ศึกษาเรื่องของสังขารที่เป็นกฎของธรรมชาติ เราจึงตกอยู่ภายใต้อำนาจ
ของมัน และอวิชชาก็จะนำไปให้เกิดต้นเหตุอุปาทาน กิเลสต่าง ๆ ก็ตามมา
ถ้าไม่ยอมตกอยู่ในความมืดมิดนี้ ก็ต้องศึกษาจนเห็นแสงสว่างของสังขาร
แล้วเราก็จะรู้วิธีการที่จะดำเนินชีวิตต่อไป

☞ ปัญหาคือเราไม่รู้เท่าทันว่าถูกอวิชชาครอบงำ

☞ ก็เพราะเราไม่ได้ฝึกอยู่เสมอ วันไปวนมาเหมือน
พายเรืออยู่ในอ่าง เรารู้แต่เราไม่ได้ฝึก นึกขึ้นมาได้เมื่อไหร่ก็ฝึกเสียนิดหนึ่ง
แล้วก็หยุดไปนานกว่าจะกลับมาฝึกอีก มันจึงไม่ติดต่อกัน อวิชชาก็ได้โอกาส
เข้ามาเป็นนายเหนือเราทุกที ชีวิตนี้จึงมีแต่ปัญหา เราต้องฝึกทำเหตุปัจจัย
ให้ถูกต้อง โดยไม่ต้องกังวลว่าจะได้หรือเสีย เช่นนี้ก็จะมีการกระทำที่
ถูกต้องและเกิดประโยชน์

☞ ตอนที่อาจารย์ฝึก แก้ปัญหาอย่างไรก่อนที่จะพ้นภาวะ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

นั้นมาได้

 พอแพ้เราไม่ยอมแพ้ คำว่า “แพ้” ก็คือ เมื่อเรารู้สึกว่าจิตตก จิตเรากำลังอยู่ภายใต้อำนาจการเกาะกุมของกิเลสอีกแล้วนะ เราก็จะต้องสลัดให้หลุด เปรียบเทียบเรากำลังจะจมน้ำ แต่เราไม่ยอมตายในน้ำ ไม่ยอมมส่ำลักน้ำ เราก็ต้องพยายามจนสุดแรงที่จะทะเลาะล้างตัวขึ้นมาให้พ้นจากการจมน้ำให้ได้ และสิ่งที่จะผลักดันเราให้รอดพ้นจากอำนาจของกิเลส ตัณหา อุปาทานได้ก็คือ เราจะต้องศึกษาภาวนาธรรมชาติในเรื่องของไตรลักษณ์ให้ซึมซาบ จนแจ่มแจ้งอยู่ในใจ และเห็นว่าทุกสิ่งมันต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยตามกรรมที่เราได้กระทำ เราเป็นผู้ลิขิตชีวิตของเราเอง ถ้าเรานึกอย่างนี้และฝึกอย่างนี้อยู่เรื่อย ๆ เราก็จะพ้นจากความมืดขึ้นสู่ความสว่าง และมีกำลังใจที่จะเดินต่อไปเรื่อย ๆ พร้อมกันนั้นก็หมั่นฝึกสมาธิภาวนาให้จิตมั่นคง เพื่อจะได้เสริมปัญญาให้หนักแน่นเข้มแข็งไม่อ่อนละลายตามอำนาจของกิเลสไปได้ง่าย ๆ จเลศคิดว่าวิธีปฏิบัติอย่างนี้คนธรรมดาทั่ว ๆ ไปจะสามารถทำได้ไหม

 ก็คงต้องใช้เวลามากเหมือนกันนะครับ

 ต้องใช้เวลาก็จริง แต่สิ่งที่ต้องใช้นั้นมากกว่านั้นก็คือ ความตั้งใจและความศรัทธาที่จะทำ เพราะฉะนั้นครูจึงรู้สึกว่า ในช่วงชีวิตของการปฏิบัติธรรมที่ผ่านมา สิ่งหนึ่งที่เป็นพลังผลักดันไม่ให้เราถอยหลังก็คือจุดที่เราตั้งเอาไว้ตั้งแต่ต้นว่า จะศึกษาเรื่องของความทุกข์และการ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ วัณฺณจวน อินทรกำแหง

ดับทุกข์จนถึงที่สุด ถ้าเรามั่นคงอยู่ในจุดนี้ แม้จะถูกกระทบกระทั่งรบกวนด้วยปัญหาและอุปสรรคใด ๆ เราก็ยังมีกำลังใจที่จะเดินต่อไปให้ถึงจุดหมายด้วยตัวของเราเอง

 โดยสรุปก็คือ ต้องมีจุดหมายเสียก่อนจึงค่อยเข้ามาสู่เส้นทางสายนี้

 ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน อย่าไปทำตามคนอื่นเขา เพราะเห็นว่า การบวชหรือการปฏิบัติธรรมเป็นแฟชั่น ขอให้เกิดจากศรัทธาที่เป็นพุทธศาสตร์ เพราะมองเห็นเหตุเห็นผลตามที่เป็นจริง ไม่ใช่ด้วยความมกมาย หลงตามเขาเข้ามา แต่เราทำด้วยความรู้ตัวว่าเรากำลังทำอะไร เพื่ออะไร เมื่อปฏิบัติไปแล้วเกิดปัญหาแม้จะหนักหนาเพียงใดก็จะมีกำลังใจแก้ไข ไม่ถอยหลังออกมาม่าง่าย ๆ เหมือนอย่างที่ครูเล่าถึงตอนออกไปอยู่กับหลวงพ่อบุญธรรมแล้วท่านเกิดอาพาธ เราก็ยังอ่อนน้อมในการปฏิบัติ ถ้าจุดมุ่งหมายไม่แน่นอนคงจะต้องรู้สึกสั่นคลอนอ่อนแอมากที่สุดทีเดียว แต่เพราะความแน่วแน่มั่นคงในจุดหมาย และมั่นใจว่าพระธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ผู้ใดปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังจะแน่ใจได้ว่าพระธรรมจะไม่ทอดทิ้ง เพราะการกระทำที่ถูกต้องย่อมส่งผลให้ชีวิตนี้ดำเนินไปได้อย่างถูกต้อง

การควบคุมตนเอง

☞ ตามที่อาจารย์บอกว่า ตัวเราเองนี้แหละคือปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติธรรม ก็อยากให้อาจารย์ได้กรุณาขยายความและแนะนำวิธีจัดปัญหาที่เกิดจากตัวเรา

☞ ที่บอกว่าตัวเราเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ก็เพราะเหตุว่า การมาปฏิบัติธรรมนั้น ต้องการความเข้มแข็งของจิตใจเป็นอย่างยิ่ง ใจจะต้องแข็งแกร่งพอที่จะควบคุมตนเองได้ ควบคุมบังคับตัวเองในเรื่องของความอยาก ความยึด ความโลภ ความโกรธ ความหลง ควบคุมความคิดที่มันกระจัดกระจายเวียนวนไปทั่วทุกหนแห่ง ควบคุมอารมณ์ที่ประเดี๋ยวร้อน ประเดี๋ยวเย็น เตี้ยวอย่างโน้น เตี้ยวอย่างนี้ สิ่งเหล่านี้เราคุ้นเคย เคยมีเคยปฏิบัติมาตลอดชีวิต เราคุ้นเคยอยู่กับฝ่ายกิเลสมานาน พอมาปฏิบัติธรรมก็เกิดปัญหาว่า ทำอย่างไรจึงจะควบคุมสิ่งเหล่านี้ได้

นอกจากนี้ การที่เราเคยอยู่บ้าน มีพี่น้อง ญาติมิตร

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

มีเพื่อนฝูง มีการงานทำเป็นที่สนุกสนาน มีความสำเร็จ มีความสุขในทางโลก มันก็เป็นความอบอุ่น แล้วพอเราต้องไปอยู่คนเดียว โดดเดี่ยวปราศจากการคลุกคลีตามวิถีทางของการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้อง เราจะทำอย่างไรจึงจะข่มขู่บังคับใจ ตัดอนุสัยคือความเคยชินที่เคยปฏิบัติมาให้ขาดไปได้ ซึ่งมันไม่หายไปง่าย ๆ หรอก มันยากเพราะมันติดมานาน และอนุสัยนี้ก็มีตั้งแต่อย่างหนา อย่างหนาไปจนถึงอย่างละเอียด เราจะต้องขจัดไปทีละน้อย ๆ หมดอนุสัยเมื่อไหร่ก็จบการปฏิบัติเมื่อนั้น

ทีนี้ในตอนแรก ๆ ที่ไปปฏิบัติ พอปฏิบัติแล้วไม่ได้อย่างใจ ควบคุมไม่ได้ ก็จะเริ่มหันไปมองรอบตัวแล้วก็เฟ่งโทษเขา โทษเพื่อนฝูง คุยกัน พุดกัน ทำเสียงหนวกหูรบกวนเรา มาทำไมไม่เห็นปฏิบัติเลย คิดปรุงแต่งไปต่าง ๆ อย่างที่จเลศว่าพุดเลื่อนเบือนนั่นแหละ คิดไปสารพัด แล้วก็นึกว่านี่คือการปฏิบัติธรรม แต่ความจริงหาใช่ไม่ นี่คือการเฟ่งโทษคนอื่นเขา เหมือนขณะที่เราอยู่ในโลกนั่นเอง ฉะนั้น เราจะต้องฝึกสติ สมาธิ ปัญญาให้มากขึ้น เพื่อให้ระลึกรู้ได้ทัน ว่าที่เรากำลังรู้สึก คิดนึก อยู่นี้ ไม่ใช่ธรรมะแล้วนะ มันเป็นกิเลสทั้งนั้น พอรู้ทันเราจะได้จงใจ กลับเข้ามาข้างใน

 แล้วอาจารย์ดึงกลับมาอย่างไรครับ กำหนดรู้ได้ยังไง

 การกำหนดรู้จะเกิดได้ก็ด้วยการทำสมาธิภาวนาเท่านั้น
ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ความคิดมันล่องลอย วนเวียนออกไป เพราะ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ขณะนั้นใจมันไม่มีหลัก เพราะฉะนั้นเราจะต้องหาหลักอย่างใดอย่างหนึ่ง มาผูกใจไว้ ก็คือการฝึกสมาธิ ซึ่งสุดแล้วแต่ว่าจะฝึกด้วยวิธีใด ถ้าฝึกด้วยคำบริกรรมก็รีบนึกถึงคำบริกรรมนั้นทันที เอาจิตจดจ่อไว้กับคำบริกรรม ถ้าเอาลมหายใจเป็นเครื่องกำหนด ก็ดึงจิตมาอยู่กับลมหายใจ รีบหายใจยาว แรง ลึก เพื่อไล่ความคิดที่ไม่พึงปรารถนานั้นออกไปเสียก่อน ให้จิตมันว่างจากความคิด พอมีสติรู้เท่าทันมันคงแล้ว ก็นำเรื่องของปัญญาเข้ามาพิจารณา

☞ ผมมีปัญหาดังนี้แหละครับ ดึงลมหายใจยาวลึกมาได้ สักพัก ความคิดเดิมมันก็กลับมาอีก

🌸 เราก็ทำใหม่อีก

☞ ไม่สำเร็จครับ ไม่ทราบเป็นเพราะอะไร

🌸 เพราะเราอยาก แล้วเมื่อไหร่จะสำเร็จ ในขณะนั้น มีความอยากแทรกเข้ามาโดยไม่รู้ตัว พอเราอยากเท่านั้นแหละ ใจขณะนั้น ร้อนแล้ว เกิดความโลภ พอไม่ได้ก็เกิดโทสะ หงุดหงิดตัวเองว่าทำไมถึงทำไม่ได้ นี่เพราะเราหวังและเราอยากจะทำได้

สิ่งนี้เป็นอุปสรรคที่ยากลำบากของผู้ปฏิบัติทุกคน พอเริ่ม

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ ญาณ อินทรกำแหง

หลับตานั่งสมาธิ แทนที่จะอยู่กับลมหายใจ กลับพูดกับตัวเองว่า เมื่อไหร่สงบ ๆ พอไม่สงบก็โกรธตัวเอง นี่แหละเหมือนผมเข้าตาโดยไม่รู้ตัว ท่านจึงบอกว่า พอจะเริ่มปฏิบัติละก็ ต้องกวาดล้างอะไร ๆ ที่จะมาเป็นอุปสรรคออกไปให้หมด ทำจิตใจให้ผ่อนคลาย ไม่ให้มีอะไรเข้ามา ให้จิตว่างเพื่ออยู่กับสิ่งที่เราจะใช้เป็นเครื่องกำหนด

เจเลศดูใจของตัวเองจริง ๆ เกอะ ว่าทำไมพอดิ่งจิตมาอยู่กับลมหายใจแล้วมันถึงอยู่ได้ไม่นาน ประเดี๋ยวก็กลับไปอีก ลองใหม่ พอเราดิ่งจิตมาอยู่กับลมหายใจแล้ว ก็จดจ่อให้ยิ่งขึ้น ๆ จนรู้สึกวาจิดของเรามันคงมีน้ำหนัก จากนั้นก็พอนลมหายใจให้เป็นลมหายใจที่สงบ อยู่กับความสงบนั้นโดยไม่ต้องเร่งร้อน ความคิดทั้งหลายมันก็จะเข้ามาไม่ได้

ผู้ปฏิบัติทุกคนรวมทั้งครูก็มีปัญหาเรื่องนี้มากที่สุดทีเดียว เพราะเราเป็นคนทำงาน ผู้ที่เรียกตัวเองว่าเป็นปัญญาชนมันต้องคิด ไม่คิดไม่ได้ คิดจนติดเป็นนิสัยมาไม่รู้กี่สิบปี จะให้มาตัดความเคยชิน มันทำไม่ได้ง่าย ๆ นี่เป็นปัญหาที่จะต้องประสบ เราต้องมุ่งมั่นต่อไป บังคับควบคุมใจให้ได้แล้วในขณะที่เดียวกันก็เอาปัญญาเข้ามา นึกถึงไตรลักษณ์ ความไม่เที่ยง ความเกิดดับ ความคิดนี้มันก็ไม่เที่ยง เกิดดับตามเหตุปัจจัย รู้อย่างนี้เราก็จะไม่เคร่งเครียด ไม่หงุดหงิด ค่อย ๆ ชัดเกล้า บัดกวาดมันไปที่ละน้อย ๆ

☞ ความคิดที่เกินจำเป็นนี้ ทำไมมันเข้ามาบ่อยในขณะที่เราฝึก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

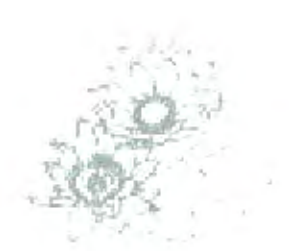
ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

 ก็เพราะเหตุที่เราคุ้นเคยกับความคิดปรุงแต่งมาตั้งแต่เรายังไม่ได้ปฏิบัติธรรม ลองนึกดูสิคะ ว่าในขณะที่เราคิดว่าเราคิดเพื่อประโยชน์ เพื่อนานนั้น จริง ๆ แล้วมันมีความคิดที่เกินจำเป็น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรากำลังทำอยู่ สอดแทรกเข้ามาเยอะแยะเลย เราคุ้นเคยอยู่อย่างนั้น พอถึงเวลาเราทำสมาธิ มันจึงเข้ามาอีก มาถามว่าสิมฉันแล้วหรือ ฉันยังอยู่นะ อย่าเพิ่งสิมฉันง่าย ๆ เอาฉันเป็นเพื่อนมาตั้งนาน เราก็ต้องบอกว่า แกมันเพื่อนเทียม เพื่อนคดโกง เพื่อนทรยศ มันคอยจะฆ่าเราอยู่เรื่อย ฆ่ายังไง ก็ฆ่าเราจากความสงบ เอาสติว่ามันออกไปบ่อย ๆ มันจะได้ไม่กล้าโผล่หน้ามา แล้วก็ทำสมาธิให้หนักแน่นขึ้น ๆ กว่าครูจะเรียนรู้เรื่องนี้ก็นานนะ เพราะว่าจิตมันอ่อนแอ มันไม่เคยฝึกให้มันคงเข้มแข็ง ต้องใช้เวลานานทีเดียวกว่าจะทำได้

 ชักจะท้อแท้ครับ ที่อาจารย์สอนมานั้นไม่รู้จะทำได้สักแค่ไหน ดึงกลับมาเดี่ยวเดี๋ยวมันก็ไป

 ก็ขอตอบว่า ถ้าทำให้ต่อเนื่องแล้วจะทำได้ วันหนึ่ง ๒๔ ชั่วโมง นอนเสีย ๕ ชั่วโมง ที่เหลืออีก ๑๙ ชั่วโมง จลิสอยู่กับลมหายใจ รู้ลมหายใจสักกี่ชั่วโมง

 ตอนนั้นก็พยายามทำอย่างที่อาจารย์ว่า ว่างก็มักจะคิดถึง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ลมหายใจเข้าออก พยายามทำทุกเวลาเท่าที่ทำได้

 เดิมให้อีกหน่อยว่า ทำแล้วอย่าหวัง ครอบอกแล้ว
เมื่อไหร่จะทำตามที่บอกไว้สักที

 ก็ไม่ได้หวังครับ แต่พยายามทำให้มันสงบ

 นั่นแหละคือความหวัง เรารู้ว่าวิธีนี้ถูกต้องจะทำให้
สงบ เราก็ทำไปสิ ตามกฎอิทัปปัจจยตา เหตุอย่างใดผลอย่างนั้น ไม่ต้อง
ไปกังวล

 มันเป็นความหวังที่เกิดขึ้นโดยเราไม่รู้ตัว

 นั่นแหละค่ะ มันมาก็ปิดไปเสีย อย่าลืมหेतูปัจจย
แล้วก็อย่าไปคิดว่ามันเกินความสามารถ ไม่มีอะไรเกินความสามารถ ไม่มี
อะไรเกินความตั้งใจ งานที่ยากกว่านี้เรายังทำได้ และงานนี้ก็เป็นงาน
อิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใครด้วย แต่ถ้าบางทีทำไม่ได้ ครูก็จะใช้วิธี
เปลี่ยนอารมณ์ เราไปฝึกปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัด ก็ต้องมีกิจกรรมการงาน
ทั้งที่เป็นส่วนตัวบ้าง ช่วยส่วนรวมบ้าง จะมานั่งหลับตาทำสมาธิอยู่
อย่างเดียว มันก็ค่อนข้างจะผิดธรรมชาติไปสักหน่อย เมื่อมีงานอะไร
เราก็ทำโดยไม่รังเกียจ ฝึกใจให้มีสมาธิในการทำงาน อย่างที่ท่านอาจารย์

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

สวนโมกข์ท่านบอกว่า **การทำงานคือการปฏิบัติธรรม** ถ้าอบรมตนเอง
อย่างนี้ได้ปัญหาก็จะหมดไป

☞ อย่างนี้ชาววัดก็ไม่แตกต่างกับชาวโลกสิครับ ต้อง
ทำงานเหมือนกัน

🌸 บ้านกับวัดก็เหมือนกัน ธรรมะกับชีวิตไม่ได้แยกจากกัน
ตอนแรกครูก็คิดอย่างนั้น ชาวโลกต้องทำอย่างนั้น ชาววัดต้องทำอย่างนี้
นี่คือมาตรฐานของเรา วัดต้องสงบ พระสงฆ์องค์เจ้า แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา
ต้องปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เรียบร้อย พุดจาอะไรก็เป็นศีลเป็นธรรม พอเรา
กระทบอะไรที่มันออกไปนอกรอบจากมาตรฐานที่วางไว้ในใจ เราก็เกิด
หงุดหงิดขัดใจขึ้นมาทันที เราลืมไปว่าท่านเหล่านั้นท่านยังไม่ได้บรรลุ ท่าน
ก็กำลังฝึกปฏิบัติเหมือนเรา แต่ท่านไปไกลกว่า เพราะท่านไปก่อน เรา
มาทีหลัง ก็เกิดการเพ่งโทษ ทำไมไม่ทำอย่างนั้น ไม่พูดอย่างนี้ นี่ไม่งดงาม
ไม่เหมาะ เลยเอากิเลสเข้ามาใส่ตัวโดยไม่รู้ตัว คิดว่าเราเป็นผู้มีวิจรรย์ญาณ
เรานี่แหละเป็นผู้มีมาตรฐาน รู้จักจำแนกแจกแจง วิเคราะห์วิจารณ์อะไร
ต่าง ๆ

ความจริงเปล่า ไม่ใช่ธรรมะเลย พอเราวิเคราะห์วิจารณ์
ก็เกิดการแบ่งแยก เกิดการตัดสิน มีผิดมีถูก แล้วคนไหนถูกละ เราถูก
คนเดียว ส่งเสริมอวดตาดัวตนให้มันใหญ่ขึ้น ๆ ไปอีก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

การคิดอย่างนี้ไม่ถูกต้อง เราต้องยอมรับว่าท่านกำลังอยู่ในระหว่างการฝึกอบรม ท่านก็พยายามขัดเกลาอยู่แล้ว เพียงแต่คอยเวลาจังหวะและโอกาส ตามความขยันหมั่นเพียรของแต่ละท่าน เราต้องตั้งใจของเราเข้ามาข้างใน ใช้จิตดูจิต แม้จะต้องใช้เวลามากสักหน่อย แต่ถ้าเรามีจุดหมายแน่นอนว่า เรามาปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ แล้วทำไมจะมาสะสมความทุกข์อีกล่ะ เราก็จะได้สติหันกลับมาในทางที่ถูกต้องต่อไป

น้ำไหลนิ่ง

 ครูได้พูดไปแล้วว่า อุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการปฏิบัติธรรมคือ ความคิดปรุงแต่ง จึงจำเป็นต้องฝึกการหยุดคิดก่อนเป็นเบื้องต้น ถ้าหยุดคิดเสียได้เท่านั้นแหละ ความรู้สึกเป็นตัวเป็นตนมันก็เหมือนไม่มี เมื่อใดมีความคิดก็ต้องมีคนคิด แล้วเหตุการณ์ต่าง ๆ ก็ประดังมาตามกระแสของความเลื่อนลอย

ทีนี้จะฝึกการหยุดคิดได้อย่างไร ก็อาศัยการทำสมาธิภาวนาเป็นเบื้องต้นอย่างที่เราพูดกันมาแล้ว โดยใช้สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เรานัดมาเป็นอารมณ์ในการพิจารณา เช่น การใช้คำบริกรรมหรือการใช้การเคลื่อนไหวเป็นเครื่องกำหนด การใช้ลมหายใจด้วยวิธีอานาปานสติ แต่ก็อาจจะมีการทำท่านโต้แย้งอยู่ในใจว่า ฉันอยู่บ้าน ฉันทำงาน ฉันมีครอบครัว ฉันมีกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งมากมาย ฉันจะปฏิบัติได้อย่างไร อานาปานสติทั้ง ๔ หมวด ๑๖ ชั้น ไม่ใช่ของง่าย ๆ แม้แต่คนอยู่วัดก็ยังไม่ทำได้โดยยาก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

ฉะนั้น ก็อยากจะแนะนำให้ใช้วิธีที่ครูเรียกว่า “สมาธิลิมตา” โดยไม่ต้องหลับตา ไม่ต้องคิดว่า จะนั่งสมาธิเท่านั้นนาทีเท่านั้นชั่วโมง วันหนึ่ง ๆ เรานอนหลับอย่างมากที่สุด ๘ ชั่วโมง ที่เหลืออีก ๑๖ ชั่วโมง เราลิมตาตื่น ทำโน่นทำนี่ตลอดเวลา ทุกอริยาบถที่เราลิมตาอยู่นี้ ทำอย่างไร เราจึงจะลิมตาด้วยเปิดใจด้วย

 ลิมตา เปิดใจ

 ค่ะ ลิมตาด้วย เปิดใจด้วย เวลาลิมตาเรามองเห็นอะไรต่ออะไร แต่ใจมันปิดมิดชิดอยู่ด้วยโลภะ โทสะ โมหะตลอดเวลา ทำอย่างไรเราจึงจะเปิดใจด้วย ให้จิตตื่นมีปัญญาสว่างไสว พร้อมอยู่ด้วยสติและสมาธิ เห็นได้จากในขณะที่เราทำงาน ถ้าจดจ่ออยู่กับการงานได้จริง จิตนั้นก็เป็สมาธิ ทำงานได้ไม่ผิดพลาด แต่เคยสังเกตไหม ขณะที่กำลังนั่งเขียนหนังสือ เขียนแล้วต้องขีดฆ่า ลบ ฉีกทิ้ง เพราะอะไร ก็เพราะในขณะนั้นมือเขียน ตามองดู แต่ใจมันปิด มันยุ่งเหยิงอยู่กับกิเลส ตัณหา อุปาทาน

วิธีที่จะช่วยให้จิตตื่นพร้อมอยู่เสมอที่ครูใช้อยู่ก็คือ การเอาจิตผูกไว้กับลมหายใจ เราต้องหายใจกันตลอดเวลาอยู่แล้ว หยุดหายใจเมื่อไหร่ก็ตาย แต่คุณค่าของลมหายใจมีมากกว่านั้นถ้าเรารู้จักใช้มันเป็นเครื่องมือพัฒนาจิต บังคับจิตให้หยุดวิ่งไปกับอารมณ์ต่าง ๆ ได้ เราต้องทำความรู้สึกอยู่กับลมหายใจให้ได้ทุกขณะ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรวงศ์

☞ ทำอย่างไรครับ

☞ เวลาเรากำลังหายใจไข่มอ กำลังหายใจเข้าหรือ
หายใจออก

☞ ไม่ทราบครับ

☞ นั่นสิ แล้วจะว่าเรารู้ว่าเราหายใจอยู่ได้อย่างไร อย่างนี้
ท่านบอกว่า เป็นการหายใจที่ขาดสติ ลมหายใจอยู่กับเราตลอดเวลา
เรายังไม่รู้เลยว่ากำลังหายใจเข้าหรือหายใจออก ถึงได้มีบ่อยครั้งที่เราพูด
โดยไม่ทันคิดแล้วก็มาเสียใจที่ได้เบียดเบียน สร้างความเจ็บปวดชอกช้ำให้
แก่กัน

การฝึกก็ต้องเริ่มด้วยการตั้งใจให้ความรู้สึกจดจ่ออยู่ที่ช่องจมูก
ซึ่งลมหายใจผ่านเข้าออก ลมหายใจไม่มีตัวตนแต่มีอาการเคลื่อนไหว
มันแตะกระทบเข้าที่ตรงไหนก็กำหนดรับรู้ที่จุดนั้น เล่นกับมันอยู่ทุกเวลา
ระหว่างนั่งรถไปทำงาน รถติดก็ไม่ต้องไปหงุดหงิดด่าว่าใคร เล่นกับ
ลมหายใจของเราดีกว่า ขณะนั้นใจจะไปที่อื่นไหม

☞ ไม่ครับ

☞ ไม่ไปเพราะมันจดจ่ออยู่กับลมหายใจ จึงเรียกว่า

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ใช้ลมหายใจเป็นเครื่องกำหนด เราจะนั่ง จะยืน จะเดิน จะอยู่ที่ไหน ก็กำหนดได้ตลอดเวลา ตอนแรกทำได้บ้างไม่ได้บ้าง เดี่ยวหาย เดี่ยวรู้ ก็ไม่เป็นไร มันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ต้องหงุดหงิด ไม่ต้องโกรธตัวเอง ไม่ต้องน้อยใจในวาสนา ทำใจให้สบาย ๆ ตอนแรกมันก็จะจดจ่อได้เพียง ช่วงสั้น ๆ แต่เมื่อหมั่นทำเสมอ ๆ ก็จะมีสมาธิมากขึ้น จดจ่อกับลมหายใจ ได้นานขึ้น เมื่อมีสติก็มีสมาธิตามมา เกิดความนิ่งและความมั่นคง เมื่อระลึกถึงความรู้ทางธรรมที่ได้เล่าเรียนศึกษามา ก็สามารถนำมาใคร่ครวญ จนเกิดความลึกซึ้ง แดกจกาน ประจักษ์แจ้งแก่ใจไปทีละน้อย ๆ

นี่แหละคือการปฏิบัติที่เรียกว่า สมาธิสมาธิ ทุกคนทำได้อยู่ที่ไหนก็ทำได้ นอกจากนั้นเมื่อมีอะไรมากระทบอย่างแรง ก็นึกถึง “ตถตา” ท่องเอาไว้ มันเป็นเช่นนั้นเอง มันไม่เที่ยง ทนอยู่ไม่ได้ และไม่ใช่ว่าไม่ใช้ตน เมื่อควบคุมจิตได้ จิตมันก็นิ่ง

เมื่อใดมีเวลา หลังจากเสร็จภาระหน้าที่ กำจัดสิ่งที่จะมาเป็น นีวรณฺรบกฺวณเราออกไปแล้ว เราก็หามุมสงบ นั่งสมาธิตามลำพัง เริ่มต้นสัก ๑๕ นาที ๒๐ นาที ต่อไปก็อาจจะได้นานกว่านั้น หากปฏิบัติสม่ำเสมอ ตรงเวลา เช่น ก่อนนอน หรือเข้ามิด จิตก็จะรวมได้เร็ว ถ้าทำสมาธิได้ทั้ง ๒ วิธีนี้ก็ยิ่งดี เป็นการช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน

นี่เป็นการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง โดยไม่ต้องทิ้งบ้านทิ้งเรือน มาอยู่วัด โดยที่ยังสามารถแต่งตัวตามปกติ เที่ยว เล่น ทำงาน ทำกิจกรรมอะไรที่เป็นความเคยชิน หรืองานอดิเรกใด ๆ ก็ได้ ยังคงดำรงชีวิตอยู่อย่าง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

คนปกติ เกี่ยวข้องกับผู้คนได้โดยไม่มีอาการเคร่งเครียดหรืออะไรที่น่ากลัว นี่คือการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีอะไรเกิดขึ้นก็หมั่นดูให้เห็นความเป็น เช่นนั่นเองเสมอ ๆ ความเข้าถึงธรรมก็จะลึกเข้า ๆ จนวันหนึ่งสามารถ ผิกใจให้เป็นน้ำไหลนิ่ง นี่เป็นคำของเจ้าประคุณหลวงพ่อบุชา “น้ำไหลนิ่ง” รู้จักไหมคะ เรามักจะเห็นว่าน้ำไหลก็ไหล นิ่งก็นิ่ง น้ำไหลนิ่งเป็น อย่างไร เคยสังเกตไหม

 ไม่เคยครับ

 ถ้าเราไปนั่งมองดูน้ำในแม่น้ำลำคลองกับน้ำในทะเล มหาสมุทร จะเห็นว่ามันต่างกัน

 ในทะเลมีคลื่นใหญ่

 น้ำในทะเลมันไหล มีการขึ้นลงก็จริง แต่มันไม่นิ่ง มีการกระเพื่อมโยนตัวตามแรงปะทะของลม แต่น้ำในลำคลองมันไหลริน ๆ เรื่อย ๆ เอื่อย ๆ เจ้าประคุณหลวงพ่อบุชาท่านจึงบอกให้ฝึกจิตให้เหมือนกับ น้ำไหลนิ่ง คือยังมีการไหลไปตามธรรมชาติของน้ำ แต่ไหลอย่างสงบนิ่ง ถ้าไม่ไหลเสียเลยก็กลายเป็นน้ำเน่า

จิตนี้ก็เหมือนกัน ต้องฝึกให้มันสงบนิ่ง เกิดพลัง แล้วนำมา ใช้ในการทำกรรม กิจกรรรมต่าง ๆ โดยมีได้หนีหายไปจากครอบครัวและ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

สังคม ชีวิตที่สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ ด้วยความถูกต้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและเพื่อนมนุษย์ เช่นนี้แหละที่ท่านเปรียบเหมือนกับน้ำไหลนิ่ง

หรือพูดอีกอย่างหนึ่ง จิตที่เปรียบเหมือน “น้ำไหลนิ่ง” ก็คือจิตที่พร้อมอยู่ด้วยสติ สมาธิ และปัญญา อยู่ทุกขณะ จึงมีการเคลื่อนไหว มีการกระทำ มีวาจาที่ถูกต้องเหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขและความเบาสบายแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง สังคม และตนเอง

เป็นชีวิตที่ไหลไปตามกระแสของชีวิตอย่างสงบเย็นและเป็นประโยชน์อยู่ทุกวันและเวลา เพราะมีจิตที่พร้อมอยู่ด้วยสติและธรรมปัญญา เป็นสิ่งที่น่าชีวิตนั้น

☺ มาถึงช่วงสุดท้ายของรายการธรรมสนทนาแล้ว อยากจะขอให้ท่านอาจารย์ได้กรุณาฝากข้อคิดสั้น ๆ แก่ลูกศิษย์และท่านผู้สนใจที่ปรารถนาจะร่วมเดินทางไปในเส้นทางสายนี้ด้วยครับ

🌸 ถ้าต้องการดูสภาพของชีวิต ก็จงเข้ามาหาธรรมะ และฝึกปฏิบัติธรรม นั้นแหละชีวิตจึงจะสมบูรณ์ ทั้งความรู้ทางโลกและ ความรู้ในการปฏิบัติธรรม ได้รับความสุขที่แท้จริง ซึ่งมนุษย์แสวงหา ก็หวังว่าทุกท่านจะสามารถทำได้ด้วยกำลังใจที่มั่นคง หนักแน่น เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ ซื่อตรงต่อพระธรรม และซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติของตนเอง

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

น้ำไหลนิ่ง

☞ ส่วนท่านอาจารย์ล่ะครับ

☞ ก็ยังคงปฏิบัติต่อไป ผิดต่อไป จนกว่าจะถึงวันที่

☞ ขอบพระคุณมากครับ พวกเราก็จะพยายามเช่นกัน

บันทึกความรู้สึกถึงสวนโมกข์

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

บันทึกความรู้สึกถึงสวนโมกข์ ฉบับนี้ ได้เขียนเมื่อผู้เขียนเพิ่งเข้ามาเป็นสมาชิกของสวนโมกข์ได้หมาด ๆ เหมือนเด็กที่กำลังหัดเดินเตาะแตะ

หากเมื่อได้กลับมาอ่านอีกเมื่อเย็ลิบกว่าปีผ่านมา ก็เกิดความรู้สึกว่า นี่เป็นบทความที่เป็นประจักษ์พยานว่า ปัญญาทางสมถะที่สามารถเรียนรู้ เข้าใจ ไตร่ตรอง จดจำได้นั้น เป็นเพียงปัญญาที่เกิดจาก การคิด มิใช่เกิดจาก การดู ด้วยใจ จึงยังไม่อาจเกิด “จักขุ-ปัญญาภายใน” ที่นำไปสู่การบังเกิดญาณทัสสนะ ที่ประจักษ์ชัดในสังขารมอย่างเห็นจริงได้แม้ในอีกหลาย ๆ ปีต่อมา

จึงนำมาพิมพ์ไว้เพื่อเป็นบทเรียนและสิ่งเตือนสติแก่ตนเอง และอาจเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลายได้สังวรระวังว่า เมื่อได้เรียนรู้เข้าใจแล้ว จงปฏิบัติทันที ด้วยความบากบั่นพากเพียรอย่างไม่ทอดอหยุดยั้งเลยแม้ชั่วอึดใจหนึ่ง นั่นแหละจึงจะได้ลิ้มรสที่เอมโอชของพระธรรมไว้ประโลมใจให้มีพลังเข้มแข็ง เพื่อรีบเร่งก้าวต่วนเดินให้ถึงจุดหมายปลายทาง ก่อนเกวียนจะหักทำลายตามกฎของธรรมชาติ

“เหมือนเซย” เป็นชื่อของพ่อและแม่ผู้ให้ชีวิตเกิดเป็นมนุษย์ มีโอกาสได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมเป็นศิริมงคลแก่การที่ได้เกิดมา

วิจิตร อินทรกำแหง

กรกฎาคม ๒๕๔๗

บันทึกความรู้สึก ถึงสวนโมกข์

เมื่อนึกจะเขียน “บันทึกความรู้สึกถึงสวนโมกข์” ก็รู้สึกว่าเป็นเรื่องง่าย ๆ แต่พอลงมือเขียน ทำไมจึงกลายเป็นเรื่องยาก ไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่คิด

ความยากอยู่ที่ตรงไหน ? คงจะอยู่ที่ตรงที่ ความไม่สามารถที่จะบรรยายความรู้สึกที่ได้สัมผัส “สิ่ง” ที่อยู่ “ใน” สวนโมกข์ อันเป็นสิ่งทั้งหลาย ๆ อย่าง ไม่อาจมองเห็นได้ด้วยตา แต่ต้องสัมผัสด้วยใจ

ความยากอยู่ที่ตรงนี้ ตรงที่ไม่แน่ใจเลยว่า จะสามารถบรรยายความรู้สึกได้แจ่มชัดเหมือนกับความรู้สึกที่มีอยู่ในใจ และที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือความสามารถในการสัมผัสนั้น จะเข้าถึง “ความเป็นจริง” ของสวนโมกข์ ได้จริงแท้เพียงใด ฉะนั้น การบันทึกความรู้สึกถึงสวนโมกข์ จึงได้ชะงักครั้งแล้วครั้งเล่าที่จับปากกาขึ้นจะเขียน แต่เมื่อนึกถึงว่า บันทึกนี้เป็นบันทึก

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

ความรู้สึกเฉพาะตน และบันทึกด้วยความสุจริตใจ หากจะเพิกเฉยมีความคลาดเคลื่อนประการใด ก็เชื่อว่าจะได้รับการอภัย

ได้ยินชื่อ “สวนโมกข์” มานาน นานร่วมสามสิบปี ได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับสวนโมกข์และหนังสือของสวนโมกข์เอง มากี่มาก แต่ไม่เคยมาถึงสวนโมกข์ จนกระทั่งเมื่อสามสี่ปีมานี้ ได้มีโอกาสมา “แตะ” สวนโมกข์ชนิดหนึ่งแล้วก็จากไป จวบจน “สวนโมกข์” อายุห้าสิบปี จึงได้มีโอกาสมา “รู้จัก” สวนโมกข์

“สวนโมกข์” อายุห้าสิบปีแล้ว เมื่อเทียบกับอายุคนก็ใกล้วัยเกษียณ แต่ “สวนโมกข์” ยังกระชุ่มกระชวย กระฉับกระเฉง ยังมีพลังของคนวัยหนุ่มสาวที่จะก้าวต่อไปอีก ด้วยอย่างก้าวที่มั่นคงและมั่นใจ เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลาย โดยไม่มีการจำกัดใด ๆ ทั้งสิ้น

ผู้ใดต้องการเรียนรู้ว่า ประชาธิปไตยที่แท้จริง คืออย่างไร เชิญมาศึกษาและเรียนรู้ได้ที่ “สวนโมกข์” เรียนโดยไม่ต้องเข้าโรงเรียน เรียนโดยไม่ต้องเป็นนักปกครอง แต่จะสามารถเรียนรู้และซึมซาบ “ความเป็นประชาธิปไตย” ได้โดยใจของตนเอง ด้วยการมอง สังเกต ฟัง ก็จะได้เห็นและสัมผัสกับบรรยากาศ “ประชาธิปไตย” ที่อบอุ่นด้วยกลิ่นอายของอิสราภาพ เสรีภาพ ซึ่งมีอยู่ทุกหนแห่งใน “สวนโมกข์”

ความเบิกบานใจในอิสราภาพ เสรีภาพนั้น ปรากฏที่แววตา และใบหน้าของชีวิตต่าง ๆ ในสวนโมกข์ ไม่ว่าจะเป็นคน สุนัข แมว ไก่

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

และอื่น ๆ แม้กระทั่งต้นไม้ใบหญ้าก็ดูจะทรงตัวระหงอย่างเสรี

ทุกชีวิตที่พำนักอาศัยอยู่ในสวนโมกข์ ไม่ว่าจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว ต่างมีสิทธิในการอยู่สวนโมกข์โดยเท่าเทียมกัน และต่างก็รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนโดยอัตโนมัติ หากจะมีใครละเลยหน้าที่ หรือล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น จะโดยเจตนาหรือมิเจตนาก็ตาม มิชามินาน ผู้นั้นจะได้สำนึกเอง ด้วยกฎของธรรมชาติแห่งประชาธิปไตย อันมีธรรมะเป็นรากฐาน

ความจริงที่เห็นได้เด่นชัดอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ สวนโมกข์เป็นศูนย์กลางของการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธองค์ ผู้คนจากทุกทิศทางของประเทศไทย และแม้จากต่างประเทศพากันเข้าเยี่ยม ชม และรับธรรมจากสวนโมกข์อย่างไม่มีการจำกัดเวลา และฤดูกาล ฝนจะตก แดดจะจ้า สวนโมกข์ก็ไม่มีวันเว้นว่างผู้มาเยือน ทั้งหนุ่มสาว เตมาแก่ และผู้ใหญ่ เด็ก

ผู้ตั้งใจเพียง “เยี่ยม” ก็จะได้ลิ้มรสของความสงบโดยมิรู้ตัว เป็นความสงบอันเกิดจากบรรยากาศที่สะอาดด้วยกลิ่นอายของความร่มรื่นโปร่งเบา เย็น ชวนให้ใจสบาย แม้ร้อนมากก็เย็น แม้ว้าวุ่นมากก็ผ่อนคลาย

หากผู้ใดตั้งใจ “ชม” สิ่งแวดล้อมรอบนั้นก็ชวนใจให้รู้จักคิดด้วยข้อคิดต่าง ๆ ที่ได้ประสพจากภาพที่เห็นและถ้อยคำที่เขียนในโรงมหรสพทางวิญญาน จากโรงปั้นตุ๊กตา จากสระนาฬิกา และอื่น ๆ ข้อคิดเหล่านั้นล้วนโน้มนำให้เกิดปัญญาที่จะพิจารณาดู “ความจริงแท้” ที่อยู่

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวาม อินทระกำแหง

เบื้องหลังของชีวิต เมื่อใดที่มองเห็น “ความจริงแท้” นั้น เมื่อนั้นย่อมรู้จักหยุด และรู้จักเตือนใจตนเอง ให้เป็นผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท

ทุกคนที่อย่างเท้าก้าวเข้าไปในสวนโมกข์ ย่อมได้รับ “ธรรมะ” ไม่มากก็น้อย “ติด” ใจของตนไปด้วย แม้จะไม่ได้ฟังธรรมบรรยายโดยตรง จากท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์เลยก็ตาม

ลานหินโค้งอันเป็นที่สวดมนต์ ทำวัตร ตักบาตรสาธิต แสดงธรรมบรรยาย ชวนให้รำลึกถึงสมัยพุทธกาล สมัยที่พระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ เพียงรำลึกถึง จิตก็น้อมอยู่ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ก้อนหินใหญ่ก้อนหนึ่งที่เรียงรายอยู่โดยรอบ เพียงมองเห็น ก็เกิดความเย็น และชวนให้นึกไปถึงความหนักแน่นไม่หวั่นไหวของหินผา ที่อาจจะท่อนมาถึงจิตให้ดูดซึมความหนักแน่นนั้นโดยมิรู้ตัว

ป่าธรรมชาติ เต็มไปด้วยต้นไม้สูงใหญ่ ตระหง่าน โปรง สะอาด เขียวชอุ่ม ใบอ่อนเขียวบาง ๆ ใบแก่เขียวเข้ม ผลผสมสานกับบรรยากาศลานหินโค้ง ย่อมใจให้ชุ่มเย็น ประหนึ่งอาบรดด้วยรสของพระธรรม

ไก่อป้าที่เรียงร้อง กระรอก กระแตที่ไต่เดินไปตามลำไม้ ชวนใจผู้เห็นให้อ่อนละมุน เกิดเมตตาธรรม เอ็นดูในเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เหล่านั้น

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ธรรมชาติอันบริสุทธิ์สะอาดของสวนโมกข์เป็นธรรมะอยู่ในตัวเอง สวนโมกข์จึงใจที่จะชี้แนะให้ผู้คนที่หลากหลาย รู้จักเรียนรู้ธรรมะจากธรรมชาติ อันเป็นตัวธรรมะแท้ ธรรมชาติบอกมนุษย์ให้เห็น “ความเป็นเช่นนั้นเอง” ที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาตินั้น หากผู้ใดมองเห็น เข้าถึง ผู้นั้นย่อมวางเฉยได้ในผัสสะทั้งปวง แล้วจิตก็จะมีแต่ความสะอาด หมดจด เช่นธรรมชาติ

สวนโมกข์ต้องการบอกพุทธบริษัททั้งหลายว่า นิพพานนั้นอยู่แค่เอื้อม ผู้ใดสามารถมองเห็น “ความเป็นเช่นนั้นเอง” ได้ ผู้นั้นย่อมเป็นผู้มี “จิตว่าง” อันเป็นจิตที่สะอาดผ่องแผ้ว สว่างเรืองรองผ่องอำไพ และสงบเย็นสนิท จิตเย็นนี้แหละ เป็นจิตที่เป็น “นิพพาน” แหละนี้เองคือ “ตายเสียก่อนตาย”

“ตายเสียก่อนตาย” เป็นปริญาเอกของสวนโมกข์ เป็นปริญาเอกที่อยู่เหนือปริญาเอกใด ๆ ในโลก ไม่มีปริญาใดเสมอเหมือน นำมาเสียดายนักที่มนุษย์พากันมองข้ามปริญาเอกที่พิเศษสุดนี้ ด้วยไปมัวหลงติดอยู่กับปริญาที่ตีราคาได้เป็นเงิน แล้วก็พาด่วนเวียนอยู่แต่กับวัตถุที่พอหลงหนักเข้าก็เลย “ตายทั้งเป็น” แทนที่จะ “ตายเสียก่อนตาย” แต่อยู่ได้อย่างสะอาด สว่าง สงบเย็นเป็นสุข... เป็นความสุขอันเป็นนิรันดร

มนุษย์โง่หรือฉลาดหนอ? เหมือนอย่างตัวเรานี่ เมื่อยังมีได้อย่างเข้า “สวนโมกข์” ก็เคยรู้สึกตัวว่าฉลาด เก่ง ดี แต่เมื่อได้เข้ามาพักอาศัยในสวนโมกข์ จึงได้พบว่า แท้จริงนั้น ยังโง่หนัก หลงหนัก โง่มงาย

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อันทรงแห่ง

อยู่ด้วยความหลง จึงต้องสะท้อนร้อนสะท้อนหนาวสะบักสะบอมมาจนจะตลอดชีวิต แล้วยังกลายเป็นความเคยชินติดอยู่ในจิตอย่างเหนียวแน่น ยิ่งกว่าความเหนียวของสิ่งที่เหนียวที่สุดในโลก ใครเล่าจะช่วยขุดเจ้าสิ่งนี้ให้หลุดล่อนออกไปจากจิตได้ ? จะได้รอดพ้นจากการ “ตายทั้งเป็น” แต่สามารถอยู่ได้อย่างผู้ที่ได้ “ตายเสียก่อนตาย”

ไม่มีใครเลยที่จะช่วยได้ นอกจากตัวของตัวเอง จะต้องขุดเอง ขำระเอง ด้วยกำลังใจอันแข็งแกร่ง ด้วยความเพียรอันแรงกล้า และด้วยปัญญาที่แหลมคม ดังนั้น ท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์ จึงเน้นหนักในการให้ศิษย์ของท่าน “เฝ้าดูจิต” ของตนเอง ทุกลมหายใจเข้า-ออกให้อ่านหนังสือ “เล่มใน” คือ จิต แทนที่จะมัวอ่านแต่หนังสือเล่มนอกแต่อย่างเดียว ซึ่งแม้จะเป็นหนังสือที่สวนโมกข์เองได้ผลิตออกมา เพื่อประโยชน์แก่พุทธบริษัทที่สนใจในพุทธธรรมก็ตาม

แม้ “สวนโมกข์” จะเกิดขึ้น โดยท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งและดำเนินการ แต่ “สวนโมกข์” ก็มีได้ตั้งกันอยู่แต่เฉพาะตัวเอง แต่เป็น “สวนโมกข์” ที่ เปิดเป็นของกลาง แก่ผู้สนใจโดยไม่จำกัด ผู้ใดต้องการธรรม “สวนโมกข์” ให้ธรรม ผู้ใดต้องการที่พักอาศัย “สวนโมกข์” ให้ที่พักอาศัย แม้เมื่อพักอาศัยแล้ว จะสะบัดตัวไปโดยไม่แลหลังว่า ได้ทิ้งอะไรไว้ให้ผู้อยู่หลังต้องขำระล้างบ้าง “สวนโมกข์” ก็ไม่ต่อว่า แต่พระภิกษุ สามเณร ของสวนโมกข์จะก้มหน้า เก็บกวาดขำระล้างสิ่งสกปรกเหล่านั้นจนสะอาดเอี่ยม ด้วยความวางเฉย เพราะ

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ชิมซาบในคำพร่ำสอนของท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์ ที่เน้นแล้วเน้นเล่าว่า
จงเป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัว

คำกล่าวของท่านอาจารย์ที่ว่า “เข้าศึกษาสูงสุดของมนุษย์ คือ
ความเห็นแก่ตัว” นั้น เป็นคำกล่าวที่สาธุชนน่าจะนำมาพิจารณา แล้ว
ร่วมมือ ร่วมใจกันหาหนทางกำจัดเจ้าเข้าศึกษาอันตรายตัวร้ายกาจนี้ให้สูญพันธุ์
เสียให้จงได้

ความเห็นแก่ตัว เป็นเหตุให้คนยึดมั่นถือมั่นแต่ประโยชน์สุข
เฉพาะตนเป็นใหญ่ มุ่งเบียดเบียนผู้อื่นเพื่อให้ตนได้เป็นสุข หากจะคิด
ให้ลึกอีกสักนิดโดยไม่หลงมกมาย ก็จะเห็นได้ว่า การเบียดเบียนผู้อื่นนั้น
ก็คือการเบียดเบียนตนเองด้วยเท่า ๆ กัน จิตที่เห็นแก่ตัวเป็นจิตที่ต้อง
ดิ้นรน เร่าร้อน อันเกิดจากการพยายามหาหนทางและวิธีการที่จะทำลาย
ผู้อื่นให้พินาศจากหนทางอันเป็นผลประโยชน์ของตน ฉะนั้น จิตที่
เห็นแก่ตัวจึงเป็นจิตที่ไม่มีวันสงบนิ่ง แต่จะต้องกระเสือกกระสน กระวน
กระวาย ไม่มีวันสร้างชา เป็นจิตที่ทำตัวเองให้เดือดร้อน ทำโลกให้
เดือดร้อน ฉะนั้นโลกนี้จึงเต็มไปด้วยความร้อนเราเพิ่มทวีขึ้นทุกที นี่เป็น
ความเห็นแก่ตัวอย่างหยาบ ที่เห็นกันได้ง่ายว่า เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ

ความเห็นแก่ตัวอีกอย่างหนึ่ง เป็นความเห็นแก่ตัวอย่าง
ละเอียด มองดูผาดเมินเป็นประหนึ่งความดี แต่เมื่อเพ่งพินิจ จะเห็น
เป็นความน่าสงสาร น่าสมเพช เพราะเป็นการทำงานหรือทำความดีที่ผสม
กับความต้องการที่จะ “เอาดี” มีความกลัวคนอื่นจะไม่ว่า “ดี” นี้ก็คือ

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

การเห็นแก่ตัวอย่างละเอียด หรือการเห็นแก่ตัวที่ประณีตนั้นเอง ด้วยยังอยู่ในลักษณะของการเบียดเบียน คือ เบียดเบียนตนเองให้เป็นทุกข์ ทำงานไปก็เป็นทุกข์ไป คร่ำครวญไป เพราะกลัวคนอื่นจะไม่ว่า “ดี” ด้วยไปยึดถือตัวเองว่าเป็น “เจ้าของ” งานที่ทำ จึงเกิดการแบกงานนั้นไว้เหนียว เป็นความหนักประหนึ่งภูผา ชวนให้ทั้งนำเวทนาและนำสงสารที่ไม่รู้จักปลดปล่อยตัวเองให้พ้นจากความทุกข์ ด้วยการรู้จักวิธีการทำงานทุกชนิดด้วยจิตว่าง แล้วการทำงานหรือการทำความดีนั้น จะเป็นการกระทำอย่างเบาสบาย ไม่มีความทุกข์ ไม่อ่อนเปลี้ย เพราะไม่มีความยึดถือ ฉะนั้น จึงไม่ต้องคอยกังวลว่า ผู้ใดอื่นจะว่าอย่างไร เพราะได้ตั้งใจทำอย่างเต็มฝีมือตามหน้าที่ที่ควรทำแล้ว

ท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์ได้ชักชวนพุทธบริษัททั้งหลายให้ฝึกใจ ให้รู้จักทำงานทุกชนิดด้วยจิตว่าง คือให้รู้จักทำงานนั้นอย่างไม่หวังอะไร ไม่คิดเอาอะไรจากการทำนั้น ซึ่งถ้าทำอย่างไม่หวัง ไม่ต้องการจิตก็ไม่เกิดความทุกข์ แต่จะเกิดความสนุกเบิกบานในการทำ แล้วยังสามารถทำงานได้มาก ทำงานได้ดีอย่างไม่น่าเชื่อ เพราะขณะทำ จิตจะมีแต่ความผ่อนคลาย เพราะเป็นจิตที่ปราศจาก “ความอยาก” เป็นจิตที่ไม่มีความยึดมั่นถือมั่นในการทำ จึงไม่เกิดความกังวลห่วงใย เป็นทุกข์เหน็ดเหนื่อย อ่อนเปลี้ย หรือท้อแท้ในการทำงานนั้น

ความเห็นแก่ตัวอย่างละเอียดนี้ เป็นอันตรายอย่างน่ากลัว เพราะมันเห็นได้ยาก แล้วยังไม่รู้สึกน่ารังเกียจเหมือนความเห็นแก่ตัว

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

อย่างหยาบ เราจึงมักพลอยหลงเพลิดเพลินชมขึ้นไปกับมันด้วยอย่าง
ง่ายตาย อย่างไม่รู้ตัว ความเห็นแก่ตัวอย่างนี้แหละ ที่จะเป็นอุปสรรค
อันใหญ่หลวง ที่คอยกางกั้นมิให้ผู้หลงติดอยู่สามารถไปถึงซึ่ง “ความ
ดับทุกข์อย่างสิ้นเชิง” ได้

ความทุกข์เกิดจากอะไร? คำตอบที่สั้นที่สุด ก็คือ เกิดจาก
“ความยึดมั่นถือมั่น” ไม่ว่าจะยึดมั่นใน “สิ่งใด” ก็จะต้องเป็นทุกข์
เพราะ “สิ่งนั้น” พอ “ยึด” เท่านั้น ใจก็ตกเป็น “ทาส” ของสิ่งที่ “ยึด”
ในทันทีโดยมิรู้ตัว

ยึดคน ก็เป็นทาสของคน ยึดสัตว์ ก็เป็นทาสของสัตว์
ยึดสถานที่ ก็เป็นทาสของสถานที่ ยึดทรัพย์สินสมบัติ ก็เป็นทาสของทรัพย์สิน
สมบัติ ยึดอำนาจ ก็เป็นทาสของอำนาจ ยึดตัวตน ก็เป็นทาสของตัวตน
ฯลฯ แม้กระทั่งยึดความดี ก็ยังเป็นทาสของความดีอยู่นั่นเอง

ถ้า “ได้” สมปรารถนา ก็จะยิ้มอย่างผู้ชนะ เพื่อแสดงว่า
ตนสามารถได้ “สิ่งนั้น” ไว้ในกำมือแล้ว แต่หารู้ไม่ว่า ใน “ความยิ้ม” นั้น
มันระคนอยู่ด้วยอะไรบ้าง?

หยุดยิ้มเสียสักครู่หนึ่ง แล้วลองพิจารณาดู ก็จะได้เห็นได้ชัด
ว่า มันระคนอยู่ด้วยความกลัว เพราะความห่วง ความหวง ความกังวล
ว่า “สิ่งนั้น” จะหลุดลอยจากกำมือไป จึงต้องพยายามทุ่มเททุกอย่าง ทุก
วิถีทางที่จะรักษา “สิ่งนั้น” ไว้ มิให้หลุดลอยไปได้ แม้จะต้องหนัก

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

เหน็ดเหนื่อยอย่างไรก็สู้ทน... ทนอย่าง “ทาส”

ฉะนั้น แม้จะยืม ก็ยืมอย่าง “ทาส” หาใช่ยืมอย่างผู้เป็น “ไท” ไม่ นานานานักที่ทำได้สำนึกไม่ว่า รอยยิ้มของ “ความสุข” นั้น มันเป็นเพียงสิ่งฉาบทารองรอยของความทุกข์... “ทุกข์ของทาส” ไว้เบื้องหลัง เท่านั้นเอง

ถ้า “ไม่ได้” ดั่งหวังตั้งใจไว้ ก็จะไม่คร่ำครวญทวนให้ด้วยความระทมขมขื่น ด้วยใจที่ตกเป็น “ทาส” อย่างถอนไม่ขึ้น แล้วมีหน้า ยังจะพยายามตะเกียกตะกายเพื่อให้ได้ “สิ่งนั้น” มาไว้ในครอบครอง ให้จงได้ โดยไม่เลือกว่าจะเป็นวิถีทางใด ถ้ายิ่งรำพึงถึงความไม่สมหวัง ของตนเพียงใด ก็จะต้องจมอยู่ในหล่มของความทุกข์มากยิ่งขึ้นเพียงนั้น

นี่แหละ ! อำนาจอิทธิพลหรือฤทธิ์เดชของ “ความยึดมั่น ถือมั่น” ที่สามารถบันดาลให้มนุษย์ตกจมอยู่ในปลักของความทุกข์ทรมาน ได้ถึงเพียงนี้

ท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์เคยกล่าวไว้ว่า “มนุษย์เรามีหน้าที่ ที่จะไม่เป็นทุกข์ ด้วยมีความรู้ที่เท่าทัน และการกระทำที่จะดับทุกข์ได้” เป็นคำกล่าวที่น่าคิดและน่านำมาไตร่ตรองดู

มนุษย์จะไม่เป็นทุกข์ได้อย่างไร ? ในเมื่อในโลกนี้เต็มไปด้วย ความทุกข์ อันเนื่องด้วยความหิวกระหาย ความแก่งแย่งแข่งขัน ความอดอยากขาดแคลน ความข่มเหงอาฆาตพยาบาท ความเบียดเบียน

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

กันอย่างไร้ศีลธรรม ความดิ้นรนทะยานอยากด้วยประการต่าง ๆ อย่างนี้ แล้วมนุษย์จะไม่ใช่ทุกซัดอย่างไหน ?

คำตอบง่าย ๆ ก็คือ “จงละเลิกความยึดมั่นถือมั่นทั้งปวง เสียสิ โดยเฉพาะความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน” แล้วก็จะได้ไม่เป็นทุกซัดอย่างที่ท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์กล่าวไว้เป็นแน่แท้ แต่การจะปฏิบัติให้ได้ เช่นนี้นั้นมันสุดแสนยาก เพราะมนุษย์ทั้งหลายยังขาดทั้งปัญญา ขาดทั้งพลังใจ และขาดทั้งความพากเพียร แล้วมีหน้า ยังเต็มไปด้วยความโง่หลง มงายว่า ตัวนี้ฉลาดแล้ว รู้แล้ว ทำได้แล้วเสียอีกด้วย ฉะนั้น มนุษย์จึงยังต้องพากันว่ายวนอยู่ในทะเลของความทุกข์ อันเนื่องมาจากความยึดมั่นถือมั่นที่ยึดกันไว้อย่างแน่นเหนียวอยู่นั่นเอง

คิดแล้ว ช่างน่าสมเพชตัวเองนักที่เหมือนติดกับอยู่ตรงที่ “ละไม่ได้” นี้เอง

แต่เมื่อทวนรำลึกถึงคำสอนของท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์ที่ท่านได้พยายามพร่ำสอนและแนะนำวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การดับทุกข์ตามแนวทางพระพุทธโอวาทของพระพุทธองค์อันจะช่วยให้พุทธบริษัทมีความรู้ที่เท่าทันเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ และสามารถปฏิบัติตามได้โดยเร็วที่สุดและลัดที่ลัดไว้อย่างหลายอย่าง ซึ่งเมื่อนำคำสอนนั้น ๆ มาใคร่ครวญและตรองตาม ก็รู้สึกว่ามีหนทางและเกิดกำลังใจจนปรารถนาที่จะคิดดัง ๆ ตามความเข้าใจของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และรับฟังด้วย

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทรกำแหง

- สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ไม่พึงยึดมั่นถือมั่น เพราะยึดแล้ว ก็เกิดทุกข์ทั้งนั้น เกิดทุกข์ทุกที ถ้าไตร่ตรองตาม แล้วนำมาปฏิบัติตาม จนสามารถเลิกยึดมั่นในสิ่งทั้งปวงได้ ก็ย่อมพ้นทุกข์เป็นแน่นอน

- เพราะมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น ถ้าพุทธบริษัท ผู้ใดมีจิตที่ไม่ถูกครอบคลุุมด้วยความหลงจนเกินไป ย่อมเห็นตามได้โดยง่าย ทันทิว่า “เพราะมีสิ่งนี้ (ความยึดมั่นถือมั่น) เป็นปัจจัย สิ่งนี้ (ความทุกข์) จึงเกิดขึ้น” ถ้าเห็นชัดประจักษ์ใจ ก็ย่อมสามารถ “สลัด” ความยึดมั่นถือมั่นได้ทันที แล้วความทุกข์จะมีมาแต่ไหน ?

- เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ พุทธศาสนาเป็นศาสนาของ เหตุ - ปัจจัย ทุกสิ่งเกิด - ดับ ก็เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย ฉะนั้น เมื่อดับความยึดมั่นถือมั่น ความทุกข์ก็ดับไปด้วยโดยอัตโนมัติ

ด้วยเหตุนี้ จึงจำต้องระมัดระวังทุกขณะจิต อย่าให้ความยึดมั่นถือมั่นเกิด แล้วความทุกข์ก็จะไม่เกิด

อย่าให้ความยึดมั่นถือมั่นมีขึ้นได้ แล้วความทุกข์ก็จะไม่มี

- ถ้ามองดูอยู่แต่ในเหตุ - ปัจจัยนี้อยู่ทุกลมหายใจเข้า - ออก จนมีความรู้สึกขัดใจขึ้นในจิต เช่นนี้แล้ว จิตก็จะมีแต่ความว่าง เป็นจิตว่าง ที่ความทุกข์จะไม่มีโอกาสแทรกซึมเข้ามาได้เลย

จิตว่าง เป็นจิตที่มีความปกติ ทรงตัวนิ่งอยู่เหนือความ

ชีวิตใจ - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมคา ของ วัณจวน อินทรกำแหง

สุข - ทุกข์ใด ๆ ทั้งสิ้น แต่สามารถกระทำการงานใด ๆ ได้อย่างมีพลัง เพราะเป็นจิตที่เป็นอิสระอย่างยิ่ง ปราศจากความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวง

- ก็สิ่งทั้งปวงมันเป็นเพียง สิ่งสักว่า มันเป็นเช่นนั้นเอง ตามลักษณะของธรรมชาติ ที่แปรเปลี่ยน ไม่มีความคงที่ ผู้มีปัญญา จึงควรมองให้เห็นโทษทุกข์อย่างยิ่งของความยึดมั่นถือมั่น แล้วพยายาม ควบคุมจิต บังคับจิตให้เป็นจิตที่นิ่งคงที่ อย่าให้เป็นจิตที่แปรเปลี่ยนไปตาม “ผัสสะ” ที่กระทบ

ถ้าควบคุมจิตไม่ได้ บังคับจิตไม่ได้ จิตนั้นก็จะขึ้น ๆ ลง ๆ ระส่ำระสาย กระทบกระวาย ไม่มีวันได้สงบเย็นเลยสักขณะจิตเดียว

- มนุษย์เราจะไม่เป็นทุกข์เลย ถ้าทำถูกต้องผัสสะ แต่ ความทุกข์จะเกิดแน่นอน ถ้าทำผิดต่อผัสสะ

ท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์ย่านักย้าหนาวา “ผัสสะ” เป็น ประหนึ่งเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การเกิดความรู้สึกที่ยินดีบ้างยินร้ายบ้าง ถ้าหยุด ไม่ได้แค่ “ผัสสะ” มันก็จะต่อไปถึง ตัณหา - อุปาทาน คือความยึดมั่น ถือมั่นว่าเป็นนั่น เป็นนี่ จนเกิดเป็นภพ เป็นชาติ แล้วที่นี้ก็จมอยู่ใน ทะเลทุกข์ เกลือกกลิ้งไป คร่ำครวญไป ไม่มีวันจบสิ้น

ฉะนั้น ท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์ จึงสอนว่า จงตัดที่ “ผัสสะ” เมื่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง ฯลฯ ก็จงอย่าให้เกิดจักขุวิญญาณ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

โสดวิญญาน ที่ตามไป “รับรู้” ในผัสสะนั้น ๆ จนเกิดเป็นเวทนา - ความรู้สึกชอบ - ไม่ชอบ ความรู้สึกยินดียินร้าย ให้เห็นเป็นเพียงว่ามันคือ “ผัสสะ” เท่านั้น เพราะ

- มันเป็นเช่นนั้นเอง ตามกฎของธรรมชาติ
- มันเป็นเพียง สิ่งสักว่า
- เพราะมัน มีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น
- ถ้าสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มี
- ถ้าสิ่งนี้ไม่เกิด สิ่งนี้ก็ไม่เกิด
- ถ้าสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้ก็ดับ

ถ้ามองเห็นอยู่แต่เช่นนี้แล้ว

- ความยึดมั่นถือมั่น จะเกิดมาแต่ไหน ?

- ภพชาติ จะมีได้อย่างไร ? เพราะความทุกข์ดับแล้ว

- เพราะเมื่อสิ่งนี้ (เวทนา) ไม่เกิด สิ่งนี้ (ความทุกข์)

ก็ไม่เกิด มันมีแต่ “ความดับ” อยู่เป็นธรรมดา

ฉะนั้น จงรู้จัก “ตัด” ที่ “ผัสสะ” อย่าให้มันเป็น “เงื่อน”

นำไปสู่ตัณหา - อุปาทาน - ภพ - ชาติ - ทุกข์ อีกต่อไป

จงตัดให้ได้ที่ “ผัสสะ” แล้วจะสิ้นทุกข์

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ความคิดดั่ง ๆ มาหยุดที่ตรงนี้ แล้วคำถามก็เกิดตามมาว่า “แล้วจะตัดตรงที่ ‘ผัสสะ’ ได้อย่างไรเล่า ? ”

ไม่มีคำตอบอย่างอื่นใดทั้งสิ้น นอกจาก **ต้องปฏิบัติฝึกอบรม** จิตของตน จนเป็นจิตที่ว่าง่าย ควบคุมได้ บังคับได้ เป็นจิตที่เฉลียวฉลาด รู้เท่าทันในเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ มีสติมั่นที่จะหยุดได้ทัน ไม่หลงไปตามเหตุนั้น ความทุกข์ก็จะเกิดไม่ได้ เพราะ “ผัสสะ” นั้น ล้วนฤทธิ์ทำอันตรายแก่จิตไม่ได้เลย เหมือนลูกปืนด้าน

ดังนั้น มีหนทางเดียวเท่านั้น คือ **ต้องฝึกอบรมจิตทุก** ลมหายใจเข้า - ออก จะประมาทไม่ได้เลยแม้แต่ชนิดหนึ่ง

ท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์ได้กล่าวอยู่บ่อย ๆ ว่า พุทธศาสนา เป็นวิทยาศาสตร์ เพราะสามารถพิสูจน์ให้ประจักษ์ชัดแก่ใจของตนเองได้ ด้วยการปฏิบัติตาม

ฉะนั้น หากผู้ใดประสงค์จะพิสูจน์ว่า “พุทธศาสนาเป็นวิทยาศาสตร์” จริงหรือไม่ ? ก็จงพิสูจน์ด้วยการทดลองปฏิบัติตามด้วยตนเองเถิด ไม่มีวิธีอื่นใดนอกไปจากนี้

“มะพร้าวนาฬิกาเกอร์ ต้นเดียวโนเนน กลางทะเลซี่มั้ง ผนตก
ไม่ต้อง ฟ้าร่องไม่ถึง กลางทะเลซี่มั้ง ถึงได้แต่ผู้พันบุญ”

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

“สวนโมกข์” ปรารถนาอย่างยิ่งที่จะชักชวนพุทธบริษัททั้งหลาย ให้เฝ้ามองดูแต่จิตของตน อย่าเฝ้าดูจิตของผู้อื่นเลย

แม้บางครั้ง จะรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง ก็จงกล้าหาญ เดินหน้าต่อไปด้วยความมั่นคง ไม่หวั่นไหว เหมือนมะพร้าวนาฬิกาเกอร์ ที่อยู่กลางทะเลซัดซึ้ง โนเนเดียวโดดแต่ต้นเดียว ไม่หวั่นไหวสะทกสะท้านต่อความร้อน ความหนาว แม้ บุญ - บาป ดี - ชั่ว ก็หาอาจกระทบกระเทือนถึงได้ไม่ นาฬิกาเกอร์ยังคงยืนต้นตระหง่านผองาดอย่างน่าชื่นชม... เป็นพลังใจให้แก่ผู้ใฝ่ธรรม ผู้ปรารถนาชำระจิตของตนให้ถึงซึ่ง “ความเกลี้ยงหมดจด” ในวันหนึ่ง ได้ก้าวต่อไปด้วยความมั่นใจ เด็ดเดี่ยว

ก้าวต่อไป... ปฏิบัติต่อไป... จนวันหนึ่ง สามารถเป็นผู้อยู่เหนือทั้ง สุข - ทุกข์ ดี - ชั่ว บุญ - บาป ทั้งปวง

เมื่อ “วันนั้น” มาถึง จะเหมือนประหนึ่งยืนอยู่บนยอดภูเขาสูงตระหง่าน แลดูโลกที่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไป ด้วยความรู้ที่เท่าทันด้วยความวางเฉย เพราะได้ประจักษ์ชัดใจแล้วว่า... นี่คือ สิ่งอันเป็นธรรมดาของธรรมชาติที่ไหลทยอยส่งต่อกันไปเป็นกระแส... มันเพียงแต่อาศัยกันและกัน... แล้วเกิดขึ้น... แล้วดับไป... เท่านั้นเอง

ความรู้สึกที่บันทึกมาแล้วนี้ เป็นสิ่งที่เคยได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟัง มานานนักหนา แต่หาได้สนใจจริง หรือนำมาคิด พิจารณา แล้วลองปฏิบัติตามดูไม่ ต่อเมื่อมาได้ยิน ได้ฟัง ได้รู้ ได้เห็นอย่างใกล้ ๆ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

ได้ทดลองปฏิบัติ ความรู้สึกตามบันทึกนี้จึงเกิดขึ้นในใจของตน และได้ประจักษ์ชัดในความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ของท่านอาจารย์แห่งสวนโมกข์

ห้าสิบปีของสวนโมกข์ เป็นห้าสิบปีของชีวิตที่ไม่เคยหยุดนิ่ง แต่ได้อุทิศเวลาทั้งหมด เพื่อ :-

- การธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่อย่างถูกต้องตามพระพุทธประสงค์
- การนำพุทธบริษัทให้ถึงหนทางแห่งการดับทุกข์ โดยทางตรงลัดที่สุด
- การเรียกร้องศีลธรรมให้กลับมา ดำรงอยู่เพื่อสันติสุขของสังคม ของชาติบ้านเมือง และของโลก

จึงกล่าวได้ว่า “สวนโมกข์” เป็นวัดที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นการเบิกบานเบิกเมืองออกไป ให้สว่างรุ่งเรือง และร่มเย็นเป็นสุข ด้วยธรรม

ห้าสิบปีของ “สวนโมกข์” จึงเป็นห้าสิบปีของชีวิตที่เอกอุดมอันควรแก่ความภาคภูมิใจของพุทธบริษัททั้งหลาย

“เหมือนเขย”

ความหอมหวาน ของยามเป็นไม้ไผ่กล้วย

ยามเป็นไม้ไผ่กล้วยน่าจะชวนให้เกิดความรู้สึกที่หวาดเสียว เหมือนกับเห็นต้นไม้แก่ ๆ ที่ขึ้นอยู่ริมชายตลิ่งแม่น้ำใหญ่ มีรากติดดินอยู่ ต้น ๆ ลักครึ่งโคนต้น ดูพร้อมที่จะโค่นล้มลงน้ำเมื่อถูกลมกระโชกพัด หรือ เมื่อกระแสน้ำไหลเชี่ยวกรากกระแทกกระทั้น

หากทว่าเมื่อทบทวนดูอย่างพินิจพิเคราะห์แล้ว ความรู้สึกหวาดเสียวย่อมจางคลายไป หากมองเห็นความหอมหวานที่สอดแทรกอยู่ในชีวิตของยามนี้ เป็นความหอมหวานที่เกิดจากความรู้สึกสำนึกตนด้วยใจ และสายตาที่ยาวไกล และกว้างกว่าเมื่อก่อนเก่า สามารถมองเห็นภาพของชีวิตที่ไหลมาอย่างลึมนับ้าง อย่างรู้ตนบ้าง

เมื่อลึมนับ้าง ชีวิตนั้นก็สอดแซมอยู่ด้วยความน่ารังเกียจ บางที

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณวณ อินทวกำแหง

ถึงนำขยะแขยง นากลัว ไม่น่าเข้าใกล้

เมื่อสำนึกได้อย่างนี้ ก็ยามนี้แหละเป็นโอกาสแห่งการขอกภัย และขอโทษกรรม

แต่เมื่อรู้ตนรู้ตัว ชีวิตนั้นก็ระดับอยู่ด้วยความอ่อนโยน ละมุนละไม เมตตากรุณา รู้ให้ รู้ภัย เป็นที่รักที่ชื่นชม นำความอ้อมเอิบ เบิกบานใจให้เกิดขึ้น

หากชีวิตใดไม่ยืนอยู่จนถึงยามนี้ คงพลาดโอกาสที่จะได้ลิ้มรสชาติของการย้อนทบทวนยามต่าง ๆ ของชีวิตอย่างน่าเสียดายยิ่ง

ณ ยามนี้ ด้วยใจที่กว้างขึ้น ด้วยสายตาที่ยาวไกลขึ้น ได้บังเกิดความประจักษ์ใจว่า แท้จริงแล้ว ชีวิตนี้ต่างต้องอิงอาศัยกันและกัน เป็นชีวิตที่ต้องเนื่องอยู่ด้วยผู้อื่นโดยแท้ มากบ้างน้อยบ้างอยู่เป็นนิจ

ความประจักษ์ใจเช่นนี้ ได้ช่วยทำลายความตระหนงในตน ให้เป็นความสยบยอม และสำนึกด้วยความกตัญญูรู้พระคุณในความมีน้ำใจ เอื้ออารีของเพื่อนมนุษย์ในแผ่นดิน

ยามนี้จึงเป็นโอกาสให้ได้แสดงความขอบพระคุณ และ ขออนุโมทนา

บางครั้ง ยามนี้ก็เป็โอกาสให้รู้จักการหัวเราะเยาะอย่าง เมตตาด และยอมรับการถูกหัวเราะเยาะไปด้วยพร้อม ๆ กัน

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

ยามนี้เป็นยามที่ได้ผ่านความซ้ำซากจำเจของชีวิตมายาวนาน จึงสามารถมองเห็นความแก่ ความเจ็บ ความตาย เป็นความธรรมดาของชีวิตอย่างยอมรับได้ โดยไม่จำเป็นต้องดิ้นรนต่อสู้

ความรู้สึกสำนึกตนเป็นปัจจัยให้บังเกิดความอ่อนน้อมถ่อมตน ที่เกิดจากการได้เรียนรู้ถึงความรู้จักสละตนที่เคยยึดมั่นถือมั่นทรวงแขน เสียหนักหนา เพราะได้สัมผัสแล้วกับความไม่มีอะไรจริงที่เป็นสาระแก่นสาร เลยสักอย่างในตัวตนนี้ นอกจากการเป็นเพียงสิ่งสักว่า เป็นมายามาล่อ ให้หลงใหลเท่านั้นเอง

ความอ่อนน้อมถ่อมตนนี้ ชวนให้เกิดความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นความว่าง และความเบาสบาย ที่ละวางของหนักเสียได้

ด้วยใจและสายตาที่ยาวไกลขึ้นของยามนี้ จึงมองเห็นได้ถึง ความเหมือนกันของทุกชีวิตได้ชัดเจนขึ้น

ทุกชีวิตเป็นเพียงกระแสของการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป ตามเหตุปัจจัยที่ทยอยส่งกันมาตามลำดับ เป็นกิริยาแห่งการกระทำ โดยไม่ต้องมีตัวผู้กระทำ

ชีวิตหนึ่งจึงเป็นเหมือนวิทยานิพนธ์ฉบับหนึ่ง ที่มีเหตุปัจจัย ที่ได้กระทำแล้ว เป็นกรรมการตัดสินการผ่านหรือไม่ผ่านของวิทยานิพนธ์ ชีวิตฉบับนั้น ๆ

ชีวิตใจ — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

เมื่อถึงยามเป็นไม้ไผ่ปลั่ง ก่อนที่จะโค่นล้มนี้ จึงเป็นโอกาสของการสอบแก้ตัว หากวิทยานิพนธ์ชีวิตฉบับนั้นจะต้องปรับปรุงแก้ไข

แม้จะต้องเหน็ดเหนื่อยกระเสือกกระสน ท่ามกลางร่างกายที่อ่อนโรย ก็จะต้องรวบรวมพลังกล้าที่เด็ดเดี่ยว แก้ไขจุดบกพร่องของวิทยานิพนธ์ชีวิตฉบับนั้น ให้เรียบร้อย ถูกต้อง และงดงาม

นี่จึงเป็นความหอมหวานของยามเป็นไม้ไผ่ปลั่ง เป็นยามที่ให้โอกาสสุดท้ายของชีวิต ได้มีความรู้สึกสำนึกตน อย่างน่าอนุโมทนา

ประวัติย่อ อุบาสิกา คุณธัญจวน อินทรกำแหง

- เกิด :** เมื่อ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ที่บ้านบางรัก กรุงเทพฯ
- บุตร :** พันเอก พระศรีพิชัยบริบูรณ์ (เหมือน) และ
นางเชย อินทรกำแหง
- พี่และน้อง :** พี่ชายร่วมบิดา : นายอมร อินทรกำแหง
น้องชายร่วมบิดาและมารดา : นายสาทิส อินทรกำแหง
- การศึกษา :** โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โรงเรียนสุนารีวิทยา
โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
ตามลำดับ
Florida State University, Tallahassee, Florida U.S.A.
ปริญญา B.A. และ M.A. Library Science
- รับราชการ :** **สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ**
: เป็นครูโรงเรียนสตรีศรีกัลยาณวัตร (ขอนแก่น) , โรงเรียน
สุนารีวิทยา (นครราชสีมา) , โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
(กรุงเทพฯ) ตามลำดับ
: ศึกษานิเทศก์ห้องสมุดโรงเรียน , เลขานุการกรม กรมวิสามัญ
ศึกษา , ผู้อำนวยการกอง กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมตา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

การดูงานและการประชุมต่างประเทศ ในเรื่องห้องสมุดและการศึกษา :

สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ อินเดีย ฝรั่งเศส เยอรมนี

อาจารย์พิเศษ : **วิชาบรรณารักษศาสตร์** : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
การวิจารณ์หนังสือ : โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
และวิทยาลัยการทัพอากาศ

งานสมาคม : นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยสามสมัย
กรรมการสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
กรรมการสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย
กรรมการสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย
ประธานศูนย์ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ

ลาออกจากราชการ พ.ศ. ๒๕๐๕

งานหลังจากลาออกจากราชการ : อาจารย์พิเศษประจำภาควิชาบรรณารักษ-
ศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
ประธานสภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. ๒๕๐๗ - ๒๕๐๙

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ : จตุตถจุลจอมเกล้า
ตติยจุลจอมเกล้า

เกียรติคุณที่ได้รับ : ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. ๒๕๒๔

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

รางวัลวรรณกรรมไทยชมเชย มูลนิธิธนาคาร
กรุงเทพ เรื่อง “สวนโมกข์ทำไม ? ทำไมสวนโมกข์?”
ภาคสอง พ.ศ. ๒๕๓๗

รางวัลและประกาศเชิดชูเกียรติ ในฐานะบุคคล
ผู้มีผลงานดีเด่นในการเสริมสร้างสันติภาพและสันติสุข
ในสังคมไทย จากคณะกรรมการกองทุนการศึกษาเพื่อ
สันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) พ.ศ. ๒๕๔๒

รางวัล “ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่นผ่านสื่อวิทยุ
โทรทัศน์” เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ ประจำปี
๒๕๔๔

รางวัล “นราธิป” วรรณกรรมดีเด่น สำหรับ
นักเขียนอาวุโส สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๔๖

งานเขียน : *วิชาการ : สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ :*

การบริหารงานห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียน การเลือก
หนังสือ การเลือกวารสารและหนังสือพิมพ์ วรรณกรรม
สำหรับเด็ก วรรณกรรมผู้ใหญ่

วรรณกรรม : ภาพชีวิตจากนวนิยาย วรรณกรรมวิจารณ์

ธรรมะ : ลอยธรรมะมาลัย สวนโมกข์ทำไม? ทำไมสวนโมกข์?
ภาคแรกและภาคสอง ก่อนหยุด - หยุดก่อน การ
บริหารจัดการเพื่อพิชิตปัญหา ฯลฯ

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณ อินทรกำแหง

นอกจากนี้ มีธรรมะเล่มเล็กเรียงเรียงจาก
ธรรมบรรยายในที่ต่าง ๆ พิมพ์ออกมาเป็นระยะ ๆ
เพื่อแจกเป็นธรรมทาน และยังจะพิมพ์ต่อไป ที่ได้
พิมพ์มาแล้วมีประมาณ ๑๕ เรื่อง เช่น ธรรม
การปฏิบัติที่ใจ ไตรลักษณ์ สติและอนุสติ ปัจจเวกชนัน
นกอินทรีเลี้ยงลูก อุปสรรคของการปฏิบัติธรรม
จิตศีลธรรม - จิตปรมัตตธรรม การสร้างจิตเจียบและ
การสร้างสรรคัมภสมสงบ เป็นอยู่อย่างใดไม่เป็นทุกข์
ฆ่าตัวตายทำไม? เป็นต้น

ชีวิตในทางธรรม : ท่านพระอาจารย์ที่ได้กรุณาและเมตตาให้การศึกษา
และฝึกอบรมการปฏิบัติธรรม คือ

ท่านพระอาจารย์เทศก์ เทสรังสี วัดหินหมาก-
เป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

ท่านพระอาจารย์ชา สุภัทโท วัดหนองป่าพง
อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ท่านพระอาจารย์พุทธทาสภิกขุ สวนโมกข-
พลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ท่านอุบาลิกากี นานายน สำนักปฏิบัติธรรม
เขาสวนหลวง จังหวัดราชบุรี

กองทุนธรรมสวัสดิ์

กองทุนธรรมสวัสดิ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อรับใช้พระธรรมนำความสุขสวัสดิ์มาสู่เพื่อนมนุษย์ ให้มีชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งทางกาย ทางจิต และทางวิญญาณ (สติปัญญา)

กองทุนธรรมสวัสดิ์ ก่อตั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ด้วยปัจจัยบริจาคจากท่านผู้มีจิตศรัทธา และจากคำลขสิทธิ์ในการพิมพ์หนังสือของ อุบาสิกา คุณธัญจวน อินทรกำแหง เป็นครั้งแรก

หลักการใช้จ่ายปัจจัยของกองทุนธรรมสวัสดิ์

๑. เพื่อส่งเสริมการเผยแผ่พระธรรม

- ๑.๑ ในรูปแบบของ วรรณกรรม เทป วิดีทัศน์ ฯลฯ
- ๑.๒ การจัดอบรมธรรมะที่มีลักษณะเป็นพุทธศาสตร์ คือ มุ่งลัดตัดตรงสู่แก่นคำสอนของพระธรรม

๒. เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของเยาวชน

- ๒.๑ ด้วยการให้ทุนอุดหนุนในการเรียนแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ผู้มีจริยธรรมงดงาม อันควรแก่การได้รับทุนอุดหนุน
- ๒.๒ ด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่บิดามารดา หรือ ผู้ปกครองที่ขาดแคลนของเยาวชนที่มีคุณลักษณะเด่นชัด ในทางจริยธรรม อันควรแก่การได้รับความช่วยเหลือ

ชีวิตโลก — ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

การให้ความช่วยเหลือตามข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ ให้อยู่ในวินิจจัย
ของคณะกรรมการเป็นราย ๆ ไป

๓. เพื่อบำรุงพระศาสนา ในกรณีที่เป็นกรบริจาคเพื่อส่งเสริม
และสร้างสรรค์ประโยชน์และธำรงรักษาพระศาสนา
๔. เพื่อช่วยเหลือสังคมในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์แก่ส่วนรวม

กรรมการผู้ดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานของกองทุนธรรมสวัสดิ์
ประกอบด้วย

๑. คุณพรจันทร์ จันทวิมล	ประธานกรรมการ
๒. คุณปานตา คุณพลิน	เหรัญญิกและนายทะเบียน
๓. คุณอุทัยวรรณ ตั้งมั่นสกุล	เลขานุการ
๔. คุณจเลิศ เจษฎาวัดย์	กรรมการ
๕. คุณอนงค์ ภูอภิรมย์	กรรมการ
๖. คุณจิราภรณ์ กิ่งแข็ง	กรรมการ
๗. คุณทัศนาศนา จิรสิริธรรม	กรรมการ

การบริจาคเพื่อให้ความช่วยเหลือตามหลักการ ข้อ ๑, ๒, ๓ และ
๔ ของกองทุนธรรมสวัสดิ์ ได้ดำเนินการมาตามลำดับตามกำลังของทุนทรัพย์
ที่มี นับแต่เริ่มก่อตั้งกองทุนฯ จนถึงปัจจุบัน รวมปัจจัยที่ได้บริจาคไปแล้ว
ประมาณ ๑,๔๒๔,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสี่แสนสองหมื่นสี่พันบาท) ซึ่งแยก
การบริจาคตามหลักการ ๔ ข้อ ได้ดังนี้

ตามหลักการข้อที่ ๑ เพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ธรรมในรูปแบบ
ของการพิมพ์หนังสือ เทป วิดิทัศน์ วีซีดี และ เอ็มพี ๓ รวมเป็นปัจจัย
๗๒๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสองหมื่นบาท)

ชีวิตโลก - ชีวิตธรรม

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ ญาณจวน อินทรกำแหง

ตามหลักการข้อที่ ๒ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของเยาวชน ได้บริจาค ให้แก่กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์ กลุ่มน้ำใจครู เป็นต้น รวมเป็นปัจจัย ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนหนึ่งหมื่นบาท)

ตามหลักการข้อที่ ๓ เพื่อบำรุงพระศาสนา ได้บริจาคถวาย สมทบทุนสร้างวัดป่าอภัยคีรี ที่ Redwood Valley, California บริจาค ถวายท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) เจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน เพื่อสมทบทุนการสร้างโบสถ์ บริจาคถวายท่านพระอาจารย์สุธรรม สุธัมโม วัดป่าหนองไผ่ เพื่อสร้างถังน้ำฝน รวมเป็นปัจจัย ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท)

ตามหลักการข้อที่ ๔ เพื่อช่วยเหลือสังคมในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ แก่ส่วนรวม เช่น ทูลถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อช่วยเหลือตำรวจตระเวนชายแดน และทหารที่บาดเจ็บ พิการเนื่องจากการสู้รบ ช่วยมูลนิธิเอเดสส์ที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ “กลุ่มชีวิตเพื่อชีวิต” เป็นต้น รวมเป็นปัจจัย ๑๙๔,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนเก้าหมื่นสี่พันบาท)

พรจันทร์ จันทวิมล

ประธานกรรมการ กองทุนธรรมสวัสดิ์

๑๒ กันยายน ๒๕๔๗

ขอรับรองความถูกต้องของเอกสารฉบับนี้

ญาณจวน อินทรกำแหง

เจ้าของกองทุนธรรมสวัสดิ์

๑๒ กันยายน ๒๕๔๗

รายนามผู้ร่วมบุญการพิมพ์หนังสือ

๑. กองทุนธรรมสวัสดิ์	๓,๐๐๐ เล่ม	๑๙. คุณจิรวดี เพ็ชรยิ้ม	๔๐ เล่ม
๒. คุณ กนกพรรณ สติระเศรษฐ	๒๐ เล่ม	๒๐. คุณจิระประภา บุญนิตย	๑๐ เล่ม
๓. คุณกมลทิพย์ เรืองผกา	๔๐ เล่ม	๒๑. หันตแพทย์ฉลอง - คุณสุวดี ทองดี	๑,๐๐๐ เล่ม
๔. คุณกมลวัน บุญยัษฐิติ	๑๐๐ เล่ม	๒๒. คุณฉวี ธีระวงษ์	๔๐ เล่ม
๕. แพทย์หญิงกรรณิการ์ เบ็ญจพงษ์	๒๐ เล่ม	๒๓. คุณฉัตรสุดา - คุณจุฬาลักษณ์ โล่ห์วีระเดช	๔ เล่ม
๖. คุณภระเสลินธุ์ เคียงศิริ และเพื่อน	๑๑๐ เล่ม	๒๔. คุณเฉลา ประสมศรี	๑๐ เล่ม
๗. คุณกวีพันธ์ เรืองผกา	๔๐ เล่ม	๒๕. คุณชนิดา อัญญาธร	๘๐ เล่ม
๘. คุณกอบชัย ซอโสติกุล	๔๐ เล่ม	๒๖. คุณชวน - คุณสุมาลี เครือเทียนทอง	๒๐๐ เล่ม
๙. คุณกอบรัตน์ เรืองผกา	๔๐ เล่ม	๒๗. คุณชัชชา ทวี	๑๐๐ เล่ม
๑๐. คุณแฉกริชัย - คุณรัชนี ซอโสติกุล	๒๐๐ เล่ม	๒๘. คุณชาญชัย - คุณอรสา ตั้งสัจจะพจน์	๓๐๐ เล่ม
๑๑. พ.ต.ท. ไกรสิทธิ์ เรืองผกา	๔๐ เล่ม	๒๙. คุณชายน้อย เผื่อนโกสุม	๒๐ เล่ม
๑๒. คุณไชศรี ตันไพบุลย์กุล	๕๐ เล่ม	๓๐. คุณเชวน์นันทน์ พรดิระมงคล	๔๐ เล่ม
๑๓. คุณแฉกริชัย ทำมาหากิน	๔๔ เล่ม	๓๑. คุณชุตติมา มีมานัส	๓๐ เล่ม
๑๔. คุณจวบจิต ศรีพงษ์	๑๐ เล่ม	๓๒. คุณฉันทฎกุล น้อยนวล	๒๘ เล่ม
๑๕. คุณจักรพล จันทวิมล	๔๐ เล่ม	๓๓. คุณเดญ ตั้งปณิธานนท์	๔ เล่ม
๑๖. คุณจันทนา ภิโรภาส และศิษย์เก่าสตรีกุลยานวัตร (คุณแจกกล อ้วนไตร, คุณจันทร์เพ็ญ สฎตะโยธิน, คุณทองม้วน บุตรกสก, คุณทองมี บุญมีพิทักษ์, คุณทิพพา ยอดแก้ว, คุณบุรณมี โนนทวงษ์, คุณเบ็ญจา รัตนากร, คุณประชุม เหมะจันทร์, คุณประพิน มหาดไทย, คุณประไพ กลิ่นชาติ, คุณปราณี จะรัมย์พันธ์, คุณพิกุล ดวงมาลา, คุณเพ็ชรผจง ชื้อตรง, คุณภิญโญ อารัมเลื่อม, คุณเมะลิ จันทร, คุณยุพิน จอมเพชร, คุณรัตนา ผุดเหล็ก, คุณรำไพ ชัยกิจ, คุณวันทนา ศรีณรงค์, คุณวัลภา มุลจันทร์, คุณสมพร ทาญพานิชย์, คุณสุนันทา สุภนิตะ, คุณลำอาง สุวรรณรุ่งเรือง, คุณสุวัฒนา ปิตุโส, คุณแสวงนีย์ คำศิริ, คุณอรุณศรี พลเชียงสา, คุณอาภรณ์ พรหมจารีต)	๓๐๕ เล่ม	๓๔. คุณติสสร กุณธร	๒๐๐ เล่ม
๑๗. คุณจิตติพร ตงศิริ	๑๐๐ เล่ม	๓๕. คุณตนา ทรวงประจักษ์กุล	๔๐ เล่ม
๑๘. คุณจินตนา วีระพัสดุ	๑ เล่ม	๓๖. คุณทวีเดช - คุณศิริ มเหล็กข์อิทธิชัย และคณะ (คุณเกียรติ จิระมาเกพันธ์, คุณชูเกียรติ - คุณนิภา มเหล็กข์อิทธิชัย, คุณพันธ์ศักดิ์ มเหล็กข์อิทธิชัย, คุณเพียงใจ มเหล็กข์อิทธิชัย, คุณสว่างจิต มเหล็กข์ อิทธิชัย)	๘๐ เล่ม
		๓๗. คุณทอง จานแบน	๑ เล่ม
		๓๘. คุณทัศนากา จิรสิริธรรม	๓๐๐ เล่ม
		๓๙. บริษัท ไทยพัฒนาประกันภัย จำกัด (คุณไพศาล คุณผลิน)	๒๐๐ เล่ม
		๔๐. คุณธวัชชัย - คุณพัชรดา ซอโสติกุล	๒๐๐ เล่ม
		๔๑. คุณณาพร กิจวิวัฒน์ชัย	๑๐๐ เล่ม
		๔๒. คุณนิกร - คุณอรุณ เจ้าสกุล	๑๐ เล่ม
		๔๓. คุณนิตยา เพ็ชรนิล	๑๑ เล่ม

ชื่องาน - ชื่องาน

ประวัติชีวิตธรรมดา ของ รัญจวน อินทรกำแหง

๔๔. คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง	๒๐ เล่ม	๖๕. คุณละออ ชูติกร	๑๐ เล่ม
๔๕. คุณบุญเกื้อ บุญถวิล	๒๐ เล่ม	๖๖. คุณวราพงษ์ รอดประเสริฐ	๒ เล่ม
๔๖. คุณบุญนาค รักษาราช	๖ เล่ม	๖๗. คุณวีไลวรรณ ตีรภักดี	๑๐๐ เล่ม
๔๗. นายแพทย์ปกรณ์ อภิชนาพงศ์	๕๐ เล่ม	๖๘. คุณศรีสมบัติ เทพกาญจนา	๑๐ เล่ม
๔๘. คุณประพิศ สัมปัตตะวนิช	๒๐ เล่ม	๖๙. คุณศรีสุดา ตั้งตรงจิตร	๑๐๐ เล่ม
๔๙. คุณประไพศรี วัฒนาธรรมศิริ และคณะ (คุณเกศรา บรรลือศักดิ์, คุณนาตยา ฟองสมุทร, คุณเนติยา บัวขาว, คุณวันเพ็ญ สุรกฤตยาเมธ, คุณสุพร แนมสัย)	๕๕ เล่ม	๗๐. คุณศิรินทร ซอัสตถิกุล	๒๐๐ เล่ม
๕๐. คุณประภาศรี ไสภณ	๒ เล่ม	๗๑. คุณศิริพร ตงศิริ	๑๕๐ เล่ม
๕๑. คุณปรีดี ตงศิริ	๕๐ เล่ม	๗๒. คุณสมจงเจตนา อินทรกำแหง	๔ เล่ม
๕๒. คุณปรียา วัฒนาภูมิ	๑๐๐ เล่ม	๗๓. คุณสมมารท อย่างเพ็ง	๑๐ เล่ม
๕๓. คุณพงศธร จันทวิมล	๒๐ เล่ม	๗๔. คุณสายสัมพันธ์ ปัญญศิริ	๑๐๐ เล่ม
๕๔. คุณพรจันทร์ จันทวิมล	๓๑๕ เล่ม	๗๕. คุณสิริยุพา ชัยกัมลาส	๒ เล่ม
๕๕. คุณพรพรรณ ซอัสตถิกุล	๑๐๐ เล่ม	๗๖. คุณสิริวรรณ จุฬารัตน์	๒๐ เล่ม
๕๖. ม.ร.ว. พร้อมฉัตร สวัสดิวัตน์	๑๔๐ เล่ม	๗๗. คุณสุนทร - คุณไพลิน ไชยนามาตร์	๔๐ เล่ม
๕๗. คุณเพ็ญศรี เพ็งแสงสม	๑ เล่ม	๗๘. คุณสุพิน หล่อศรีภุชชัย	๒๐ เล่ม
๕๘. กลุ่มเพื่อนธรรม (คุณดวงกมล ต้นชวนิชย์, คุณธราธร โตประเสริฐพงศ์, คุณนิภา นิชยายน, คุณนิยม ทรรทรานนท์, คุณเนือทิพย์ เตียวศิริกุล, คุณบังอร ณ ถกลาง, คุณบุญจรัตน์ ฐานะโสภณ, คุณพรธนิภา ไชวิฑูรกิจ, คุณพัฒนา ปอนนาช, คุณเพ็ญศรี ทองใหญ่ ณ อยุธา, คุณศรียา พัฒนะศรี, คุณศิริพร พงษ์สุรพิพัฒน์)	๑๕๓ เล่ม	๗๙. คุณสุมนา แซ่โก	๑๐ เล่ม
๕๙. คุณมารณิกา คุณผลิน	๑๐ เล่ม	๘๐. แพทย์หญิงเสริมทรัพย์ ดำรงรัตน์ และคณะ (คุณจิตติเ ผดุงรัตน์, คุณประดิษฐา อินทรโมเชิต, คุณพรทวี พึ่งรัมย์ คุณสมจิตรา สุริเย, คุณสุชานา วิเศษสังข์)	๑๒๐ เล่ม
๖๐. คุณภัทรพร จันทวิมล	๑๐ เล่ม	๘๑. คุณทยาฟ้า อินสิน	๕๐ เล่ม
๖๑. คุณมกุฏ อรฤดี	๒๐๐ เล่ม	๘๒. โรงเรียนอนุบาลปานตา	๒๐ เล่ม
๖๒. คุณมานัส แจ่มเมือง	๒ เล่ม	๘๓. คุณอัญชลี สติรเศรษฐ	๔๐ เล่ม
๖๓. คุณยุวดี ไชยเวช	๑๐๐ เล่ม	๘๔. คุณอำ แซ่เต็ง	๔๐ เล่ม
๖๔. คุณยุวดี ทองมณี	๒๐ เล่ม	๘๕. คุณอาทร จันทวิมล	๑๐๐ เล่ม
		๘๖. คุณอารีย์ ปาลเดชพงศ์	๒๐๐ เล่ม
		๘๗. คุณอิสริย์ จันทวงศ์	๒๐ เล่ม
		รวม	๑๐,๐๐๐ เล่ม

ค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์รวมทั้งสิ้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท

“...ชีวิตหนึ่งจึงเป็นเหมือนวิทยานิพนธ์ฉบับหนึ่ง ที่มี
เหตุปัจจัยที่ได้กระทำแล้ว เป็นกรรมการตัดสินการผ่านหรือ
ไม่ผ่านของวิทยานิพนธ์ชีวิตฉบับนั้น ๆ

เมื่อถึงยามเป็นไม้ใกล้ฝั่ง ก่อนที่จะโค่นล้ม นี่จึง
เป็นโอกาสของการสอบแก้ตัว หากวิทยานิพนธ์ชีวิตฉบับนั้น
จะต้องปรับปรุงแก้ไข

แม้จะต้องเหน็ดเหนื่อยกระเสือกกระสน ท่ามกลาง
ร่างกายที่อ่อนโรย ก็จะต้องรวบรวมพลังกล้าที่เด็ดเดี่ยว
แก้ไขจุดบกพร่องของวิทยานิพนธ์ชีวิตฉบับนั้น ให้เรียบร้อย
ถูกต้อง และงดงาม...”

วิไลวรรณ อโศกแก้ว

